

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

*XIX Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених*

Тези доповідей

16 грудня 2015 р.

Дніпропетровськ
2015

Організаційний комітет:

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор – голова оргкомітету;
С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, доцент;
Г.Я. Глуха, доктор економічних наук, доцент;
Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент;
І.С. Шкура, кандидат економічних наук, доцент;
А.С. Магдіч, кандидат економічних наук, доцент;
С.П. Кожушко, доктор педагогічних наук, доцент;
Г.І. М'ясоїд, кандидат педагогічних наук, доцент;
К.О. Воробйова, кандидат економічних наук;
Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук;
С.І. Мединська, старший викладач.

Є 24 Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки: XIX Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих вчених: тези доповідей, Дніпропетровськ, 16 грудня 2015 р. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2015. – 192 с.

ISBN 978-966-434-356-2

Збірник містить тези доповідей учасників XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки». Молоді науковці з України, Азербайджану, Грузії, Великої Британії, Польщі, Росії та інших країн наводять свої оцінки сучасного процесу глобалізації та перспектив світових інтеграційних тенденцій. Досліджуються макроекономічні суперечності та шляхи їх вирішення у різних країнах.

УДК 339.92

Відповідальний за випуск: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та економічної теорії.

ЗМІСТ

<i>Агаметова С.</i> Основные меры государственного экологического регулирования	7
<i>Александрова Б.</i> Державна політика розвитку малого підприємництва в Україні: мета та інституціональне забезпечення	9
<i>Bairachnaya K.</i> The globalization of the modern world: prospects and controversies	11
<i>Бакаев В.</i> Проблема безработицы в Днепропетровской области в 2015 году: причины обострения	12
<i>Баеш В.</i> Проблемы развития малого и среднего бизнеса в Украине	13
<i>Барамидзе А., Николаев Т., Белая А.</i> Получение образования за рубежом как тенденция глобализации современного мира	15
<i>Белоконь Е.</i> Глобализация современного мира: перспективы и противоречия	17
<i>Boguslavska M., Roienko L.</i> Globalization of contemporary world: prospects and contradictions	18
<i>Bilokon M.</i> Globalization of the modern world: perspectives and controversies	20
<i>Бондарь С.</i> Коррупция в Украине: масштабы и пути преодоления	22
<i>Базюк Д.</i> Пряме іноземне інвестування як рушій інтеграції України у світове фінансове середовище	24
<i>Буліев О.</i> Основні етапи розвитку грошових систем	24
<i>Ващенко А.</i> Глобализация современного мира: перспективы и противоречия	26
<i>Вергун Е., Николаев Т., Белая А.</i> Возможности международного экономического сотрудничества отрасли книгоиздательства Украины	28
<i>Ведмедовская Б.</i> Проблемы и перспективы интеграции Украины в Европейский Союз	29
<i>Воробйова К.</i> Формування позитивного іміджу вищого навчального закладу як фактор підвищення його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг	31
<i>Владимирская М.</i> Безработица выпускников высших учебных заведений	32
<i>Винник Ю., Бобро В.</i> Анализ иностранных инвестиций в Украине	34
<i>Voynalovich T.</i> Globalization of the modern world: perspectives and controversies	36
<i>Voynalovich N.</i> The problems of integration Ukraine into the world community	38
<i>Głowacz A., Piękoś M.</i> Wpływ rozwoju branży oze na bezpieczeństwo energetyczne Polski	39
<i>Gorbulia K.</i> Problems of integration of Ukraine into the world community	46
<i>Горбуля М.</i> Чиста монополія: мікроекономічні наслідки	48

<i>Gontar K.</i> International corporations: their role and values in an international economy and international relations	49
<i>Геращенко С., Саакян К.</i> Прямі іноземні інвестиції в Україні: сучасні тенденції.....	50
<i>Гришняка П.</i> Проблеми розвитку світової валютної системи	52
<i>Гринёв А.</i> Монополистическая конкуренция.....	52
<i>Gumenyuk O.</i> The Chinese stock market crash of 2015: causes and consequences.....	54
<i>Демура В.</i> Проблема безробіття в Україні и меры по её регулированию.....	55
<i>Дерун А.</i> Стан інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств України залежно від їх розмірів.....	57
<i>Dubinina A., Roienko L.</i> The classifications of global problems.....	60
<i>Задоя О.</i> Трансформація заощаджень в інвестиції: розриви та шляхи їх подолання.....	62
<i>Заліско О.</i> Тенденції зміни структури капіталу ТНК у сучасних умовах: порівняльний аналіз окремих галузей	63
<i>Zaporozhets A.</i> Problems of integration of Ukraine into the world economy	65
<i>Зонова А.</i> Проблемы развития малого бизнеса в Украине.....	67
<i>Kachera T.</i> Globalization of the modern world: prospects and contradictions.....	68
<i>Калинченко М.</i> Иностранные инвестиции в Украину: проблема дефицита.....	70
<i>Kolomyitseva T.</i> Ukraine's integration into the international economic system	71
<i>Костовська Є., Новосельцева М.</i> Соціальні наслідки безробіття в Європі.....	72
<i>Кучма В.</i> Вмешательство государства в национальную экономику: зло или благо?	73
<i>Kolomyiets V.</i> Integration of Ukraine into the world community.....	75
<i>Козюк Д.</i> Проблема корупції в Україні и методы борьбы с ней.....	76
<i>Клокова О.</i> Проблемы интеграции Украины в мировое сообщество	78
<i>Czarnota P., Makuch J., Zwolińska A.</i> Możliwości finansowania odnawialnych źródeł energii w Polsce	79
<i>Кузьмінов С.</i> Де товаришувати Україні?.....	87
<i>Копченко А.</i> Инфляция в Украине.....	88
<i>Косточка В.</i> Евроинтеграция Украины.....	90
<i>Kozinets A., Roienko L.</i> Innovation – investment policy	91
<i>Kozhushniy V.</i> Features of the investment policy of the UK	92
<i>Кузьміна А., Мирошниченко Д.</i> Трудовая иммиграция в страны Европейского Союза	94
<i>Kriprak T.</i> MNCs: role and importance in the world economy	95
<i>Кулькова Д.</i> Международная оценка Украины в рейтинге ИЧР	97
<i>Кравец А.</i> Проблемы интеграции Украины в мировое сообщество.....	99
<i>Кривошеева А.</i> Інвестиції в Україні: проблеми і шляхи їх вирішення	99

<i>Liszka M., Solec K.</i> Perspektywy rozwoju współpracy transgranicznej na przykładzie Podkarpacia	101
<i>Лимонова Е.</i> Основні сфери діяльності ТНК	108
<i>Любимова К.</i> Інфляційний процес в Україні.....	110
<i>Магдич А.</i> Система факторів економічного зростання	112
<i>Marvellous A.</i> Globalization of the modern world: prospects and contradictions.....	115
<i>Мандич Р.</i> Проблема надходжень іноземних інвестицій в економіку України	117
<i>Москвичева Е.</i> Глобалізація сучасного світу: перспективи і противоречия	118
<i>Мороз М.</i> Оценка позитивных и негативных последствий «теневой» экономики	119
<i>Malik E.</i> Problems at the macro level: unemployment rate	121
<i>Мусаєва Н., Божок Є.</i> Аналіз показників динаміки змін імпорту і експорту в Україні	122
<i>Макоtkіна О.</i> Аналіз безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу за останні п'ять років	123
<i>Медведев Д.</i> Глобалізація сучасного світу: перспективи і противоречия	125
<i>Миропольский В.</i> Безробіття в Україні: причини і динаміка	126
<i>Нестерова Є.</i> Еволюція Європейського Союзу в умовах глобалізації ..	128
<i>Nowak K., Pelczar R., Peđrak A.</i> Procesy globalizacji – sprzeczności i perspektywy rozwojowe	129
<i>Оголь Е.</i> Великая депрессия XXI века	133
<i>Остаюк В., Николаев Т., Белая А.</i> Перспективы книгоиздательства Украины в условиях интеграции в мировое сообщество.....	134
<i>Паришкура О.</i> Фактори розвитку економіки України	136
<i>Побережный Н.</i> Полюса развития экономики.....	136
<i>Пеночкін М.</i> Ресурсне забезпечення сталого економічного розвитку України.....	138
<i>Перова Д.</i> Шляхи модернізації сільського господарства в Україні	139
<i>Поспелов А.</i> Потребление газа и электроэнергии как товаров-субститутов	140
<i>Піменов О.</i> Оцінка ефективності податкової системи України	142
<i>Письменный Т.</i> Проблема зростання вартості освіти у вищих навчальних закладах України та шляхи її вирішення... ..	143
<i>Panasiuk V., Roienko L.</i> Integration of Ukraine into EU.....	145
<i>Pozigun K.</i> Globalization of the modern world: prospects and contradictions.....	147
<i>Ржавікіна Д.</i> Глобалізація сучасного світу: перспективи та суперечності	148
<i>Rogoza A.</i> The role of international credit in the global economy	149
<i>Smolik K., Sidorko D.</i> Podkarpacki rynek pracy w dobie dynamicznie postępujących procesów globalizacyjnych.....	150
<i>Світач І.</i> Платіжний баланс України.....	156
<i>Сергійчук О.</i> Корупція в Україні	158

<i>Скарбо О.</i> Тіньова економіка України: причини її зростання та наслідки для країни	160
<i>Стельмашенко А.</i> Проблемы защиты авторских прав	161
<i>Stetsenko E.</i> The role of international loan in the global economy	163
<i>Суворов Є.</i> Проблеми інтеграції України до світового співтовариства ...	164
<i>Трофименко К.</i> Проблема державної заборгованості України.....	165
<i>Удачина К.</i> Дослідження та аналіз економічної поведінки суб'єктів господарювання.....	167
<i>Усик А.</i> Бенчмаркінг як інструмент стратегічного аналізу.....	169
<i>Хватов Ю.</i> Сравнительный анализ рейтингов конкурентоспособности финансовых центров	170
<i>Чепинский С.</i> Индекс инфляции в Украине.....	172
<i>Черних Б.</i> Транснаціональні банки як рушій інтеграційних процесів... 173	
<i>Чередник Д., Николаев Т., Белая А.</i> Туризм как один из способов миграции рабочей силы	175
<i>Чорнорот Я.</i> Значущість управління запасами на підприємстві.....	177
<i>Чернышов М.</i> Генезис объединения БРИКС.....	178
<i>Шевченко Ю., Николаев Т., Белая А.</i> Использование модели пересекающихся поколений Самуэльсона-Даймонда для расчета пенсионного возраста	180
<i>Shmidt I.</i> Problems of globalisation of the world economy and international relations. Positive and negative effects of globalisation on the world economy of the XX century	181
<i>Шоломко Д.</i> Проблеми інтеграції України до світового співтовариства	183
<i>Jasiński G., Liszka M.</i> Współpraca jednostek samorządu terytorialnego Polski i Ukrainy na przykładzie gminy biszcza i hremjaczenskiej rady sołeckiej.....	183

ОСНОВНЫЕ МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Государственное регулирование деятельности ТНК в экологической сфере – это комплекс мер законодательного, исполнительного и контролирующего характера, направленных на снижение и предотвращение негативного воздействия хозяйственной деятельности на окружающую среду, а также на ее реабилитацию. Как правило, этот комплекс мероприятий одинаковый как для национальных, так и транснациональных компаний. Такое регулирование в экологической сфере действует на общенациональном, региональном и местном уровнях. Оно осуществляется с помощью прямых (административно-правовых) и косвенных (преимущественно экономических) мероприятий.

Под прямыми мерами государственного экологического регулирования понимают, в первую очередь, национальное, региональное и местное экологическое законодательство, включая ряд запретительных (например, запрет на ввоз экологически опасных грузов на территорию страны) или минимальных норм (например, квоты на вылов отдельных видов рыбы). Виды деятельности, которые оказывают воздействие на окружающую среду, должны проходить процедуры государственного лицензирования, стандартизации и сертификации, а также государственную экологическую экспертизу. В ряде случаев к ним предъявляется требование обязательного страхования. Нарушение экологического законодательства влечет за собой административную (отзыв лицензии и т.д.) и уголовную ответственность.

Косвенные меры государственного экологического регулирования преследуют цель объективного отражения экологических издержек в ценах товаров, так как в этом случае много экологических проблем может решить рыночный механизм, и прежде всего, транснациональные корпорации. В частности, для того чтобы добиться объективного ценообразования, неоклассическая экономическая теория предлагает вводить так называемый «налог Пигу», которым облагается предприятие, которое создает внешний эффект. При этом величина «налога Пигу» должна быть такая, чтобы после его уплаты частные расходы компании, создающие внешний эффект, были равны социальным расходам (затратам, которые представляют собой наивысшую ценность, которую могут принести факторы производства при их альтернативном использовании).

В практической деятельности рекомендации английского экономиста А. Пигу применяются достаточно широко, однако их использование не всегда дает однозначно положительные результаты. Проблема заключается в том, что часто не представляется возможным рассчитать всю величину расходов, которые ложатся на плечи общества в результате возникновения экстерналий. Разновидностями «налога Пигу» являют-

ся экологические штрафы и платежи, которые также вводятся государством. Еще один способ трансформации внешних эффектов во внутренние – выдача платных разрешений на ограниченные масштабы негативного воздействия на окружающую среду. Например, Киотский протокол о регулировании выбросов в атмосферу парниковых газов предусматривает квотирование выбросов для каждой из стран-участниц при строго определенном совокупном объеме («принцип коллака»). Для того чтобы получить право на увеличение объема выбросов, страна должна купить часть квоты у другой государства.

К косвенным мерам государственного регулирования хозяйственной деятельности в экологической сфере также относятся: экологические льготы на налогообложение; государственное субсидирование экологически эффективных видов деятельности, государственные инвестиции; государственные заказы; предоставления государственных кредитов на реализацию экологических проектов; государственное экологическое страхование.

Необходимо отметить, что в ряде случаев государства используют экологические стандарты и нормы не только в природоохранных целях, но и из соображений протекционизма и обеспечения монопольного контроля над тем или иным рынком. Например, в 1994 году при выборе трассы нефтепровода из Баку с выходом в Средиземное море для экспорта каспийской нефти Турция решительно отвергла предложение России о выводе трубопровода в Новороссийск из-за более короткую и дешевую трассу по территории России. В итоге был выбран маршрут «Баку – Джейхан», который прошел через территорию Турции, обеспечив этой стране большие доходы за перекачку нефти и придав ей больший политический вес. Данный вариант трассы в обход России активно поддерживали США. Строительством трубопровода занимался международный консорциум во главе с транснациональной компанией ВР, и подрядные работы выполнялись в основном американскими и английскими компаниями. При всей выгоде такого рода «реальной политики» данный вариант с экологической точки зрения также неблагоприятный для Турции: эксплуатация нефтепровода, трасса которого пролегает по горной местности, связана с высокими рисками аварий. Эти риски усиливает и угроза террористических атак в данном регионе. К тому же трасса «Баку – Джейхан» прошла через Боржомское ущелье в Грузии, поставив под угрозу благополучие этого уникального природного и экономического объекта (минеральная вода «Боржом» является одним из самых узнаваемых товаров грузинского экспорта).

Решение всего комплекса экологических проблем и выход на новые, «устойчивые» схемы производства и потребления возможны только в случае творческого сочетание рыночных и административно правовых механизмов регулирования в экологической сфере.

Научный руководитель: Я.М. Бабаев, доктор философии, доцент.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: МЕТА ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Підприємництво України розвивається в динамічному середовищі, що складається із безлічі чинників, які в комплексі формують бізнес-клімат країни. Успішне становлення сприятливого бізнес-середовища залежить переважно від ефективних державних рішень. За результатами щоквартального опитування вітчизняних підприємств, яке проводить Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, у I кварталі 2015 року 43% респондентів оцінили бізнес-клімат в Україні як несприятливий і лише для 5% він був сприятливим [1, с. 12].

Державна політика – відносно стабільна, організована та цілеспрямована діяльність органів державної влади стосовно певного питання чи комплексу питань, яка здійснюється ними безпосередньо чи опосередковано і впливає на життя суспільства [2]. Згідно з трактуванням, поданим в економічному словнику за редакцією Г. Осовської, цей термін визначається як «напрямок дій, регуляторних заходів, законів, бюджетних пріоритетів стосовно певної теми, що здійснюється державним органом чи його представниками» [3, с. 42]. Л. Пал визначає державну політику як «напрямок дій або утримання від неї, обрані державними органами для розв'язання певної чи сукупності взаємно пов'язаних проблем» [4, с. 75].

Згідно з Законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є:

- 1) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва;
- 2) забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності;
- 3) стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- 4) сприяння провадженню суб'єктами малого і середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки;
- 5) забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян [5].

Сьогодні в Україні немає цілісної політики підтримки розвитку бізнесу, майже відсутня фінансова підтримка розвитку МСП. Сприяння розвитку МСП не є пріоритетним для органів влади і тому зазвичай здійснюється за залишковим принципом. Інституційна спроможність органів влади, відповідальних за реалізацію державної політики щодо МСП, є низькою. Серед державних інституцій, які реалізують політику у цій сфері, можна виділити:

1. Міністерство економічного розвитку та торгівлі. Основні функції: забезпечення реалізації державної політики з питань розвитку підприємництва.

2. Державна регуляторна служба. Основна функція: забезпечення реалізації державної регуляторної політики.

3. Український фонд підтримки підприємництва. Основна функція: реалізація кредитно-гарантійних механізмів фінансування суб'єктів малого підприємництва.

4. Центри зайнятості. Забезпечують потенційних підприємців навчанням та надають одноразову фінансову допомогу на започаткування бізнесу.

5. Регіональні органи влади. Основна функція: провадження регіональної політики щодо МСП, у т. ч. через реалізацію регіональних стратегій.

До 2014 року в складі Міністерства економічного розвитку та торгівлі функціонувала Державна служба з питань регуляторної служби та підприємництва, яку було реформовано, та створено Державну регуляторну службу, яка відповідно до установчих актів не уповноважена впливати на розвиток підприємництва, а тільки здійснює моніторинг відповідності прийнятих на національному та регіональному рівнях нормативно-правових актів чинному законодавству України. У зв'язку із ліквідацією Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва на Міністерство економічного розвитку і торгівлі покладена реалізація повноважень і функцій з питань розвитку малого та середнього підприємництва.

З одного боку, зазначені тенденції свідчать про відсутність в Україні належної уваги державного апарату до розвитку МСП. З іншого боку, світовий досвід демонструє тенденції цільового проведення політик щодо зменшення адміністративного навантаження на суб'єкти господарювання, у тому числі від регулюючої діяльності держави, – так звана «дерегуляція», яка вважається однією з головних засад поліпшення «бізнес-клімату» держав та сприяє подальшому розвитку підприємництва.

Список використаних джерел

1. Дорожня карта розвитку підприємництва в Україні: 2015–2016 роки. – К.: Центр громадської експертизи, Центр міжнародного приватного підприємництва, 2014. – 20 с.

2. Відкрита багатомовна мережева енциклопедія «Вікіпедія». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>

3. Економічний словник: наукове видання / Г. Осовська, О. Юшків, Й. Завадський. – К.: Кондор, 2007. – 360 с.

4. Лопушняк Г. Принципи формування та реалізації державної соціальної політики / Г. Лопушняк // Актуальні проблеми державного управління. – 2010. – № 1. – С. 75–84.

5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні : Закон України від 22.03.2012 р., 2013, № 3.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

THE GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PROSPECTS AND CONTROVERSIES

The current stage of world development is characterized by dynamic processes of integration deepening political, economic and cultural life of the world.

Globalization is a process of interaction and integration among the people, companies, and governments of different nations, a process driven by international trade and investment and aided by information technology. This process has effects on the environment, on culture, on political systems, on economic development and prosperity, and on human physical well-being in societies around the world.

Globalization is not new, though. For thousands of years, people – and, later, corporations – have been buying from and selling to each other in lands at great distances, such as through the famed Silk Road across Central Asia that connected China and Europe during the Middle Ages. Likewise, for centuries, people and corporations have invested in enterprises in other countries.

The process of globalization consists of three interrelated components – the new international division of labor, international production and political relations.

Advantages:

The introduction of modern technology promotes to improve performance.

Globalization has created an international competition. Competition, in turn, is a stimulant of production.

It can also lead to an increase in productivity as a result of the rationalization of production at the global level and distribution of advanced technology, as well as competitive pressures for continuous innovation on a global scale.

Disadvantages:

World globalization leads to a loss of national values.

Globalization has a significant impact on the world's ecosystems. Conflicts over the use of natural resources will not be avoided. The world is already on the verge of huge discord, caused by deforestation, pollution of seas and oceans, unsustainable use of the Earth's wealth. All this can cause irreparable harm to humanity and the planet as a whole.

Globalization is a very serious process that affects the global economy and the lives of all countries without exception. It unites the whole world with all of the expiring of the advantages and disadvantages. The main engine of globalization on the world market is the competition. It affects almost all areas of production, leaving the world stage only the most competitive companies. The main disadvantage of globalization is that countries that are below the poverty line, will suffer the most and become completely backward.

Scientific supervisor: K.O. Vorobyova, Ph.D in Economics.

Language supervisor: S.I. Medynska, Senior Lecturer.

ПРОБЛЕМА БЕЗРАБОТИЦЫ В ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ В 2015 ГОДУ: ПРИЧИНЫ ОБОСТРЕНИЯ

Безработные – это часть активного населения, которая не задействована в труде, но занимаются его поиском. Безработица относится к социально-экономическим проблемам. Существует такое понятие как уровень безработицы. Это показатель, который определяется как отношение безработных людей к экономически активному населению, выраженное в процентах. Безработица несет в себе серьезные трудности и негативные последствия не только для населения, но для общества в целом. Поэтому проблема безработицы в нынешнее время очень актуальна.

Так как эта проблема очень обострилась в последнее время, то она требует в срочном решении. Прежде всего, она нуждается в научном исследовании, теоретическом анализе.

По статистике, в этом году уровень безработицы в Днепропетровской области был не более 7%. Это один из наиболее низких показателей по уровню безработицы среди всех областей. На одном уровне по этому показателю находятся еще Киевская, Харьковская и Одесская области. По Днепропетровской области среди рабочих профессий спросом пользуются – трактористы, слесари, станочники, водители, кондукторы, продавцы, кассиры. В течение 4 месяцев текущего года в областной центр занятости обратились 24 144 безработных лица. Это на 1 170 больше, чем за 4 месяца прошлого года. 18 581 лицо трудоустроено. 453 человека получили разовую помощь для открытия собственного дела, а в прошлом году такую помощь взяли всего лишь 293 человека. 6 733 человека прошли переподготовку или повысили квалификацию. А 6003 человека были задействованы на общественных работах за минимальную плату. По данным на 1 октября, на 1 вакансию претендовало 8 человек в отличии от прошлого года, когда этот показатель составлял 4 человека. Это можно объяснить тем, что количество вакансий в этом году уменьшилось, а зарегистрированная безработица выросла. Во многом она вырастает из-за того, что выпускники из высших учебных заведений не могут найти себе работу сразу. Однако еще в первой половине года ситуация была немного лучше.

Причинами безработицы можно выделить следующие: экономический кризис, усиление миграционных процессов среди молодежи, одна из любимой версии нашей власти – происходящее на востоке Украины и соответственно разрушение производства в той же области. В мире спрос на товар падает. И одним из тех товаров, на который спрос падает – это металл. Отечественная металлургия подошла к своей финальной стадии, а именно к ее завершению так как за рубежом имеются заводы и производства более современные, чем у нас. Как итог, под сокращение попадает приблизительно 70%. Еще одну причину можно назвать – развитие IT технологий. Благодаря развитию IT технологи-

ям, сокращаются рабочие места в финансовом секторе, в частности банковском, страховом, торговые роботы вытесняют неповоротливых трейдеров на биржевых рынках, кассиры в супермаркетах заменяются системами электронного самообслуживания и т.д. Процессы закрытия банков также влияют на уровень занятости. Так как они не кредитуют украинский бизнес под адекватный процент (таким не может быть более 30% эффективной ставки), то бизнес погибает и умирает. Повлиять на повышение уровня безработицы может и наша власть самым легким способом, выдав пару законопроектов и это неизбежно приведет к сокращению. Гендерное отличие также влияет на этот показатель. По статистике, безработных мужчин составляет 40%, а женщин – 60%. Если же углубиться в поиске причин, то незнание трудового кодекса работниками тоже может увеличить уровень безработицы, ведь значительное количество работодателей увольняет людей не по ст. 40, а по соглашению сторон. Люди часто не знают, что если бы они уволились по ст. 40 п. 1, то у них была бы выходная помощь на предприятии и продолжительность выдачи помощи по безработице была бы длительнее. Большое количество населения уволены по ст. 36 п. 1 – Окончание срока договора по соглашению сторон. Говорить о росте массового увольнения не приходится, потому что списки в службу занятости предоставляются только в случае массового увольнения, и полная картина не вырисовывается.

Известно, что уровень занятости населения зависит от совокупного спроса. В последнее время в Украине, не смотря на общий экономический спад и сокращение доходов, наблюдается увеличение совокупного спроса. Такая парадоксальная ситуация объясняется тем, что население, ожидая дальнейшего ухудшения курса гривны начинает активно использовать для осуществления покупок не только текущие доходы, но и значительную часть накопленных средств. Поскольку из-за роста курса доллара импорт становится малодоступным, это может послужить толчком для развития отечественного производства. Появится дополнительный спрос на инвестиционные товары, начнут создаваться дополнительные рабочие места, вырастут доходы работников, что и будет свидетельствовать о начале выхода из экономического кризиса. Это, несомненно, положительно скажется на состоянии рынка труда и уровне безработицы.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

В. Баеш
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

На сегодняшний день Украина переживает большой экономический кризис, и это прослеживается во всех сферах бизнеса нашей страны. Многие бизнесмены терпят крах, поскольку это является не легкой задачей

выжить в таких условиях и не обанкротиться. За последние полтора года в Украине начали массово закрываться малые и средние предприятия: только за январь и февраль 2015 года в Киеве остановилось 20% таких предприятий. Такая же ситуация наблюдается по всей территории Украины.

Малые предприятия – субъекты хозяйствования любой организационно-правовой формы и формы собственности, в которых средняя численность работников за определённый период (календарный год) составляет не более 50 человек и годовой доход от любого вида деятельности не превышает сумму, эквивалентную 10 миллионам евро, определенную по среднегодовому курсу Национального банка Украины [1].

Причинами прекращения развития малого и среднего бизнеса являются: высокий уровень коррупции, неисполнение законов, бездейственное управление высшими органами власти, нестабильность валюты и высокая стоимость кредитных ресурсов. Но одной из самых основных причин является низкий покупательский спрос. Рост цен на продукты питания, проезд и коммунальные услуги, безработица, минимальная заработная плата и пенсия привели к тому, что покупательная способность людей не превышает 1-2 тыс. грн., при прожиточном минимуме на уровне 1,3 тыс. грн. Тратить лишние деньги потребители сейчас не готовы. Это всё приводит к тотальной бедности и невозможности накоплений.

В результате, продажи товаров и услуг падают, а расходы бизнеса увеличиваются, принуждая его сокращать персонал и уходить «в тень». А это еще больше увеличивает социальную напряженность и сокращает доходы бюджета.

Также закрытие малых и средних предприятий отрицательно влияет на рынок труда и уровень безработицы. В 2014 году более 60% населения Украины работало на малых и средних предприятиях нашей страны. Но с каждым годом ситуация ухудшается и с уходом предприятий «в тень», уровень жизни населения падает. Вследствие, люди официально не оформлены, лишены социального пакета, в бюджет не поступают налоги, не поступают средства в Пенсионный фонд, и пенсионеры не получают достойные пенсии. Такая ситуация не только убивает предпринимательство, но и создает серьезную угрозу, разрушая главную социально-экономическую функцию малого и среднего бизнеса – трудоустройство населения.

Если в ближайшее время ничего не изменится, то к существующим 2 миллионам безработным на протяжении 2015 года можно будет добавить еще столько же за счет закрытия предприятий малого и среднего бизнеса.

Список использованных источников

1. Державна служба статистики України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Научный руководитель: А.А. Задоля, доктор экономических наук, профессор.

ПОЛУЧЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ ЗА РУБЕЖОМ КАК ТЕНДЕНЦИЯ ГЛОБАЛИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА

Образование за рубежом становится все более популярным. Этому способствует, в первую очередь, глобализация: как культурная, так и экономическая. Многим родителям кажется, что именно за границей, дети смогут получить такой багаж знаний, который в Украине в принципе невозможен. Украина обладает достаточно весомым научно-техническим кадровым потенциалом. Но, к сожалению, в силу целого ряда политических, экономических, социальных проблем уже потеряла около трети своего научного потенциала и продолжает терять. По данным Института международного образования, к 2025 году учиться не дома будут около 8000000 молодых людей, еще несколько лет назад эта цифра была в 3 раза меньше. Если еще в 2008 году в Европе получали образование 18 000 молодых украинском, то уже в 2014 году их было почти 29 000.

Преимущества образования за рубежом всем известны – это всемирно признанный диплом, возможность попрактиковаться и получить международный опыт наряду с практическим освоением иностранного языка, а главное возможность трудоустройства в престижных международных компаниях.

Всех желающих учиться за границей можно условно разделить на 2 категории. Первая – это те, кто хочет и может сам платить за свое обучение. Вторая категория – это те, кто хочет учиться за границей, но оплатить расходы самостоятельно не может. Для них есть выход – это стипендия. К странам, которые предлагают именно такие условия, принадлежат Германия, Чехия и частично Франция. Возможность бесплатного обучения на немецкоязычных программах в течение долгого времени позволяла университетам Германии сохранять пальму первенства среди украинских абитуриентов. Украинский не пугает разница школьной программы, которую перед тем, как поступить в немецкий университет нужно ликвидировать в течение летнего обучения в специальных колледжах. Трудно сказать, какие специальности привлекают именно студентов-украинцев, но в целом по статистике иностранные студенты чаще всего выбирают экономику, машиностроение, информатику и электротехнику. Не отстают и чешские университеты, которые с каждым годом становятся все более популярными среди украинских абитуриентов, особенно тех, кто владеет чешским. Ведь учебные программы на чешском языке в 26 публичных университетах Чехии являются бесплатными для иностранцев. Более двух третей студентов-украинцев в Чехии учатся именно в таких публичных университетах. Зато Польша является единственной страной, где украинские граждане составляют самую многочисленную группу среди всех иностранных студентов – 37%. В течение последних лет польские университеты изрядно активизировали свою работу на украинском образовательном рынке. Прошлогодний скачок от 6321 до 9620

студентов-украинцев был обеспечен в первую очередь широкой рекламной кампанией, которая еще больше захватила Центр и Восток Украины и была нацелена сразу на выпускников школ, а не только на магистров. Как ни странно, еще одна положительная сторона обучения за границей – финансовая. Учеба в некоторых европейских вузах может обойтись порой дешевле, чем в украинских. К примеру, в Польше год обучения в среднем стоит 2000-4000 евро. Так как далеко не все наши абитуриенты могут поступить в вуз на бюджет, то учитывая более высокое качество образования в западных вузах, некоторые из них выбирают заграничный контракт. Также в Германии в некоторых городах платы за учебу вообще нет, а студент должен заплатить небольшой семестровый сбор – 150-250 евро. А там, где она есть, стоимость семестра в среднем 500 евро. Для сравнения: чтобы учиться на топовых специальностях в престижных киевских вузах, нужно выложить около 14 000-31 000 грн. в год (1200-2700 евро в год). С точки зрения экономии средств, можно найти варианты обучения за границей гораздо дешевле чем в украинских ВУЗах, но тогда будущему студенту нужно определиться, с какой целью он едет за границу. Если студент планирует жить и работать за рубежом, то следует рассмотреть варианты трудоустройства для иностранцев или ознакомиться с условиями получения гражданства. Можно продолжить учебу в том же ВУЗе или поступить в другой, например, на магистратуру или уровень PhD, а затем заняться научной деятельностью. Достаточно лояльна к иностранцам-выпускникам Германия. Здесь выпускник получает право остаться в стране еще на 1 год, чтобы подыскать себе работу. Легче всего найти работу в сфере, где наблюдается нехватка специалистов, например, медицина. Часто ВУЗы проводят различные тренинги и семинары для выпускников, рассказывая, как правильно готовиться и искать работу. Так обучение в США – долгий процесс, но после окончания вуза можно претендовать на рабочую визу, затем и вид на жительство. Но если же студент едет за границу с целью вернуться на родину, то стоит заранее подумать об обучении в признанном вузе по специальности, которая будет нужна на рынке труда Украины. Еще до недавнего времени польский диплом был для украинских работодателей синонимом качества. Но представим себе, что будет через пять-шесть лет, когда на рынке труда появятся десятки тысяч украинских выпускников польских вузов, учившихся по специальности «политология», «менеджмент» или «культурология»? Поэтому лучше не рисковать, ведь в Украине описанные выше тенденции также заметны. Можно рассмотреть вариант со вторым украинским образованием. Так что, если у будущего студента, который собирается получить образование за рубежом, хватит знаний и на то, чтобы поступить в отечественный вуз (на заочное или на дистанционное). Таким образом с двумя дипломами он будет конкурентоспособен в нашей стране.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Глобализация – это многогранное, незавершенное действие, которое оказывает противоречивое влияние на современное мирохозяйственное развитие, экономическую безопасность и распределение экономических преимуществ и предостережений между государствами. Те, кто изучали этот вопрос, сделали вывод, что мировое хозяйство находится в нестабильной системе формирования взаимозависимых саморегулируемых и динамических процессов.

Основной особенностью глобализации является свободное передвижение финансового капитала. Капитал является основой производства, где страны соревнуются за его привлечение. В наше время нормы и системы социального обеспечения стали неэффективны, потому что капитал распределяется на другие нужды.

Довольно-таки часто мы слышим, что государство, злоупотребляя своей властью. Это приводит к кризисам, неправильному распределению ресурсов и дефолту. Но в то же время, мы не можем сказать, что глобализация пагубно влияет на мировую экономику, поскольку она дала некоторым странам «стимул» повысить эффективность государственного управления или же ограничить его роль.

Основными недостатками глобализации является то, что возникает неравенство между «богатыми и бедными», ограниченность человеческих ресурсов, неправильное распределение ресурсов между частными и государственными предприятиями.

В случае попыток решения этих проблем, это будет нелегко. В связи с нынешним экономическим кризисом и с катастрофической политической ситуацией в странах будет довольно сложно наладить нормальную систему социальных выплат, найти равновесие финансовых рынков и сохранить при этом мирные отношения между странами.

Следуя из выше сказанного, мы можем сделать вывод, что идеал недостижим. При всех стараниях, идеальной экономической и политической картины не существует.

Но если создать глобальное сотрудничество для решения проблем международного уровня, порождаемых глобализацией, можно попытаться наладить благоприятные условия для развивающихся стран и поднимать их уровень экономического развития.

*Научный руководитель: А.А. Задоя,
доктор экономических наук, профессор.*

GLOBALIZATION OF CONTEMPORARY WORLD: PROSPECTS AND CONTRADICTIONS

One of the main features of the modern world economy is the expansion of globalization, which has a significant impact on the system of international economic relations, transforming areas and determining trends of national economies.

Globalization is a new stage of world development of society at all levels. In the economic sphere it is the interdependence of different sectors of the global economy. In the future globalization will lead to overcoming supranational borders and creation of a single world market economy. Such scientists as O.Bilorus, V.Bebik, L.Dehtiarova, S.Sherhin, V.Derhachova A.Fedotova and others are involved in research on globalization issues [1–3].

There are several signs of globalization:

1. Transnationalization of financial, material, energetic markets and other resources.

2. Application of new knowledge based on communication technologies, informatization of social production.

3. The liberalization of life sustenance standards, freedom of choice, social and entrepreneurial initiative, free markets, the canceling of borders and customs barriers.

4. Mobility of investments, industries, information and individuals.

5. Unification of lifestyle and strengthening universal cultural stereotypes.

6. Establishing world as single global social environment.

Scientific analysis shows that globalization processes are all objective in nature and resulting in both economic and social changes caused radical changes in the technological, operational and information sphere. The purpose of globalization is movement to a more open and integrated world.

Globalization, as evidenced by current practice, doesn't only bring the person and society the whole variety of benefits, but it is also fraught with deep contradictions that aggravate significantly the political, economic, social and other problems of the modern world, which can be stated as the following:

a) *Strengthening the competition.* The participation of any country in international production processes, distribution of resources and wealth is in the background of increased competition in all areas, and there are not only the winners, as we know, but also losers. At the same time the availability of competitive products and markets may be the best indicator of effective activity of individuals, corporations and countries. However, as the engine of modern progress, competition in practice leads to the fact that the rich are getting richer and the poor become poorer.

b) *Contradictions between global markets and the interests of individual countries and groups of people.* One of the main features of globalization is that this phenomenon is accompanied by “uncontrolled” expansion of global markets for certain types of products, goods and services.

c) *Globalization and the growth of social inequality*. Globalization also contributes to deepening social inequality at different levels. At the beginning of the XXI century 20% of the world population living in industrialized countries, have 86% of the world GDP and 20% of the population living in poor countries – only 1% of global GDP.

d) *Globalization and increased threats to socio-economic, public and personal safety*. As a result of globalization, there are new threats to human security with increasing social inequality in the world.

e) *Globalization and the threat to the environment*. At the turn of the century we observe great increase of the threat to the environment associated with the uncontrolled development of powerful industrial equipment and vehicles, intensification of production activities of people, arms race. In modern conditions the whole world community is concerned with dangerous environmental problems of global nature: changing composition of the atmosphere, “greenhouse effect” and the warming climate.

Thus, the main objective trend of the economy of the XXI century is development of globalization in the world. This phenomenon is characterized by the entire world production and business activities, which are components of individual national economies. Globalization can be considered in general as widening and deepening of international processes of investment, production, supply and marketing, financing, science and technology, and education. The process of globalization affects all spheres of public life, resulting in socio-economic process which means that a country becomes part of the international global process.

Globalization process was particularly rapid in the second half of the XX century. It was accompanied by global trade volume growth and incredible migration. The necessity of removing trade barriers between countries in order to expand market and create conditions for full realization of economic interests of individual states has become the basic premise of rapid development of globalization. This process has led to the increased exchange of goods and services, information, capital, labor, creating the conditions for further growth and improving competitiveness.

References

1. Василенко В.М. Оцінка впливу глобалізації на економічне зростання країни / В.М. Василенко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2004. -№ 69. – С. 35–42.

2. Глобалізація і безпека розвитку/ О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко, М.О.Гончаренко та ін.; За ред.. О.Г. Білоруса. – К.: ІСЕМВ НАН України, КНЕУ, 2001. – 734 с.

3. Зянько В. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив / В. Зянько // Економіка України. – 2006. – № 2. – С. 84-89.

Language and scientific supervisor: L.V. Royenko.

GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PERSPECTIVES AND CONTROVERSIES

Globalization is one of the 21st century's most important political topics. As the world grows more connected through the Internet and greater international trade, globalization is becoming more important – and more controversial – than at any other point in history.

Globalization is the process of changing to an integrated world from an isolated one. Globalization can be summed up as a long-term change towards greater international cooperation in economics, politics, idea, cultural values, and the exchange of knowledge.

Globalization has largely been made possible by advances in technology, particularly the Internet. As the world grows more connected, people in all nations achieve a far greater level of interdependence in activities such as trade, communications, travel, and political policy.

It's easy to assume that globalization is an entirely modern phenomenon driven by inventions like the telegraph or the Internet. In many ways, globalization has been taking place for centuries.

While globalization covers a wide range of topics, ranging from cultural values and information to economics and international trade, most modern discussion of the pros and cons of globalization is focused on economics and culture.

From an economic perspective, globalization has truly changed the world. The core features of globalization are increased free trade between nations, easier movement of capital between borders, and a massive increase in foreign investment.

This has resulted in growth for both small businesses and multinational companies, which can now access new markets across the world. It's also resulted in increased transport and communication between countries and continents.

There are many pros and cons of globalization, ranging from economic benefits to a freer, more equal labor market.

Free trade reduces the barriers that once stood between nations trading freely with one another. When companies in different nations don't face any barriers to trade in the form of import or export restrictions, they can engage in free trade.

An example of a free trade agreement is the North American Free Trade Agreement (NAFTA), which allows Mexico, Canada, and the United States to exchange products and services without significant import and export restrictions.

Free trade has numerous benefits for economies and consumers. Consumers enjoy a greater choice of goods and services, since foreign companies can easily offer their products for sale. They also benefit from lower overall prices for goods, as a greater variety of goods for sale increases competition and drives prices down.

Manufacturers in countries with free trade agreements also benefit from free trade in the form of a larger export market. Rather than being able to export to just a few countries, exporters can now sell their goods to wholesalers and consumers in a large variety of countries.

Free trade also allows nations and economies to specialize, producing higher quality goods at better prices. If a country, for example, has large oil reserves but little land that's suitable for farming, it can focus on oil production while importing fresh food from abroad.

Another key benefit of globalization is the free movement of labor. In a globalized world, workers can more easily move from one country to another to market their skills to employers and contribute to the economy. In many cases, free movement of labor allows economies to fix 'gaps' that exist in their labor markets. Companies can also hire workers in foreign countries to work for them using online tools and telecommunications.

The benefits of free movement of labor also work in the other direction. If a country has too few jobs and too many workers, people can easily move to markets in which the job market is better. An excellent example of free movement between countries can be seen in the European Union, particularly the Schengen Area.

While many features of globalization have been beneficial, others have resulted in problems for certain economies and countries. Each of the benefits of globalization, from free trade to the free movement of labor, can also be a downside for specific countries and economies.

One of the biggest downsides of globalization is the harm it can cause to economies at an early stage of development. Free trade forces all countries to compete using an even playing field, which critics claim puts smaller, less developed countries behind their more developed counterparts.

Some economists believe that free trade is only possible if industries in developing countries are allowed to grow under a certain level of economic protection. This is known as the Paradox of Free Trade, and it is a core argument among economists.

Another downside of globalization is the phenomenon known as 'labor drain.' Since globalization allows workers to easily move from one country to another, countries with limited job opportunities often find it difficult to encourage skilled workers to stay in their countries.

This is particularly problematic in countries with extensive publicly-funded higher education systems. After receiving training in their home countries, many people emigrate and spend their professional career in a more lucrative economy at the expense of their home country.

Globalization can also have a significant negative impact on taxation. Since many companies are able to trade with one country while being based in another, large corporations often exploit tax havens such as Luxembourg, Switzerland, and Hong Kong to avoid paying taxes in the countries where they generate their profits.

This can often hurt consumers in the form of higher taxes on consumer products and property. Since countries often have little control over where big companies register to avoid tax, they are often forced to raise other taxes in order to make up for lost revenues due to corporate tax avoidance.

Many economists and environmentalists have criticized globalization due to its environmental impact.

Finally, globalization has had a cultural impact on many countries that have been subject to large-scale immigration. Many critics of globalization feel that the free movement of labor has resulted in the weakening of specific cultures in favor of greater economic and cultural hegemony.

Globalization is an interesting issue that's drawn many people to the study of trade and economics. Like many other economic processes, globalization has both major advantages and disadvantages for the world as a whole.

At the core of the globalization argument is the concept of the invisible hand of the market, as conceived by Adam Smith. As nations become more connected, markets will self-regulate to maximize their benefits and minimize their downsides.

An example of this can be seen in the United States. Because of globalization, most consumers can purchase products ranging from cars to televisions at lower prices than at any point in history. This is because these products are no longer produced in the United States, but in other countries with lower labor costs.

The benefit of this change is lower prices for consumer goods. However, a downside of this development is a reduction in the number of manufacturing jobs available in the United States, as production is outsourced to countries with greater economies of scale and more affordable labor.

This is one of the many pros and cons of globalization, and it illustrates a key value of economics: any decision which has positive effects can also have negative effects.

Scientific supervisor: E. Gorlatova, Senior teacher.

С. Бондарь

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

КОРРУПЦИЯ В УКРАИНЕ: МАСШТАБЫ И ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЯ

Основными двигателями развивающейся экономики являются конкуренция и инвестирование. В конкуренции рождаются идеи, из идей – новые технологии. Технологии же, в свою очередь, дают приток инвестиций. Инвестиции вовлекают средства в оборот на долгий срок, что также является отличным фундаментом для построения стабильной экономики, направленной на будущие поколения. Но если на одной чаше весов находятся такие понятия как «развитие», «рост» и «благополучие», то на второй всегда есть такие, которые будут этому препятствовать. Одной из самых основных и весомых проблем является коррупция. Коррупция – это атрибут любого государства, она всегда существует там, где есть власть.

Уровень коррупции в Украине характеризуется как угрожающий национальной безопасности страны и усложняет решение проблемы национального единства украинского государства. Об этом свидетельствуют

данные исследований общественного мнения. Так, по результатам общенационального опроса, 42% граждан считают, что с 2004 по 2014 год уровень коррупции в Украине остался неизменным, а 35% – что он вырос. Всего 67% респондентов заявили о том, что были втянуты в коррупционные действия при решении дел с государственными должностными лицами.

На рис. 1 представлены наиболее коррумпированные институты власти в Украине [1].

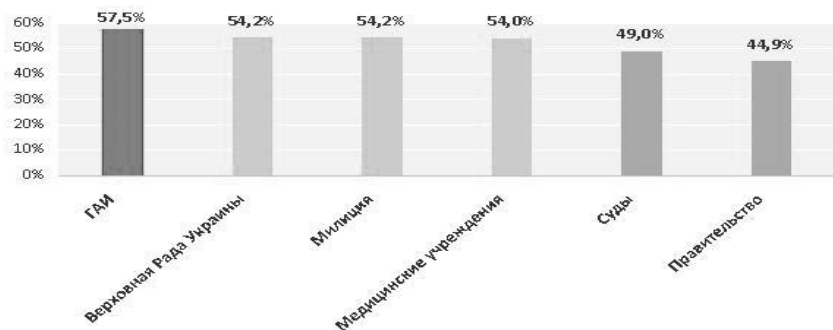

Рис. 1. Уровень коррупции в Украине

Пути решения вышеописанной проблемы могут быть следующие:

- Сокращение чиновнического и государственного аппарата в 1,5-2 раза. Основная проблема государственных учреждений заключается в низком техническом оснащении, отсутствии автоматизированных систем (таких как электронный документооборот, оказание услуг по сети online и пр.), что является следствием его переполнения некомпетентными / непрофессиональными кадрами.

- Снижение числа госработников позволит провести индексацию заработной платы. Ведь именно низкий уровень оплаты труда является основным фактором, который побуждает человека брать взятки.

- Прозрачный контроль над работой государственных органов, а также доступные каналы информирования о фактах противоправных действий.

Очевидно, что проблемы экономики и общества в целом – это прямое отражение того, что происходит в государственных верхах и тех людей, которые этим управляют. Для того, чтобы побороть экономические проблемы, в первую очередь, необходимо побороть проблемы культурные.

Список использованных источников

1. Агентство Стратегічних Досліджень [Электронный ресурс]. – Режим доступа (<http://sd.net.ua/2012/03/08/riven-ta-dinamika-poshirennya-korupciyi-v-ukrayini.html>), –свободный. – Заглавие с экрана. – Язык укр.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

ПРЯМЕ ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК РУШІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ФІНАНСОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Перехідні процеси становлення економіки України за роки її незалежності характеризуються низкою економічних проблем. Проблема ресурсного забезпечення фінансової складової економічного розвитку нашої держави набуває неабиякої актуальності. Розбалансованість фінансової системи держави, необхідність погашення зовнішніх зобов'язань та відсутність достатніх внутрішніх накопичень зумовлюють необхідність залучення іноземних інвестицій в національну економіку України. Всі ці фактори є вкрай важливими для подолання високої інфляції, безробіття, низької якості продукції та скорочення обсягів виробництва. Активізація процесів інтеграції України у світове фінансове середовище надає змогу подолати економічні проблеми або зробити їх наслідки менш відчутними. Нестабільна економічна та політична ситуація в країні лише ускладнює процес інвестування коштів.

Країна може отримувати підтримку у двох основних формах: у вигляді кредитів або у вигляді інвестицій у виробництво, його окремі галузі чи підприємства. Інвестиції є більш привабливим рішенням проблеми та можуть вирішувати завдання економічного розвитку, в той час як негативною стороною отримання кредитних коштів є збільшення державного боргу. Однак слід зазначити, що вигоди інвесторів з економічної сторони зовсім не завжди співпадають з очікуванням українських контрагентів. Саме тому, необхідно науково обґрунтовано розглядати можливість вирішення даної проблеми, щоб використовувати наданий при сприятливих умовах іноземний капітал та використовувати його в національних інтересах України. Вкладаючи свій капітал в Україну, іноземні інвестори створюють низку сприятливих умов для нашої країни – це нові технології та засоби виробництва, вихід на світовий ринок з відпрацьованим продуктивним механізмом праці.

Як висновок, можна сказати, що світовий досвід доводить ефективність залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, що є способом підвищення продуктивності та технологічного рівня українських підприємств.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ГРОШОВИХ СИСТЕМ

Першим етапом розвитку грошової системи був період системи металевого обігу, який характеризувався безпосереднім обігом грошового

товару, виконанням ним функцій грошей. Існувало два типи такої грошової системи – моно– та біметалізм, який виник за часів феодалізму, переважав у XVI – XVIII ст. Біметалізмом є така грошова система, в якій загальним еквівалентом вважались два метали – срібло та золото. З них карбувалися монети, які потім йшли в обіг, а банкноти могли бути розміняні на ці метали. Спочатку в такій системі, яка дістала назву «системи подвійної валюти», золоті та срібні монети мали ринкову вартість цих металів. Але це несло за собою певні труднощі, такі як наявність на ринках двох загальних еквівалентів, а значить, двох систем цін, постійне змінення співвідношення вартості цих металів, не збігання фіксованого вартісного співвідношення з ринковим і, як наслідок з цього, переоцінка одного металу порівняно з іншим. Наприкінці XVII ст. золото, як правило, переоцінювалось, що означало вилучення з обігу срібла, хоча за законом срібло мало ті ж самі права на обіг. В цілому, біметалізм не відповідав потребам ринкового господарства, яке розвивалося, і хоча були спроби втримати цей вид грошової системи (введення системи «кульгаючої» валюти, де один вид монет карбується у закритому порядку (приклад Франція, 1873 р.), або укладення Францією, Бельгією, Італією та Швейцарією Латинського монетного союзу (1865-1878 рр.)), за умовами якого на території вищезазначених країн зберігалось карбування золотих та срібних монет з підтриманням твердого співвідношення 1:15,5, який проіснував до чергового знецінення срібла) відбувається поступове витіснення одного металу іншим, а з розвитком капіталізму у фінансових операціях усе частіше використовуються кредити та безготівкові розрахунки.

Наступним щаблем розвитку є монометалізм – система, у якій загальним еквівалентом вважається золото або срібло, а в обігу наявні знаки вартості, монети, які розмінні на грошовий метал. Золоті монети були більш придатними для обігу завдяки меншій, порівняно із срібними, вазі.

Першою перейшла на монометалізм Англія (кін. XVIII ст. – поч. XIX ст.). Німеччина ввела цю систему у 1871-1873 рр., Франція – у 1876-1878 рр., Австрія – у 1892 р., Японія – у 1837 р., США – у 1900 р.

Великобританія була зразком фінансової стабільності, тому золотий стандарт порівнювався із стандартом фунта стерлінгів і багато країн у XIX ст. у своїй економічній політиці орієнтувались саме на цю валюту.

Золотий монометалізм мав три форми: золото-злитковий (характерний обмін банкнот на золоті злитки певної ваги, відсутність в обігу золотих монет), золото-девізний (основана на девізах – інвалюті, яка при купівлі в банках може бути обмінена на золото; карбування золотих монет також відсутнє) та золотомонетний стандарти. Останній є класичною формою. Він являв собою дуже стабільну саморегульовану систему (що виражалось в сталості вартості монет, металу, який міг бути обміненим на банкноти, а також в перетворенні грошей на скарб в періоди спаду товарообороти, виробництва та навіпаки). Його ознаками є: виконанням золотом усіх функцій грошей, перебування в обігу золотих монет, карбування із фіксованим законодавством тієї чи іншої країни вмістом золота, вільний рух валюти як всередині країни, так і зовні, відхилення від валютних курсів в межах «золотих точок» завдяки підтриманню контролю централь-

ним емісійним банком. На той час фунт стерлінгів містив 7, 32 г золота, долар – 1,5, франк – 0, 29, марка – 0, 35. Ця система вимагала значних витрат на підтримання, а також постійну наявність золота в центральному емісійному банку, яке також слугувало резервними запасами внутрішнього обігу та світових грошей.

Введення паперової системи було зумовлено певною мірою необхідністю покриття дефіциту в державному бюджеті та запобігання перепоповнення грошової маси в обігу, знецінення грошей. Як правило, таку систему використовували при екстраординарних подіях (кризи, війни, т.д.).

Перша світова війна стала початком кінця золотомонетної грошової системи. Центр фінансування пересунувся із Західної Європи у США. У більшості країн був інфляційний обіг паперових грошей, що зберігся на тривалий час і по закінченню війни. Причинами неможливості повернення до золотомонетної системи були нерівномірність світових запасів золота (питома вага була у США – 46%, у країн Європи – 34%) та прагнення держав вилучити золоті запаси з обігу, помістити у центральні банки у зв'язку з, зокрема, військовими потребами та дефіцитом золота у держбюджеті. У 1924-1929 рр. відбулись грошові реформи, під час яких відбулося поширення золото-злиткового та золото-дев'язного стандартів. До останнього прибігли країни з недостатніми золотими запасами (Німеччина, Австрія, ін.). У цих стандартах золотий обіг відсутній, тому вони мають назву «урізаних» форм золотого стандарту. Остаточне припинення золотого стандарту було зумовлене кризою усіх сфер суспільного відтворення (1929-1933 рр.).

З 1930-х років утверджується кредитно-паперова система грошей. Єдина міжнародна валютна система перетворюється на валютні зони (угруповання країн, створене під час та після Другої світової війни. Ознаки: підтримка твердого курсу, збереження національних валютних резервів у банках країни-гегемона, пільгова система розрахунків) та блоки (доларовий (країни Північної, Центральної, Південної Америки), стерлінговий (країни Британської імперії, інші), зона франка (Франція, Західна, Центральна Африка)). Сучасні гроші у своїй основі є кредитними грошима, пов'язаними із господарським оборотом. Рисами є: витіснення золота з внутрішнього, зовнішнього оборотів; кредитування господарства, держави в цілому; розвиток безготівкового обігу; хронічна інфляція; державне регулювання обігу грошей; відсутність офіційного золотого вмісту, обмін банкнот на золото тощо.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

А. Ващенко

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

В данном исследовании мы хотели бы поговорить о, пожалуй, одной из самых актуальных тем сегодняшнего времени, глобализации со-

временного мира. Понятие глобализация подразумевает совокупность неких национальных хозяйств, связанных между собой системой международного разделение труда, политических и экономических отношений. Таким образом, глобализация характеризуется как крайне тесные отношения стран на международной арене, которые будут способствовать обеспечению международной безопасности, созданию гармоничной цивилизации, в которую входят разные национальности, культуры, религии, сближении рынков той или иной страны.

Актуальность исследуемой проблемы не вызывает сомнений. Термин «глобализация», появился еще в 60-х годах XX века, а сама концепция глобализации сформировалась уже к 90-м годам XX века, когда все мировые проблемы, политические, экономические начались рассматриваться под влиянием исследуемого процесса. Положительные и отрицательные стороны глобализации, влияние данного процесса на отдельные страны и мировое хозяйство в целом – все это вызывает у многих исследователей дискуссии. Существует две точки зрения на эту проблему, так некоторые ученые поддерживает данную концепцию, некоторые её отвергает.

Глобализация несет несколько потенциальных проблем, одну из которых мы хотим обсудить далее, и которая, по нашему мнению, является самой актуальной. Глобализация приветствуется, прежде всего, в развитых странах, а развивающиеся страны в несут потери, либо не выигрывают от этого процесса. Связано это с тем, что преимущества глобализации распределяются неравномерно. Таким образом, если для развитых стран процесс глобализации несет больше положительных факторов, то, какое же влияние данный процесс оказывает на развивающиеся страны? При прочих равных условиях должно происходить, выравнивание доходов между странами, которые являются участниками процесса глобализации, между бедной страной и богатой. На самом же деле происходит их поляризация, и соответственно, страны, которые были богаты и до этого, лишь закрепляют свои позиции, а бедные страны все больше начинают отставать от них, что приводит к конфликтам, непосредственно связанным с несправедливым распределением благ от глобализации.

Одной из проблем, связанных с активизацией процессов глобализации является огромное увеличение уровня безработицы в развивающихся странах. Производители стараются автоматизировать свои производства, производственные мощности переносятся в страны с дешевой рабочей силой. Такая ситуация может быть предпосылкой возникновения экологических проблем в развивающихся странах.

Решением данной проблемы может стать помощь развитых стран развивающимся в экономической, экологической, образовательной сфере. Такая помощь должна предоставляться исключительно в форме субвенций, конечной целью которых будет повышения уровня жизни в развивающихся странах, развитие образования и науки, улучшение экологической ситуации и вовлечения развивающихся стран в глобализационный процесс как равноправных его участников.

Научный руководитель: Е.А. Воробьева, кандидат экономических наук.

ВОЗМОЖНОСТИ МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА ОТРАСЛИ КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ

Международное производственное сотрудничество – это специфическая форма организации производственной деятельности, предусматривающая участие в ней одновременно нескольких или множества стран, на основе производственной специализации каждой из них при широкой производственной кооперации между этими странами.

Примеры подобного сотрудничества стали широко известными в последние годы. Многим странам приходилось покупать, например, телевизоры, детали которых изготовлены в Японии или Южной Корее, а их сборка осуществлялась на предприятиях Малайзии, Тайваня или Гонконга.

Большая роль в формировании современной мировой экономики принадлежит международной инфраструктуре. Особенно велико значение той ее части, которая связана со средствами связи и информацией. Откуда мы можем почерпнуть информацию, как не из книг?

Существование книгоиздательства зависит от нескольких факторов:

- наличие книгоиздателя;
- наличие автора;
- наличие потребителя.

Что же может предложить Украина для книгоиздательского сотрудничества?

Во-первых, за последние 10-15 лет здесь сложилась целая генерация талантливых писателей, многие из которых отмечены не только национальными, но и престижными европейскими наградами. Так или иначе, но наличие таких издаваемых за рубежом авторов, как Андрей Курков, Оксана Забужко, Сергей Жадан, Юрий Андрухович, и других уже крепко вписывает Украину в европейскую культурную среду.

Во-вторых, зарубежным издателям стоило бы повнимательнее присмотреться к украинскому рынку с точки зрения приобретения авторских прав на издаваемые здесь книги. Дело в том, что в Украине традиционно сильна издательско-полиграфическая школа (в нескольких городах работают профильные институты и университеты), которая готовит для отрасли высококлассных специалистов всех уровней и специальностей. Поэтому в издательском деле есть неординарные авторы, звездные художники-иллюстраторы и книжные дизайнеры. Этот потенциал пока не раскрыт и мало заметен из Европы. Между тем, к сожалению, для издателей, сегодня права на переиздание хорошо оформленных и качественно выполненных книг в Украине можно приобрести относительно дешево. Это грустное для местных операторов обстоятельство – следствие того кризиса, который переживает рынок.

В-третьих, украинский издательский рынок представляет безусловный интерес с точки зрения аутсорсинга. Большое число талантливых и работоспособных редакторов, иллюстраторов, дизайнеров, оформителей, переводчиков, не избалованных огромными гонорами, – это возможность выпускать под заказ иностранных издателей качественный уникальный контент за разумные деньги. А наличие сильной украинской ИТ-школы дает возможность выполнять специфические инновационные заказы.

Наконец, несмотря на кризисную составляющую, украинские издательства заинтересованы в приобретении авторских прав за рубежом, особенно в момент, когда появился шанс потеснить русскоязычную переводную литературу. Конечно, приобретая права за рубежом, местные издатели считают каждую копейку: они вынуждены ориентироваться на возможность вернуть вложенные деньги и получить прибыль с выпуска первого же тиража. Ставка обычно делается на раскрученных авторов и мировые бестселлеры (именно поэтому ассортимент издательских новинок сокращается, зато качество их растет).

Разворот в сторону Европы уже начался. Так, например, издательство «Виват» сотрудничает с ведущими издательствами Великобритании, Франции, Венгрии, Италии, Испании, Польши, Германии и др. Права на книги проданы в 16 стран. Наше издательство регулярно участвует в самом крупном европейском проекте – Франкфуртской книжной ярмарке, не пропускает профильные выставки – форумы в Будапеште и Болонье, проводит консультации и встречи с европейскими специалистами. Кроме того, при нашем активном участии, в октябре 2015г. был представлен большой консолидированный стенд Украины на Франкфуртской книжной ярмарке.

Сегодня европейским издателям стоило бы подумать о солидарной поддержке молодого рынка: совместных партнерских проектах, в том числе с привлечением культурных фондов и правительственных организаций и т.д. В конечном итоге все это даст возможность не только установить новые долгосрочные и потенциально выгодные связи, но и внести свой вклад в поддержку молодой демократии.

Б. Ведмедовская
Высшая школа бизнеса – National Louis University

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ

Украина, как и любая другая страна, которая заботится о своем дальнейшем процветании, понимает, что для реализации главных глобальных целей державы – непрерывного роста экономики, а также благосостояния своего народа – необходимо укреплять свои конкурентные позиции на мировых рынках, то есть стать на путь евроинтеграционного процес-

са. Именно поэтому сама актуальность вступления в Европейский Союз неоспорима.

Вместе с тем, в Украине остро становится сам факт осуществления евроинтеграции. Основываясь на мировом опыте, можно заключить то, что в большинстве случаев экономическая интеграция между несколькими странами обуславливается активным ведением внешней экономической деятельности. И в этом плане эффективность ведения внешней торговли нашей державы с другими странами постоянно снижается, что уже не создает реально существующих предпосылок вступления и, более того, становится главным внешним фактором несоответствия Украины интеграционным критериям. Однако, кроме этого, есть и другие несоответствия внешнего характера, существенно влияющие на общий экономический успех. Основными из таких преград можно выделить следующие:

- высокий уровень тенезации экономики, о чем говорит коррупция во всех государственных и негосударственных структурах, а также наличие частых случаев экономической преступности;

- несовершенство законодательной системы, что, в последствии, приводит к тому, что большинство законодательных актов и стандартов, принятых в Украине, не соответствуют нормам и правилам, действующим в странах Европейского Союза;

- практически неощутимые результаты проведения экономических реформ, что говорит о низком уровне компетентности органов власти и отсутствие желания общего результата для страны в целом, а не достижения выгоды, касающихся определенного круга лиц.

Таким образом, Украина, безусловно, имеет потенциал к осуществлению евроинтеграции, но для успешности и ускорения этого болезненного и, вместе с тем, эффективного процесса, должна предпринять ряд необходимых мер. Во-первых, обратить особое внимание на ведение внешней торговли – сбалансировать ее, поскольку неадекватность условий Соглашения о зоне свободной торговли между нашей страной и Европейским Союзом может содействовать не лучшим переменам, а, наоборот ухудшить всю ситуацию на внешнем рынке и привести к росту отрицательного сальдо. Во-вторых, Украина должна принять все необходимые меры внутри самой страны путем осуществления реформ, дабы соответствовать интеграционным критериям, поскольку Европейский Союз должен восприниматься нашей страной, как школа эффективной инновационной экономики, высоких социальных стандартов, развитой демократии и эффективного менеджмента общественным развитием, на которую нужно равняться, применяя на украинской почве опыт других успешных европейских стран. То есть сам процесс евроинтеграции для Украины должен стать ничем другим, как мощнейшим фактором мотивации для усовершенствования страны в целом.

В заключении следует отметить, что евроинтеграционный процесс для Украины – это своеобразная проверка страны на мировом уровне по критерию того, насколько она “желает” стать европейской и какие усилия готова к этому приложить, поскольку евростандартам должна соо-

ответствовать вся страна в целом – и в экономическом, и в социальном, и в гуманитарном, и в политическом планах. В том случае, если Украина не будет готова меняться, принимать жесткие трансформационные меры, то интеграция станет для нее не “спасительным кругом”, а чем-то на подобии “ящика Пандоры”. Негативным примером таких перемен и стала Греция.

Украина всегда будет важной частью Европы, потому как имеет все необходимые ресурсы для того, чтобы превратить ее в центр мирового масштаба, как сказал однажды Романо Проди, бывший глава Еврокомиссии. И, если эту позицию поддержит текущая украинская власть и сделает все возможное для осуществления евроинтеграции, то в ближайшем будущем Украина выйдет на совсем новый мировой уровень.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

К. Воробйова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності є ключовою складовою успішної роботи зокрема та існування вищого навчального закладу взагалі. На нашу думку, конкурентоспроможність вищого навчального закладу визначається конкурентоспроможністю його випускників, тобто їх затребуваністю на ринку праці.

На освітньому ринку України свої послуги пропонують як вищі навчальні заклади нашої держави, так і світу. Умови конкуренції на ринку освітніх послуг вимагають від вищих навчальних закладів переорієнтації освітніх програм до вимог сьогодення, тобто до вимог роботодавців. Необхідно впроваджувати нові принципи управління вищим навчальним закладом з метою підвищення його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Для досягнення поставленої необхідно, перш за все, виявити основні напрями підвищення конкурентоспроможності вищого навчального закладу.

Важливим фактором в управлінні конкурентоспроможністю вищого навчального закладу є формування його позитивного іміджу як в очах абітурієнтів, які будуть мати бажання отримати освіту саме в цьому навчальному закладі, так і серед роботодавців, які будуть видавати перевагу саме випускникам даного ВНЗ.

На нашу думку, основними складовими позитивного іміджу вищого навчального закладу є матеріально-технічна база та навчально-методичне забезпечення (рівень забезпечення процесу навчання необхід-

ними засобами, наявність унікальних програм та методів навчання); рівень професорсько-викладацького складу (компетентність викладачів, якість освітніх послуг); визнання ВНЗ навчальними закладами інших держав (студенти та випускники даного ВНЗ володіють достатнім рівнем знань для навчання у ВНЗ інших держав, навчальний заклад має багато закордонних ВНЗ – партнерів, академічна мобільність студентів, міжнародне визнання дипломів про освіту даного ВНЗ); визнання ВНЗ роботодавцями (рівень працевлаштування за спеціальністю випускників даного ВНЗ, партнерські зв'язки з підприємствами та організаціями, які надають студентам можливість проходження практики); внутрішня атмосфера навчального закладу (рівень облаштування приміщень, манера відношення викладачів до студентів, наявність індивідуального підходу до студента, культура викладання, командний дух).

Формування позитивного умуджу вищого навчального закладу є динамічним, а не статичним процесом. Тобто це процес у якого немає кінцевої точки, який вимагає постійної роботи та удосконалення. Імідж вищого навчального закладу безпосередньо визначає як абітурієнти, платники, роботодавці сприймають освітню установу. Саме цей рівень сприйняття і визначає попит на освітні послуги даного ВНЗ та попит на його випускників на ринку праці.

М. Владимирская

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

БЕЗРАБОТИЦА ВЫПУСКНИКОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Одной из самых актуальных тем, обсуждаемых сегодня молодежью, является безработица. Это проблема не только молодежи, но и всех поколений. Нами рассматривается проблема выпускников ВУЗов, которые не могут найти хорошую работу или работу по специальности.

Безработица – это наличие в стране людей, составляющих часть экономически активного населения, которые способны и желают трудиться по найму, но не могут найти работу.

Многие бросают свои учебные заведения, так и закончив учебу. Причина? Снижение жизненного уровня. Но и те студенты, которые получили диплом, очень часто находятся не в лучшем положении при поисках желаемого рабочего места.

Но почему такая проблема вообще возникает? Начнем с работодателей. В большинстве случаев в графе «требования» при приеме на работу мы видим строку с надписью «опыт от 1 года и больше». Отсюда и вытекает вопрос: где студенту, который 5 лет потратил на обучение, взять опыт работы? Ведь не всегда можно совмещать работу с учебным процессом. Не смотря на какой специальности ты учишься: экономической, юридической, филологической и др. Этот вопрос, конечно, обходит стороной студентов заочников и студентов со свободным посещением.

Но глупо винить кого-то, прежде не поглядев на себя. С другой стороны, стоит взглянуть на самих выпускников. Большинство требует того, на что еще не заслуживает. Начнем с той же заработной платы. Мы приходим устраиваться на работу и хотим получать максимальный доход, не смотря на то, что для этого нужно проявить себя. А это занимает не один день, а в некоторых случаях даже не один год.

Поведение. То как мы преподносим себя и проявляем. Поведение играет большую роль в первых шагах на рынке труда для юных специалистов. Хочу поделиться рассуждениями О.В. Олисовой. Она предоставила нам классификацию типов поведения:

1. Тип людей, который рассматривает работу в очень узком понятии – как средство дохода

2. Люди, которые смотрят на работу гораздо шире. Они представляют работу как ценность в плане раскрытия своих способностей, проявления инициативы и творчества, а также размышления о профессиональном росте.

3. И последний, третий тип, люди, для которых их работа не имеет никакой ценности.

После нескольких неудачных попыток, бывший студент задумывается о том, что он зря провел годы в университете. Начинает задумываться над тем, что его знания не востребованы. Так же негативное влияние имеют психические качества молодого безработного специалиста: такие как маргинальное эмоциональное состояние, низкий уровень социальной смелости, пессимистичность.

Нельзя не обратить внимания на рынок труда и востребованность той или иной профессии. Ведь владея нужной информацией, любой «вчерашний студент» быстрее придет к финишной прямой и добьется положительных результатов. Всегда нужно брать на вооружение состояние современного рынка труда, востребованность профессий, требования к личности работника.

Но выход есть из любой ситуации, и, конечно же, эта не исключение. Во-первых, самый простой и доступный вариант – это использование информационно-коммуникационных технологий. Вы можете размещать свое резюме на различных сайтах и отправлять его напрямую работодателям. Если не хотите сразу отправлять резюме, то можете с ними связаться по телефону. Также можно найти всю интересующую вас информацию о вакансии, работодателе, фирме и т.д.

Необходимо сдерживать свои эмоции и свои желания. Очень часто эмоции не совпадают со здравым смыслом, но именно в этих ситуациях нельзя дать им вверх. Все достигается постепенно, не сразу. Собрав все свои знания воедино, и дав отпор лени и иным желаниям смело можно идти на собеседование.

И самое главное, всегда рассчитывайте только на себя. Не стоит ждать помощи от кого-либо. Будь-то это ваши родители, друзья или дальние родственники. Никто не сможет так проявить вашу личность так, как вы сам.

Научный руководитель А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

АНАЛИЗ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В УКРАИНЕ

На современном этапе развития Украина переживает период нестабильности и становления экономической, правовой и социальной структуры. Любые изменения подобного характера не проходят без значительных затрат ресурсов, а изменения в масштабе всей страны нуждаются в привлечении капиталов колоссального масштаба. К сожалению, наша экономика не может обеспечить достаточный уровень инвестирования. Внутренние инвестиции тормозятся неразвитостью фондового рынка, а также состоянием банковской системы Украины. Так, например, населением Украины с 2014-2015 изъято из банковской системы около 150 млрд. грн. В результате этого, вопрос привлечения инвестиционных ресурсов из-за границы является весьма актуальным.

Иностранные инвесторы, кроме денежных ресурсов, приносят с собой технологии, опыт рыночного хозяйствования, методы эффективного управления, чем увеличивают конкурентоспособность экономики страны-реципиента.

Обычно под прямыми иностранными инвестициями в страну реципиента считаются иностранные вложения, которые составляют не менее 10 % от капитала предприятия. В макроэкономическом смысле иностранные инвестиции представляют собой разницу между притоком капитала в страну и оттоком его из нее. Формы инвестирования могут быть самыми разнообразными. Это может быть покупка доли предприятия, слияние с предприятием или поглощение его, разнообразные формы союзов и объединений также не исключены. Обычно при прямых инвестициях донор оказывает прямое и существенное влияние на деятельность предприятия. Положительные стороны прямых иностранных инвестиций заключаются в увеличении производства на территории Украины, увеличение занятости, внедрении прогрессивных методов производства, маркетинга и управления предприятием. Прямые инвестиции позволяют улучшить инвестиционную и экономическую ситуацию в Украине.

На рис. 1 приведены данные по динамике прямых иностранных инвестиций в Украину за тринадцатилетний период с 2002 по 2015 год. Как видно из этих данных, в среднем с 2005 по 2013 год наблюдаем повышение притока иностранных инвестиций в среднем на 5 млрд. долл. в год. Но в 2014 году произошло снижение примерно на 12 млрд. долл., а в 2015 году еще на 3 млрд. долл.

Прямые инвестиции в Украину по видам экономической деятельности

Вид экономической деятельности	2011 г., млн.\$	2011, %	2012 г., млн.\$	2012,%	2013 г., млн.\$	2013, %	2014 г., млн.\$	2014, %
Промышленность	13984,3	33,8	14936	29,2	17176,6	36,5	17993,2	37
Финансовая сфера	15109,4	36,5	16105,6	31,5	16328,3	34,7	15048,9	31
Торговля	4828,9	11,7	6003	11,7	6030,8	12,8	6853,6	14,1
Операции с недвижимостью	4769,2	11,5	9058,5	17,7	3971,6	8,5	4768,3	9,7
С/х	833,5	2	800,7	1,6	728,7	1,5	776,9	1,6
Транспорт	1706,4	4,1	3015,7	5,9	1499,2	3,3	1535,3	3,2
Другие отрасли	155,4	0,4	1211,2	2,4	1289,1	2,7	1678,9	3,4

Большое значение имеют иностранные инвестиции для развития промышленности и финансовой сферы страны с переходной экономикой, к которым относится и Украина. Объем иностранных инвестиций, поступающих в нашу страну, не удовлетворяет наших потребностей и принимаемые меры по привлечению дополнительных средств являются недостаточными. По нашему мнению Украине нужно создать систему регистрации бизнеса в виде одноэтапного процесса; уменьшить количество контролирующих органов; ликвидировать незапланированные проверки всеми контролирующими органами; прекратить практику ликвидации предприятий государственными органами, если она не создает прямой угрозы безопасности, здоровью людей или окружающей среде; снять ограничения на приобретение и лизинг коммерческой недвижимости, земли и жилья; ликвидировать привилегированный доступ к земле, государственных кредитов и контактов; модернизировать Таможенный кодекс и другие торговые законы, чтобы они соответствовали мировым стандартам.

*Научный руководитель: С.А. Геращенко,
кандидат экономических наук, доцент.*

GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PERSPECTIVES AND CONTROVERSIES

At the present stage of world development there are hundreds of different interpretations of globalization that are completely contradictory and mutually exclusive thereby causes problem that-related to the lack of a common understanding of the nature of globalization and its challenges national communities, their expectations about it, as well as forecasting consequences that it will.

Globalization is a process of interaction and integration among the people, companies, and governments of different nations, a process driven by international trade and investment and aided by information technology. This process has effects on the environment, on culture, on political systems, on economic development and prosperity, and on human physical well-being in societies around the world.

Globalization has largely been made possible by advances in technology, particularly the Internet. As the world grows more connected, people in all nations achieve a far greater level of interdependence in activities such as trade, communications, travel, and political policy.

Globalization can usefully be conceived as a process which embodies a transformation in the spatial organization of social relations and transactions, generating transcontinental or interregional flows and networks of activity, interaction and power.

It is characterized by four types of change:

– First, it involves a stretching of social, political and economic activities across political frontiers, regions and continents.

– Second, it suggests the intensification, or the growing magnitude, of interconnectedness and flows of trade, investment, finance, migration, culture, etc.

– Third, the growing extensity and intensity of global interconnectedness can be linked to a speeding up of global interactions and processes, as the evolution of world-wide systems of transport and communication increases the velocity of the diffusion of ideas, goods, information, capital, and people.

– Fourth, the growing extensity, intensity and velocity of global interactions can be associated with their deepening impact such that the effects of distant events can be highly significant elsewhere and even the most local developments may come to have enormous global consequences. In this sense, the boundaries between domestic matters and global affairs can become increasingly blurred.

The forces of globalization have changed the world fundamentally, and this change has accelerated in recent decades. Economic globalization, modern communication technology and growing mobility are creating an increasingly interconnected world characterized by growing interdependence and new forms of cooperation that transcend national and cultural borders. As a result of these transformations, we work and feel increasingly like «a global village».

Globalization covers a wide range of topics, ranging from cultural values and information to economics and international trade, most modern discussion of the pros and cons of globalization is focused on economics and culture.

At the same time, the globalized world faces new complex challenges such as climate change, environmental degradation, poverty, pandemics and economic crises. These challenges respect no borders and cannot be solved by any country working alone. They require urgent and coordinated responses across the globe by a multiplicity of stakeholders. Yet, it is increasingly obvious that the current instruments of international problem-solving are insufficient to cope with these problems.

Finally, globalization has had a cultural impact on many countries that have been subject to large-scale immigration. Many critics of globalization feel that the free movement of labor has resulted in the weakening of specific cultures in favor of greater economic and cultural hegemony.

Globalization is a fact that changes the face of the modern world. They open up new prospects, but also pose a serious danger. It rightly notes SM Rogov: «There is no doubt that globalization offers great opportunities to humanity associated with the rapid expansion of the exchange of goods, services and information and the emergence of fundamentally wider than before, the field of interaction between people. However, it should be borne in mind that globalization creates new social and economic phenomena that may be negative in nature or require painful adaptation of society to them by changing social institutions, culture, consciousness and stereotypes of economic behavior».

In fact, shaped global information technology market, providing free movement of computer and telecommunications equipment, services and information. It will benefit all countries. But multiple super-multinationals located in developed countries are able to control the market, to extract enormous profits, impose other countries and civilizations not only products and services but also the outlook presentation at a distinct advantage of Western civilization and its system of values which should serve as a role model. This – the ideological base of the formation of a unipolar world.

Globalization synchronizes cyclical dynamics of different countries and civilizations facilitates rapid spread of financial, economic, environmental, social and political crises on the planet, determines the need for joint efforts of the governments of various countries and international organizations in finding and implementing ways to overcome the crisis. Space planet is becoming more holistic, permeated tens and hundreds of global networks and relationships that requires global community development and respect for commonly agreed, mutually acceptable strategy, making available the benefits of globalization to all.

Thus, the process of globalization in all its manifestations is a contradictory reality of the modern world to be reckoned with. They form the inevitable, objectively and subjectively due, controversial factor in the formation of post-industrial society of XXI century world civilization.

Scientific supervise: O.Y. Laskava.

THE PROBLEMS OF INTEGRATION UKRAINE INTO THE WORLD COMMUNITY

The last decade of the twentieth century went down in history primarily significant and geopolitical changes. Among the new political realities was the formation of Ukrainian independent state. The appearance on political map of the world of independent Ukraine, which is located in the center of Europe, has launched a global transformation not only in this region but also worldwide.

Our state provides direct contribution in strengthening international security their active participation in peacekeeping operations which are conducted under the auspices of the UN and the OSCE. Ukrainian peacemakers and diplomats have proven themselves in Angola, Moldova and the republics of former Yugoslavia, Tajikistan, Guatemala. Ukraine as a European state takes an active part in building the «top floor» of the new security architecture, which consists of such organizations and structures as the OSCE, Council of Europe, NATO.

The priority for Ukraine remains prospect obtain the status of full member of the European Union. Ukraine has strengthened cooperation with such influential international organizations as the International Monetary Fund (IMF), World Bank and European Bank for Reconstruction and Development, the World Customs Organization (WCO) has become a full member of the World Trade Organization (WTO), which play a particularly important role in the regulating international trade at the present stage of its development.

Ukraine is increasingly turns into real and active subject of international relations, which has its own national interests and solve them in the circle of European nations.

The modern world community is a community of two hundred twenty-six independent states and nations, large and small, which are at different stages of historical and cultural development that belonging to various socio-economic systems. It also states that the developing and developed industrial capitalist countries of Europe, USA, Canada and Japan, many countries that liberated from colonial dependency and now go the democratic way of development and others. Significant part countries of Western Europe Asia, North and Latin America, Africa and Australia make up the world capitalist economy. More than 180 countries of the world are members of the United Nations. The UN is a global organization that designed to uphold peace and security. At the same time, experience of history repeatedly showed that affiliation of the states for this or that socio-economic and political system does not determine its political line in international development, specific – historical contents of his interests. National specific, regional development, changing position in the world economic system is the factors that reveal a growing influence on the development of the world. Variety of interests is a reality and consideration the unity of the modern world, its integrity. Ukraine without communicating with the world community, are unable to provide herself comprehensive development. Most problems solved and must solved with the support of various international as-

sociations and organizations, which are required to cooperate all States. This means that the UN inspires a certain share of optimism.

The reasons for the low efficiency of integration economy of Ukraine in the world economy at the present stage are:

1. The drop in production that is resulting a general crisis.
2. Cutting and ill-reorientation Ukraine to integration with the European countries and the gap caused by objective economic relations with CIS countries, resulting in have been lost traditional markets in the East, and access to Western markets have remained problematic.
3. Low quality and high cost price products that produced by of domestic manufacturers and as a result its low competitiveness. Thus, access to Western markets closed for her.
4. Imperfection management system of foreign economic relations.

As a result, foreign economic relations of Ukraine at the present stage characterized by negative trends. This is particularly evident in the area of interstate commerce. Firstly significantly reduced the volume of exports of Ukraine. Second, in Ukraine's export is dominated by fuel and commodity prices, and the proportion of machinery and equipment is very low. Third, almost absent in export products produced in accordance with international agreements on specialization and cooperation in production, indicating that the low-level participation of Ukraine in the international division of labor. Fourth, a small share in export of products of modern appliances, technology licenses. Fifth, a large specific gravity exports in barter transactions.

Named the circumstances determine the place that can take and practically occupies Ukraine in the international division of labor. This place peripheral countries, which aims its raw material resources, cheap labor and territory of placement for environmentally hazardous industries serve the highly developed countries «center». Therefore, if Ukraine intends to remain a sovereign independent country, it will immediately radically change accents in the foreign economic activity. This applies particularly to directions development of the international economic relations.

Scientific supervisor: E. Gorlatova, Senior Teacher.

A. Głowacz, M. Piękoś
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

WPLYW ROZWOJU BRANŻY OZE NA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE POLSKI

Wprowadzenie

Dbanie o bezpieczeństwo energetyczne powinno być kwestią strategiczną każdego państwa, gdyż wytwarzanie i przesyłanie energii stanowi pewien rodzaj krwioobiegu gospodarczego kraju, który wraz z innymi systemami warunkuje sprawny rozwój i funkcjonowanie gospodarki.

Poprzez bezpieczeństwo energetyczne należy rozumieć przede wszystkim stałą dostępność do energii w różnorodnych jej formach po

rozsądnych cenach, pamiętając oczywiście, o zachowaniu stosownych standardów ekologicznych. W obecnym świecie fundamentem bilansu energetycznego są źródła nieodnawialne tj. węgiel, ropa naftowa czy gaz ziemny. W związku z tym, to właśnie paliwa kopalne pełnią nadrzędną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa energetycznego¹. Taki stan rzeczy powoduje niewątpliwie jednak wyczerpywanie się złóż naturalnych, a także zdaniem niektórych ekspertów nadmierne zanieczyszczanie środowiska oraz nasilanie się globalnego ocieplenia. Aby zapobiec dalszemu pogłębianiu się tych negatywnych procesów, coraz częściej światowe gospodarki decydują się na pozyskiwanie i konsumpcję energii ze źródeł odnawialnych. Trend ten i jego dynamika zależą jednak od pewnych czynników technologicznych, politycznych i ekonomicznych.

Polska, wstępując do Unii Europejskiej podporządkowała się do prowadzonej polityki energetycznej tejże Organizacji. Pewne jej założenia określa tzw. pakiet klimatyczno-energetyczny, który wyznacza i stara się sprostać wyzwaniom energetycznym XXI wieku. Dotyczy on wszystkich krajów członkowskich, a do jego głównych założeń należy ograniczenie emisji CO₂ o co najmniej 40% do 2030r., względem roku 1990 oraz udział OZE do 2030r. w bilansie energetycznym całej Unii Europejskiej w wysokości 27%. Założenia te nie są jednak w pełni wiążące dla Polski, gdyż przewiduje się, że mniej zamożne kraje UE – a wśród nich Polska – będą w części zwolnione z rygorystycznych wymagań².

Sektor OZE budzi coraz większe zainteresowanie wśród inwestorów, nie tylko w Polsce, ale również w wielu innych krajach – większości rozwiniętych. Przewiduje się, że spadać będzie znaczenie źródeł konwencjonalnych (tj. węgiel, ropa naftowa, gaz ziemny) na korzyść źródeł odnawialnych (np. energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna). Należy zadać pytanie, na ile OZE mogą przyczynić się do bezpieczeństwa energetycznego Polski w różnych wymiarach, czyli jakie korzyści i zagrożenia mogłyby się wiązać ze zwiększeniem udziału OZE w bilansie energetycznym kraju.

Główne obszary oddziaływania branży OZE oraz ich wpływ na bezpieczeństwo energetyczne Polski

Przyglądając się kwestii bezpieczeństwa energetycznego użyteczne jest wyróżnienie trzech podstawowych jego wymiarów tj. ekonomicznego, geostrategicznego i ekologicznego.

Pierwszy wymiar – ekonomiczny – odnosi się przede wszystkim do ceny dostarczanej energii w różnych jej formach. O ekonomicznej dostępności wybranych form energii finalnej (np. energii cieplnej, elektrycznej, czy paliw samochodowych) dla społeczeństwa i gospodarki decyduje koszt nośników

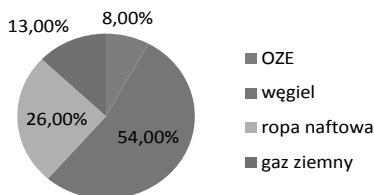
¹ (red.) Książkowski K.M., Pronińska K.M., Sulowska A.E., Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji., Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2013, s. 35 - 37.

² Ubysz K., Nowe założenia polityki klimatycznej Unii Europejskiej 2020 - 2030r. [online], [dostęp 23 lutego 2014r.], dostępny w internecie: <http://www.portalsrodowiskowy.pl/nowe-zalozenia-polityki-klimatycznej-unii-europejskiej-2020-2030-r-a-pakiet-energetyczno-klimatyczny/>

pierwotnych (surowców nieodnawialnych i źródeł odnawialnych), produkcji, transportu, dystrybucji. Im energia jest tańsza, a społeczeństwo bogatsze, tym niższy poziom tzw. ubóstwa energetycznego danego państwa. Drugi wymiar – geostrategiczny -zakłada, że dostawy energii muszą odbywać się w sposób ciągły, stabilny i niezakłócony. Powoduje to konieczność utrzymywania odpowiednio zdywersyfikowanego bilansu konsumpcji energii pierwotnej. Ponadto, jeśli kraj jest importерem większości niezbędnych surowców do jej wyprodukowania, wtedy należy również dywersyfikować źródła dostaw, tras i środków transportu. W wymiarze geostrategicznym zawiera się także gromadzenie i utrzymywanie rezerw, czy rozbudowa infrastruktury produkcyjnej i transportowej, w celu umożliwienia elastycznej reakcji na wszelkie zaburzenia dostaw z dominującego kierunku. Trzeci wymiar bezpieczeństwa energetycznego – ekologiczny – dotyczy zrównoważonego rozwoju zakładając najprościej, że produkcja i konsumpcja energii powinna być prowadzona w taki sposób, aby zagwarantować do niej dostęp zarówno obecnym, jak i przyszłym pokoleniom. Rozpatrywanie wymiaru ekologicznego bezpieczeństwa energetycznego w wybranym kraju oznacza wprowadzenie polityki energetycznej w taki sposób, aby minimalizować marnotrawstwo energii, np. zmniejszając energochłonność gospodarki oraz szkodliwe skutki dla przyrody.³

Polska jest krajem, w którym wytwarza się energię pierwotną (czyli taką, która nie uległa żadnej przemianie – konwersji, transformacji) w przeważającej większości z paliw kopalnych. Struktura procentowa bilansu produkcji energii pierwotnej została przedstawiona na wykresie 1.

Produkcja energii pierwotnej w Polsce w 2011r.

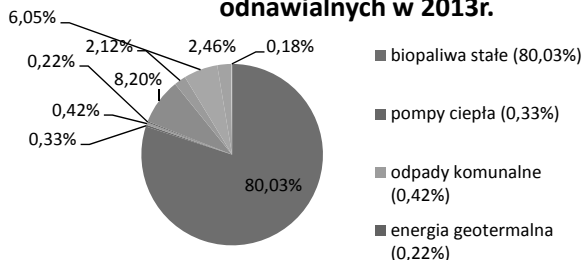
Wykres 1 Produkcja energii pierwotnej w Polsce w 2011r. źródło: IEA, Renewables Information 2012, OECD/IEA 2012, s. 384

W 2011r. na pierwszym miejscu w strukturze produkcji energii pierwotnej w Polsce znajdował się węgiel (kamienny i brunatny), odpowiadający na 54% całego zapotrzebowania, drugą pozycję – z istotnym z udziałem 26% zajęła ropa naftowa. Na trzecim miejscu uplasował się gaz ziemny z udziałem 13%, a na czwartej pozycji – z 8% udziałem w ogóle produkcji energii pierwotnej znalazły się odnawialne źródła energii.

³ (red.) Książkowski K.M., Pronińska K.M., Sulowska A.E., op cit., s. 36 –37.

Udział OZE w produkcji energii pierwotnej w Polsce jest niewielki, lecz w ujęciu dynamicznym wyraźnie dostrzec można ich wzrost. W 1990r. wynosił zaledwie 1,5%, co oznacza, że do roku 2011 dokonał się ponad pięciokrotny wzrost wykorzystania OZE. Szczegółowe dane dotyczące struktury pozyskania energii pierwotnej z OZE w Polsce w 2013r. zostały przedstawione na wykresie 2.

Udział nośników energii odnawialnej w łącznym pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych w 2013r.

Wykres 2 Udział nośników energii odnawialnej w łącznym pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych w 2013r. źródło: *Energia ze źródeł odnawialnych*, GUS, Warszawa 2014, s. 30

Największe udziały w łącznym pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych w 2013r. w Polsce wykazywały biopaliwa stałe, ciekłe oraz energia wiatru. Kolejne pozycje zajmowały: energia wody, biogaz, odpady komunalne, pompy ciepła, energia geotermalna oraz energia słoneczna.

Najczęściej biomasę w Polsce wykorzystuje się do produkcji energii cieplnej, natomiast produkcja energii elektrycznej z OZE występuje w elektrowniach wiatrowych i wodnych. OZE mogą istotnie wpływać na bezpieczeństwo energetyczne Polski, jednak ich moc oddziaływania zależy od dynamiki rozwoju tejże branży. Analizując zatem wpływ rozwoju OZE na bezpieczeństwo energetyczne naszego kraju, należy pamiętać o trzech zasadniczych kwestiach. Pierwszą z nich jest sprawa rozwiązań prawnych. Szybkość rozwoju branży OZE, a w tym poszczególnych jej kategorii (tj. wiatr, woda, słońce, biomasa) będą uzależniały akty prawne. Problem jednak w tym, że obecnie istnieją silne bariery administracyjne, co powoduje, że potencjalni inwestorzy czy biznesmeni rezygnują z inwestycji. W kwietniu 2014r. polscy politycy przyjęli projekt ustawy o OZE, lecz nie jest on pozytywnie oceniany przez obywateli i najmniejszych producentów energii – prosumentów, którzy mogliby produkować prąd w przydomowych minielektrowniach. W przypadku gdy prosumenci zdecydowaliby się odsprzedać nadwyżki wyprodukowanej energii do sieci, dostaliby zaledwie 80% ceny energii w hurcie. Koncerny energetyczne natomiast, które produkują energię z OZE dostają dodatki i bonusy. Jest to tzw. system zielonych certyfikatów – sytuacja w której za każdą

wyprodukowaną kilowatogodzinę otrzymują pewne wsparcie.⁴ Drugą kwestią jest fakt, iż niezależnie od regulacji wewnętrznych, rozwój OZE oraz ich wpływ na bezpieczeństwo energetyczne państwa związany jest z globalnymi i regionalnymi trendami technologicznymi w ramach wprowadzania OZE do systemu energetycznego, jak również z cenami konwencjonalnych surowców. Źródła odnawialne mogą z powodzeniem konkurować ze źródłami nieodnawialnymi, lecz rozmiary tejże konkurencji będą uzależnione od końcowych kosztów produkcji i konsumpcji. Wykorzystując OZE, w większości przypadków ponoszony jest wysoki koszt zakupu technologii i eksploatacji elektrowni bazujących na OZE, a w przypadku elektrowni tradycyjnych, dodatkowo ponoszony jest koszt surowców.⁵ Trzecia kwestia dotyczy traktowania OZE jako zbioru różnych źródeł o charakterze odnawialnym, jednak między poszczególnymi źródłami odnawialnymi występują ważne różnice. W efekcie specyfika wykorzystania określonych nośników energii warunkuje ich różny wpływ na bezpieczeństwo energetyczne kraju. Na różnych terenach Polski występują bowiem odmienne warunki atmosferyczne, czy topograficzne. Skutkiem tego jest np. różny rozkład prędkości wiatru, czy rozkład ilości promieniowania słonecznego.⁶ W przypadku zatem gdy regulacje prawne, trendy technologiczne i cenowe będą sprzyjać wykorzystaniu OZE w państwowym systemie energetycznym, wówczas istnieje szansa na istotny wpływ na wymiar ekonomiczny, geostrategiczny i ekologiczny bezpieczeństwa energetycznego Polski. Większe wykorzystanie OZE będzie także niosło za sobą określone wyzwania dla bezpieczeństwa energetycznego Polski.

OZE mogą w sposób istotny wpływać na kluczowe wskaźniki bezpieczeństwa energetycznego Polski w wymiarze geostrategicznym, którego głównym założeniem jest zagwarantowanie nieprzerwanych i pewnych dostaw energii w różnorodnych formach. Pierwszym miernikiem jest wskaźnik dywersyfikacji bilansu energetycznego (zawierający również produkcję i konsumpcję energii pierwotnej, a także technologię produkcji energii końcowej – cieplnej, elektrycznej, paliw silnikowych). Polska to kraj, którego bilans produkcji i konsumpcji energii pierwotnej, a zwłaszcza bilans produkcji energii elektrycznej i cieplnej opiera się na węglu, dlatego OZE urozmaica bilans energetyczny kraju. Ważne jest, aby szukać nowych technologii produkcji energii, które wraz z ich rozwojem stają się coraz bardziej efektywne, co oznacza, że produkowana energia jest tańsza oraz przyjazna dla natury i człowieka. Dywersyfikowanie nośników pierwotnych energii odnawialnej oraz technologii produkcji i ich optymalizacja zmniejsza niebezpieczeństwo w kwestii przerw w dostawach surowców energetycznych i ryzyko kryzysów energetycznych. Dzięki takiemu podejściu

⁴ Kwiatkowski D., OZE mogą zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne, ale brakuje rozwiązań prawnych[online], [dostęp 23.06.2014r.], dostępny w internecie: <http://www.polskieradio.pl/42/3167/Artykul/1158981,OZE-moga-zwiekszyc-bezpieczenstwo-energetyczne-ale-brakuje-rozwiazan-prawnych>

⁵ (red.) Książkowski K.M., Pronińska K.M., Sulowska A.E., op. cit., s. 45.

⁶ (red.) Walczak K., Odnawialne źródło ekorozwoju. Zmieniliśmy i zmieniamy Polskę., Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2014, s. 32–36.

uruchamiane są dodatkowe narzędzia dla zwiększenia efektywności wytworzenia energii.⁷ Kolejnym wskaźnikiem bezpieczeństwa energetycznego, oddziałującego na wykorzystanie OZE jest poziom zależności importowych i podatności na zewnętrzne zaburzenia dostaw. Miernik ten jest tym lepszy, im zależności importowe energii z OZE lub same jej nośniki są niższe. Zmniejszanie niesamodzielności w kwestii importu energii bądź surowców poprzez korzystanie z odnawialnych źródeł krajowych redukuje ryzyko geostrategiczne i ekonomiczne. Kwestia ta przybiera szczególną wagę wówczas, gdy uwzględni się fakt, iż powiększanie importu surowców z regionów niestabilnych politycznie, czy ekonomicznie postrzegane jest jako zagrożenie bezpieczeństwa. Polska jest krajem, który musi importować 34% surowców energetycznych. Ich napływ zależy w głównej mierze od dostaw rosyjskich, ponieważ Polska sprowadza stamtąd około 60% konsumowanego w kraju gazu ziemnego oraz ponad 90% konsumowanej na rynku wewnętrznym ropy naftowej. Na podstawie przeszłych zdarzeń można mieć pewne obawy i wątpliwości co do solidności, stabilności i przewidywalności największego Polskiego partnera energetycznego. Oprócz tego można zastanowić się nad stanem technicznym oraz ryzykiem ewentualnych przerw w dostawach na skutek niesprawności rosyjskiej bazy przesyłowej.⁸

Śledzenie obecnych tendencji popytowo-podażowych daje podstawy do twierdzenia, że stosowne będzie zastosowanie OZE w celu zmniejszenia ryzyka kraju dla zewnętrznych zakłóceń dostaw. Ważne zatem wydaje się powiększanie udziału wykorzystania OZE w bilansie energetycznym Polski, ponieważ może to zmniejszyć m.in. wrażliwość państwa na fluktuacje cenowe oraz niekiedy nawet na zachowania agresywne eksporterów. W sytuacji kiedy kraj zależy od zewnętrznych dostawców energii i surowców, wówczas istnieje większe ryzyko zwiększenia cen niż przy wykorzystaniu własnych zasobów z OZE. Pamiętać należy jednak, że wprowadzanie OZE do systemu energetycznego jest kosztowne, lecz sama cena energii jest stabilna, ponadto ceny technologii i instalacji wykazują tendencję spadkową, a zatem zielona energia staje się coraz tańsza.⁹

Perspektywy rozwoju branży OZE, ich przewidywany udział oraz postrzeganie przez Polaków

Z badań CBOS, przeprowadzonych na początku 2015 roku wynika, że obywatele uważają odnawialne źródła energii za «najbardziej perspektywiczne, najtańsze i bezpieczne». Największą grupą osób, która tak stwierdziła były kobiety, młodzi oraz dobrze zarabiający. 1005 ankietowanym przedstawiono cztery kryteria oceny źródeł energii – kryterium wydajności energetycznej,

⁷ (red.) Księżpolski K.M., Pronińska K.M., Sulowska A.E., op. cit., s. 45 - 46.

⁸ Ibidem, s. 46–47.

⁹ Krukowska M., Większość Polaków uważa, że wzrost produkcji energii z OZE zmniejszy uzależnienie od importu surowców energetycznych. Tylko co z tego wynika?[online],[dostęp 18.06.2014], dostępny w internecie: <http://csr.forbes.pl/polacy-wola-energie-odnawialna,artykuly,178439,1,1.html>

kosztu wytworzenia energii, poziomu bezpieczeństwa oraz perspektywiczności. Wydajność energetyczną zdefiniowano jako relację zużycia źródła do ilości wytwarzanej energii. Koszt wytworzenia energii przedstawiono jako sumę wydatków obowiązkowych do pozyskania źródła oraz stworzenia i utrzymania infrastruktury niezbędnej do produkcji i dystrybucji energii. Poziom bezpieczeństwa odnosił się do stopnia, w jakim wykorzystanie źródła zagraża otoczeniu. Natomiast inwestowanie w źródło energii i infrastrukturę potrzebną do jego wykorzystania miało być uznane za perspektywiczne, jeśli dawałoby nadzieję na większe bezpieczeństwo energetyczne w przyszłości. Ankietowani wykorzystali przedstawione kryteria do oceny: węgla (kamiennego i brunatnego), ropy naftowej, gazu ziemnego, gazu łupkowego, paliwa jądrowego oraz odnawialnych źródeł energii.¹⁰

Pierwszym ocenianym surowcem był węgiel. 76% respondentów uważała, że surowiec ten jest wydajny, a 62% że bezpieczny. Perspektywy rozwijania energetyki węglowej dostrzegło 39% badanych, a 56% uważała, że produkcja energii z «czarnego złota» jest kosztowna.¹¹

Drugim ocenianym surowcem była ropa naftowa. Jej wydajność pozytywnie oceniło 77% badanych, bezpieczeństwo 61%, perspektywiczność wytworzenia z niej energii 56%. Wśród 57% respondentów panowało przekonanie, że wykorzystanie ropy naftowej jest kosztowne.¹²

Kolejnym surowcem był gaz ziemny. 79% odpowiadających uważało, że jest on wydajny energetycznie, 66% stwierdziło, że jest przyszłościowy, za bezpieczeństwem opowiedziało się 61%, a 49% ankietowanych powiedziało, że wymaga dużych nakładów finansowych.¹³

Czwartym ocenianym surowcem był gaz łupkowy. Za jego wydajnością opowiedziało się 51% badanych, 53% za perspektywami rozwoju, 44% za jego bezpieczeństwem wykorzystania, a 38% ogółu za wysokimi kosztami.

Następnym surowcem było paliwo jądrowe. 62% badanych opowiedziało się za jego wydajnością, 51% uznało je za przyszłościowe, 68% uznało, że jest niebezpieczne dla otoczenia, a 45% uważało, że jest kosztowne.¹⁴

Ostatnim, najlepiej wypadającym na tle badania były odnawialne źródła energii. 67% ankietowanych opowiedziało się za wydajnością tego rodzaju energetyki, 80% uznało, że branża ta jest przyszłościowa, 86% ogółu opowiedziało się za jej bezpieczeństwem, a 55% respondentów stwierdziła, że koszty OZE są względnie niewielkie.¹⁵

Wyniki przytoczonego badania przedstawiają branżę OZE w pozytywnym świetle, co pozwala wnioskować, że ten rodzaj energetyki w Polsce ma bardzo dużą szansę na powodzenie. Ponadto przewiduje się, że w 2030r. udział

¹⁰ CBOS, Polacy uważają, OZE za najbardziej perspektywiczne i dostępne [online], [dostęp 10.02.2015r.], dostępny w internecie: <http://csr.forbes.pl/cbos-opinie-polakow-o-oze,artykuly,189816,1,1.html>

¹¹ Ibidem

¹² Ibidem.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem.

OZE w miksie energetycznym kraju będzie wynosił 20%, a więc jego udział znacznie się powiększy w stosunku do wartości obecnej, a zatem rozwój branży OZE może w znacznym stopniu wpływać na bezpieczeństwo energetyczne Polski.

Zakończenie

Przewiduje się, że zapotrzebowanie polskiej gospodarki na energię będzie sukcesywnie rosło, a zatem istnieje potrzeba instalacji nowych mocy produkcyjnych. Sposobem na rozwiązanie tego problemu wydają się być OZE, gdyż stwarzają one realne możliwości na poprawę bilansu energetycznego Polski oraz umożliwiają stworzenie przynajmniej części brakujących mocy. Polska jest krajem, w którym branża OZE jest przyjmowana bardzo przyjaźnie. Tempo rozwoju tejże branży będzie jednak zależęć od wielu zmiennych, do których można zaliczyć m.in. dalsze wymogi klimatyczno-energetyczne Unii Europejskiej, regulacje prawne, dostępność oraz ceny nowych rozwiązań i technologii z dziedziny OZE.

Należy stwierdzić, że tematyka związana z odnawialnymi źródłami energii stanowi bardzo ważny element dyskusyjny. W przyszłości może ona bowiem stanowić o przetrwaniu i poziomie życia obywateli. Świadomość tego powinna być brana pod uwagę podczas ciągłego tworzenia strategii i planów bezpieczeństwa energetycznego, dlatego powinna być ona traktowana bardzo poważnie przez polityków.

Pod kierownictwem dr inż. Małgorzaty Lechwar oraz dr. Mirosława Łabuza.

K. Gorbulia

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

PROBLEMS OF INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE WORLD COMMUNITY

In conditions when the international division of labour led to the formation of the world economy, no country in the world cannot ensure high efficiency of its national production, if it isn't integrated in varying degrees into the global production. In the system of international relations has an important place and Ukraine is a sovereign, democratic, free state. Formally Ukraine as a UN member is in States of the world community. It recognizes and executes the UN Charter and international law governing inter-state, political, diplomatic, social, cultural and economic international relations. Thus, Ukraine is to a certain extent, cooperates with the countries of the world. But in reality, the benefits of international economic relationships a country can use only when its economy will be integrated into the world economy, there will be a part of this farm.

Considering the chances of Ukraine to this integration, it should be noted that Ukraine as a sovereign state does not yet have sufficient experience in

establishing economic ties with countries of the world community. The status of an independent country necessitated the creation of a new legal framework for external economic relations. The first attempts of Ukraine to integrate in the global economy on equal terms was unsuccessful, because the state has become competitive on the world stage, most companies should be dismantled and replaced by new, sophisticated manufacturing equipment and electronics. To solve the problem is possible only by attracting foreign capital, use of experience of the advanced countries of the West, the entry of Ukraine without any restrictions in economic ties with the outside world. In modern conditions an important aspect in the foreign policy of a state is a geopolitical aspects. Ukraine determines its geopolitical aspects of foreign policy, proceeding from the basic directions of foreign policy activities – building good-neighbourly relations with all States with which it borders, the development of political, economic and cultural relations with all countries of the world, nuclear disarmament, international security, integration and international economic and political structures. But despite considerable potential, the efficiency of integration of Ukrainian economy into the world economy at the present stage is quite low. This is due to several subjective and objective reasons, among which first and foremost:

1. The catastrophic decline in production that is a consequence of the General crisis affecting the socio-economic system of the country. Therefore, ensuring the country's own production dropped significantly, and the dependence on other countries started to threaten the state's existence at all.

2. Drastic and ill-advised reorientation of Ukraine towards integration with Europe and the gap is objectively justified economic relations with CIS countries, resulting in lost traditional markets in the East, and access to Western markets remained problematic.

3. Low quality and high cost of production that is produced by domestic manufacturer, and as a result of its low competitiveness. So, in the Western markets access closed to her.

4. The imperfection of management system in foreign economic relations.

As a result of foreign economic relations of Ukraine at the present stage are characterized by negative tendency. This is particularly evident in the field of international trade. It is essential that significantly reduced the volume of exports; exports are dominated by fuel and raw materials, while the share of machinery and equipment is very small; there is almost no export of products manufactured in accordance with international agreements on specialization and cooperation in production, indicating a low level of Ukraine's participation in the international division of labour; a large proportion of barter transactions in export (70-80%). Therefore, if Ukraine has no intention to be a sovereign and independent country, it is urgent to radically change the emphasis in foreign economic activity. Especially it concerns the directions of development of international economic relations.

Scientific supervisor: Y.Y. Khvatov, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S.I. Medynska, Senior Lecturer.

ЧИСТА МОНОПОЛІЯ: МІКРОЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Напевно, кожен підприємець хотів би володіти певним типом продукції, який би не мав жодних аналогів, при цьому не маючи гідних конкурентів. Тоді б такий підприємець мав би непоганий дохід і величезний попит на свій товар. Такі підприємці називаються монополістами. Чиста монополія – це ринкова ситуація, за якої існує на ринку один продавець, а його товар не має близьких заміників. З іншого боку, чиста монополія – це тип недосконалої конкуренції, який має певні пільги, підтримується з боку держави, не має конкурентів. Але де з ким монополіст все ж таки конкурує, а саме з покупцями товарів, продавцями товарів і з органами державного управління. Адже монополіст є покупцем на ринку ресурсів, де він зустрічається з іншим конкурентним середовищем [1].

Існує багато причин виникнення чистої монополії, чотири з яких є найважливішими: володіння основними видами сировини, низькі середні витрати, патентні права та особисті привілеї. З одного боку, на ринку чистої монополії підприємець контролює постачання певного виду сировини необхідного для виробництва продукції. Наприклад, американська компанія «ALCOA», що контролювала усі бокситові шахти, завдяки яким вона виробляла алюміній. Продукт монополіста буде мати великий попит, адже тільки він є власником цього товару. Завдяки випуску високого рівня продукції середні витрати будуть досягати мінімуму. Отже бути монополістом вигідно з точки зору продавця. Також підприємець може володіти патентом (своєрідним дозволом) на виробництво певного продукту чи використання технологічного процесу. Згадувана компанія «ALCOA» володіла патентом на виплавку алюмінію [2].

Покупців не дуже приваблює перспектива постійно купувати один і той же товар. Інколи товар монополіста набридає. Але з іншого боку, у споживача немає вибору. Продукт монополіста нееластичний і буде мати попит, мало залежний від цін та доходів споживача. Монополіст вважає кращим продавати менший обсяг продукції і призначати вищі ціни, ніж конкурентний виробник. Тому суспільство витрачає певну кількість додаткових ресурсів. Споживачі мусять переплачувати за товар, оскільки ціни на продукцію встановлюються вищі, ніж середні витрати на виробництво. Цей свого роду «монопольний податок» є економічним прибутком монополіста.

Монополія суперечливо впливає на науково-технічний прогрес. Не дивлячись на те, що монополіст має значні кошти на проведення наукових досліджень та розробку технологій, він, зазвичай, не має стимулу до цих заходів, оскільки, не відчуваючи гідної конкуренції, не має сенсу запроваджувати щось нове. Також найчастіше монополія проводить цінову дискримінацію. Наприклад, електропостачання населенню України та юридичним особам відбувається за різними тарифами. Але це природна монополія, яка хоч і вважається чистою, та все ж таки задовольняє потреби

суспільства. Це можуть бути різні авіакомпанії, Укрзалізниця, водопостачальні фірми, тощо. Саме такі підприємства контролюються державою. І саме вона регулює і встановлює ціни.

На нашу думку, монополія має більше мінусів, ніж плюсів: вона знижує ефективність економіки, не допускає нових виробників на ринок. Тому монополію треба контролювати, слідкувати за встановленням цін, стимулювати її до науки і технічного прогресу. Одним з важливих напрямків державної антимонопольної політики повинне стати зниження випадків цінової дискримінації і неефективності виробничого процесу.

Список використаних джерел

1. Основи економічної теорії [електронний ресурс]. – доступ адрес http://pidruchniki.com/16550128/politekonomiya/chista_monopoliya, вільний – назва з екрану, англ.

2. Чиста монополія[електронний ресурс] . – доступ адрес <http://modern-econ.ru/micro/typy/monopoliya/harakter.html>, вільний назва з екрану, англ.

Науковий керівник: А.А. Задоя, доктор економічних наук, професор.

K. Gontar
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

INTERNATIONAL CORPORATIONS: THEIR ROLE AND VALUES IN AN INTERNATIONAL ECONOMY AND INTERNATIONAL RELATIONS

Transnational corporation(multinational)– is a corporation, that has assets and controls them in two or more countries. Corporations can control not only through direct foreign manufacture that was formed as a result of strategic alliance with foreign company.

Transnational corporation has both advantages and disadvantages: while talking about advantages we can name:

1. The increase of tax revenue
2. Setting up the subsidiaries at the places where they are most essential
3. Decrease of unemployment
4. Market is saturated with goods which are in demand

Disadvantages:

1. TNC has strong impact on the economy of the country and in some cases can resist it.

2. Corporations often try to « avoid» the law

3. Monopoly price formation which allow to gain abnormal profit.

After TNC penetrate into economy of developing countries they occupy leading positions in main branches of economy they involve many local company that can be both small or middle-sized.

TNC effectively encourage the development of production in developing countries change the structure of national economy and so modernize participation of these countries in international economic relations. Despite it provision of financial assistance is not the goal of TNC performance in developing countries.

The reason of TNC domination is outflow of capital and its effective distribution. Overall foreign investment of all TNCs has more significant role than trade. Corporations possess huge capitals and operate on international financial markets proactively.

Though TNCs operate on the territory of Ukraine it doesn't play a major role in the performance. It has one index of attracting foreign direct investment among the countries of east and central Europe.

Nowadays transnational corporations are the most important element of development of international economics and international economic relations.

Scientific supervisor: Y.Y. Khvatov, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S.I. Medynska, Senior Lecturer.

С. Герашенко, К. Саакян
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

ПП – найбільш затребувана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, так як вона дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління і т.п.

Цілеспрямовані і вміло використані іноземні інвестиції в більшості випадків є високоефективними як для самого іноземного інвестора, так і для підприємства країни – одержувача інвестицій. За умов політичної стабільності та економічно сприятливого інвестиційного клімату іноземний інвестор завжди матиме прибуток від вкладення власного капіталу в те чи інше місцеве підприємство.

На даний час іноземні інвестори в Україні більш охоче вкладають грошові кошти в короткострокові проекти, зокрема торгівлю, операції з нерухомим майном, фінансову сферу.

Структуру прямих іноземних інвестицій в Україні зображено на рис.1.

Серед найбільших перешкод для інвестицій в Україну інвестори називають корумпованість українських державних та судових органів, у яких неможливо захистити право власності чи справедливо вирішити бізнес-суперечку. Інвестиційний клімат в Україні буде й далі погіршуватися, якщо не будуть мати місце важливі реформи в економіці. Однією з умов, що здійснює суттєвий вплив на прийняття іноземним інвестором рішення про інвестування є надання приймаючою країною гарантій захис-

ту і безпеки капіталовкладень інвестора, забезпечення збереження іноземної власності, захисту прав і інтересів іноземного інвестора на своїй території.

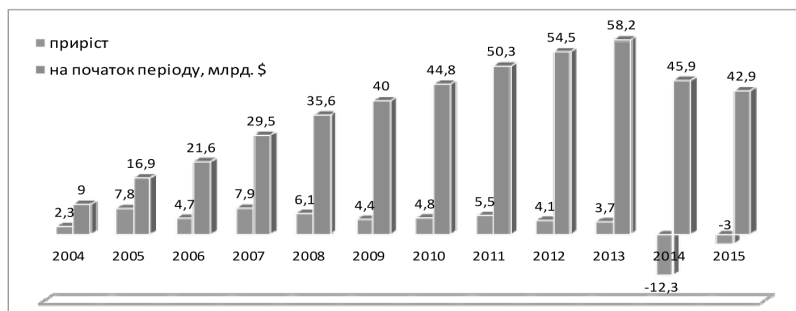

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд. доларів США

Не залишаються поза увагою особливості іноземного інвестування пов'язані з походженням основної частки капіталів з офшорних зон. Більше того звернувшись до аналізу суб'єктів ПІІ в Україні рис.2. стає зрозумілим, що це певне зростання українських реінвестицій з офшорних зон Кіпру, що пов'язано з наявністю ризику «націоналізації» активів в офшорній зоні Кіпру.

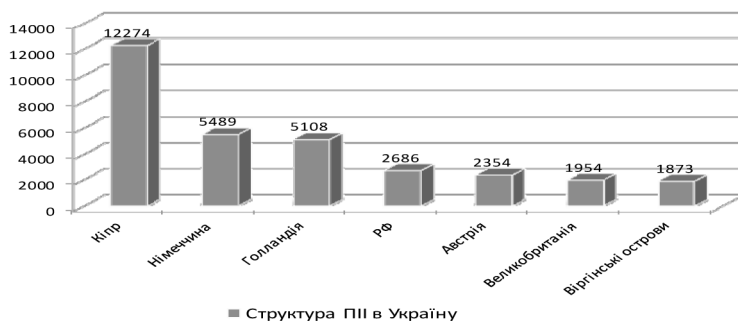

Рис. 2. Структура прямих іноземних інвестицій в Україну у 2-му кварталі 2015 року, млн. доларів США

Проведений аналіз обсягів та структури ПІІ в Україні свідчить про низьку інвестиційну привабливість України для іноземних інвесторів. Відповідно виникає питання дослідження інвестиційного середовища в Україні.

Великий вплив на величину інвестицій надають умови ведення бізнесу в тій чи іншій країні. Найважливішими показниками сприятливого інвестиційного клімату є гарантії дотримання права власності, а також передбачуваність і стабільність умов ведення бізнесу. Іноземним інвесторам

дуже важко вкладати кошти в економіку, коли в країні присутня корупція і немає макроекономічної стабільності.

Показник країни в рейтингу Doing Business (83 місце за 2015 р.) – це лише одна невелика складова загального бізнес-клімату, хоча зменшення кількості дозволів і регуляторних актів це, безумовно, важливо для розвитку малого бізнесу, але цього недостатньо для того, щоб вплинути на впевненість бізнесменів у тому, що умови тут сприятливі.

Тому зараз підвищення інвестиційної привабливості країни, закріплення довіри інвесторів є пріоритетними напрямками діяльності уряду.

П. Гришняєва

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

Сучасний етап розвитку світової валютної системи характеризується зростанням невизначеності та волатильності валютних курсів. Нестійкість курсів валют негативно впливає на світову торгівлю. Валютна система стала гнучкою, але дуже нестійкою. Більшість держав не змогли виробити валютну політику, яка забезпечує їм стійкий економічний розвиток. Світовий валютний фонд не має достатньої кількості фінансових ресурсів, а головне, не має рішень для успішного глобального регулювання світової валютної системи.

Світова фінансова криза 2008-2010 рр. виявила нездатність світової валютної системи забезпечити стабільність валютно-економічних відносин. Таким чином, можна сказати, що світова валютна система зараз відчуває кризу. В таких умовах актуальним є пошук реформування світової валютної системи. Спеціалісти вважають, що нова світова валюта може врятувати світову валютну систему. В якості таких валют пропонують: китайський юань, японську йену, амера (майбутня північно-американська грошова одиниця). Намір ввести єдину регіональну грошову одиницю висловлюється державами різних регіонів світу.

На основі проведених досліджень, ми можемо зробити висновок, що в майбутньому можна очікувати поєднання таких валют, як долар, євро і японська йена і створення на їх основі єдиної світової валюти.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

А. Гринёв

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

МОНОПОЛИСТИЧЕСКАЯ КОНКУРЕНЦИЯ

Что такое конкуренция? Это понятие пришло к нам еще с каменного века, и с годами, оно не терялось, а наоборот развивалось. В палеолите

мужчины конкурировали за женщину, позже за еду, за стоянки, за золото и так далее. Со временем появились купцы, которые предлагали разный товар. Но их тоже настигла конкуренция. У кого-то этот товар был лучше, у кого-то дешевле. Человек растет и развивает в себя качество лидера. И даже это невозможно без конкуренции. В школе мы соревнуемся за место мера класса, за последнюю парту. В институте эта ситуация никак не меняется. Дальше? А дальше мы идем на работу и снова конкуренция. Конкурс на ту или иную должность. И тут каждый пытается проявить себя с лучшей стороны, показать, что знает больше чем его соперник, доказать что именно он должен работать на данной должности.

Рассмотрение конкуренции в экономическом плане ничего не меняет. Конкурируют брэнды, корпорации, фирмы и даже небольшие киоски. Одной из главной целей конкуренции является убедить покупателя, что их товар лучше/дешевле/красивее/выгодней... И чем больше покупателей торговец сможет убедить, тем больше своего товара он сможем продать. Продажи вырастут, доход вырастет, а у конкурентов будет все с точность наоборот.

Монополистическая конкуренция происходит в тех случаях, когда много продавцов конкурирует между собой. Их целью является продать продукт на рынке, где есть вероятность того, что появятся новые продавцы.

Можно выделить 4 аспекта, характеризующие рынок с монополистической конкуренцией:

1. Товар, который предлагают фирмы на рынке, несовершенный заменитель товара, который реализуют другие фирмы

2. На рынке имеется относительно большое количество продавцов, которые удовлетворяют не очень большую, но и не микроскопическую долю рыночного спроса на общий тип товара

3. Когда продавцы устанавливают цену на товар, который они предлагают, или когда выбирают ориентиры по объему годовых продаж, то они не учитывают реакцию своих конкурентов

4. На рынке имеются условия для выхода и входа

В качестве примера монополистической конкуренции можно назвать рынок мобильной связи. Имеется много компаний, которые конкурируют между собой, и с каждым годом, а иногда и месяцем, пытаются усовершенствовать их продукцию. Ну и, естественно, переманить покупателей у фирм-конкурентов.

Монополистическая конкуренция имеет как плюсы, так и минусы. Примером последних может быть использование недобросовестной рекламы, которая вводит в заблуждение потребителей. Она используется для того, чтобы понизить чувствительность их спроса к повышению цены. Кроме того, средние издержки монополиста могут превышать возможный минимальный уровень. Также не исключено возникновение и развитие замкнутого цикла стагнации производства.

*Научный руководитель: А.А.Задоя,
доктор экономических наук, профессор.*

THE CHINESE STOCK MARKET CRASH OF 2015: CAUSES AND CONSEQUENCES

In the four hundred years since shares were first bought and sold, there has been a succession of financial bubbles. This problem hasn't spared People Republic of China.

Investors around the world are concerned about prospects of the Chinese economy in the second half of 2015. Panic about this is manifested in a form of a sharp drop in the Asian and Western stock exchanges on Monday 24 of August.

Since June 12, 2015 China's stock market has lost in value of shares of 30% or more than 3 trillion Dollars. This comparison is 11 GDP of Greece's and double value of all the Australian economy.

It was figured out causes of Stock market collapse:

– Robin Hood's effect: The Chinese government was unable to reconcile with the fact that the country's economy in 2014 started to slow down. In the first quarter of 2015 it was fallen to 7% annually, the lowest index since 2009. The People's Bank of China (further "the PBC") started in 2014 to encourage economic growth by heating lending. In 2015, measures have been strengthened: the PBC repeatedly lowered interest rates on loans for the population and business. Then the rules were softened for property buying. Following were lowered banks' reserve requirements to financial institutions in order not to slow down issuance of loans. All these measures were "inflated" credit bubble;

– acquisitiveness and herd instinct: Stimulation of lending has brought to the fact that banks began to receive liquid funds, but most of these funds were invested in the stock market. Instead of lending money to businesses, banks sent them to finance brokers, who bought shares since it was more profitable. All this contributed to forming a bubble in the stock market;

When economists and researches started to analyze the problem with the stock market, they found out a number of interesting facts:

In China, 80% of investments in the stock market are carried out by private persons. The Chinese had ascertained that there was a growth of the stock market, and succumbed to easy money temptation. In the long run, till the spring of this year it was opened 140 million of new accounts at the Shenzhen Stock Exchange and 112 million for Shanghai. Moreover, those people aren't professional analytics; they only perceived Stock Market as a casino.

At the same time shares of large companies did not grow very fast, and small and medium-sized companies, which could not take money from the government and banks wanting to attract investment by offering shares on the stock exchange, grew by leaps and bounds. Price of small and medium-sized companies for the year grew by 4-5 times.

And now, when everything is "imploded" on the one hand, private investors have lost money, but on the other hand, the prices of these companies were dropped down.

These small and medium businesses in China are the hundreds of thousands of companies that operate within the global supply chains and produce mainly for exports.

80% of investors are the emerging middle class, which should be a consumer of imports from Australia, Japan, Germany and the United States, that is actually a stimulus to economic growth. At presents their decided to stimulate economic growth though encouraging internal demand (but actually their goods and services aren't needed in their national market).

Banks provided short-term loans with 20% interest rate per annum and the majority of loan agreements had been drawn up so that if the value of shares falls to a certain level the borrower must provide additional collateral. And currently, almost all the Chinese people have to pawn something additionally in order to confirm their loans.

Therefore, China is on the verge of serious explosion of stock bubble.

Resuming all above mentioned, Ukraine as one of the player of the global market trade, has a session of consequences:

Devaluation of national currency: since 2014, Chinese currency began to devalue by a decline in the trade surplus. And already in 2015 there was a large devaluation of the RMB during August the PRC devalued the currency by 3.2%, the highest growth rate of devaluation over the past 20 years in China. Hence it may get cheaper imports, as well growth in the share of exports and imports from China is a welcome trend for Ukraine.

Price-cutting on ferrous metals and iron ore, as the major part of Ukrainian exports, which was caused by Chinese crisis. Thus, the scenario for the domestic producers of ferrous metals is negative.

Price-cutting on energy: if the growth of the Chinese economy does not resume in the volumes planned by the government, China, as the largest energy consumer, will give up part of energy consumption, since the world market price for oil and, consequently, gasoline drop down.

Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics, Associate Professor.

В. Демура
ГВУЗ «Национальный горный университет»

ПРОБЛЕМА БЕЗРАБОТИЦЫ В УКРАИНЕ И МЕРЫ ПО ЕЁ РЕГУЛИРОВАНИЮ

Проблема безработицы является актуальной социально-экономической проблемой для Украины. Вследствие роста уровня безработицы, происходит недополучение ВВП. Согласно закону Оукена: при превышении фактического уровня безработицы над потенциальным на 1%, фактический ВВП будет ниже потенциального ВВП на 2-2,5%.

Как видно из таблицы, начиная с 2000 года уровень безработицы, рассчитанный по методологии Международной организации труда, имел тенденцию к снижению. Снижение уровня безработицы отмечается с

2000 по 2008 г.г. Минимальный уровень безработицы зафиксирован в 2007 году – 6,9% (1 млн. 416,7 тыс. человек). В указанный период наблюдается, также, значительный прирост ВВП на 74,6%(на 91862 млрд. долларов США).

Численность безработных и уровень безработицы в Украине в 2000-2014 г.г.

	Население (тыс. чел.)	Занятое население	Безработные (тыс. человек)	В % к экономически активному населению	ВВП, млрд. (в долларах США)
2000	48923,2	18520,7	2630,0	12,4	31262
2001	48457,1	18453,3	2440,3	11,7	38009
2002	48003,5	18540,9	2128,6	10,3	42393
2003	47622,4	18624,1	1994,0	9,7	50133
2004	47280,8	18694,3	1888,2	9,2	65047
2005	46929,5	18886,5	1595,2	7,8	87416
2006	46646,0	19032,2	1513,7	7,4	107753
2007	46372,7	19189,5	1416,7	6,9	142719
2008	46143,7	19251,7	1424,0	6,9	123124
2009	45962,9	18365,0	1956,6	9,6	114383
2010	45778,5	18436,5	1784,2	8,8	135972
2011	45633,6	18516,2	1731,7	8,6	164787
2012	45553,0	18736,9	1656,6	8,1	176265
2013	45426,2	18901,8	1576,4	7,7	182026
2014	42928,9	17188,1	1847,1	9,7	99358

В 2009 году происходит резкий рост уровня безработицы (на 532,6 тыс. человек), вследствие общемирового финансового кризиса и его последствий, которые негативно сказались на экономике Украины. Экономический кризисна Украине 2008-2009 г.г. привел к снижению ВВП Украины в 2009 году на 19,85% (на 28336 млрд. долларов США). Основным фактором уменьшения ВВП было снижение внешнего спроса и, как следствие, снижение экспорта в 2009 году.

В период с 2010 по 2013 г.г. наблюдается тенденция снижения уровня безработицы на 1,9%, рост ВВП на 37,16% (на 67643 млрд. долларов США).

Исходя из представленных данных в таблице построим график динамики украинского ВВП за период с 2006 – по 2014 г.г.

График свидетельствует о циклическом развитии украинской экономики, причем с определенной особенностью. Кривая показывает, что в 2011-2013г.г. экономика Украины вышла на стадию подъема. Но в 2013 – 2014г.г. экономика Украины существенно пострадала, вследствие

политического кризиса, нестабильной политической ситуации, войны на востоке Украины. Ввиду вышеуказанных событий, в 2014 году в Украине наблюдается падение ВВП на 45,42% (на 82668 млрд. долларов США меньше, чем в 2013 году), происходит резкий всплеск безработицы (по сравнению с 2013 годом, безработных стало на 270,7 тыс. человек больше).

Помимо экономической проблемы -недополучения ВВП, от высокого уровня безработицы существует ещё целый комплекс социальных, политических и других проблем. Прежде всего происходит дестабилизация общественно-политической ситуации, повышается нагрузка на систему социального обеспечения, заостряется криминогенная обстановка в обществе, бюджет теряет налогоплательщиков, предприятия – персонал, наблюдается снижение доходов, потребления среди категорий работников, оставшихся без работы, потеря ими квалификации, ухудшение их состояния здоровья. Решение проблем безработицы требует соответствующей политики со стороны государства.

Научный руководитель: С.А. Геращенко, кандидат экономических наук, доцент.

А. Дерун
*Институт підготовки кадрів
державної служби зайнятості України, м. Київ*

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ РОЗМІРІВ

Інтеграційні та інноваційні перспективи економіки України безпосередньо залежать від вкладу у виробництво продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єктів господарювання, які відрізняються між собою за розмірами. У поняття «розмір організації», згідно правил статистики, закладено обсяг річного доходу та чисельність працівників. На думку експертів, інтеграційний та індустріальний розвиток економіки України спроможні забезпечити виробничі структури, які володіють достатнім обсягом капіталу, сучасними основними фондами, освіченим персоналом, мають страте-

гію підвищення конкурентоспроможності продукції. Оскільки на державному рівні в Україні визначені перспективи інтеграції до ЄС і модернізації усіх сфер життя, для реалізації такої масштабної стратегії, необхідно визначити не тільки пріоритетні види діяльності, які необхідно розвивати та надавати їм державну підтримку, а й які форми підприємництва (великі, середні, малі) потрібно стимулювати та створювати для їх ефективної діяльності економічні, інституціональні та правові основи. Такий висновок можна зробити, ґрунтуючись на аналізі існуючих пропорцій між великими, середніми, малими підприємствами по ключових показниках та з огляду на те, які пріоритетні галузі необхідно розвивати в контексті інтеграції до країн ЄС. Сьогодні в Україні заходи державної підтримки вживаються переважно в частині розвитку малого бізнесу. Тому дослідження пропорцій вкладу різних за розмірами підприємств в національну економіку, є актуальним, особливо в контексті активізації інтеграційних процесів України до країн ЄС.

Наукові джерела по теорії організації та теорії фірми дозволяють систематизувати залежність окремих виробничих та управлінських процесів від розміру організації. Малі розміри організації – це, зазвичай, менша спеціалізація робіт, більша централізація повноважень, незначна частка в обсягах виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), обмежені перспективи виробництва та соціального захисту. Великі розміри організації – це більша спеціалізація робіт та стандартизація діяльності, менша централізація повноважень, висока частка в обсягах виробництва, можливість розширення виробництва та капіталізації, вища продуктивність праці, більш широкі можливості соціального захисту працівників. Середні розміри організації мають гірші умови для розвитку, ніж великі, але значно кращі, ніж малі. На основі статистичної інформації, нами розраховані пропорції вкладу різних підприємств в економіку України в 2007-2014 рр.

Порівняння динаміки показників у розрізі великих, середніх та малих підприємств України (табл. 1) дає підстави зробити висновок, що великі підприємства мають кращі результати.

Таблиця 1

Структурні показники діяльності великих, середніх і малих підприємств України

Роки	Підприємства		
	великі	середні	малі
<i>Загальна кількість підприємств, %</i>			
2007	0,4	5,9	93,7
2009	0,4	5,3	94,3
2013	0,2	4,8	95,0
2014	0,1	4,7	95,2
<i>Кількість зайнятих працівників, %</i>			
2007	37,2	37,7	28,1
2009	39,3	34,0	26,7
2013	32,2	40,7	27,1

Роки	Підприємства		
	великі	середні	малі
2014	30,1	42,8	27,1
Обсяг реалізованої продукції, %			
2007	39,3	42,5	18,2
2009	45,5	37,7	16,8
2013	42,4	41,0	16,6
2014	41,6	41,2	17,2
Капітальні інвестиції, %			
2007	47,5	30,4	22,1
2009	51,5	28,8	19,7
2013	47,3	34,4	18,3
2014	46,9	35,4	17,7

Слід звернути увагу, що досліджуючи результати діяльності малого бізнесу, А.Віленський зробив висновок, що провал сфери діяльності малого бізнесу спостерігається на фоні її потужної фінансової та адміністративної підтримки. Малі підприємства невзможли справлятися з народногосподарськими завданнями – підвищенням рівня інноваційного розвитку [1, с. 152, 153, 154].

У наслідок функціонування обмеженої кількості великих підприємств (0,1–0,4% в загальному обсязі) Україна демонструє низькі результати інноваційного розвитку. Частка промислових підприємств, які впроваджують інновації, становить лише 12–14%, а має бути на рівні 25–35%; частка інноваційної продукції має становити 20–25%, а в Україні – лише 3–5%. Частка продукції машинобудування в промисловому виробництві має бути на рівні 20%, в Україні – менше 10% [2]. Враховуючи, що Україна взяла курс на інтеграцію до ЄС та модернізацію економіки, що передбачає розвиток індустріальних галузей, на державному рівні доцільно розглянути питання щодо стимулювання зайнятості та збільшення обсягів виробництва на середніх, а особливо на великих підприємствах, які мають реальні інноваційні та інтеграційні перспективи.

Список використаних джерел

1. Виленский А. Парадокс поддержки малого бизнеса: предварительные итоги кризиса [Текст] / А. Виленский // Вопросы экономики. – 2011. – № 6. – С. 149–155.
2. Статистичний щорічник України за 2014 рік. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Науковий керівник: В.В. Баліцька,
доктор економічних наук.

THE CLASSIFICATIONS OF GLOBAL PROBLEMS

Today nations of the world are concerned about global problems. The global problem of our time is a problem that is world-wide, affects the interests of all states and nations, classes, social groups, political parties, each person in particular. In fact, it is a set of contradictory processes that constitute the content of the present crisis of the world civilization. These problems are real threat to development and existence of all countries and they demand preventing their catastrophic consequences, and they require joint efforts of different countries.

There are two main sources of global problems:

1) Contradictions between man and nature, leading to the emergence of environmental, food, energy, natural raw material problems;

2) Expansion of the contradictions between nations, people in general, resulting in the emergence of problems of war and peace, security and development of the spiritual environment, demographic development, fight against crime, international terrorism, spreading of dangerous diseases [1, 2].

In the second half of the XX century global challenges were the subject of the theory of globalization, a system of scientific knowledge about the origin and current state of global problems, their classification and study of practical socio-economic and political solutions.

Contemporary global studies are exploring especially complex problems and their purpose is to find a practical way of solving global problems of mankind, namely:

1) comparative analysis of the major socio-cultural values of modern civilization through formation of new universal awareness of the planetary life complexity;

2) comparative analysis of civilization interaction strategies;

3) studying the concept of humanitarian consensus of different civilizations;

4) comparative analysis of possible alternative ways of globalization.

Globalization phenomena supporters consider the international safety problem in a new way. Safety is the condition of relationships between the states in which they all are not in danger of war or any external attacks on their sovereignty and independent development. The primary problem of ensuring global security is a strategy of survival in the crisis of world civilization (or some civilizations). There are many classifications of the current global problems. One of the most popular is presented by Norwegian sociologist J. Moo Haltunho who has identified four critical situations that humanity faced in the second half of the XX century:

1) crisis of violence and the threat of violence that is now evident in the threat of international terrorism;

2) crisis of poverty and the threat of poverty;

3) crisis of individuals exclusion and social groups exclusion and the threat of total suppression of human rights;

4) environmental crisis and the threat of the local ecological balance abuse.

More traditional classification has been offered by Polish political scientist Arthur Vodnarom, which contains:

- 1) the threat of nuclear destruction of civilization;
- 2) the problem of natural resources exhaustion, including energy;
- 3) environmental issues;
- 4) food problem, the problem of food security of the population, which is growing;

- 5) demographic problem, the problem of reproduction and migration, forming its educational potential, employment;

- 6) health problem;

- 7) the problem of the space using.

The classification of global problems depending on their nature:

- 1) socio-political (prevention of nuclear war, the cessation of the arms race, the peaceful resolving of conflicts, the formation of non-violent peace);

- 2) socioeconomic (overcoming economic and cultural backwardness, the problem of poverty, ensuring efficient production, solving global energy, raw materials and food crises, optimization of demographic situation, especially in developing countries, development of space for peaceful purposes and protection of oceans);

- 3) social and environmental problems (pollution, the need for sustainable use of natural resources of the Earth);

- 4) human problems (ensuring the fundamental rights and freedoms).

It is quite obvious that solution of global problems requires the interdisciplinary approach. The first is the way suggested by Vladimir Vernadsky, who created the doctrine of the noosphere, the environment in which we live. The essence of this approach is a combination of philosophical, political, natural and technical and economic knowledge concerning the respective spheres of human activity. Scientists believed that the man in the modern world should think in the planetary way. The basis for this new thinking is the idea about the equality of people.

However, to achieve such a state it is necessary for all countries to change the approach to conducting foreign policy, abandoning the policy of confrontation and conflict and moving to global cooperation based on recognition of the priority of general civilization values.

References

1. Василенко В.М. Оцінка впливу глобалізації на економічне зростання країни / В.М. Василенко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2004. – № 69. – С. 35–42.

2. Зянько В. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив / В. Зянько // Економіка України. – 2006. – № 2. – С. 84–89.

Language and scientific supervisor: L.V. Roienko.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЇ: РОЗРИВИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Євроінтеграційний вибір в Україні повинен бути підкріплений не тільки законодавчими ініціативами, досягненням більш високих соціальних стандартів і відновленням національних цінностей, а й відповідати вимогам і загальноприйнятим нормам функціонування економік розвинених країн світу. Важливу роль у стабільному економічному зростанні займає макроекономічний аналіз показників заощаджень та інвестицій, а саме створення державою умов, за яких ці показники будуть прагнути до збалансованості. Економічні моделі, що передбачають рівність заощаджень та інвестицій, знаходять застосування у державному регулюванні економік у таких країнах як США, Австралія, Нова Зеландія, Китай, Японія, країни Європейського союзу та ін.

Україна у своєму прагненні досягти загальносвітових економічних стандартів, зіткнулася з проблемою трансформації заощаджень в інвестиції. Результати досліджень показують, що цей процес може здійснюватися за допомогою використання наступних фінансових інститутів: банків, інститутів спільного інвестування (ICI), пенсійних фондів, страхових компаній, а також шляхом безпосереднього придбання цінних паперів.

На жаль, з усіх вищевказаних інститутів в Україні практично використовується тільки банки. По інших напрямках в ланцюзі «заощадження-інвестиції» існують розриви, обумовлені недосконалістю (або відсутністю) законодавчої бази, низьким рівнем фінансової грамотності населення, відсутністю державного регулювання та стимулювання у цих сферах.

На даний момент найбільш цікавими (і такими, що вимагають невідкладного втручання держава) напрямками трансформації заощаджень в інвестиції в Україні є використання приватних пенсійних фондів і страхових компаній. Солідарна пенсійна система себе практично вичерпала. В умовах старіння населення і збільшення тривалості життя, частка людей похилого віку постійно збільшується. У розвинених країнах існує безліч програм, які можна охарактеризувати загальним гаслом «забезпеч своє майбутнє сам». Як не парадоксально б це звучало, але в Україні, де налічується близько 14 млн. пенсіонерів при загальній чисельності населення 43 млн. осіб, і в якій близько 40% економіки перебуває в тіньовому секторі, розвиток приватних пенсійних фондів і страхових компаній не тільки б сприяв збільшенню інвестицій за рахунок заощаджень, а й зняв би соціальну напругу, підвищив фінансову грамотність і відповідальність населення.

Спроба пенсійної реформи розпочатої у 2013 р. на сьогодні виконана лише на 30%. Недовіра населення, сформована у 90-ті роки минулого століття, залишається на досить високому рівні. Нестабільність національної валюти призводить до «доларового» ажіотажу на споживчому валютному ринку, тим самим лише переводячи гривневі заощадження у ва-

лютні заощадження. Але основною перешкодою виступає відсутність законодавчо закріплених обов'язків фінансових інститутів і прав вкладників (крім банківського сегмента).

Важливу роль у потенційному використанні інвестиційних ресурсів населення має відіграти держава у якості інформаційного та освітнього центру. Використання медійних ресурсів, розробка та впровадження цільових стимулюючих програм дозволить подолати страх населення перед ІСІ, які сумно себе зарекомендували у середині 90-х років, тим самим згладити розрив у трансформації «заощадження-інвестиції».

Що стосується прямого придбання цінних паперів, то рівень життя населення, його орієнтація на повсякденне споживання і відсутність доступних фондових майданчиків, практично зводять нанівець використання цього ресурсу трансформації.

Науковий керівник: Г.Я. Глуха, доктор економічних наук.

О. Заліско

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут міжнародних відносин*

ТЕНДЕНЦІ ЗМІНИ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТНК У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ

Транснаціональні корпорації є в сучасних умовах глобальними економічними акторами. Їхні операції впливають не лише на окремі мікроекономічні показники, але й на макроекономічні пропорції окремих країн, регіонів та, навіть, глобальної економіки. Обсяги переміщуваних ними фінансових ресурсів є колосальними, а транскордонний характер їхньої діяльності зумовлює дійсно глобальний характер впливу. Одним із важливих чинників транскордонного руху фінансових ресурсів ТНК є необхідність оптимізації структури капіталу. Тут йдеться, передусім, про співвідношення між власними та позиковими коштами корпорацій, оптимальні параметри якого повинні враховувати й податкові умови, і необхідність підвищувати ефективність корпоративної діяльності в цілому. За таких умов очевидним видається те, що структура капіталу не є та не може бути константою, вона змінюється як під впливом поточних чинників, таких як умови запозичення на відповідних ринках, співвідношення між ризиком та дохідністю корпоративних цінних паперів тощо, так і внаслідок дії фундаментальних факторів, як то зміна кон'юнктури та ділової активності на глобальних ринках, зміна галузевих умов діяльності й галузева специфіка в цілому та ін.

Наразі ми хотіли би зупинитися лише на одному емпіричному аспекті формування та зміни структури капіталу ТНК у сучасних умовах, а саме на галузевій специфіці, зокрема й у кризові періоди. Ми розглядаємо найбільші глобальні корпорації автомобілебудівної галузі та галузі із виробництва електроніки та електричного обладнання. У рамках названих галузей ми розглядаємо ті ТНК, які входять до останнього рейтингу ТОП-100

найбільших нефінансових ТНК світу ЮНКТАД – це 11 автомобілебудівних корпорацій (Toyota Motor Corporation; Volkswagen AG; Honda Motor Co. Ltd.; Nissan Motor Co. Ltd.; BMW AG; Daimler AG; General Motors Company; Volvo; Renault SA; Ford Motor Company; Fiat) та 9 ТНК із виробництва електроніки (Apple Inc.; Siemens AG; Hon Hai Precision Industry Co., Ltd.; IBM; HP Inc.; Samsung Electronics Co., Ltd.; Sony Corporation; Koninklijke Philips NV; General Electric Company). Наш аналіз базується на первинних річних даних консолідованої фінансової звітності корпорацій, за якими було розраховано коефіцієнт заборгованості та коефіцієнт дохідності акціонерного капіталу (ROE) для кожної ТНК у кожному році. Період дослідження – із 2000 року до 2014 року, однак за деякими корпораціями не всі дані були у наявності, що, однак, не впливає суттєво на наші результати, оскільки ми аналізуємо лише галузеві показники. Результати розрахунків наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка окремих фінансових показників ТНК різних галузей

Рік	Автобудування		Електроніка		Рік	Автобудування		Електроніка	
	DR	ROE	DR	ROE		DR	ROE	DR	ROE
2000	54,59		33,43		2009	68,16	-7,31	37,97	20,11
2001	62,39	11,71	36,08	6,62	2010	59,15	-5,82	33,92	18,98
2002	63,06	7,03	33,65	-0,63	2011	57,83	38,76	36,54	19,42
2003	65,02	9,39	32,16	11,46	2012	58,60	14,39	38,21	16,83
2004	64,00	15,36	36,71	15,51	2013	60,50	12,90	37,72	23,31
2005	65,24	13,81	34,21	13,82	2014	64,79	10,70	37,93	20,88
2006	65,22	-19,16	32,97	19,11	Сер.	62,67	8,73	35,98	15,89
2007	63,15	-15,02	35,51	19,92	Зваж.	62,70	9,94	36,73	18,51
2008	68,39	34,48	42,62	17,16	ρ	0,37		-0,18	

Примітки: (1) Розраховано автором. (2) DR (debt ratio) – коефіцієнт заборгованості, який розраховується як відношення сукупного обсягу позикового капіталу ТНК до сукупного обсягу позикового та власного капіталу. (3) ROE розраховується як відношення чистого прибутку ТНК за рік до середньої балансової вартості акціонерного капіталу. (4) Первинні статистичні дані фінансової звітності ТНК були отримані із щорічних звітів на офіційних сайтах відповідних ТНК. (5) Галузеві показники за відповідні роки розраховані за методом середньої арифметичної простої із відповідних показників за окремими ТНК галузі. (6) «Сер.» – середня арифметична проста із щорічних показників за відповідною галуззю. (7) «Зваж.» – середня арифметична, розрахована за методом лінійно-зваженої ковзної середньої. (8) ρ – коефіцієнт кореляції.

Проведені розрахунки дозволяють зробити такі найбільш важливі висновки. По-перше, середньогалузеві характеристики структури капіталу ТНК суттєво відрізняються для різних галузей. Так, у більш консервативній галузі автомобілебудування рівень заборгованості складає в середньому 62,67 %, у той час як для більш динамічної та техномісткої галузі виробництва електроніки він становить лише 35,98 %. При цьому в ав-

томобілебудівній галузі структура капіталу є більш сталою в часі, про що свідчить зовсім незначна відмінність між середньою арифметичною простою (62,67) та лінійно-зваженою ковзною (62,70). По-друге, загальна динаміка структури капіталу за досліджуваний період не показує чіткої висхідної або низхідної тенденції, а її графік для обох галузей має швидше форму «флет». Однак, можна чітко помітити, що в період кризи – у нашому випадку маємо на увазі глобальну фінансово-економічну кризу 2008-2009 років – рівень використання досліджуваними ТНК позикових коштів зростає. Приміром, у галузі автомобілебудування він зріс із 63,15 % у 2007 році до 68,39 % та 68,16 % у 2008 та 2009 роках відповідно, після чого скоротився до 59,15 % у 2010 році. У електронній галузі ці показники склали 35,51 % у 2007 році, 42,62 % та 37,97 % у 2008 та 2009 роках відповідно, а у 2010 році – 33,92 %. По-третє, залежність між структурою капіталу та дохідністю акціонерного капіталу є незначною, а для електротехнічної галузі – навіть негативною. Відповідні коефіцієнти кореляції складають -0,18 та 0,37.

Науковий керівник: С.А. Циганов, доктор економічних наук, професор.

A. Zaporozhets
University of Wales, UK

PROBLEMS OF INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE WORLD ECONOMY

The internationalization, globalization of economic life, interdependence which increases, and influence of universal tendencies on economy of the certain countries cause need for each of them to define the place in the world economy. Ukraine faces such task and relevance of its decision is caused by a number of the specific reasons.

Ukraine is the country with rather high level of internally national division of labor. Specialized productions are oriented on cooperation with partners who are more often outside frontiers. It causes imperative production need for regular export-import transactions. A third of national production is mediated by action of the external economic factors.

Being a component of the Soviet Union, the economy of Ukraine took part in the international division of labor mainly among the countries – participants of Comecon (The Council for Mutual Economic Assistance). The share of mutual trade of member countries of Comecon in the total amount of their commodity turnover exceeded 70%. As for an inner-union turn, it was carried out by central planning of resources and production distribution and only at uncommon convention could be called commodity. Disintegration of the Soviet Union, elimination of Comecon, introduction of national currencies, transition to trade at the prices of the world market were very painfully reflected in the economies within a former communist block. For Ukraine the shock became especially notable because branches of its specialization (mechanical engineer-

ing, food industry) were very power-intensive and deprivations of deliveries of almost gratuitous energy sharply worsened the terms of trade.

Reorientation of priorities of foreign economic activity from the tasks dictated by the state plans on requirements and inquiries of the world market, generates a number of complex problems and to solve them it is necessary to elaborate the proved and weighed external economic strategy which aims at reorganizing the ways of active interaction with the world economy. The countries of a transitional economy, including Ukraine, face problems characteristic for catching up type of development.

Despite statements for aspiration to the fastest integration into the world economy, economic practice testified an irresistible desire to use measures for import restriction (high tariff barriers, import duties, non-tariff restrictions, import quoting). It should be noted that restriction of import undermines incentives and possibilities of technical updating, and, as the result, conducts to lag in productivity growth rates that finally is connected with risk of delay of economic growth. As for Ukraine, the main problem is not initial industrialization, but restructuring of economy and, therefore, the policy of import substitution corresponds to its conditions.

Inflow of foreign investments into Ukraine was very insignificant, much less than expected. In spite of the fact that the tendency to their increase, though uneven, since 1992, is observed, their total amount remains the smallest. In the late nineties in Ukraine \$15 of foreign investments per capita were necessary and it took on the last place in this indicator among all East European countries (for comparison: in Hungary \$1000 per capita, the Czech Republic – \$400, Estonia – \$320, Poland –\$140). Expectations concerning the direction of investment were not absolutely met. It was supposed that export chances which open possibility of goods production or processing with lower expenses because of low cost of local resources, mainly, of labor force will be the main motive. Such adverse situation was promoted by a variety of reasons which created obstacles in a way of inflow of foreign investments. One of the most essential is the lack of economic and political stability. It is shown in slow carrying out market reforms, especially process of real privatization, preservation of high inflation threat.

These policies are restricted to only firm monetary measures that do not give a guarantee of stability of the national monetary unit.

The second group of the reasons is not readiness and the lack of stability in the legislation. The operating system of the acts regulating conditions of foreign investment, difficult contradictory, provides many bureaucratic procedures which complicate and opening of branches or joint ventures that drag out of this process.

The third group lists the reasons connected with backwardness of infrastructure, in particular, financial. There is no order on which the only organization was responsible for registration of investments, generates the wearisome circulations on various instances accompanied with official and informal requisitions.

All this creates adverse investment climate and unattractive image under the terms of investment in the country. Removal of obstacles is a necessary condition of inflow of foreign investments that in turn could promote inclusion

of Ukraine in the world all-civilization process. It is necessary to achieve, first of all, macroeconomic stabilization, reduction of the risk of capital investments connected with the lack of legal and organizational guarantees, increase of investments profitability. It is export model which could be optimum for Ukraine as allows using the world markets as an additional factor of economic growth. At the same time, sticking to such type of development does not exclude application of some elements of import substitution policy and use of reasonable protectionist measures which will foster domestic production and contribute to optimization of the structure of the national economy, which, in turn, will allow the country to occupy a worthy place in the world economy.

*Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics, Associate Professor.
Language consultancy: G. Miasoid, Ph.D in Pedagogy.*

А. Зонва

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Малый бизнес – это наиболее существенное подразделение экономики, составляющее основу мелкотоварного производства; определяющее скорость экономического прогресса, строение и качественную характеристику ВВП, уровень демократизации общества; реализующее структурное преобразование экономики, быструю окупаемость затрат, свободу рыночных предпочтений; осуществляющее насыщение рынка товарами и услугами, воплощение в жизнь инноваций, дополнительные рабочие места; характеризующееся высокой подвижностью, разумными формами управления; образующее социальную прослойку предпринимателей-собственников, а также костяк среднего класса; способствующее ослаблению монополизма, формированию конкуренции.

К сожалению, на протяжении последних лет существовать малому бизнесу в Украине очень сложно, ведь существует комплекс проблем, которые до сих пор не решены. К ним следует отнести такие:

1. Чрезмерное дополнительное давление, пока что не преодоленное. Количество налогов и сборов не уменьшено, а просто трансформировано в другие виды, путем укрупнения платежей, а Государственной фискальной службе предоставлены чрезмерные полномочия.

2. Обременительная система отчетности:

– большое количество (одно из наибольших в Европе) разнообразных отчетов и организаций, в которые они подаются;

– постоянные изменения законодательной базы, отслеживание которых требует больших усилий.

3. Неуверенность предпринимателей в стабильности условий ведения бизнеса:

– противоречия законодательных актов между собой;

– незащищенность перед рейдерскими захватами, которые связаны с коррумпированностью судебной системы и неэффективностью исполнительной службы.

4. Отсутствие четкой государственной политики в сфере поддержки малого бизнеса.

5. Недоступность денег и высокая стоимость кредитных ресурсов. Позволить себе взять кредит, несмотря на высокие ставки, могут лишь высокорентабельные предприятия. Банки с неохотой и весьма редко кредитуют малый бизнес, относясь очень подозрительно к заемщикам – частным предпринимателям, подвергая их сложным проверкам.

6. Низкая покупательская способность общества, изменение приоритетов и стратегий поведения потребителей и последующее снижение объемов продаж. Для мелких предприятий почти недоступны такие маркетинговые инструменты, как скидки, распродажи, дешевый товар, более длительное использование товара и т. п.

Следовательно, указанные выше проблемы развития малого бизнеса в Украине – важны, а потому их нужно как можно скорее решить. Главнейшими мерами в данном направлении, на мой взгляд, должны стать такие:

1. Внедрение изменений в законодательные акты касательно процессов формирования учреждений и упрощение этих процедур с помощью снижения числа нужных для открытия фирмы разрешений.

2. Введение льготного кредитования, которое предусматривало бы низкую процентную ставку, долговременный срок кредитования, а также возможность возврата приобретенной суммы до истечения срока кредита.

3. Улучшение существующей системы лицензирования и патентования для предприятий таким способом, как продление сроков действия лицензий и патентов.

4. Формирование Национального научно-исследовательского центра улучшения государственного правления в области предпринимательства, который занимался бы контролированием и поддержкой малого бизнеса.

Таким образом, возрождение и развитие малого бизнеса в Украине является крайне необходимым. Становление значительного количества субъектов малого бизнеса имеет, бесспорно, позитивное значение для национальной экономики, а это в большей мере обусловит создание современной конкурентоспособности рыночной экономики с социальной направленностью. Но очень важно преодоление проблем, которые этому мешают, на государственном уровне.

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

T. Kachepa
Alfred Nobel University, Dnipropetrovs'k

GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PROSPECTS AND CONTRADICTIONS

This abstract explores globalization in our modern world, showing a clear indication of applicable prospects and contractions.

Globalization is a process by which there is an integration and interaction between people of different geographical areas, governments of various countries. This is driven mainly by international trade, sharing of culture, advancement in technology of various things which include transport and communication (T. Friedman, 2011).

There are a lot of current developments which globalization has managed to induce and one of them is the strong interaction between Developed countries:

Industrialized countries also known as Core countries according to the world system theories engage in trade through various policies such as trading blocs, free trade zone, euro zone, tariffs and taxes on trade. This benefits the countries industries as there is importation and exportation of goods which also contributes to the reduction of inflation.

Increase in development of periphery countries in Africa and Latin America is also a clear indication of the works of the modern globalization, as there is a shift to modernisation from least developed to developing and in the future from developing to developed. This is achieved through the integration and interaction of the core countries and the periphery countries as the least industrialized are assisted financially through organizations such as International Monetary Fund and World Bank. This helps in Nation building (A. Heywood, 2007).

Transnational Corporations (TNCs) around the world such as Nike, Apple, Toyota, McDonalds and Coca Cola have create employment, improve infrastructure, bring new technologies and generate government revenue. It should also be noted that the decision making of the TNCs does not involve locals opinions regardless of the fact that it might be disadvantageous to them, they also pose negative impact because they do not stay in the host country forever because when they leave they take all their capital and machinery.

Countries like Nigeria, Indonesia and Brazil are targeted for cheap labour, this thirst for cheap labour promotes child slavery through human trafficking, it should be noted that roughly 27 million people in the world still live in slavery and the numbers are still growing (J. Baylis & P. Owens, 2007).

The above critical analysis allows us to conclude that the non-industrialised countries due to globalization will always be dependent on the more developed core countries. According to Thomas Stewart in his book Management across Culture, another tool which shows both prospects and contractions of our modern globalization is Culture. Positively, culture globalization gives better products to other communities such as cloths, new technology in both transport and communication.

To sum up, globalization has made the world to become a single village through interaction and integration which results to accumulation of various consequences which are equally positive and negative.

*Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics,
Associate Professor.*

ИНОСТРАННЫЕ ИНВЕСТИЦИИ В УКРАИНУ: ПРОБЛЕМА ДЕФИЦИТА

На сегодняшний день Украина испытывает проблемы с привлечением иностранного капитала. Иностранные инвестиции, по Закону Украины «Об иностранных инвестициях» от 13.03. 1992 г. № 2198-ХП (Ведомости Верховной Рады Украины, 1992, № 26) представляют собой все виды ценностей, которые вкладывают иностранные инвесторы в объекты предпринимательской деятельности для получения прибыли или достижения социального эффекта. Нехватку инвестиций из-за рубежа следует оценить как отрицательную тенденцию, потому что иностранные инвестиции смогли бы решить такие проблемы как:

- развитие научно-технического потенциала, который в нашей стране не является популярной средой для капиталовложения;
- способствование выводу наших товаров на мировой рынок (увеличение экспорта);
- создание новых рабочих мест, а также развитие предприятий и инфраструктуры;
- привлечение новых производственных технологий в Украину.

Но существует ряд причин, по которым иностранные инвесторы стараются избегать инвестирования своего капитала в украинские отрасли промышленности, так как они боятся потери собственного капитала или не видят Украину, как стабильного и открытого партнера. К таким причинам можно отнести:

- нестабильная экономическая и политическая ситуация в стране;
- высокий уровень коррупции в ключевых сегментах экономики;
- военные действия на территории страны.

Слишком свободный подход к экспорту капитала из страны, проводящей реформы в экономической сфере, следует оценить как отрицательное явление. Пример многих стран свидетельствует, что в таких случаях лучше ограничить отток наших капиталов за рубеж. Для этого надо принять специальные законы, которые помогли бы регулировать движение капитала, а так же предусматривали ряд санкций, способствующих соблюдению вышеупомянутого закона. Для Украины очень важно создать хороший инвестиционный климат, который бы привлекал инвесторов и развивал невостребованные отрасли промышленности, такие как легкая и химическая промышленности. Также надо заняться привлечением иностранных инвесторов для инвестирования в менее развитые регионы страны. Ведь по данным Госкомстата Украины, наиболее привлекательными областями на сегодня являются: Киевская, Днепропетровская и Харьковская области.

Для привлечения капитала из-за границы следует в первую очередь создать привлекательный инвестиционный климат, который включал бы в себя реформирование и стабилизацию таких систем как политическая,

законодательная, банковская и правовая. Оптимизация этих систем позволит нашей стране привлекать инвесторов из-за рубежа и поможет дальнейшему развитию Украины, а так же подымет те сегменты промышленности и регионы, которые до этого момента не являлись востребованными, развитыми и достаточно популярными инвестиционными объектами. Не маловажная роль иностранного инвестирования и в усовершенствовании технологических процессов и инфраструктуры, а также в ускорении научно-технического прогресса.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

T. Kolomyitseva
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

UKRAINE'S INTEGRATION INTO THE INTERNATIONAL ECONOMIC SYSTEM

Ukraine as a sovereign state at this stage has a very little impact on the international division of labor and integration processes and is not playing a significant role in the world's major economic processes.

Efforts to the active participation of Ukraine in contemporary integration processes can be explained by a variety of advantages of the international division of labor, as well as the need for the country to overcome the artificial isolation of our country from the world economy.

One of the most important conditions for the inclusion of Ukraine in the integration process is to connect our businesses in the technological chain, which operates within the TNCs, as well as opening their branches in Ukraine is a direct path to the world of internationalized production.

However, we must not forget that Ukraine needs to develop not only as part of the integration associations, but also as an independent country with the protection of national interests. Ukraine needs to find its way of transition in order to strengthen its role in the world economy. Among the competitive advantages of Ukraine in foreign economic relations there should be noted, first of all, the following:

1. territorial and environmental conditions since it is located in Central Europe has a favorable climate and is washed by the warm seas;
2. raw materials – occupying less than 0.5% of the world, and less than 1% of the population of Ukraine is about 5% of the world's natural resources;
3. significant manufacturing capacity since for the production of steel, iron, etc. per capita Ukraine occupies a leading place in the world, including the field of aircraft, energy, space industry, etc. They include the use of the latest technology at the best world achievements;
4. well-developed infrastructure;
5. availability of sufficiently qualified and at the same time, cheap (compared to developed countries) the workforce.

At the current stage of development, the main priority for Ukraine is integration into the EU structures. Unfortunately, the economy of Ukraine does not have all the necessary opportunities for full integration. For the country, this fact is an incentive for the development of economic potential, economic reforms, and the creation of the legal framework of market relations.

The main task of Ukraine in the development of regional cooperation is the expansion of the export base, which should be oriented to the markets of neighboring countries. These also include the establishment of productive relations with these countries, scientific and technological cooperation.

Scientific supervisor: K.O. Vorobyova, Ph.D in Economics.

Language supervisor: S. I. Medynska, Senior Lecturer.

Є. Костовська, М. Новосельцева
КЗО СБШ № 23

СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ В ЄВРОПІ

За останні два десятиліття безробіття в Європі досягло рекордного рівня і вкрай негативно позначилося на соціальному становищі. За звітом Євростату, рівень безробіття в Євросоні перевищує 12%, а саме в Австрії – 5,3%, у Німеччині – 5,4, у Данії – 4,9, у Британії – 5,6%. У менш ж реформованих країнах безробіття залишається історично високим: у Франції його рівень становив у лютому 2015 р 10,6%, в Італії – 12,7%, в Іспанії – 23,8%, а в Греції – 25,7%. Причому на периферії ЄС головною проблемою виявилася дуже висока частка довгостроково безробітних (відсутність роботи більше одного року) у загальному їх числі. У тих країнах, де на довгострокове безробіття припадає більше половини всіх безробітних, їх шанси знайти роботу значно знижуються. У результаті безробітні греки, італійці чи іспанці змушені або роками тягнути існування на невелику допомогу, або користуватися правом на свободу пересування в ЄС і виїжджати до більш благополучні країни Півночі Європи. Безробіття серед європейської молоді у віці до 25 років за останні 4 роки мало поступальне зростання, з 16% в 2011 році до 24% на перше півріччя 2015 року.

Через наслідки фінансової кризи протягом двох останніх років у Євросоюзі пало 12 урядів. Однак, соціальні наслідки безробіття набагато ширше політичної нестабільності в постраждалих від кризи європейських країнах. У числі суспільних наслідків фінансової кризи в Європі і головного результату кризи, тобто безпрецедентного зростання безробіття, можна вказати на самогубства, поширення різних психологічних захворювань, розпад сімей, зростання соціальної злочинності, об'єднання правих екстремістських партій, зростання ксенофобії.

Найбільш уразливими виявилися ті, хто за останні 6 місяців або втратив роботу, або піддається такої небезпеки. Багато європейських сімей, що втратили роботу, не справляються навіть із забезпеченням прожитку. У більшості європейських країнах, особливо в кризових, опубліко-

вані дані про те, що число осіб, що звертаються за їжею в благодійні органи, збільшилася в кілька разів.

Жінки і діти являють собою найбільш вразливі групи в європейських країнах, які потерпають від фінансової кризи і безробіття. Злочинність в Європі зросла настільки, що вже не залишилося місць для ув'язнених у в'язницях. Середній рівень числа ув'язнених у Європі в 2014 році збільшився з 149 до 154 осіб на кожні 100000 жителів. Почастішали і випадки розлучення в Європі, що саме по собі викликає нові соціальні проблеми.

Одним з важливих наслідків економічної кризи і зростання безробіття в Європі є зростання популярності ультраправих угруповань і партій, які проповідують ксенофобію. Вивчення поведінки європейських громадян показує, що в період спокою та економічної стабільності європейці проявляють схильність до помірних право- або лівоцентристських партій, у той час як в умовах фінансової та економічної кризи симпатії громадськості зсувається «вправо». Збільшення популярності екстремістських правих партій в Італії, Австрії, Франції, Угорщини та Греції, а також зростання протестів проти жорсткої економічної політики свідчить про наявність глибокої кризи політичного та соціального характеру в європейських країнах.

Німеччина в якості найбільшого економічного полюса в ЄС і головного донора фінансової допомоги країнам, які опинилися в кризовому становищі, диктує цим країнам, як боротися з фінансовою кризою, щоб отримувати допомогу ЄС та Міжнародного валютного фонду. Німеччина наполягає на реалізації політики жорстких економічних обмежень, заснованої на фінансовій дисципліні і зниженні державних витрат. Однак, справа в тому, що жорстка економічна політика, яка домагається скорочення дефіциту бюджету і заборгованостей, спричинила за собою банкрутство економічних інститутів і зростання безробіття. З цієї причини, громадськість в охоплених кризою європейських країнах відчуває невдоволення по відношенню до німецького уряду.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

В. Кучма

Высшая школа бизнеса – National Luis University

ВМЕШАТЕЛЬСТВО ГОСУДАРСТВА В НАЦИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ: ЗЛО ИЛИ БЛАГО?

Вмешательство государства в экономику является одним из наиболее обсуждаемых вопросов в экономической науке. Каждый из экономических кризисов обостряет данный вопрос, как для экономистов, так и для политиков заставляя искать новые направления и методы регулирования экономики, которые могли бы привести экономику к равновесию.

Известно, что существует два основных подхода к вопросу о необходимости вмешательства государства в экономику – подходы классиков и кейнсианцев.

Классическая теория была основана в 30^е годы XVIII в. А. Смитом, Д. Рикардо, Дж. Ст. Милем, Ж-Б. Сеем и прочими. В работе А. Смита «Исследования о природе и причине богатства народов» заложена идея свободной игры рыночных сил. Эта идея «laissez faire», так называемая свободная игра рыночных сил, создает гармоничное устройство. То есть получается, что главной движущей силой в развитии хозяйства является желание и стремление человека к достижению собственных экономических интересов. В конечном счете, такое положение вещей обеспечивает увеличение благосостояния не только личности, но и общества в целом.

Представления классической теории можно изложить всего в 3^х пунктах:

– *Так как на рынках действует совершенная конкуренция, то все цены является гибкими (оплата труда, цена заемных средств...), т.е. цены могут меняться в зависимости от рыночной конкуренции и тем самым обеспечивают полное восстановление равновесия;*

– *Исходя из гибкости цен, получается, что равновесие на рынках устанавливается и восстанавливается автоматически (так называемая «невидимая рука» А. Смита);*

– *Поскольку равновесие обеспечивается автоматически, следовательно, вмешательство государства не требуется.*

Согласно этой идее, государство не должно вмешиваться в естественный ход развития экономики, но только до тех пор, пока в этом нет нужды. Если случается так, что экономика выходит из равновесного состояния, то государству необходимо вмешаться, что бы вернуть её в равновесное состояние.

Кейнсианство по сути можно считать полной противоположностью классической модели. Основателем этой теории является Джон Мейнард Кейнс. В свое время его книга «Общая теория занятости, процента и денег» в корне изменила понимание роли государства в экономике.

В этой теории государство не только может, но и должно вмешиваться в экономику. Государству просто необходимо вмешиваться, для устранения недостатков рыночного механизма.

Следуя учению Кейнса можно прийти к выводу, что функции государства заключаются в следующем:

– *Введение государством фискальной и ценовой политики, которая была бы удобна в первую очередь для населения (налог на избыточный доход; цены на все виды продукции и услуг должны быть равными для всех, независимо от дохода; низкие процентные ставки, для стимулирования инвестиций...);*

– *Отказ от классического представления саморегулирования экономики, и впоследствии переход к государственному управлению;*

– *Создание государственных заказов (для военно-промышленного, космического, социального и прочих областей);*

– *Вклад государственных средств в образование, здравоохранение, культуру, спорт, туризм и прочее.*

Важно упомянуть еще одно направление. Монетаристы считают, что вмешательство государства не только не нужно, а даже вредно для эффективного функционирования экономики.

Принимая во внимание всё вышеперечисленное нельзя однозначно ответить на поставленный вопрос. Каждая из моделей является по-своему привлекательной, это лишь дело выбора. Для каждого государства наиболее приемлемой считается модель, которая, по их мнению, отразится на развитии экономики наилучшим образом.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

V. Kolomiyets
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE WORLD COMMUNITY

Today, in development of Ukraine as an independent state one of the most important priorities is the entry into the world community. If our government claims to be the active participant in global processes, it must find its place in the new system of international relations to become fully modern.

The relevance of this topic is due to the gradual inclusion of Ukraine in the integration process, the participation in international organizations in the world economic and political system as a whole. Construction of independent Ukraine objectively requires its entry into the world economy on the principles of equality and mutually beneficial cooperation. The possibility of economic, social and political development of the state as part of the global economy depends on how well these processes will take place.

The purpose of the work is to characterize the socio-economic and political situation in Ukraine and the problems of integration into the world community.

Ukraine's entry into the global world economic relations is necessary to gain additional impetus for economic growth, to increase the efficiency and competitiveness of the national economy and to improve the living standards of citizens.

Integration of Ukraine into the world community in the first place means entry into the EU. Analyzing the state of integration in the European community Ukraine's participation in international organizations and projects, should be noted. Ukraine is one of the founding countries of the UN. In 1992, Ukraine became a subject of international economic relations. It has joined several international economic organizations: the IMF, IBRD, EBRD, International Finance Corporation, the Council of Europe, the WTO.

The WTO accession has led to the fact that Ukraine began to receive the goods of foreign manufacturers. This, ultimately, not only brought tangible positive aspects for our country, but also aggravated the situation even more.

Many domestic plants are unable to compete with cheap and high-quality foreign goods. Therefore, investors are not willing to take risks and invest in non-stable political and economic environment.

The visible manifestation of globalization in Ukraine caused migration outflow of the population on the international labour market, mainly as cheap labour force. Simultaneously, emigration from the country of qualified specialists significantly reduces its labor potential. Extremely acute is the issue of intellectual migration, where Ukraine has already reached the threshold of critical mass whose excess conducts to irreversible consequences.

Ukraine's European choice does not imply a definite gravitation towards Europe and involves the creation of a system of mutual relations of Ukraine in space Russia – Europe – North America – CIS. It is this system in a global context and it determines a set of strategies and prospects of ways of Ukraine's development in the XXI century.

Thus, for a dignified entry into the world community, we should consider an optimal balance, building a foreign policy on cooperation with key partners, both in the East and in the West to hold simultaneously effective Western and Eastern policy, and pinpoint the coordinates of the interaction with regional and subregional structures. But the main thing is to rely on their own foreign policies. To keep pace with the changing world we must have the necessary human resources, a powerful intellectual potential, and adequate financial support. We need to improve the legislation, using the experience of developed countries. Foreign policy is important to create consistency, stability and predictability, to learn how to complete every question and initiative. It is necessary to clearly set priorities, strengthen the public administration system and professional staff, an active and even partly offensive foreign policy based on national interests, and to mobilize all resources for the comprehensive modernization of the economy. It is a paramount issue of implementation of a comprehensive innovation and a comprehensive approach to the effective use of high technology. High technology is necessary to combine experts from our country, in the extreme case, together with specialists from other countries, and this requires government support and decent wages for scientists.

Scientific supervisor: Y.Y. Khvatov, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. I. Medynska, Senior Lecturer.

Д. Козюк

ГВУЗ «Национальный горный университет»

ПРОБЛЕМА КОРРУПЦИИ В УКРАИНЕ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ С НЕЙ

Согласно различных исследований, порядка 45-60% экономики Украины находится в теневом секторе, а это основа для формирования не только самой коррупции, но и дальнейшей коррупционной деятельности. По оценкам организации PricewaterhouseCoopers, за 20 лет из Украины

вывели порядка 167 миллиардов долларов. А по оценкам министерства финансов Украины, только за 2014 год в офшоры выведены 133 миллиарда гривен, и эта сумма совокупно составляет бюджет национального здравоохранения и образования.

Индекс восприятия коррупции (The Corruption Perceptions Index) – это глобальное исследование и сопровождающий его рейтинг стран мира по показателю распространенности коррупции в государственном секторе.

По данным 2014 года Украина занимает 142 место в списке с индексом восприятия коррупции равным 26, в то время как, в 2013 и 2012 года индекс был равен 25 и 26 соответственно. Из этого следует, что динамика восприятия коррупции в Украине имеет небольшие колебания и держится примерно на одном уровне, последние 3 года.

26 баллов из 100 возможных и 142 место из 175 позиций – показывают, что коррумпированность в стране находится на очень высоком уровне, Украина оказалась на одной ступени с Угандой и Коморскими островами, что говорит о том, что она на данный момент является одной из самых коррумпированных стран мира. Россия в рейтинге коррумпированности Transparency International занимает место на три строки выше Украины – 136-е.

Столь неутешительные результаты, становятся следствием малозаметных шагов в разрушении коррупционных схем. Фундаментом изменений ситуации в Украине стали принятые 14 октября 2014 года антикоррупционные законы. В перспективах, есть идея создания электронной системы всех деклараций чиновников, что позволило бы контролировать, денежные потоки, однако, финансирование этого проекта все еще остается открытым вопросом. Это значит, что бюджет на 2016 год, должен включать деньги на Антикоррупционное бюро, однако, найдутся ли в нем для этого деньги?

Для более эффективного реформирования, стоит обратить внимание на повышение зарплат чиновников за счет сокращения их численности. Таким образом, не нужно будет дополнительно выделять деньги и рост зарплаты сам по себе будет предупреждать коррупцию. Оставшихся, следует отбирать на жесткой конкурсно-аттестационной основе. Таким образом, к примеру, в Республике Корея, предпочитают предупредить коррупционные деяния, т.е. искоренить «необходимость обращения к коррупции».

Чиновники и депутаты должны осознавать, что иногда следует идти на крупные уступки бизнесу, которые дадут важные положительные результаты. Яркий пример – рынок жилья.

Стоимость нового жилья в Украине крайне высокая и зачастую необоснованная сейчас. И не последняя причина в том, что в цену квадратного метра застройщики закладывают размеры взяток чиновникам всех уровней.

Сегодня депутаты могут принять решение выдавать землю застройщикам в упрощенном порядке и без каких-либо плат за землю. Взамен застройщик должен дать обязательство, что в конкретные сроки он получит все разрешительные документы и начнет строительство.

Это позволит создать дополнительные сотни тысяч рабочих мест по стране. Кирпичные и цементные заводы получают новые заказы на свою продукцию.

Эффективно бороться с коррупцией в стране позволило бы осуществление программы OPEN, которой на данный момент пользуется, к примеру, Южная Корея. Суть программы OPEN заключается в том, что граждане могут в любое время проследить ход рассмотрения документов по своему обращению. Таким образом, обеспеченная прозрачность деятельности администрации создаёт предпосылки для искоренения коррупции.

Основной задачей подобной системы онлайн-контроля за рассмотрением обращений граждан, является предупреждение коррупционных деяний путём:

- предоставления гражданам необходимой информации в этой сфере, позволяющей им осуществлять социальный контроль;
- установление прозрачности;
- исключение личного общения чиновников и граждан, как необходимого условия существования коррупции.

От подобной кооперации бизнеса и власти в долгосрочной перспективе выиграют все. В совокупности эти меры качественно дополняли бы друг друга, поддерживали бы взаимную действенность и обеспечивали бы эффективность всей антикоррупционной системы Украины. Однако, на данный момент проблема коррупции в Украине, все еще остается открытым вопросом, который, требует решения. Так как, на данный момент уровень коррупции, очень высок, то следует искать новые пути решения данной проблемы, для этого, можно задействовать другие сферы влияния. Внедрив программу «OPEN», и упростив госаппарат, можно будет более эффективно бороться с коррупцией.

Научный руководитель: С.А. Геращенко, кандидат экономических наук, доцент.

О. Клокова
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО

Для Украины перспективным в её дальнейшем экономическом и политическом развитии является вхождение в мировое сообщество. Если наше государство считает приоритетным участие в международных мировых процессах, то оно должно найти свое место в системе международных отношений.

Актуальность вышеуказанной темы обусловлена тем, что на этом этапе развития наша страна делает довольно перспективные шаги в сторону интеграции с другими государствами, так как Украина стремится принимать участие в интеграционных процессах, быть членом в различных международных организациях. Естественно, на данном

етапе економічного і політичного розвитку України існують деякі проблеми. Серед них можна виділити: нестабільна політична ситуація, порівняльно низький рівень життя, неразвита і неустойчива система економіки країни. Україна активно намагається боротися з цими проблемами.

Україна є молодим державством, яке, на шляху свого розвитку стикається з багатьма проблемами, які не завжди можна вирішити самій. Враховуючи ситуацію в країні, а також в різних її сферах, вступ України в міжнародне співтовариство допоможе нашій країні впоратися з вищезгаданими проблемами, а також це сильно вплине на місце нашої країни в загальній системі міжнародних відносин.

Виходячи з викладеного вище, можна з впевненістю сказати, що незважаючи на свої проблеми, Україна намагається їх вирішити, і все-таки, вийти на рівень інтеграції з іншими країнами, а також як можна активніше розвивати свою економічну і політичну діяльність в потрібному напрямку і Україна зможе гідно вступити в міжнародне співтовариство.

Науковий керівник: Е.А. Воробьєва, кандидат економічних наук.

P. Czarnota, J. Makuch, A. Zwolińska
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII W POLSCE

W dzisiejszych czasach, kiedy złoża naturalne zmniejszają swoje zasoby należy zadbać o bezpieczeństwo energetyczne państw wykorzystując niekonwencjonalne sposoby pozyskania energii. Kraje Unii Europejskiej ustanowiły docelowy udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii. Dostosowanie się do tych wytycznych wymaga między innymi intensywnej budowy instalacji bazujących na OZE. Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii dotyczy niemalże wszystkich – instytucji inicjujących i finansujących, a także gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego.

Odnawialne Źródła Energii stały się jednym z priorytetów dzisiejszych europejskich gospodarek, częściowo narzuconym przez Unię Europejską. Jest to też pewnego rodzaju ścieżka, która coraz szybciej się rozwija, a jednocześnie zapewnia stabilność i bezpieczeństwo energetyczne.

W bieżącym roku została przyjęta ustawa dotycząca Odnawialnych Źródeł Energii w Polsce. Krok ten uchronił gospodarkę od możliwych kar związanych z niewdrożeniem dyrektyw o OZE. W związku z tym do 2020 roku Polska ma osiągnąć 15% udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii. Do roku 2025 w planach jest wytwarzanie energii z ogniw fotowoltaicznych, a także produkcja drugiej generacji bioetanolu, biodiesla i biowodoru. Z kolei w 2030r. ma nastąpić znacząca, 40% redukcja CO₂, redukcja ta ma wynieść w 2040 r. – 60%, a w 2050 r. – 80-95%. Są to dość

restrykcyjne plany w odniesieniu do polskiej gospodarki. Cały plan w odniesieniu do Polski obejmuje budowę 10 000 MW nowych mocy w odniesieniu do energii pozyskiwanej za pomocą odnawialnych źródeł energii, gdzie koszty inwestycji szacowane są na około 60-80 mld złotych oraz 30 000 MW w energetyce ciepłej, gdzie koszty budowy szacowane są na około 45 mld złotych. Dostosowania te związane są także z przeznaczeniem około 1,7 mln ha pod tego typu inwestycje, a także budową 2,5 tys. km linii przesyłowych i dystrybucyjnych, których wartość szacuje się na 6,5 mld zł. Jednym z pozytywnych skutków tych przedsięwzięć są przede wszystkim nowe miejsca pracy¹.

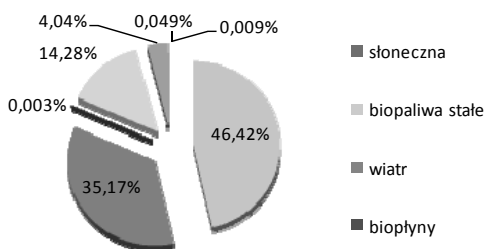
W opracowaniu zostały przedstawione odnawialne źródła energii, przykłady obecnie zrealizowanych instalacji wykorzystujących OZE, a także sposoby sfinansowania takich inwestycji.

EKOENERGETYCZNE ŹRÓDŁA ENERGII W POLSCE

Odnawialne źródła energii stanowią pewną alternatywę dla pierwotnych źródeł jej pozyskiwania. Ich zasoby samoistnie się uzupełniają, co stanowi o ich ciągłym potencjale do zaspokajania potrzeb energetycznych poprzez ich wykorzystanie. W odniesieniu do całego kraju odnawialne źródła energii dotyczą:

energii wiatru,	energii z biopaliw,
energii słonecznej,	energii biogazu,
energii wody,	energii pozyskiwanej przez pompy ciepła.
zasobów geotermalnych,	

Rysunek 1 prezentuje udział nośników energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w roku 2013. Największy udział przypada na biopaliwa stałe – 46,42%, kolejno na energię wiatru – 35,17%, energię wody – 14,28%, w najmniejszym stopniu natomiast na biogaz – 4,04%, odpady komunalne – 0,049%, energie słoneczną – 0,009% oraz biopłynny – 0,003%.

Rysunek 1. Udział nośników energii w odnawialnej produkcji energii w roku 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS²

¹ Stryjecki M., Rozwój Odnawialnych Źródeł Energii – prezentacja konferencyjna (dostęp; 5.10.2015) www.konferencyjne_pakiet_maciej_stryjecki_rozwoj_odnawialnych_zrodel_energii_prezentacja.pdf

² GUS, Energia ze źródeł odnawialnych w 2013 roku, (dostęp: 5.10.2015). www.stat.gov.pl/.../gfx/.../energia_ze_zrodel_odnawialnych_w_2013_r.pdf

Rozwój odnawialnych źródeł energii jest bardzo ważny z punktu widzenia realizacji celów polityki klimatyczno-energetycznej, ponieważ wpływa on pozytywnie na ograniczenie emisji CO₂.

Tabela 1

Źródła energii z OZE wg nośników w UE i Polsce (w %)

	Biopaliwa stałe	Biogaz	Odpady komunalne	Energia wody	Biopaliwa ciekłe
UE 28	47,19	6,18	4,92	16,24	6,50
POLSKA	80,03	2,12	0,42	2,46	8,20
	Energia geotermalna	Energia wiatru	Energia słoneczna	Energia fal oceanu	Pomp ciepła
UE 28	3,21	9,97	5,13	0,02	-
POLSKA	0,22	6,50	0,18	-	0,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS³

Tabela 1 ukazuje, że Polska zdecydowanie dominuje w produkcji energii elektrycznej z biopaliw stałych – 80,03%, tym samym udział ten jest prawie dwukrotnie wyższy niż średnia w UE. Prócz tego wyższy udział odnotowano także w biopaliwach ciekłych – 8,20%. Pozostałe źródła energii mają znacząco niższy udział w pozyskaniu energii elektrycznej. Najniższym udziałem charakteryzuje się energia słoneczna – 0,18%. Uzależnione jest to w dużej mierze od uwarunkowań przyrodniczych naszego kraju, które wpływają na możliwości rozwoju poszczególnych źródeł energii.

Tabela 2

Moc OZE zainstalowana w Polsce w latach 2010-2015 (w MW)

Elektrownia	2010	2011	2012	2013	2014	2015
biogaz	82,884	103,487	131,247	162,241	188,549	191,381
biomasa	356,19	409,68	820,7	986,873	1008,245	1008,245
słoneczna	0,033	1,125	1,29	1,901	21,004	35,586
wiatrowa	1180,272	1616,361	2496,748	3389,541	3833,832	4117,421
wodna	937,044	951,39	966,103	970,128	977,007	980,323
Łącznie	2556,423	3082,043	4416,088	5510,684	6028,637	6332,956

Źródła: opracowanie własne na podstawie ure.gov.pl⁴

³ GUS, Energia ze źródeł odnawialnych w 2013 roku, (dostęp: 5.10.2015). www.stat.gov.pl/.../gfx/.../energia_ze_zrodel_odnawialnych_w_2013_r.pdf

⁴ <http://www.ure.gov.pl/pl/rynki-energii/energia-elektryczna/odnawialne-zrodla-ener/potencjal-krajowy-oze>

Tabela 2 ilustruje moce zainstalowane w Polsce (w MW) w latach 2010-2015 z uwzględnieniem poszczególnych elektrowni wytwarzających energię elektryczną. Zauważyć można, że od 2010 roku moce zainstalowane cechują się trendem rosnącym. Ogólnie moce te wzrosły na przełomie badanych lat o 3776 MW, w tym, elektrownie na biogaz zanotowały wzrost mocy o 108 MW, elektrownie na biomasę o 652 MW, elektrownie wytwarzające energię z promieniowania słonecznego o 35 MW, elektrownie wiatrowe o 2937 MW, a elektrownie wodne o 43 MW.

Tabela 3

Ilość energii elektrycznej wytworzonej w Polsce z OZE (w MWh)

Elektrownia	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
biogaz	363595,743	430537,322	529384,449	665143,194	786910,683	220359,159
biomasa	635634,844	1101188,962	2208508,115	3281775,13	3661193,289	369440,04
słoneczna	1,672	177,805	1177,532	1418,771	4393,834	2777,277
wiatrowa	1823297,061	3128672,517	4612893,792	6077989,725	7636010,058	3567502,308
wodna	2922051,638	2316833,384	2031724,612	2439274,973	2180938,311	766792,251
współspalanie	5243251,417	5999582,057	6711677,611	3717534,077	4445095,078	794281,839
łącznie	10987832,38	12976992,05	16095366,11	16183135,87	18714541,25	5271152,874

Źródło: opracowanie własne na podstawie ure.gov.pl – *– dane za I kwartał 2015⁵

Tabela 3 prezentuje dane dotyczące energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii potwierdzonych świadectwami pochodzenia wydanych przez prezesa URE. Zauważyć można, że ogólna ilość energii wzrosła na przełomie analizowanych lat o 7726709 MWh. Największy wzrost zanotowano w odniesieniu do elektrowni wiatrowych, w roku 2014 w porównaniu z 2010 odnotowano wzrost o 5812713 MWh, natomiast spadek na przełomie analizowanych lat w energii wodnej aż o 741113 MWh.

Tabela 4

Udział energii elektrycznej z OZE w krajowej sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom krańcowym w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014*
sprzedaż e.e odbiorcom końcowym w MWh	121298191	121717840	121847861	121745300	122000000
ilość e.e – OZE wg ŚP w MWh	10987832	12976992	16095366	16183135	18714541
udział OZE wykonany wg ŚP	9,059	10,662	13,209	13,292	15,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie ure.gov.pl *-rok szacowany⁶

⁵ <http://www.ure.gov.pl/pl/rynki-energii/energia-elektryczna/odnawialne-zrodla-ener-potencjal-krajowy-oze>

⁶ Ibidem.

Tabela 4 przedstawia dane dotyczące udziału energii elektrycznej z OZE w krajowej sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym. Zauważyć można, że udział OZE wykonany wg SP od 2010 wykazuje się trendem rosnącym, osiągając w 2014 wartość 15,34%. Jest to potwierdzeniem, że w analizowanych latach sprzedaż energii elektrycznej stale rośnie. Jest to pozytywne zjawisko, które wpływa korzystnie na całą gospodarkę polski.

Odnawialne źródła energii odnawialnej stają się coraz bardziej popularne wśród przedsiębiorstw jak i gospodarstw domowych. Jak widać z danych statystycznych ich wykorzystanie i udział energii elektrycznej pochodzącej z alternatywnych źródeł energii rośnie z roku na rok. Przyczynia się do tego wiele czynników od ekonomicznych po społeczne, ponieważ ludzie coraz częściej dostrzegają możliwości płynące z wykorzystania ekologicznych źródeł pozyskiwania energii elektrycznej.

PRZYKŁADY ROZWIĄZAŃ EKOENERGETYCZNYCH W POLSCE

We wcześniejszym rozdziale zostały wymienione główne źródła energii odnawialnej. Choć budowa „zielonych fabryk” w obecnej chwili wymaga ogromnych kosztów, to zainteresowanie budową takich instalacji rośnie po stronie inwestora jak i po stronie producentów. Na start wymagane są nakłady chociażby przy pracach projektowych i badawczych. Innymi kosztami inwestycji mogą być koszty infrastruktury drogowej, robót ziemnych wraz z fundamentalnymi, koszty przyłączy sieci energetycznych czy wodnych jak i koszty poniesione na zakup poszczególnych podzespołów. Należy również zaznaczyć koszty eksploatacyjne (podatek od nieruchomości, bilansowanie energii, ubezpieczenie, obsługa czy eksploatacja i serwis).

Na świecie obecnie stosuje się wiele rozwiązań mających na celu pozyskanie energii z odnawialnych źródeł. W Polsce za sprawą ustaw staje się coraz popularniejsze budowanie farm, z których można odbierać (najczęściej) energię elektryczną.

Coraz popularniejszą opcją nawet dla gospodarstw domowych jest instalacja paneli słonecznych, przez niektórych potocznie nazywane „solarami”. Dzięki takiemu zastosowaniu oczywiście można gromadzić energię słoneczną, ale i wykorzystywać do celów gospodarczych (np. ogrzewanie wody). Przy budowie farmy fotowoltaicznej warto zwrócić uwagę na jej etapy w procesie inwestycyjnym, gdzie kolejno można wymienić: zaczynając od wyboru lokalizacji, przygotowaniu projektu koncepcyjnego, spełnienie warunków przyłączenia, zdobycie koncesji i kończąc na budowie lub ewentualnie dodatkowo, uzyskanie Koncesji od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w przypadku kiedy jesteśmy producentem i chcemy przeznaczyć energię dalej w celu obrotu zielonymi certyfikatami i uruchomienie oraz odbiór elektrowni przez energetykę bądź inną osobę posiadającą kompetencje.

Opierając się na opracowaniu G. Treli „Analiza opłacalności projektów fotowoltaicznych”, obliczone przez niego wskaźniki opłacalności elektrowni fotowoltaicznej NPV, czyli wartość bieżąca netto wynosi około 1 824 800 zł natomiast wewnętrzna stopa zwrotu IRR znajduje się na poziomie 22,15%

a okres zwrotu wynosi w delikatnym zaokrągleniu 7 lat.⁷ Zupełnie innym przykładem na Podkarpaciu jest farma wiatrowa Galicja, która ma planowo osiągnąć moc 10MW. Taka ilość energii może pokryć zapotrzebowanie około 52 000 polskich domów. Dla zaprezentowania wielkości nakładów poniżej znajduje się tabela 5 obrazująca szacunkowe ceny przydomowych elektrowni wiatrowych. Inwestorem tutaj jest spółka Lewandpol, która posiada wszystkie udziały od spółki Energetyka Wiatrowa „Galicja”.

Tabela 5

Ceny przydomowych elektrowni wiatrowych w zależności od mocy

Moc	Cena netto	Roczna produkcja energii	Zmniejszenie płatności za prąd	Czas zwrotu nakładu
1,0 kW	12 tys. zł	1752 kWh	665,76 zł	18 lat
2,0 kW	21,8 tys. zł	3504 kWh	1331,52 zł	16,4 roku
3,0 kW	34,7 tys. zł	5256 kWh	1997,28 zł	17,4 roku
4,0 kW	58,9 tys. zł	8760 kWh	3328,8 zł	17 lat

Źródło: ceny netto w PGK System, założenie: elektrownia pracuje przez 20% po cenie 1kWh energii 0,38 zł netto; Chris Krajczyk „Własna elektrownia wiatrowa” elektroonline.pl 2010

Jak można dostrzec – niezależnie od mocy czas zwrotu nakładów oscyluje wokół 17 lat co oznacza, że decydując się na budowę elektrowni wiatrowej należy zwrócić uwagę na wszystkie wady i zalety takiej realizacji projektu (chodzi tu między innymi o obawy związane z przeszacowaniem inwestycji, problemami które mogą wystąpić podczas budowy, czy chociażby sprzeciwy właścicieli nieruchomości, którzy użyczają swój grunt czy chociażby mieszkańcy sąsiadujący z farmami).

Inną ilustracją zagadnienia mogą być różne podmioty, które widząc wzrost znaczenia odnawialnych źródeł energii – a silniej stawiane restrykcyjne warunki – tworzą nowe inwestycje. Przykładem tutaj może być PGE Energia Odnawialna S.A., która jest spółką zależną od PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Jej podstawą działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) oraz świadczenie Regulacyjnych Usług Systemowych. Jak przedstawia sama spółka „łączna moc zainstalowana jednostek wytwórczych należących do Grupy (elektrowni wodnych i wiatrowych) wynosi 1 957,68 MW w tym 333,4 MW w OZE co stanowi 6,44% udziału w polskim rynku wytwarzania energii z Odnawialnych Źródeł Energii.”⁸

Jak możemy stwierdzić po zestawieniu elektrowni wodnych od jednego inwestora – ilość ich wzrasta. Największą zainstalowaną mocą wynoszącą 716 MW dysponuje obiekt w Czymanowie na Jeziorze Żarnowieckim. Z uwzględnienia chociażby wyłącznie sumy mocy otrzymujemy 1 609,019 MW, co pokazuje nam jak ważne są powyższe źródła energii.

⁷ http://www.cire.pl/pliki/2/analiz_oplac_proj_fotowolt.pdf

⁸ <http://www.pgeeo.pl/o-spolce>

ŹRÓDŁA FINASOWANIA INWESTYCJI OZE

Odnawialne źródła energii w ostatnich latach stały się nierozłącznym elementem związanym z każdą gospodarką – jako szansa na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego. Jedyłą i często wymienianą barierą ich stosowania są koszty. W dobie dzisiejszych czasów gospodarstwo domowe jak i przedsiębiorca mogą liczyć na wsparcie finansowe. Przykładowe źródła pozyskania środków przedstawia tabela 6.

Tabela 6

Dofinansowanie projektów związanych z OZE

SKĄD DOFINANSOWANIE	Opis
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu PROSUMENT	Dotyczy on wsparcia elektrowni fotowoltaicznych, wiatrowych, mikrobiogazowni (do 40kW _e) oraz pomp ciepła, kotłów biomasowych, kolektorów słonecznych (do 300 kW _t). Możliwość otrzymania dotacji 40% wraz z kredytem 60% kosztów kwalifikowanych, przy oprocentowaniu 1% w skali roku.
BOCIAN	Możliwość pozyskania pożyczki na fotowoltaikę do 75% kosztów kwalifikowanych. Kwota pożyczki może mieścić się w granicach od 2mln do 40 mln zł, przy rocznym oprocentowaniu 2%.
LIVE II	Pozyskanie dofinansowania do 95% na projekty powiązane z polityką klimatyczną.
PROGRAM EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Budżet programu wynosi 60 mln zł. Kredyt wraz z dotacją może pokryć 100% kosztów. (nie więcej niż 1 mln euro).
ŚRODKI NA BUDOWĘ DOMU ENERGOOSZCZĘDNEGO	Odnosi się do domów energooszczędnych, których zużycie energii nie przekroczy 15 / 40 kWh na m ² przez rok. Polega na pomniejszeniu kredytu max. O 50 tys. zł.
PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	Dotacja z funduszy unijnych, która może pokryć do 90% kosztów kwalifikowanych na instalację OZE (do 40kW) na terenach wiejskich. Budżet programu ok. 22,75 mln. euro. Gminy mogą dostać także około 0,5 mln euro na budowę inteligentnych sieci wykorzystujących OZE (min. 50% energii musi być wytwarzane i zużywane przez osoby fizyczne) – dofinansowanie pokrywa 90% kosztów.
REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE	Budżet projektów około 25 mld zł. Środki mają być przeznaczone na ożywienie obszarów zdegradowanych pod względem infrastrukturalnym, środowiskowym i społecznym.
FUNDUSZ NORWESKI	Dofinansowanie w wysokości od 170tys €, do – 3mln €, przeznaczone na termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, zwłaszcza instalacja ekologicznych źródeł energii elektrycznej.
POSZCZEGÓLNE GMINY – DOTACJE	Gmina Kleszczów – dotacje. Do podziału 0,5 mln zł. Dopłaty do 70% wartości nakładów ale nie więcej niż 7,2 tys. zł na kolektory słoneczne lub ogniwa fotowoltaiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie: virtech.pl/jak-to-sfinansowac

Ukierunkowanie na korzystanie z odnawialnych źródeł energii mocno wspierane jest zwłaszcza przez Unię Europejską. W nowej perspektywie finansowej 2014-20 będzie można ubiegać się o środki z czterech programów, w ramach których jest aż 11 możliwości finansowania. Dotyczy to nie tylko wsparcia bezwrotnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko czy Regionalnych Programów Operacyjnych ale także refundacja części poniesionych kosztów w ramach Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich. Możliwe będzie także uzyskanie dotacji wraz z pożyczką dzięki Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wielu specjalistów podkreśla, że w ramach tych możliwości inwestycje zwrócą się już średnio po około 5 latach. Należy także podkreślić, że w nowej perspektywie są programy specjalnie dedykowane na sprzedaż energii, a także wspierające osoby, które chcą same uniezależnić się od dystrybutorów energii elektrycznej.

W finansowaniu 2014-20 największa liczba środków została rozdysponowana na Program Infrastruktura i Środowisko i wynosi około 24 mld euro. Unijne wsparcie będzie można uzyskać przede wszystkim na zwiększenie efektywności energetycznej, wzrostu wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii czy modernizacji sieci oraz redukcji zanieczyszczeń. Odnośnie OZE istotna jest OŚ I priorytetowa Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.

Najważniejsze w nowej perspektywie są projekty, które będą dofinansowywane w ramach priorytetów 4.1 i 4.7. Odnoszą się one bezpośrednio do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii. W ramach 4.1. będą mogli starać się o środki inwestorzy, którzy planują budowę przykładowo farm wiatrowych czy instalacji związanych z biomasą lub biogazem.

Priorytet 4.7 odnosi się natomiast do budowy i przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej pochodzącej z OZE. Z kolei w ramach 4.4. odnosi się do rozwoju i wdrażania inteligentnych systemów dystrybucji.

Wsparcie prócz PliŚ będzie także zapewniony przez 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Wiele programów już ruszyło i można ubiegać się o dofinansowanie, zarówno dotyczy to osób fizycznych jak i przedsiębiorców, oraz inwestorów.

W ubieganiu się o środki finansowe należy wziąć pod uwagę kryteria, których spełnienie gwarantuje uzyskanie wsparcia. Po pierwsze efektywność odnosząca się do ilości produkowanych z MWh z 1 MW mocy w oparciu o koszty całego przedsięwzięcia. Doświadczenie w realizacji tego typu projektów oraz innowacyjność (choć nie dotyczy ona wszystkich programów)⁹.

PODSUMOWANIE

Przyjęcie ustawy dotyczącej Odnawialnych Źródeł Energii w Polsce spowodowało spore zmiany w gospodarce. Dla niektórych było to nie dobrą wiadomością, chociażby dla górnictwa (zmniejszenie wydobycia węgla) a z kolei z pozytywą reakcją spotkały się środowiska naukowe, ekologiczne jak również przedsiębiorstwa branży OZE.

⁹ <http://magazynbiomasa.pl/energia-odnawialna-dofinansowanie-z-ue-znow-jest-mozliwe/>

Na początku pracy przedstawione źródła odnawialnej energii dały obraz szerokiego wachlarza możliwości rozwoju tejże dziedziny. Zestawione na diagramach czy w tabelach dane uświadamiają wzrost z roku na rok produkcji „zielonej energii”. Przedstawione w drugim rozdziale przykłady pokazują, że tematyka ta jest związana z tym co widzimy dookoła – zmieniające się otoczenie przez chociażby turbiny wiatrowe. W ostatnim zaś, sposoby finansowania kosztochłonnych inwestycji związanych z wytwarzaniem energii odnawialnej.

Reasumując, OZE jest szansą dla przyszłości w związku coraz większym wykorzystywaniem złóż naturalnych a także z tym, że nie wiążą się one z długotrwałym deficytem, ponieważ zapasy dość krótkim czasie się odnawiają – są one niekończące się. Innymi korzyściami jakie można podsumować to m. in. wykorzystanie terenów nieużytkowanych (np. pod elektrownie wiatrowe), utworzenie nowych miejsc pracy w związku z budową jak i obsługą, a przede wszystkim zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska. Istnieją również wady tworzenia odnawialnych źródeł energii. Ingerencja w krajobraz, trudność przewidywania produkcji energii (warunki klimatyczne, pogoda) oraz trudności w zapewnieniu ciągłości w dostawie energii, duże nakłady inwestycyjne (ryzyko przeszacowania inwestycji), możliwe negatywne skutki dla zdrowia i życia.

Mając świadomość powyższych zalet oraz wady coraz częściej powstają elektrownie hybrydowe, które mają za główne zadanie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej oraz zapewnienie ciągłości w jej dostawie.

Pod kierownictwem dr inż. Małgorzaty Lechwar oraz dr. Mirosława Łabuza.

С. Кузьмінов
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ДЕ ТОВАРИШУВАТИ УКРАЇНІ?

Географічна структура зовнішньоекономічної діяльності будь-якої країни характеризує певні прагнення, здобутки та обмеження на політичній арені. У свою чергу, стан зовнішньополітичних відносин значною мірою впливає на те, з ким країна може налагодити зовнішню торгівлю.

Проблема активізації зовнішньоторговельних відносин для України була актуальна завжди, але особливої гостроти набуває саме з початку 2016 року. Ратифікація урядом Греції угоди про Зону вільної торгівлі з Європейським Союзом стала вирішальною ознакою того, що процес є незворотнім. Зважаючи на крах своєї політики гальмування інтеграції українського ринку до ринку Євроспільноти, уряд Російської федерації анонсував припинення режиму преференційної торгівлі з українськими підприємствами, а також заявив про введення ембарго на імпорт сільськогосподарської продукції з України до Росії з 1 січня 2016 року.

Цей удар стане не смертельним, але болучим як для безпосередньо сільгоспвиробників та переробників сільськогосподарської продукції, так і для української економіки в цілому, оскільки незважаючи на стрім-

ке скорочення нашого експорту, частка Росії у ньому залишається досить значною – понад 12 відсотків. І хоча експорт конкретно товарів продовольчої групи з України до Російської федерації вже впав у порівнянні з 2014 роком на 75 відсотків, але це все одно не знімає з порядку денного питання про переорієнтацію українського експорту на інших покупців.

Аналізуючи дані українського Комітету статистики за січень-серпень 2015 року, неважко помітити наступні тенденції у зовнішній торгівлі України у торгівлі товарами:

- з абсолютною більшістю країн СНД (за виключенням Росії та Білорусі) Україна має позитивне сальдо торгівлі товарами;

- з переважною більшістю країн ЄС сальдо торгівлі від'ємне, причому дефіцит у зовнішній торгівлі товарами, наприклад, з Німеччиною (-1,772 млрд. дол.) майже на півмільярда доларів більший, ніж з Росією (-1,726 млрд. дол.);

- значне позитивне сальдо Україна має лише у торгівлі з країнами Близького Сходу (зокрема, Туреччиною та Єгиптом).

У зв'язку з цим слід зазначити, що сподівання на стрімке збільшення потоку українського експорту до Європи з початку 2016 року навряд чи слід очікувати, оскільки українські товари просто програють конкурентну боротьбу своїм європейським візаві. У той же час вкрай нагальною залишається потреба у розширенні експорту на Близький Схід, Африку та Південну і Південно-Східну Азію. Також важливим завданням української економічної дипломатії має бути збереження зовнішньоторговельних зв'язків з країнами Кавказу (Грузія, Вірменія, Азербайджан) та центральної Азії (Казахстан, Туркменістан, Узбекистан). З огляду на прив'язаність цих країн до російської економіки, завдання це виглядає важким. Але легких завдань у поточному стані Україна не має.

А. Копченко

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ИНФЛЯЦИЯ В УКРАИНЕ

Высокий уровень инфляции дорого обходится для экономики. Стабильная и низкая инфляция, как правило, воспринимается хорошо для экономики для создания стабильной и предсказуемой среды для производителей и потребителей. Если давление инфляции выходит за пределы низкого и стабильного уровня, особенно в результате внешнего удара, она становится разрушительной для экономики по многим причинам, (неопределенность планирования, неэффективное распределение капитала, перераспределение доходов). Самое главное, что при столь высокой инфляции неравенство резко возрастает, так как разные слои населения настраиваются по-разному к новому уровню цен. В Украине рост неравенства стал очевидным из официальных данных о зарплатах и пенсиях. Среднемесячная заработная плата выросла на 14% по всему годовому исчислению за 2015 г., в некоторых отраслях с традиционно низкой зарп-

латой был зарегистрирован рост всего на 4-6%, а у других с относительно высоким уровнем заработной платы, а именно IT, торговля, виден рост около 40%.

Большинство населения с низким и средним уровнем доходов, которое, как правило, имеет фиксированный доход в местной валюте и ограниченные сбережения, вдруг оказывалось за чертой бедности и вынуждено уменьшить потребление, удовлетворяя только основные потребности. В то же время, состоятельные люди, как правило, имеющие больше и защищенные от инфляции доходы, и сбережения, страдают незначительно или даже получают выгоду. Их потребление, как бы сильно не увеличивалось, не в состоянии компенсировать потери потребления бедного населения. Это усугубляет спад в экономике и создает социальную напряженность.

Текущий кризис уже выдвинул на первый план эту проблему. Структура снижения потребления во время этого кризиса отличается от 2009 г., когда удалось преодолеть кризис. Потребление продуктов питания, на которые приходилось около 36,9% от общего объема расходов домашних хозяйств в 2014 г., снизилось на 13,9% в годовом выражении за прошлый год, и стало ведущим фактором для снижения потребления на 10,1% домохозяйствами, сигнализируя, что потребители экономят на основных товарах.

Резкий рост уровня инфляции, таким образом, создает трудности для экономической политики, которые не были на повестке дня в течение последних двух десятилетий. Украинские власти должны возродить рост и защитить наиболее уязвимые слои населения, но сделать это таким образом, который, не усугубит уже имеющиеся экономические проблемы. К примеру, индексация заработной платы всех работников бюджетной сферы – предложение, которое всплывало до недавнего времени – вряд ли вписывается в эти критерии. Значительные расходы бюджета будут распределены неэффективно, то есть тем, кто нуждается и нет, и, скорее всего, приведет к увеличению бюджетного дефицита, опасного для хрупкой стабильности обменного курса.

Быстро растущее неравенство призывает к быстрому оказанию социальной помощи. Эта поддержка может потребоваться в увеличении поддержания минимального необходимого уровня потребления бедными. Чрезвычайные бюджетные доходы, полученные за счет высокого уровня инфляции, должны быть использованы для увеличения помощи бедным. Государственные расходы должны быть пересмотрены и проверены, чтобы сократить неэффективное расходование средств и перераспределить их в сторону целенаправленных общественных программ или инвестиционных проектов с высоким коэффициентом бюджета. Из-за этого, решающей может стать уменьшение комитетов, органов и инспекций, которые не добавляют никакой ценности. Это может стать самым быстрым способом, чтобы высвободить ресурсы.

*Научный руководитель: А.А. Задоя,
доктор экономических наук, профессор.*

ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ УКРАИНЫ

Отношения между Украиной и Европейским Союзом были впервые установлены в декабре 1991 г., когда председательствующий в то время в ЕС министр иностранных дел Нидерландов официально признал независимость Украины от имени Европейского союза.

Все эти годы Украина прилагала немало усилий для того, чтобы вступить в ЕС. И когда до подписания договора о создании зоны свободной торговли с ЕС оставался один шаг, экс-президент Украины отказался от его подписания. Решение руководства Украины в ноябре 2013 г. отказаться от подписания Украиной Соглашения об ассоциации ЕС на Восточном Саммите Партнерства в Вильнюсе, вызвало начало массовой мирной акции протеста в Украине, чтобы защитить европейские устремления украинцев, получившей название «Евромайдан». С этого момента ЕС внимательно следил за политической ситуацией в Украине и был крайне озабочен поиском решения проблемы кризиса, который разразился после протеста на центральном Майдане в Киеве.

ЕС поддерживает новое украинское правительство в стабилизации ситуации и проведении необходимых реформ, включая конституционную. ЕС вновь подтверждает предельную важность обеспечения всем украинским областям, группам населения полной защиты национальных меньшинств в соответствии с международными обязательствами Украины.

В течение прошлых лет, а особенно начиная с российской агрессии против нашего государства в 2014 г., ситуация и события в Украине заняли одно из самых важных мест в политике ЕС. «Украинская проблема» регулярно поднимается в заявлениях, резолюциях, заключениях и других документах учреждений ЕС и его лидеров.

Совет ЕС по иностранным делам принял резолюцию 10 февраля 2014 г., подчеркивая свою озабоченность по поводу сообщений о злоупотреблениях в области прав человека и случаев насилия, запугивания и пропавших без вести лиц, выражая свою готовность быстро реагировать на любое ухудшение в Украине. На внеочередном заседании Совета по иностранным делам 20 февраля 2014 г., в свете ухудшающейся ситуации, ЕС решил ввести, в частности, целевые санкции. 5 марта 2015 г. были приняты санкции ЕС, направленные на замораживание и восстановление присвоенных украинских государственных средств.

Европейский союз полон решимости гарантировать, что у Украины есть вся поддержка для принятия политических и экономических реформ, которые необходимы Украине, чтобы объединить демократическую, независимую, объединенную и процветающую страну. С этой целью ЕС передал в распоряжение Украины беспрецедентные средства в форме финансовой и технической помощи.

Стратегия национальной безопасности Украины, которая была утверждена Президентом Украины 26 мая 2015 г., обозначает интеграцию Украины в Европейский Союз в качестве одной из главных целей.

По мнению президента Украины П. Порошенко, Украина уже к 2025 г. может стать полноправным членом ЕС. Но для этого нам нужно преодолеть коррупцию, избавиться от олигархов, повысить экономическое развитие страны, решить проблему с безработицей и бедностью народа, а также провести множество реформ.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

A. Kozinets, L. Roienko
Kyiv National University of Technologies and Design

INNOVATION – INVESTMENT POLICY

Innovation – investment policy is a set of scientific, technical, industrial, managerial, financial, household and other activities related to the promotion of new or improved products on the market.

Innovation policy in broad sense combines science, technology, economics, business and management. It affects all socio-economic environment, including manufacturing, banking, scientific and technical personnel, the level of scientific and technological literacy of the population.

In economically independent developed country, science and engineering policy acquires the features of overall development strategy, covering structural and investment policy, economic policy focused on forming innovation – investment model of development, when the growth of social production efficiency is achieved through the growth of knowledge, innovation is closely associated with the investment, that is a set of practical actions of citizens, legal persons and states necessary to implement the investment [1–3].

Shareware you can select four options of innovation and investment policies, which were introduced prior in different periods in various industrialized countries and in various combinations:

– The policy of technological progress proceeds from the assumption that the priority directions of the development of science and technique have to assess the state regarding availability of the necessary material resources, the possibility of expertise and information security.

– Policy market orientation recognizes the leading role of market resources in choosing the direction of development of science and technology. It involves the role of the state in the stimulation of fundamental research, creation of economic climate and information environment to accelerate innovation in advance of market research, as well as in reducing the number of forms of regulation, which do not promote the positive market initiatives and efficient restructuring of the market;

– Social policy orientation provides specific social regulation effects of technical progress, and the process of decision making is based on socio-political consensus with the involvement of the general public.

– Comprehensive policy aimed at changing the economic structure of the economic mechanism. It provides a significant impact on leading-edge technology in solving social and economic problems and changing the sectoral structures, the interaction between business entities, etc. All this requires new forms of organization and management mechanisms of science and technology development.

Mechanisms of state regulation of innovation activity or innovation policy of the state, which is a component of the economic policy, is a collection of historically formed forms and methods of sanctions on innovation projects of economic, legal, organizational character, which arose between subjects and objects of regulation in the process of determining and realization of goals. Innovation policy covers the national, regional and microlevels of business entities functioning.

The determining factor for perfecting the organizational and economic components of innovative mechanism, joint functioning of its elements, is their proportion and well – balancing. The primary purpose of systemic completeness structure of innovation activity should be internal and external balance of scientific-technical potential with other potentials of the country.

An important mechanism for sustainable innovation – aimed industrial policy is to determine the priorities for the country’s strategic development, which should take into account the overall level of science, technique and production.

References

1. Гальчинський А. П. Інноваційна стратегія українських реформ / А. П. Гальчинський. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
2. Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 192с.
3. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2008.

Language and scientific supervisor: L.V. Roienko.

V. Kozhushniy
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

FEATURES OF THE INVESTMENT POLICY OF THE UK

Strong investment positions of the country are usually perceived as a crucial guarantee of macroeconomic stability. In general, we can distinguish several main components, which have a decisive effect upon FDI attraction – macroeconomic stability, degree of economic openness, fiscal and foreign economic deficits, economic growth rates, debt position, GDP per capita, tax level, forecasting of exchange rates, level of infrastructure development etc. The speci-

fied components for the UK (except for growth rates) are ones of the best in the global economy.

The investment prospects of the country are confirmed by the so-called Confidence Index of Foreign Direct Investments (FDI Confidence Index), calculated by the international consulting company A. T. Kerney. Thus in 2014, the UK ranked the 8th place in the rating of the Index and is one of the most attractive countries for the investors who look for the highest stability and durability among the developed countries of the world (in 2012 and 2013 it held the 8th position). For the purposes of comparison, among the leading EU countries Germany took the 7th place reducing its rating by two positions, and France took the 12th place rising 5 positions higher compared to 2012. Attractiveness of Germany is mostly caused by export orientation and high level of technological development of the economy.

The inflow of foreign investments to the UK's economy in the latest five years has been growing constantly. According to the World Bank research, "Doing Business 2015", dedicated to the analysis of business conditions in various countries of the world, the UK occupies the high eighth rating position, while Germany is on the 14th position in the rating. Business and investment advantages of the country include transparent access to loans, proper protection of investors, favourable taxation system, developed foreign trade, easy terms for winding up business, and the regulating role of the Government is generally much weaker than in continental Europe.

We should note that the legislative environment is quite favourable for the inflow of investors to the country. There are no normative standards in Great Britain, which directly regulate foreign investments or establish requirements regarding their registration. Moreover, there are no restrictions for shares in the authorized capitals of British companies, which can be owned by foreigners. Practically, introduction of FDI is allowed on the basis of a case-by-case permit of the Bank of England according to the law on foreign currency control, and respective permits are obtained without any extra encumbrances. Along with this, it should be noted that the investment attractiveness is confirmed by national and international surveys of investors and business representatives. Among the main factors which in the opinion of investors, facilitate improvement of conditions for FDI accumulation, are the following:

- flexible financial system facilitating access to finances –44 % of all respondents noted;
- expansion of support for small and medium sized enterprises – 28 %;
- efficient policy of business facilitation in general – 20 %.

Besides, the experts have determined that the country has virtually the lowest barriers (compared to other countries of the world) to perform entrepreneurial activity, the corporate governance standards are the most transparent, and the corporate taxation level is appreciably smaller.

The UK's corporation tax rate falls to 20 percent in April 2015. By far this is the lowest tax rate in the six largest economies in the EU and G7. In addition, no additional local tax on corporate profits is applied in the UK.

Research and use of the UK experience in attracting both domestic and foreign investment resources are absolutely necessary for the creation of an ef-

fective mechanism for activation of the investment process in Ukraine and pursuance of opportunities for further close cooperation with foreign investors.

*Scientific supervision: A.S. Magdich, PhD in Economics, Associate Professor.
Language supervision: S.I. Medynska, Senior Lecturer.*

А. Кузьмина, Д. Мирошниченко
ГВУЗ «Национальный горный университет»

ТРУДОВАЯ ИММИГРАЦИЯ В СТРАНЫ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Цель нашей работы заключается в том, чтобы рассмотреть общие понятия о трудовой иммиграции, её факторы, а так же причины, по которым страны Европейского Союза являются наиболее привлекательными для трудовой иммиграции украинцев.

С каждым годом наша страна все больше ориентируется на страны Европейского Союза. Украина пытается приблизиться к европейскому уровню жизни. Одна из проблем, характеризующая рынок труда в Украине – низкая возможность трудоустройства по специальности или получение достойной оплаты своего труда. Это и толкает экономически активное население на трудовую иммиграцию.

Иммиграции – это явление, при котором осуществляется выезд населения из одной страны в другую на временное или постоянное проживание. Не редко именно постоянное проживание является предметом предпочтения большинства иммигрантов. До 1920-ых годов центром иммиграции для разных народов, включая европейцев, считалась Российская империя. Но в XX веке иммиграционная ситуация в Европе значительно изменилась. Европа превратилась из центра эмиграции в центр иммиграции. И в наши дни Европа продолжает лидировать в данной сфере.

Причинами трудовой миграции являются факторы экономического, культурного, экологического, политического, национального и других правовых порядков. Наиболее значительные переселения вызваны причинами экономического характера. Они кроются в различном экономическом уровне развития отдельных стран. Т.е. возможность миграции появляется вследствие национальных различий в условиях зарплаты за ту или иную профессиональную деятельность.

В первые годы независимости Украины никто вопрос о трудовой иммиграции не рассматривался, но на протяжении последних лет на заработках за рубежом, по оценке экспертов, находятся от двух до семи миллионов украинских граждан.

Страны Европы для эмиграции из Украины наиболее подходят. Практически все государства Западной и Восточной Европы относятся к «золотому миллиарду». Отличаются они высоким уровнем жизни. Здесь идеально налажены системы социального обеспечения, для развития биз-

неса открыты широкие возможности, уровень защищенности человека очень высок.

Кроме этих факторов важно также то, что страны Европы расположены с нами на одном континенте, т.е. поездки на родину могут быть частыми. Климат этих стран довольно схож с климатом Украины. Также власти развитых европейских стран проводят достаточно жесткую политику сохранения экологии своих территорий, а этот фактор также выгодно отличает Европу от Украины.

Развитые, благополучные страны Западной Европы (Великобритания, Германия, Франция) имеют специально разработанные иммиграционные программы. Иммиграция в эти страны имеет большие перспективы, но стоит учитывать ментальность, привычки, цены на товары.

Страны Восточной Европы (Польша, Словакия, Литва) уступают по экономическому и социальному развитию. Но они так же обладают своими преимуществами. Это территориальная близость к Украине, сходство языков, что делает адаптацию более легкой, менее жесткие требования к трудовым иммигрантам, стоимость жизни намного дешевле.

В связи с обострившейся политической ситуацией, снижением темпов экономического развития в Украине количество эмигрантов растет. В 2014 году, согласно статистической отчетности, трудовых виз было оформлено почти в 1,5 раза больше, чем в 2013 году. На наш взгляд преимуществ в иммиграции гораздо больше, чем недостатков. Это обеспечение безопасности своей семьи и своих активов, возможность пользования всеми правами граждан развитых стран, свободное перемещение по миру, право воспитывать детей и проживать там, где они хотят и пр.

Таким образом, рассмотрев факторы возникновения трудовой иммиграции в целом, можно сделать вывод, что с каждым годом число трудовых иммигрантов в Западную и Восточную Европу значительно возрастает. Важнейший фактор, который вынуждает людей на трудовую иммиграцию – это экономический фактор. Перед Украиной стоит задача повысить экономический рост, политическую стабильность, количество трудовых мест. За счет этого численность иммигрантов значительно снизится.

T. Kripak
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

MNCs: ROLE AND IMPORTANCE IN THE WORLD ECONOMY

In the present-day world we can trace the tendency of development and strengthening of the international contacts in various fields, such as in economic, political, social and cultural life, and Multinational Corporations are considered to be one of the main players on the international scene. The multinational corporations are an inseparable element of the globalization process. The market economy, which dominates almost in all countries, creates very favorable conditions for the development of MNCs.

In fact, they are often more powerful than many influential states. A multinational corporation is a business that operates and conducts business activities in more than one country. They play a major role in the globalization process that is the integration of communication systems, transportation systems, cultures and economies into one world system.

An active industrial, investment and trade activities of MNCs allow them to function as a regulator of international production and distribution of products and to be an important factor in determining the position of any country in the world division of labor and world economic relations.

Having been implemented in developing economies, MNCs captured leading positions in the key sectors of the economy. For example, they control 40% of the total industrial production in developing countries and 50% of their foreign trade.

It is disputable whether the increased power and protection of MNCs has a negative or rather positive effect on today's economy. Therefore, it is of key importance to identify and investigate how corporations influence modern economy. On the one hand, global corporations are considered as a positive force which contributes to the economic growth, employment, lower prices and the accessibility to the wide range of products. On the other hand, corporations are said to be large firms which exploit workers, damage natural environment and violate human rights.

The effects of the international corporations in the territory of developing countries can be divided into positive and negative. The positive effects include:

- distribution of achievements scientific and technical progress in the peripheral zone of the world economy;
- allocation of money and means to upgrade local industries;
- higher wages and social security of employees in the branches of the MNC;
- training of national personnel – “a teaching effect”;
- inclusion of the local producers in the process of the international division of labor;
- creation of new jobs and increasing local employment.

The negative consequences of the presence of MNCs in developing countries include:

- suppression of its power of local firms;
- establishment of monopoly prices;
- violation of state laws of the host country in the form of hiding income from taxation by transferring it from one country to another;
- pollution of their production environment in a host country;
- destabilization of the situation on the labor market due to the fact that the wages of the employees of the branches of the MNCs exceed the salaries of employees of local firms;
- the ability to influence the policy of the government of that country.

Nevertheless, the matter is that foreign-owned corporations in the developing countries are the key element of economic growth. As a result, the presence of multinational corporations can make a strong influence on the levels of

income, employment and increase the living standards. All things considered, MNCs are the core of world economy.

Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language consultancy: S.I. Medynska, Senior Lecturer.

Д. Кулькова

ГВУЗ «Национальный горный университет»

МЕЖДУНАРОДНАЯ ОЦЕНКА УКРАИНЫ В РЕЙТИНГЕ ИЧР

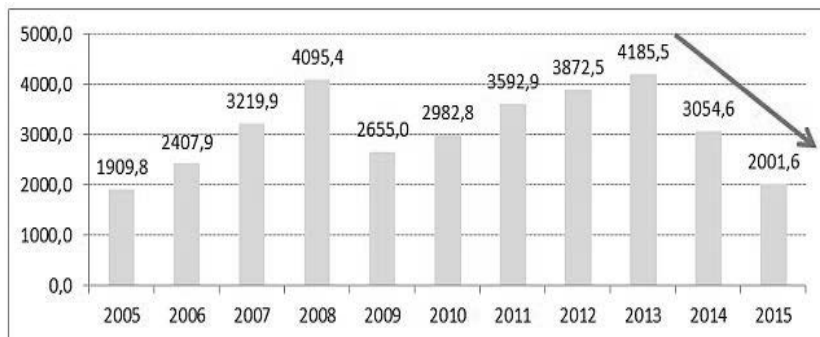
Каждый житель Украины задумывается над качеством своей жизни, уровнем достатка, стабильности, безопасности, образования и тд. Возникает необходимость в определении показателя общественного прогресса. Им является индекс человеческого развития. ИЧР ежегодно рассчитывается экспертами ПРООН(программа развития ООН) совместно с группой независимых международных экспертов, использующими в своей работе, наряду с аналитическими разработками, статистические данные национальных институтов и международных организаций. В мировой статистике для определения данного показателя рассматривают такие главные аспекты: продолжительность жизни; доступ к образованию, измеряемый уровнем грамотности взрослого населения и совокупным валовым коэффициентом охвата образованием; достойный уровень жизни, измеряемый величиной валового внутреннего продукта (ВВП) на душу населения в долларах США по паритету покупательной способности.

Рассмотрим рейтинг стран мира по Индексу человеческого развития за 2014 год

Место	Страна	ИЧР
1	Норвегия	0.944
2	Австралия	0.933
3	Швейцария	0.917
4	Нидерланды	0.915
5	США	0.914
6	Германия	0.911
7	Новая Зеландия	0.910
8	Канада	0.902
9	Сингапур	0.901
10	Дания	0.900
...
35	Польша	0.834
53	Беларусь	0.786
57	Россия	0.778
69	Турция	0.759
83	Украина	0.734
91	Китай	0.719

Таким образом мы видим, что Украина заняла 83 место в рейтинге из 187. Согласно программы развития экспертов ООН первые 49 стран относятся к странам с очень высоким уровнем индекса человеческого развития. Украина попала в группу стран с высоким уровнем индекса человеческого развития.

Для того, чтобы выявить как составляющие обуславливают столь высокий рейтинг Украины, проанализируем отдельные составляющие этого показателя. В частности, ВВП на душу населения. На начало 2014 г. ВВП Украины в долларах на 1 человека в год составлял 3054 дол./чел. К началу 2015 г. ВВП на душу населения резко сократился до приблизительно 2 тыс. дол. Мы видим резкий обвал данного показателя за последние два года.

Украина: ВВП в дол. на душу населения (2005 – 2015) гг.

Таким образом, ВВП на душу населения в Украине не может обуславливать высокий рейтинг страны в показателе ИЧР.

Рассмотрим другую составляющую показателя ИЧР: продолжительность жизни. Продолжительность жизни так же уменьшилась и ухудшает рейтинг Украины по данному показателю. Так за 2008-2013 годах было определенное увеличение продолжительности жизни – с 68,27 до 71,37. Но в последние 2 года этот показатель значительно ухудшился в связи с политической нестабильностью, военной угрозой и повышением цен, в том числе и на лекарства. Таким образом нынешняя продолжительности жизни составляет 67,5 года (61,7 – для мужчин и 73,4 – для женщин). По продолжительности жизни Украина – предпоследняя среди стран Европы.

Еще одной составляющей ИЧР является уровень образованности. По нашему мнению этот показатель существенно улучшает рейтинг Украины в индексе человеческого развития. Поскольку в Украине продолжительный период времени получают образование, и оно является достаточно качественным. К тому же, по результатам различных социальных опросов, было установлено, что мироощущение жителей Украины выше, чем в большинстве «стран-соседей».

Таким образом, последние две составляющие показателя значительно улучшают уровень индекса человеческого развития Украины. Однако хотелось бы улучшить экономическую составляющую этого показателя, что, по нашему мнению, является наиболее важным.

Научный руководитель: С.А. Геращенко, кандидат экономических наук, доцент.

А. Кравец
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО

Современный этап развития мирового сообщества характеризуется взаимозависимостью стран друг от друга. Ни одно государство не может обеспечить эффективность национального производства если оно не интегрируется в мировое хозяйство. Так Украина имеет острую зависимость от импорта энергоносителей. В настоящее время экономика Украины должна развиваться для обеспечения прогрессивного развития.

Актуальность данной проблемы на сегодняшний день обусловлена тем, что правительство снова поставило в приоритет интеграции Украины в мировое хозяйство. Имея проблемы экономического и политического характера Украина не в состоянии интегрироваться. При данных условиях мы имеем два направления развития, в лучшую сторону открывая новые перспективы либо усложняя данную ситуацию.

Существует достаточно много проблем, мешающих Украине интегрироваться в мировое хозяйство, поэтому необходимо предложить выход из положения. Рассматривая эту ситуацию, мы считаем, что для полноценного осуществления такого стратегического плана нужно сформировать демократическое гражданско-правовое государство, затрачивая при этом интересы общества. Мы считаем, что основным фактором проблемы является интенсивность происходящих процессов в мировом хозяйстве. Сравнивая Украину и страны Европейского Союза, мы видим, что Украина заметно отстает в процессах преобразования своей экономики. Таким образом, на основе проверенных исследований, мы делаем вывод, что Украина должна иметь четко определенное направление развития в сторону европейской интеграции.

Научный руководитель: Е.А. Воробьева, кандидат экономических наук.

А. Кривошея
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Наразі в Україні існує гостра необхідність залучити дієві механізми стабілізації економічного середовища країни. Одним з таких можли-

вих елементів розвитку є інвестиції. Для України є необхідним створення соціально-економічних і правових умов для ефективного використання ресурсів, впровадження сучасних екологічно чистих енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції.

Державна політика з приводу залучення іноземного капіталу здійснюється Кабінетом Міністрів України спільно з НБУ і регулюється Верховною Радою України. Для того, щоб створити кращі умови щодо ефективного залучення обсягів іноземного капіталу, значна увага приділяється питанням удосконалення законодавчої і нормативної бази щодо державного моніторингу процесів іноземного інвестування. Отже, першочерговими галузями для іноземних капіталовкладень в Україні вважаються: металургійний комплекс, машинобудування, хімічна та нафтохімічна промисловість, паливо – енергетичний комплекс, транспорт і легка та медична промисловість.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України на 1 квітня 2015 року становив 41,067 дол. США, що на \$ 4,652 дол. США менше показника на початок року на рівні \$ 45,719 млрд. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну в 2013 році склав \$ 2,86 дол., що в два рази менше показника 2012 року в 6,013 млрд дол. [1] (рис. 1)

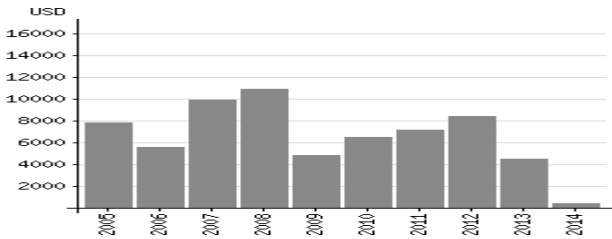

Рис. 1. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України

Негативний вплив на внески іноземних інвесторів мають нестабільна економіка держави та багаторазові зміни у її нормативно – правовому регулюванні. Також необхідність ефективного використання залученого в українську економіку інвестиційного капіталу обумовлене складним сучасним станом українського економічного середовища. Низькі доходи більшості населення гальмують економічний розвиток. Для збільшення зайнятості та зростання доходів населення необхідні інвестиції у приріст основних виробничих фондів.

Сучасна Україна не має визначеної методики, яка могла б задовольнити інтереси інвесторів. Крім того, не існує міжнародної методики, що могла б бути застосована в країні. Тому, для України є необхідним створення комп'ютерної інформаційної системи, функціями якої було б визначення основних стратегій залучення фінансових інвестицій, регулювання та оцінка стану інвестиційного клімату та ініціювання змін в економіці країни, залежно від її показників інвестиційної привабливості.

Для того, щоб покращити економічну ситуацію в Україні шляхом збільшення обсягу інвестицій, необхідно:

- 1) домогтися прискороного розвитку ринків збуту, а також ринків сировини і матеріалів;
- 2) підвищити рівень розвитку регіонів України;
- 3) визначити стратегію державної інноваційної політики, яка забезпечувала б зацікавленість інвесторів у вкладенні капіталу;
- 4) зменшити контролюючі та дублюючі функції органів державної влади.

Список використаних джерел

1. Фінансовий портал Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/fdi/>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

M. Liszka, K. Solek
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

PERSPEKTYWY ROZWOJU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ NA PRZYKŁADZIE PODKARPACIA

Wstęp

W dobie globalizacji nowego wymiaru nabiera współpraca międzynarodowa, a zwłaszcza regionalna, bez której trudne jest skuteczne rozwiązywanie współczesnych problemów rozwojowych. Wynika to z faktu, że negatywne zjawiska towarzyszące współczesnym procesom gospodarczym, społecznym i ekologicznym mają ponadnarodowy zasięg. Stąd ich rozwiązywanie wymaga współdziałania wszystkich uczestników tych procesów, ponieważ dzięki współdziałaniu można skutecznie przeciwstawiać się problemom rosnących dysproporcji rozwojowych, biedy, ubóstwa, bezrobocia, degradacji środowiska. Działając wspólnie można ograniczyć negatywne skutki globalizacji i wykorzystywać szanse z niej wynikające. Regionalne podejście do procesów rozwojowych jest powszechnie uważane za jeden ze sposobów przeciwdziałania negatywnym skutkom procesu globalizacji (Ślusarz 2006, s. 8). Globalna gospodarka preferuje obszary lepiej rozwinięte, które są atrakcyjne dla najbardziej mobilnego czynnika rozwoju jakim jest kapitał, zaś dyskryminuje regiony problemowe, zapóźnione rozwojowo. Do tych ostatnich, w większości państw, należą z reguły regiony przygraniczne. W Polsce, do problemowych regionów przygranicznych, zalicza się zwłaszcza regiony usytuowane na południowo-wschodniej granicy, w tym województwo podkarpackie. Przygraniczne położenie decyduje z jednej strony o peryferyjności, którą należy rozpatrywać w kategoriach szans rozwojowych.

Specyfika regionu

Województwo podkarpackie jest regionem, w sensie administracyjnym, najbardziej wysuniętym na południowy wschód kraju o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu, mającym znamiona obszaru zagrożonego marginalizacją.

Postawienie tezy o zagrożeniu regionu marginalizacją znajduje uzasadnienie w wynikach licznych badań (Ślusarz 2005, s. 58-60), które wskazują m.in. na :

- niskie pozycje regionu zajmowane w wielu rankingach oceniających sytuację społeczno-gospodarczą regionów;
 - niski poziom PKB *per capita* i niższe tempo jego wzrostu;
 - relatywnie wysoką stopą bezrobocia oraz duże bezrobocie ukryte;
 - niski stopień urbanizacji (najniższy w kraju, a przy tym wśród osób pracujących w regionie przeważa zatrudnienie w sektorze I – rolnictwo i leśnictwo);
 - wolne tempo zmian strukturalnych zachodzących w okresie transformacji.
- Przyczyn podstawowych problemów regionu należy szukać w triadzie cech związanych z:
- występowaniem obszarów przygranicznych i górskich;
 - peryferyjnością (regionu względem centrów gospodarczych kraju i dużej części gmin względem większych ośrodków miejskich);
 - specyfiką obszarów wiejskich regionu wynikającą z dużego przestrzennego zróżnicowania agrarnego, rozdrobnienia struktury obszarowej gospodarstw i ich słabych związków z rynkiem.

Fakty te, w kontekście procesów globalnych, wskazują na niską atrakcyjność regionu oraz na konieczność poszukiwania własnej drogi rozwojowej, uwzględniając specyfikę regionu, w tym atuty wynikające z przygranicznego położenia.

Przygraniczne położenie Podkarpacia stwarza szansę rozwijania współpracy transgranicznej. Sąsiaduje ono z Ukrainą od wschodu i Słowacją od południa. Granica ze Słowacją, licząca 131 km, z głównym przejściem granicznym w Barwinku, to obecnie granica wewnętrzna Unii Europejskiej.

Ukraina jest Państwem aspirującym do członkostwa w Unii Europejskiej, państwem o potencjalnie dużych możliwościach rozwojowych, powszechnie uważanym za strategicznego partnera zarówno województwa podkarpackiego jak i całego kraju. Granica regionu podkarpackiego z obwodem lwowskim, z dniem 1 maja 2004 roku, kiedy to Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej, nabrała szczególnego znaczenia. Jest to bowiem granica między dwoma odmiennymi strukturami gospodarczymi – zintegrowaną europejską strukturą gospodarczą reprezentowaną przez Polskę i strukturę państwa mającym już duże doświadczenie w budowie rynkowej gospodarki – jakim jest Ukraina. Można zatem powiedzieć, że mamy tu do czynienia z państwem mającym już duże doświadczenie w budowie rynkowej gospodarki i demokratycznego, obywatelskiego społeczeństwa, w budowie struktur umożliwiających funkcjonowanie w zintegrowanej Europie oraz państwem będącym w trakcie tworzenia założeń takich struktur. Doświadczenia Polski w tym zakresie oraz zbieżność interesów geopolitycznych Ukrainy i Polski w skali makro powinna doprowadzić w najbliższej przyszłości do zaciśnięcia współpracy w skali regionalnej i lokalnej (Stasiak 2000, s. 108). Aby to było możliwe, konieczne jest podjęcie wysiłków po obu stronach granicy, prowadzących do zmiany roli i funkcji obecnej granicy w sensie mentalnym, jak i praktycznym. Jest to niewątpliwie

trudne przedsięwzięcie, które musi uwzględniać obiektywne uwarunkowania wynikające z przynależności do różnych systemów społeczno-gospodarczych a także dodatkowe zapóźnienia rozwojowe obszarów przygranicznych.

Problemy peryferyjnych obszarów przygranicznych dostrzeżone zostały w działaniach zmierzających do podnoszenia spójności regionalnej UE. Są one mocno eksponowane w jej polityce spójności, a zwłaszcza w polityce regionalnej, której instrumenty, w postaci różnych programów, są również skierowane na rozwijanie współpracy z państwami bezpośrednio sąsiadującymi z Unią.

Bariery rozwoju współpracy między Polską a Ukrainą

Niedostateczny poziom dotychczasowej współpracy spowodowany jest wieloma przyczynami. Rozpad Związku Radzieckiego i RWPG spowodował zerwanie więzi kooperacyjnych i handlowych. Nie wszystko to, co funkcjonowało do końca lat 80-tych XX wieku było racjonalne. Nie ma potrzeby odtwarzania powiązań nieskutecznych w warunkach gospodarki rynkowej. Odbudowa stosunków gospodarczych oraz ich rozszerzenie musi odbywać się na innych zasadach. Podstawowym podmiotem gospodarczym w systemie rynkowym jest przedsiębiorstwo. Współpraca gospodarcza między krajami opiera się na współpracy ekonomicznej między przedsiębiorstwami. Do zadań polityki gospodarczej państwa należy ułatwianie tej współpracy i zachęcanie do niej przedsiębiorców. Do tego celu państwa wykorzystują odpowiednie instrumenty prawne i narzędzia ekonomiczne (cła, podatki, kursy walutowe, stopy procentowe, itp.).

Sąsiedztwo z Ukrainą ma dla Polski znaczenie strategiczne. Ukraina zajmuje w regionie czołowe miejsce pod względem potencjału gospodarczego. W interesie ekonomicznym zarówno Polski jak i Ukrainy leży intensyfikacja współpracy gospodarczej i ukształtowanie jej na poziomie odpowiadającym możliwościom gospodarczym i aspiracjom obu państw. Wskazują na to zarówno potrzeby inwestycyjne Ukrainy, jak i to, co mogą zaoferować polskie podmioty gospodarcze w dziedzinach uznanych przez rząd ukraiński za priorytetowe. Strona polska jest zainteresowana nie tylko wzrostem eksportu polskich towarów i inwestycji bezpośrednich na Ukrainę, lecz również zwiększeniem obecności przedsiębiorstw Ukrainy na rynku polskim, ich uczestnictwem w przedsięwzięciach promocyjnych oraz handlowych. Zmiana sytuacji geopolitycznej w Europie Środkowo-wschodniej postawiła przed państwami tego regionu nowe wyzwania, przed którymi stanęły również Polska i Ukraina. Wyzwania te zostały podjęte przez rządy obu państw, jednakże na tej płaszczyźnie jest jeszcze wiele do zrobienia. Dotychczasowy rozwój stosunków gospodarczych między polskimi i ukraińskimi przedsiębiorstwami ograniczany jest przez wysoki poziom zbiurokratyzowania gospodarek, złożoności i niestabilności przepisów prawnych regulujących zasady funkcjonowania przedsiębiorstw, ograniczenia w zakresie nabywania nieruchomości i transferu zysków za granicą niedostateczna ochrona praw autorskich, problemy związane z wzajemnymi rozliczeniami, które realizowane są w walutach wymiennalnych, z wyjątkiem operacji barterowych.

W opinii polskich przedsiębiorców głównymi czynnikami hamującymi rozwój współpracy gospodarczej między polskimi a ukraińskimi podmiotami gospodarczymi są:

- a) niestabilność warunków prawno-ekonomicznych od których zależy opłacalność przedsięwzięć
- b) nieprzejrzystość prawa gospodarczego oraz trudności w egzekwowaniu przepisów prawnych na Ukrainie,
- c) niski efektywny popyt na rynku wewnętrznym Ukrainy,
- d) większe zainteresowanie na Ukrainie „wielkim kapitałem zagranicznym” niż inwestorami wywodzącymi się z małego i średniego biznesu, dysponującymi niewielkimi środkami finansowymi,
- e) trudności w egzekwowaniu należności od odbiorców, przy wysokich kosztach ubezpieczeń i nie dość rozwiniętym ich rynku,
- f) trudności w egzekwowaniu należnych ulg celnych i podatkowych (przy wnoszeniu raportu rzeczowego),
- g) konieczność utrzymywania większej kadry nadzorującej przedsięwzięcie,
- h) wyższe faktyczne koszty funkcjonowania reprezentantów udziałowców z zagranicy niż z ukraińskich,
- i) inny na ogół niż w Polsce styl pracy załóg ukraińskich (konieczność szkoleń, egzekwowania jakości i intensywności wykorzystania czasu pracy).
- j) częstsze niż w przedsiębiorstwach bez kapitału zagranicznego kontrole podatkowe i walutowe,
- k) znaczny zasięg szarej strefy z jej konsekwencjami.

Powyższe okoliczności sprawiają że współpraca przedsiębiorstw z Polski i Ukrainy obarczona jest wysokim ryzykiem. Rozwojowi współpracy gospodarczej nie sprzyjał również brak odpowiedniej współpracy z bankami komercyjnymi. Banki te koncentrowały się dotychczas głównie na obsłudze rynku wewnętrznego. Ograniczone możliwości kapitałowe tych banków, jak również ich małe doświadczenie w zakresie współpracy międzynarodowej utrudniały rozwój wymiany towarowej, zwiększając niepewność w zakresie rozliczenia transakcji handlowych. Ograniczoność środków płatniczych partnerów znacznie ograniczała zakres realizowanej wymiany.

Wzrost wzajemnych obrotów handlowych wymaga zmiany struktury towarowej. Większy udział w niej powinny mieć produkty o wyższym stopniu przetworzenia. W eksporcie przedsiębiorstw polskich większy udział powinny mieć produkty chemiczne, maszyny i urządzenia oraz artykuły przetwórstwa rolno-spożywczego. Równocześnie oczekuje się wzrostu importu rud żelaza, maszyn i urządzeń, materiałów budowlanych i artykułów chemicznych.

Oprócz wymiany handlowej istnieją możliwości współpracy produkcyjnej w przemyśle energetycznym, lotniczym, lekkim, produkcji maszyn górniczych, rolniczych, przetwórstwie płodów rolnych, modernizacji kopalń, rozbudowie przemysłu farmaceutycznego i techniki medycznej. Polskie przedsiębiorstwa są zainteresowane współudziałem w tworzeniu infrastruktury przemysłu rolno-spożywczego. Polska jest również zainteresowana we współpracy w dziedzinie przemysłu obronnego.

Podmioty gospodarcze obu krajów muszą uwzględnić rosnącą konkurencję ze strony przedsiębiorstw krajów trzecich. Zarówno rynek polski jak i ukraiński są przedmiotem zainteresowania firm z krajów wysoko rozwiniętych, dysponujących znacznie większymi kapitałami, nowocześniejszymi tech-

nologiami, lepiej zarządzanymi, oferującymi często takie same produkty po niższych cenach. Dlatego też muszą one systematycznie unowocześniać swoje oferty rynkowe.

Istotną rolę w rozwoju dwustronnych stosunków handlowych odegrać może liberalizacja handlu zagranicznego. Trzeba przyznać, że jest ona mocno ograniczona zarówno w Polsce jak i na Ukrainie. Organy państwowe mają duże możliwości wprowadzania różnorodnych rozwiązań utrudniających wzajemne kontakty handlowe. Poza koncesjami i zezwoleniami szeroko wykorzystuje się kontyngenty, zakazy eksportu i importu, czy wymagania w zakresie różnego rodzaju certyfikatów jakości (np. homologacja, świadectwa fitosanitarne, itp.) warunkujących dopuszczanie towarów do obrotu krajowego. Duże nadzieje wiąże się ze stopniowym znoszeniem ograniczeń taryfowych i pozataryfowych i wdrażaniem sprawdzonych w praktyce światowej rozwiązań systemowych regulujących zasady współpracy gospodarczej z zagranicą.

Rozwój korzystnej dwustronnej współpracy gospodarczej wymaga stworzenia bardziej korzystnych mechanizmów prawnych i ekonomicznych, które zachęcałyby polskie i ukraińskie podmioty gospodarcze do rozwijania wspólnych przedsięwzięć, rozszerzania więzi kooperacyjnych i wykorzystywania walorów obu krajów do przyspieszenia rozwoju ekonomicznego. W tym celu konieczne jest współdziałanie na szczeblu rządowym.

Istotne znaczenie dla rozwoju tej współpracy ma zaangażowanie państwa w finansowanie i ubezpieczenie eksportu. W krajach o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego rządy prowadzą aktywną politykę proeksportową szczególnie w stosunku do rynków o podwyższonym ryzyku i dziedzin wymagających wysokiego zaangażowania kapitałowego. W polityce tej wykorzystuje się takie instrumenty jak:

- a) ubezpieczenie kredytów eksportera,
- b) gwarancje na rzecz banków finansujących transakcje eksportowe,
- c) refinansowanie kredytów bankowych dla eksporterów,
- d) subsydiowanie oprocentowania kredytów bankowych.

Niestety takich instrumentów nie stosują w szerszym zakresie ani Polska ani Ukraina. Nie sprzyja to rozwojowi kontaktów gospodarczych. Wydaje się jednak, że zrozumienie tego problemu jest coraz lepsze zarówno po stronie polskiej jak i ukraińskiej.

Perspektywy współpracy przygranicznej

Współpraca przygraniczna stanowi dla krajów Unii Europejskiej i krajów aspirujących do członkostwa w Unii istotną część składową procesu politycznej i gospodarczej integracji europejskiej. Jest to związane z ewoluowaniem – w miarę postępu integracji – pojęcia granicy. Ewolucja ta w krajach Unii Europejskiej, nie uchylając prawnego pojęcia granicy, doprowadzi z jednej strony do eliminacji różnorodnych barier, z drugiej zaś do zmiany politycznych aspektów funkcjonowania granicy. W rezultacie tej ewolucji obszarem przygranicznym przypada rola pomostów w procesie integracji europejskiej. Szczególne znaczenie ma to w rozwoju stosunków na granicy Polski i Ukrainy. Przesuwanie się granicy Unii Europejskiej z Odry na Bug nie może spowodować powstania swoistej „żelaznej kurtyny” (Borys i Panasiewicz 1997). Stąd też współpraca przygraniczna ma wielkie znaczenie. Może bowiem stanowić podwaliny pod

trwalsze stosunki międzypaństwowe, zarówno polityczne, jak i gospodarcze. Różne jej instytucjonalne formy mogą umożliwić przekazywanie zachodnioeuropejskich doświadczeń integracyjnych. Rozwój współpracy przygranicznej ma szczególnie istotne znaczenie dla regionów pogranicza polsko-ukraińskiego. Są to bowiem regiony słabiej zurbanizowane i uprzemysłowione niż pozostałe tereny Polski i Ukrainy. Znacznie mniejszy niż wynikałoby to z udziału powierzchni i liczby mieszkańców Polski i Ukrainy jest udział tych regionów w produkcji przemysłowej i obrotach handlu zagranicznego tych krajów. Dlatego przygraniczny obszar polsko-ukraiński nie odgrywa dotychczas roli jaką powinien zgodnie z założeniami.

W długim okresie o sukcesie lub porażce procesu integracyjnego, w tym także o współpracy przygranicznej decydują – przede wszystkim czynniki ekonomiczne.

Czynniki ekonomiczne łącznie z wspomagającymi procesami współpracy kulturowo-cywilizacyjnymi (min. dyscyplina i kultura pracy, obyczaje i religia) decydują o trwałości i rozwoju powiązań integracyjnych zwłaszcza w obszarach przygranicznych. Dokonując analizy wg metody SWOT można stwierdzić, że dotychczas występuje przewaga słabych stron nad mocnymi. Najpoważniejszym zagrożeniem dla rozwoju współpracy jest bardzo niski poziom komplementarności gospodarek w regionie przygranicznym, a jest to – co należy podkreślić – warunek niezbędny pomyślnego rozwoju każdej współpracy, w tym przede wszystkim współpracy gospodarczej. Bowiem zakres i intensywność współpracy polsko-ukraińskiej nie jest dotychczas adekwatny do potencjału jakim dysponują obydwa kraje.

Tabela 1

Ekonomiczne determinanty przyszłego rozwoju polsko-ukraińskiej współpracy przygranicznej

Szanse	Zagrożenia
Komplementarność produkcji i konsumpcji	
– potencjalne możliwości wytworzenia komplementarności typu wewnątrzgałęziowego	– niski poziom komplementarności produkcji regionów polsko-ukraińskich, – wąski zakres dywersyfikacji produkcji, – zbyt mały poziom wymiany o charakterze substytucyjnym
Mechanizm funkcjonowania gospodarki	
– zbudowanie podstaw mechanizmu rynkowego w Polsce, – deklaracje polityków ukraińskich o dążeniu do rozwoju mechanizmu rynkowego na Ukrainie	– słabo funkcjonujący mechanizm rynkowy na Ukrainie i zbyt szeroki zakres interwencjonizmu państwowego, – słabo rozbudowana infrastruktura gospodarki rynkowej
Poziom technologiczny	
– dostęp do nowoczesnych technologii, – wysoki poziom techniczno-technologiczny niektórych przedsiębiorstw,	– przywiązanie do tradycyjnych technologii, – brak kapitału na wdrożenie postępu technicznego, – niski poziom płac niesprzyjający wdrożeniu nowych technologii

Tabela 1

Szanse	Zagrożenia
Infrastruktura współpracy gospodarczej	
<ul style="list-style-type: none"> – rozwój przejść granicznych, – rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej, – powstawanie giełd i targów towarowych, – możliwości finansowania przedsięwzięć z funduszy pomocowych UE 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt mała ilość przejść granicznych (w tym dla pieszych), – zła infrastruktura drogowa, – brak wyspecjalizowanych instytucji handlowych i ubezpieczeniowych, – brak instytucji kapitałowych wspierających handel przygraniczny
Transformacja przedsiębiorstw	
<ul style="list-style-type: none"> – dobre przystosowanie strony polskiej do warunków rynkowych 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt duży wpływ organów państwowych na przedsiębiorstwa strony ukraińskiej, – słaba adaptacja przedsiębiorstw ukraińskich do warunków rynkowych, – małe dokapitalizowanie przedsiębiorstw, – trudny dostęp do kredytów podmiotów gospodarczych, – zbyt słaba znajomość reguł handlu zagranicznego w przedsiębiorstwach
Struktura produkcji	
<ul style="list-style-type: none"> – możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE, – duży wpływ BIZ i ich wpływ na zmiany strukturalne 	<ul style="list-style-type: none"> – przestarzała struktura produkcji przewaga produkcji niskoprzetworzonej, – zbyt duży udział wyrobów surowoczołłonnych, pracochołłonnych i kapitałochłłonnych, – słaby rozwój sektora usług
Zasoby	
<ul style="list-style-type: none"> – duże obszary dobrej klasy ziemi rolnej, – atrakcyjne tereny turystyczne, – złoża węgla kamiennego, – złoża siarki, – złoża ropy naftowej i gazu ziemnego 	<ul style="list-style-type: none"> – trudny dostęp do złóż i wysokie koszty eksploatacji

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski

Regiony przygraniczne ze względu na swoje peryferyjne położenie są zagrożone marginalizacją. W ich rozwoju należy wykorzystać obiektywne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne tego rozwoju, w tym również specyficzność wynikającą z przygranicznego położenia. W dobie globalizacji i rosnącego znaczenia międzynarodowej integracji gospodarczej rozwijanie współpracy międzynarodowej staje się warunkiem koniecznym rozwoju społeczno-gospodarczego państw.

Doświadczenia państw Europy Zachodniej wskazują, że w dynamizowaniu rozwoju obszarów przygranicznych, w pokonywaniu zapóźnień rozwojowych, pokonywaniu uprzedzeń i barier mentalnościowych szczególną rolę odgrywa współpraca transgraniczna sąsiadujących regionów, budowana na oddalonych inicjatywach. Jest ona podstawową wzajemnego poznawa-

nia się ludzi i zrozumienia specyfiki funkcjonowania struktur społeczno-gospodarczych sąsiadujących regionów. Bez wątplenia taka współpraca jest potrzebna również w przypadku zagrożonego marginalizacją regionu podkarpackiego i lwowskiego.

Literatura

Borys T., Panasiewicz Z., 1997, Współpraca transgeniczna w Polsce, efekty o możliwości współpracy strony polskiej na przykładzie Euroregionu NEISSENISA– NYSA, Panorama Euroregionów, Jelenia Góra.

Stasia A., 2000, Problemy rozwoju polskiego pogranicza wschodniego [w:] Euroregiony – most do Europy bez granic, red. W. Malendowski, M. Szczepaniak, Wydawnictwo Elipsa, Warszawa.

Ślusarz G., 2003, Czynniki rozwoju społeczno– gospodarczego. Aspekty teoretyczne [w:] Regionalne uwarunkowania rozwoju obszarów przygranicznych Polski i Ukrainy, red. A., Czudec, G., Ślusarz, Uniwersytet Rzeszowski, Państwowy Uniwersytet Agrarny we Lwowie, Rzeszów.

Ślusarz G., 2005, Studium społeczno– ekonomiczne uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich w świetle zagrożenia marginalizacją – na przykładzie województwa podkarpackiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.

Ślusarz G., 2006, Potrzeby rozwoju współpracy trans granicznej [w:] Uwarunkowania działalności gospodarczej w sektorze rolno– spożywczym Ukrainy jako podstawa rozwoju współpracy trans granicznej, red. G. Ślusarz, Uniwersytet Rzeszowski, Lwowski Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Dublanach.

Pod kierownictwem naukowym dr hab. Anny Barwińskiej-Malajowicz.

Е. Лимонова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСНОВНІ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК

Інтернаціоналізація господарського життя є основним фундаментом розвитку міжнародної економічної інтеграції. Досвід різноманітних інтеграційних об'єднань показує, що вони базуються на двох принципах: потужна ініціативна роль держави (класичний приклад – створення та розвиток ЄС); переважна роль крупного корпоративного підприємництва, яка, по суті, змушує державу стати на шлях інтеграційного зближення з тією чи іншою групою країн (наприклад, договір між США, Канадою і Мексикою – НАФТА). Тому більшість сфер діяльності транснаціональних корпорацій пов'язана саме з державою.

Політична сфера діяльності ТНК. Виходячи на міжнародні ринки ТНК активно взаємодіють з керівниками місцевих та центральних органів влади. Крім цього, встановлюються певні контакти з представника-

ми провідних політичних партій. Представники транснаціональних корпорацій беруть активну участь у виборчих процесах та лобіюванні своїх комерційних інтересів шляхом внесків у виборчі та інші фонди політичних партій.

Науково-технічна сфера діяльності ТНК. Однією з ознак, що характеризує сучасні ТНК, є їх значні витрати на НДДКР. Все більше транснаціональних компаній проводять науково-дослідну роботу за межами материнської країни. Використовуючи глобальні стратегії ТНК розподіляють певні етапи НДДКР між зарубіжними філіями, виходячи з їх можливостей та спеціалізації. Але спостерігаються деякі відмінності у стратегіях між американськими, європейськими та японськими транснаціональними корпораціями. Так, вся науково-дослідна робота у японських ТНК проводиться в країні базування. А в США діє найбільш сприятливе законодавство з пільговим оподаткуванням НДДКР. Але материнські компанії все частіше розміщують дослідницькі підрозділи в європейських та азійських країнах, переслідуючи тільки економічну вигоду. Щодо європейських країн, то транснаціональні корпорації переносять всю науково-дослідну роботу в ті країни ЄС де працюють висококваліфіковані кадри.

Інформаційна сфера діяльності ТНК. Транснаціональні корпорації в епоху жорсткої конкуренції, переслідуючи основну мету – максимізація прибутків, змушені відстежувати та приймати участі в галузі розробки інформаційних технологій. У ТНК існують дві стратегії поведінки в глобальному інформаційному просторі (ГІП): перша – активна робота по створенню безпечного ГІП, розробка політичних, організаційних та технологічних заходів його захисту, друга стратегія – активна участь ТНК в інформаційному протиборстві та інформаційній експансії, що дозволяє отримати переваги для ведення бізнесу в глобальному масштабі. ТНК як суб'єкти інформаційного простору конкурують в ГІП навіть з державами.

Економічна сфера діяльності ТНК. На економічну діяльність транснаціональних корпорацій припадає понад 50% світового виробництва, більше 75% світової торгівлі та міжнародної міграції капіталу, більше 80% міжнародного обміну технологіями. В останні роки транснаціональні корпорації стали невід'ємною частиною економіки більшості країн. Вони є тією силою, що посилює розвиток національних економік та підвищення їх ефективності. Транснаціональні корпорації контролюють 85% світового експорту та 90% прямих іноземних інвестицій.

Військова сфера діяльності ТНК. Суверенітет держави в істотній мірі залежить від його можливостей у власному військовому захисті. Виходячи з цього, галузь, що виробляє зброю, відноситься до стратегічно важливих для національних держав. На сьогоднішній день, забезпечити достатній якісний і технічний рівень озброєнь можуть тільки ТНК. У військовій сфері діяльності транснаціональних корпорацій найвищий рівень прибутків. Для порівняння – прибутки в військовій галузі складають приблизно 30-40%, тоді як в інших галузях виробництва – 8-12%. Військово-промислові ТНК виробляють та реалізують майже всі види озброєння: від радарів до міжконтинентальних ракет. А продають таку техніку більш ніж у 100 країнах.

Питання закупівлі у них озброєнь – не тільки економічне але політичне. Справа в тому, що більшість країн світу здійснюють закупівлі озброєння на світовому ринку, не маючи власних ТНК в даному секторі. При закупівлях озброєння до уваги береться технічний рівень озброєнь ймовірного противника. Далі оцінюються фінансові можливості держави. Нарешті, виявляються можливі політичні перешкоди щодо закупки озброєнь у певних ТНК. Після подібного аналізу, як правило, в розгляді залишається одна чи дві ТНК, здатних поставити зброю даної якості і на запропонованих умовах. При настільки невисокому конкурсі, у ТНК практично завжди є можливості для тиску на замовника. Найбільш вpleвнено себе почувають ті ТНК, які постачають найбільш технічно досконали зброю. Їх тактика зводиться до політичного тиску на замовників з метою збільшення прибутків. Це виражається в наступному. В потенційно напруженому регіоні, де розташовуються декілька конкуруючих країн, певний вид озброєнь з унікальними характеристиками буде продаватися не всім державам, а тільки обраним. При відсутності тиску з боку власної держави, що буває не так вже й часто, ТНК вибере ті країни, які підуть на виконання запропонованих компанією умов. Як приклад такої ситуації можна описати конфлікт Греції та Туреччини, пов'язаний з постачанням російських комплексів ППО С-300 ПМУ на Кіпр. Дві країни НАТО опинилися на межі озброєного протистояння через те, що не мали можливості закупівель комплексів Патріот американського виробництва (це – єдиний у світі аналог С-300). Американські комплекси виробляє Lockheed Martin, яку, можливо, використовували в політичних цілях влада США для недопущення нарощування протистояння всередині альянсу, шляхом заборони на реалізацію систем в регіоні.

З іншої точки зору, ТНК володіють не тільки і не стільки зовнішньо-політичним, скільки внутрішньо-політичним вагою. Це викликано, поперше, тим, що можливість торгівлі зброєю на світовому ринку – сильний козир зовнішньої політики держави, що змушує владу рахуватися з думкою ТНК з багатьох політичних питань, адже оборонні підприємства знаходяться у приватній власності. Обмеження на їх діяльність не можуть переходити певних меж, а значить, при потенційному конфлікті з державою ТНК може закрити свої виробничі і дослідницькі потужності в країні або навіть самоліквідуватися. При цьому втрати держави були б величезними.

К. Любимова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФЛЯЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

З виходом України зі складу СРСР та становлення незалежної держави почалась низка важких випробувань для нашої країни в першу чергу пов'язану з переходом до ринкової економіки.

Перші роки існування незалежної України супроводжувалися великим збільшенням цін та високою динамікою їх зростання.

На рисунку можна чітко побачити, що пік інфляційного процесу у незалежній Україні припадає на 1993 р. На той час рівень інфляції склав 10 256% за рік.

Рис. Динаміка інфляції в Україні (1991–2014 рр).

Такий великий рівень інфляції був викликаний багатьма причинами, серед яких можна виділити наступні:

- у спадщину від СРСР Україні залишилося приблизно 30% його військово-промислового комплексу. Надмірні витрати на військові цілі спричинили дефіцит державного бюджету;

- народне господарство України характеризувалося високим рівнем монополізації економіки;

- перехід до світових цін також супроводжувалась зростанням темпів інфляції. В Україні на той час внутрішні ціни були штучно занижені та були нижчими від світових;

- уряд виділяв величезні кошти на підтримку неефективно працюючих підприємств;

- важливою причиною також було подолання великого дефіциту державного бюджету за рахунок емісії грошей при падінні виробництва;

- суттєвим чинником також є те, що Росія без будь-яких правових підстав оголосила себе правонаступником майна багатьох державних інституцій, серед них – золотий та діамантовий фонд, коштовні метали, валютний фонд активу Державного банку колишнього СРСР. Якби Україна та інші республіки колишнього СРСР відстояли своє право на це майно, то рівень інфляції у цих країнах був би значно менше.

Грошова реформа в Україні проводилась 2 – 16 вересня 1996р. Упродовж цього часу у використанні були як гривня так і карбованці. Ця грошова реформа була найбільш успішною з усіх, що проводилися у країнах СНД. Її особливістю був неконфіскаційний характер, прозорість та рівень технічної організації. Лише за перші 2 тижні було обміняло 95,5% усієї готівки.

На стабілізацію гривні також позитивно вплинуло те, що Національний банк було відділено від Уряду, тим самим Уряд втратив змогу примушувати банк випускати гроші для покриття дефіциту бюджету.

Після грошової реформи 1996 р. Україна отримала більш-менш стабільну економіку у порівнянні з попередніми роками, але дуже часто інфляція набуває загрозливих масштабів. Прикладом може бути теперішнє становище. Тільки у 2014 р. рівень інфляції склав близько 125%, а за 9 місяців 2015 р. ціни виросли майже на 42%.

Можна зробити висновок, що інфляцію в Україні 1991-1996 рр. було визнано цілою низкою причин, не тільки у самій країні, а також за її межами. У поєднанні вони призвели до дуже тяжких наслідків. На сучасному етапі причини інфляційних процесів змінилися – це девальвація валюти, воєнне положення, корупція, великий відсоток кредитної ставки, відсутність попиту на кредити, високий оподаткування для підприємств.

Науковий керівник: Е.М. Лимонова, кандидат економічних наук.

А. Магдич
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СИСТЕМА ФАКТОРІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Визначення факторів, що впливають на темпи і характер економічного зростання і, в кінцевому рахунку, визначають специфічність національних економік, є найважливішим об'єктом аналізу економічної науки. Вивчення системи факторів економічного зростання дозволяє відповісти на питання, чому одні країни розвиваються швидко і ефективно, а інші – повільно і нестабільно. Аналіз впливу різних факторів на темпи приросту ВВП дає можливість виділити найбільш і найменш сприятливі періоди в економічному розвитку національних економік, що може бути використано при формуванні економічної політики держави.

Методологічні питання типологізації факторів економічного зростання, систематизації їх класифікаційних ознак залишаються у центрі уваги багатьох вчених. Загальнотеоретична значимість типологізації факторів економічного зростання полягає в тому, що вона дозволяє дослідити природу зростання, виявити потенційні співвідношення між групами факторів та специфічні особливості дії окремих факторів. Дослідження системи факторів необхідно також для виявлення невикористаних резервів.

Вивчення еволюції системи факторів економічного зростання і аналіз існуючих підходів до їх класифікації дозволяють виділити наступні класифікаційні ознаки в типізації факторів економічного зростання:

– *сфера виникнення*. Залежно від сфери виникнення у сучасній економічній літературі виділяють фактори з боку пропозиції, попиту і розподілу. Фактори пропозиції включають кількість і якість трудових ресурсів, обсяг і структуру основного капіталу, рівень технології, кількість і якість природних ресурсів. Фактори попиту визначають сукупний попит суспільства на вироблену продукцію, тим самим стимулюючи економічне зростання. Так, наприклад, до чинників попиту відносять рівень цін, споживчі витрати, державні видатки, чистий експорт. Фактори розподілу

включають раціональність і повноту залучення ресурсів у процес виробництва та ефективність їх використання;

– *спосіб впливу на економічне зростання*. За способом впливу виділяють прямі і непрямі фактори економічного зростання. Прямими є фактори, які безпосередньо визначають фізичну здатність економіки до зростання, тобто динаміку сукупного виробництва і пропозиції. Це відбувається за рахунок збільшення обсягу та оптимізації структури капіталу, праці, природних ресурсів. Зростання підприємницьких здібностей в суспільстві і вдосконалення технології та організації виробництва також можна віднести до прямих факторів. Непрямі або другорядні фактори стимулюють або обмежують реалізацію потенціалу, закладеного в прямих факторах і включають фактори попиту і розподілу: ступінь монополізації ринку, система розподілу доходів;

– *походження*. Зовнішні (екзогенні) фактори – це фактори, які знаходяться за межами даної економічної системи. До них відносять: динаміку населення, міграцію, задану ззовні швидкість технічного прогресу, політичні події, зміни цін на нафту. Внутрішні (ендогенні) фактори – властиві даній економічній системі: споживання, інвестиції;

– *тип економічного зростання*. Екстенсивні фактори спрямовані на збільшення обсягів виробництва при незмінних техніко-технологічних і кваліфікаційних параметрах. Інтенсивні фактори забезпечують збільшення обсягів виробництва за рахунок підвищення ефективності функціонуючих ресурсів;

– *напрямок впливу*. Відповідно до цього критерію можна виділити позитивні фактори (фактори, що прискорюють зростання) і негативні фактори (фактори, що стримують зростання);

– *сфера прояву*. Залежно від сфери прояву фактори зростання доцільно ділити на економічні та неекономічні. Аналіз літератури з цього питання дозволив долучити соціальні, географічні, військово-політичні та екологічні фактори до групи неекономічних факторів економічного зростання;

– *термін дії*. Короткострокові фактори діють строком до одного року, середньострокові – протягом одного-п'яти років і довгострокові – протягом тривалого періоду часу;

– *періодичність виникнення*. Постійні фактори визначають структуру капіталу, потреби ринку і т. ін., епізодичні – коливання обсягу виробництва, епізодичні реакції на окремі аспекти політики держави;

– *місце створення по відношенню до країни (регіону, території)*. Внутрішні чинники економічного зростання формуються всередині країни з використанням власних фінансових ресурсів, досвіду і знань, технологій, джерел сировини, енергії, трудового. Зовнішні фактори надходять ззовні (залучені з інших країн фінансові ресурси, сировина, матеріали, енергія, технологія) і включають сучасні тенденції глобалізації та концентрації капіталу, зростання ролі транснаціональних корпорацій, посилення спеціалізації та інтеграції;

– *рівень регулювання*. Відповідно до цієї класифікаційної ознаки можна виділити фактори макrorівня (інституціональні фактори, розроб-

ка законів і норм, напрям економічної політики), мезорівня (природно-кліматичні особливості регіонів, галузева структура економіки) і мікрорівня (ефективність виробництва і розподілу ресурсів на рівні підприємств, рівень платоспроможності і ліквідності підприємств, стадія життєвого циклу);

– *рівень охоплення*. До групи інтегральних факторів відносять фактори, які діють одночасно на декілька параметрів економічного зростання, до групи селективних – фактори, які діють на один параметр економічного зростання;

– *ступінь змінності в рамках даного типу та рівня господарства*. До умовно-постійних факторів відносять природно-кліматичні ресурси, стан основних засобів, структура економіки і т. ін., до змінних – політичний лад, законодавча сфера, система оподаткування та ін.

Аналіз еволюції поглядів на систему факторів економічного зростання дозволяє систематизувати розглянуті теоретичні підходи та представити типологію факторів економічного зростання (рис. 1).

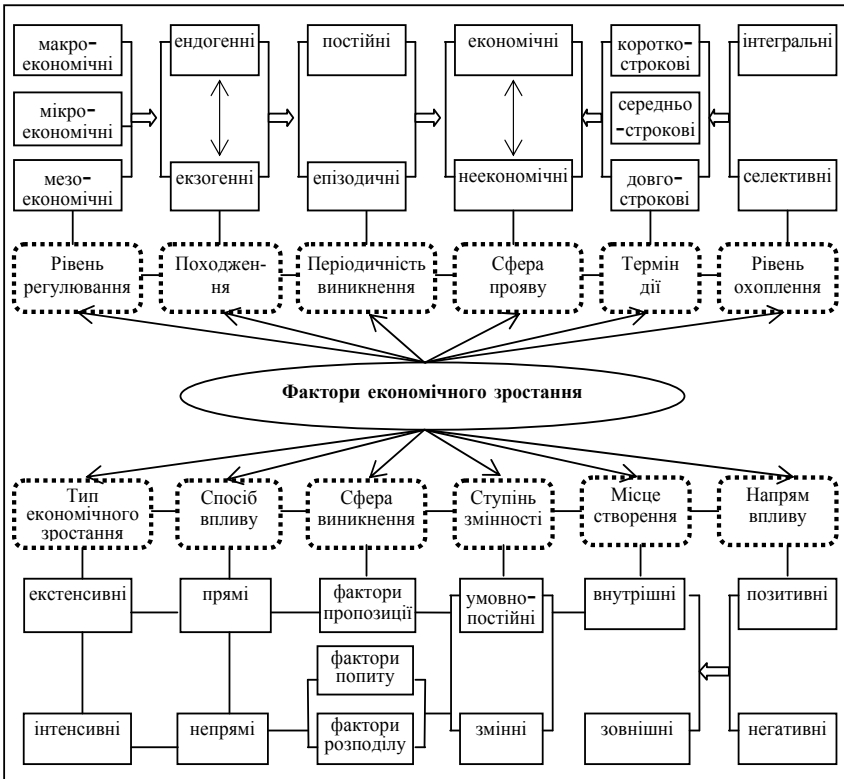

Рис. 1. Типологія факторів економічного зростання

Як видно зі схеми, типологія факторів економічного зростання може поділятися за багатьма класифікаційними ознаками (на схемі вони позначені штрих-пунктирними лініями), які утворюють цілісну систему. Необхідно враховувати, що протягом певних часових інтервалів і в певних просторових рамках фактори економічного зростання проявляються не у всьому своєму різноманітті, а у вигляді певної сукупності, яка являє собою не статичну, а динамічну систему. Така система може розчленовуватися різними способами, в залежності від тих чи інших класифікаційних ознак, що передбачає багатовимірність системи.

Типологізація факторів економічного зростання дозволяє більш повно вивчити їх природу та відмінні характеристики. Економічні та нееконімічні фактори не можна розглядати у відриві один від одного, оскільки фактори, що впливають на економічне зростання, являють собою цілісну систему, що складається з взаємопов'язаних елементів. При цьому, слід враховувати, що фактори не тільки комбінуються, але і накладаються один на одного, що, в кінцевому рахунку, визначає вектор економічного зростання. У зв'язку з цим, першочерговим завданням будь-якої держави є раціональне поєднання груп факторів і пошук нових джерел зростання.

A. Marvellous

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PROSPECTS AND CONTRADICTIONS

To discuss globalization of the modern world, one needs to first and foremost have at least a rudimentary understanding of the phenomena “globalization”. What is globalization? Globalization can be explained in the most rudimentary way possible as a process by which the people, companies, and governments of different nations integrate and interact and of course this process is driven by international trade and investment and is aided by information technology. Globalization can be thought of as the widening, intensifying, speeding up, and growing impact of world-wide interconnectedness.

Prospects of Globalization.

I will be discussing both the prospects and the already apparent positive effects of globalization in this section because in my opinion, while some prospects are yet to be actualized, some have already been. The main prospects and positive effects of globalization that I'll be discussing are:

1) Reduction of Inflation. To begin with, in the industrial countries, growth performance, and prospects for sustained growth, has improved as a result of success in the reduction of inflation that arises as a result of globalization. This could be seen as more of a prospect for developing countries because if they practise globalization (international trade), there would be a guaranteed reduction of inflation. This would happen when the country in question finds and trades a good that they have a comparative advantage in for goods they don't have while having developed/industrialized countries as their trad-

ing partners. This will definitely help their country get developed as when they begin to profit from trade and get goods they need from international countries, the standard of living of their people will increase and so will the economic growth. The type of goods the country can exchange can also be goods they have a factor endowment in. For example, if a country has a high population, they should sell more of labour than other goods. Etc. and they could import goods they don't have but will benefit their county like technology or machineries that could make work easier and save time while providing the greatest returns.

2) Increased technological innovation and application. Another prospect of globalization is for the trading/integrated companies to share their ideas and innovations and use their combined knowledge to better improve each of their home countries while possibly making profit from selling such ideas. Also combining ideas of different countries can make the world a better place as a country might invent something but don't know the right way to apply their invention and what sector of the economy that would bring the best output but with a lot of other combined heads from different technology inclined countries, there should be a great output and it would affect each and every one of the participant countries, because as the saying goes, "two heads are better than one".

Contradictions of Globalization.

To begin with, "globalization isn't global", which means that globalization hasn't reached all the corners of the earth as people assume it has. Some of these mentioned corners of the earth are of course located in Africa. The main contradictions of globalization would be explained in full below.

1) Globalization isn't global. By definition, globalization can be thought of as the widening, intensifying, speeding up, and growing impact of worldwide interconnectedness. Unlike the definition, the reality of things is that some countries still aren't globalized. I know for a fact that such a country as North Korea is not globalized because they aren't trade friendly with other countries and they try as much as possible to be self sufficient. There are also other countries that claim that they are globalized but they aren't fully globalized as they decide to work with only countries they have friendly relations with. This is characteristic of some African countries that have prefer trading with each other but not with others even if those other people can bring them more profit and more benefits to their citizens.

2) Globalization destroys business opportunities. As the business saying goes, give a man a fish and you have a customer, show a man how to fish and you ruin a wonderful business opportunity. When countries from across the world come together and exchange innovations and ideas and technological insights to other countries, there is a possibility that that country would use the information they got from that country and make more profit off the innovation than the original country that came up with the idea. For example, the first country to make it to space was Russia, but after America observed and implemented the innovations that Russia used to make it to space; they ended up taking all the glory by adding their own innovation to Russia's invention and taking all the glory for it. Most people understand that Russia was the first to be in space but they give America all the credit because the first man that got to the

moon which is in space was an American. This example really explains how globalization can be contradictory as it reduces business opportunities.

Also, it should be admitted that globalization also destroys oligopolies. Imagine if a country had a number of people controlling all the production of a specific product which is peculiar to that country and the idea of how such a product is shared to the open world, we can only agree that the competition for such a product will cease to be oligopolistic and the competition shifts to being a perfect one.

Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Р. Мандіч

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА НАДХОДЖЕНЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Проблема інвестування зараз дуже гостро стоїть у більшості країн світу. Україна також серед них. Інвестиції є основою для розвитку підприємств, окремих галузей та економіки взагалі. Сьогодні від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних фондів підприємств народного господарства, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних та екологічних проблем.

Світова практика свідчить, що іноземні інвестиції сприяють процесу модернізації країн з перехідною економікою і їх включенню у загальносвітову економічну систему. Нинішнє становище економіки України призводить до пошуку різних джерел інвестування внутрішніх процесів і створення ринкової інфраструктури. Для більш детального аналізу розглянемо обсяги прямих інвестицій в країну за 2015 р. (рис.1).

Згідно з даними Держстату на 01.07.2015 загальний обсяг прямих інвестицій в економіці України становить 42851,3 млн.дол. США. Найбільшим інвестором досі залишається Кіпр, частка якого становить 28,6% від загального обсягу. На другому та третьому місці Німеччина (12,8%) та Нідерланди (11,9%), які інвестували майже вдвічі менше ніж Кіпр, але порівняно з іншими країнами їх частка є досить значною, так як лише ці три країни становлять більш ніж половину всіх інвестицій. Далі за кількістю інвестицій йде Російська Федерація, незважаючи на зміни у політичних відносинах з Україною, вона не змінила своїх позицій, у порівнянні з попередніми роками, але все ж таки значно скоротила обсяг надходжень порівняно з 2013 роком. Процентна частка Австрії становить 6,3%, Великої Британії – 5,5%, Віргінські Острови інвестували 4,4%, Франція – 3,6%, Швейцарія – 3,2%, Італія – 2,3%, Польща – 1,8%, США – 1,6%, Угорщина – 1,3%, Беліз – 1,2%, та на інші країни припадає 10,9% від загального обсягу [1].

З 2011 по 2013 р. обсяг прямих інвестицій досить значно підвищувався. Це означає, що за ці роки Україна, як потенційний об'єкт інвестування викликала досить жвавий інтерес у зарубіжних інвесторів. Але після 2013 року відбувся різкий стрибок вниз, що обумовлено погіршенням економічного і політичного стану країни, до якого додалися інфляція, нестабільність курсу гривні по відношенню до іноземних валют, гостра криза купівельної спроможності населення, що супроводжується низьким рівнем заробітної плати – все це призвело до втрати інвестиційного капіталу.

Таким чином, Україна потребує поліпшення інвестиційної діяльності та політики щодо залучення іноземних інвестицій. Система заходів повинна бути стабільною, необхідно застосовувати диференційований підхід, пріоритетність галузей і сфер економіки та динаміку їх розвитку, що дасть певний імпульс для покращення інвестиційної діяльності в сучасній економіці України. А для поліпшення політики щодо залучення іноземних інвестицій держава повинна створити дієву систему пільг для іноземних інвесторів в окремих галузях і регіонах, стабільне економічне і зовнішньоторговецьке законодавство, знизити податкове навантаження і спростити структуру податків.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Науковий керівник: А.О. Задоля, доктор економічних наук, професор.

Е. Москвичева
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Глобализационный процесс довольно многогранный, он порождает угрозы и риски, а так же открывает новые возможности. Данное исследование посвящено одному из пунктов противоречий глобализации, поскольку для неразвитых стран процесс сопровождается кризисными рисками.

Актуальность этой проблемы обусловлена растущей взаимозависимостью стран, ростом продуктивных сил и выходом их за рамки национальных границ, возникновением больших транснациональных компаний. Одним из минусов глобализации является не способность управлять экономикой на национальном уровне. Процесс управления во многих случаях переносится на надгосударственный уровень.

Глобализационные процессы оказывают на национальную экономику как положительное, так и отрицательное воздействие.

Факторы влияющие на эту проблему могут быть как соперничество за приток иностранных инвестиций, так и функционирование национальных ресурсов вне рамок государственного контроля. С одной стороны мы можем видеть экономический рост, а так же улучшение условий жизни, а с другой стороны это риск и угроза ухудшить состояние не развитых стран не давай им возможности улучшить эффективность производства и ослабить взаимодействие культуры и человеческий ценностей.

Предлагая решение данной проблемы мы можем сказать, что создавая глобальные механизмы и дополнительные структуры регулирования мы сократим потенциальных кризисный риск. Таким образом на основе проверенных исследований, мы можем сделать вывод, что смысл глобализации состоит в том чтобы природные и общественные ресурсы работа не только на прибыль, но и на общество.

Научный руководитель: Е.А. Воробьева, кандидат экономических наук.

М. Мороз
Высшая школа бизнеса – National Luis University

ОЦЕНКА ПОЗИТИВНЫХ И НЕГАТИВНЫХ ПОСЛЕДСТВИЙ «ТЕНЕВОЙ» ЭКОНОМИКИ

Традиционно под “теневой” экономикой понимают ту часть экономики, которая не отображается в официальных отчетах, контрактах, договорах, а также которая действует, не соответствуя законодательству. Такой вид экономики очень хорошо развивается в период депрессий, кризисов, а также при ослаблении государственного аппарата или законодательной базы.

Вопрос роста “теневой” экономики конкретной страны и мира в целом на сегодняшний день является одной из наиболее актуальных тем фундаментальных и прикладных исследований в макроэкономике, а как следствие этого явления, также становится очень важным вопрос последствий экономики “в тени”.

После исследования макроэкономической литературы по рассматриваемому вопросу можно определить, что последствия экономики “в тени” могут быть, как позитивными, так и негативными. Так к негативным социально-экономическим последствиям “теневой” экономики можно отнести:

- снижение денежной базы бюджета за счет неуплаты налогов, штрафов, регламентаций и сборов;
- сдерживающий фактор для развития открытой рыночной экономики;
- увеличение коррумпированности и рост преступности;
- отсутствие капиталовложения (так как организации, работающие “в тени”, как правило, не вкладывают средства в развитие);

- образование несоответствий в структуре экономики (так как теневая экономика чаще всего работает в сфере услуг, а не в сфере производства);
- отказ от инвестирования другими странами (так как чаще всего инвесторы не доверяют скрытым расходам);
- неправильное распределение общенациональной прибыли и ресурсов в обществе;
- нравственное и физическое разрушения общества (обусловлено тем, что продукты производятся не по стандартам, услуги предоставляются не по установленным технологиям, что отражается на здоровье людей и окружающей среде, также формируется психология не послушания закона).

Из вышеприведенных пунктов можно сделать выводы, что негативный исход “теневой” экономики приносит плохое влияние не только на государство и его экономику в целом, а непосредственно и на отдельно взятые предприятия и субъекты.

Самым опасным исходом роста “теневой” экономики является криминальность и преступность общества. Как следствие увеличивается величина преступлений экономики, что приводит к потере государством управляющих и надзирающих функций. “Теневая” экономика почти всегда влечет за собой криминальную ответственность, но если этот аспект не брать во внимание и оценивать экономику “в тени” объективно, то можно выделить позитивные стороны этого явления. Их не очень много, но основными с них являются:

- удовлетворение потребностей клиента (так как законный бизнес не всегда может предоставить необходимые услуги, то часто их могут реализовать именно лица “теневой” экономической активности);

- подкрепления промышленности в период кризиса (так как легальные производства тратят какую-то часть капитала на налоги, лицензии, акцизные сборы, то часто при этом не обновляют оборудование, не повышают квалификацию работников и не улучшают условия труда. В то время, как “теневые” производства очень часто укрепляют производственные мощности, так как бояться ухода неоформленных работников, уменьшения объемов и ухудшения выпускаемых продуктов);

- накопление первоначального капитала владельцем (так как для открытия нового дела государство выставляет слишком много требований, а при “теневой” экономике не нужно тратить средства на законное оформление, то собственник имеет возможность гораздо быстрее накопить на открытие нового дела);

- облегчение напряжения безработицы (когда уровень безработицы очень высок, а пособия по безработице очень маленькие, люди вынуждены работать на производствах с “теневой” экономикой).

Исследовав проблему “теневой” экономики, направление ее развития на сегодня в мире, а также ее разностороннее последствия можно сделать выводы, что когда появилась рыночная экономика “теневая” экономика только начала развиваться и увеличивалась, и как следствие приобретает новые формы, при этом стремясь адаптироваться к законодательству и потребностям общества.

Также как вывод можно подытожить, что для успешной борьбы с “теневой” экономикой необходимо массовая поддержка общества, снижение налогообложений, лояльное и отрегулированная законодательная база, а также высокий уровень доверия государственным органам и институтам управления.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

E. Malik
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

PROBLEMS AT THE MACRO LEVEL: UNEMPLOYMENT RATE

Some of the problems connected with it are: 1) financial losses of the unemployed workers, 2) burden on the tax payers providing benefits to the ex-workers, 3) national economy suffers because of lower output, 4) desperate people resort to crime to have basic necessities of life, 5) health, self-esteem, depression, illness, brought on by the trauma, etc. The list could go on and on.

The unemployment rate is a measure of the prevalence of unemployment and it is calculated as a percentage by dividing the number of unemployed individuals by all individuals currently in the labor force. During periods of recession, an economy usually experiences a relatively high unemployment rate. According to International Labour Organization report, more than 200 million people globally or 6% of the world's workforce were without a job in 2014.

Keynesian economics emphasizes the cyclical nature of unemployment and recommends government interventions in the economy that it claims will reduce unemployment during recessions. This theory focuses on recurrent shocks that suddenly reduce aggregate demand for goods and services and thus reduce demand for workers. Keynesian models recommend government interventions designed to increase demand for workers; these can include financial stimuli, publicly funded job creation, and expansionist monetary policies. Its namesake, economist John Maynard Keynes, believed that the root cause of unemployment is the desire of investors to receive more money rather than produce more products, which is not possible without public bodies producing new money.

High and persistent unemployment, in which economic inequality increases, has a negative effect on subsequent long-run economic growth. Unemployment can harm growth not only because it is a waste of resources, but also because it generates redistributive pressures and subsequent distortions, drives people to poverty, constrains liquidity limiting labor mobility, and erodes self-esteem promoting social dislocation, unrest and conflict. 2013 Economics Nobel prize winner Robert J. Shiller said that rising inequality in the United States and elsewhere is the most important problem.

To reduce this freak of unemployment there should be establish a broad network of recruitment agencies and improved the efficiency of employment services. This can be achieved also by improving the information support of

the labor market so that workers can afford to pick their own jobs with, for example, the Internet.

Methods of reducing structural unemployment will be the introduction of retraining programs and retraining of professionals.

To combat cyclical unemployment it is necessary to create conditions for growth in demand for products, which will increase production and create new jobs.

The method of reducing unemployment is the reduction of the retirement age, but only a country with an efficient economy it can afford, since it entails an additional burden on the expenditure side of the budget. One of the most effective methods is to create conditions for the growth of self-employment, where the public is given an opportunity to open their own businesses and create new jobs.

Scientific supervisor: K.O. Vorobyova, Ph.D in Economics.

Language supervisor: S. I. Medynska, Senior Lecturer.

Н. Мусаєва, Є. Божок
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДИНАМІКИ ЗМІН ІМПОРТУ І ЕКСПОРТУ В УКРАЇНІ

У даній роботі відображений характер зміни показників експорту і імпорту в Україні. Для дослідження були взяті показники 2013 року, 2014 року та показники першого півріччя 2015.

У 2013 році загальний обсяг експорту України склав 63,3 млрд. дол. США (зниження на 8% порівняно з 2012 роком). Що стосується показників імпорту, то за 2013 рік вони зменшилися до 77 млрд. дол. США (зниження на 9,1% у порівнянні з 2012 роком). Сальдо -13,6 млрд. дол. США.

У 2014 році загальний обсяг експорту України склав 53,9 млрд. дол. США (зниження на 13,5 % порівняно з 2013 роком). Що стосується показників імпорту, то за 2014 рік вони зменшилися до 54,4 млрд. дол. США (зниження на 28,2 % у порівнянні з 2013 роком). Сальдо -0,5 млрд. дол. США.

У першій половині 2015 року загальний обсяг експорту України склав 18,5 млрд. дол. США (зниження на 35 % порівняно з 2014 роком). Що стосується показників імпорту, то за 2015 рік вони зменшилися до 17,2 млрд. дол. США (зниження на 38,5 % у порівнянні з 2014 роком). Сальдо 1,2 млрд. дол. США.

З віщевикладеного ми бачимо щё загальній обсяг експорту та імпорту знижується. Що в свою чергу свідчить про зміну виробничих можливостей держави. Сальдо в свою чергу показує позитивну динаміку. З 2013 на 2014 рік показник покращився на 13,1 млрд. дол. США та приблизно досяг рівноваги. За перше півріччя 2014 та 2015 року експорт пере вишів імпорт.

Основною причиною такої тенденції експерти називають погіршення відносин із Російською Федерацією й різке зниження у зв'язку з цим товарообігу між двома країнами. Свою роль також зіграли економічна криза в Україні, скорочення виробництва й девальвація гривні. Щоправда, всі ці події не завадили вітчизняному e-commerce показати високі результати в частині експорту та імпорту в першій половині цього року.

Експерти впевнені, що до кінця року збережеться така ж тенденція, хоча темпи падіння імпорту та експорту сповільняться. «Прогнозуючи подальший розвиток торговельних відносин, потрібно розуміти, що експорт, можливо, ще не припинив падіння. Але якщо впаде, то незначно, оскільки Росія, на цей момент, не може повністю відмовитися від певного комплектовання для свого виробництва» [1] – говорить Григорій Кукура (економіст IMF group Ukraine).

За його словами, якщо Україна буде дотримуватися доктрини вільної торгівлі (1 січня 2016 року країна планує підписати угоду про вступ до зони вільної торгівлі з ЄС), то це, після трикратної девальвації, досить слабо вплине на внутрішнього виробника. Причина в тому, що імпортовані товари залишатимуться занадто дорогими, а експортери, яким більше не будуть надаватися різні преференції, у процесі чесної конкуренції зможуть стати досить сильними для поступового завоювання своєї ніші на світових ринках.

«Можна очікувати продовження падіння експортно-імпортних операцій, скорочення ринку споживання і збільшення безробіття. Все це буде тиснути на бюджет, для порятунку якого уряд продовжить кредитуватися в будь-якому доступному місці» [1] – застерігає Таслицкий Герман Ігоревич (юрист, керівний партнер ЮК «Правозахист Україна»).

Отже, з усього вище викладеного можливо прогнозувати продовження тенденції зменшення обсягів імпорту та експорту. Збільшення ціни імпортованих товарів в свою чергу дають змогу для розвитку національного товаровиробника, а цей фактор в свою чергу буде позитивно впливати на економіку в цілому.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]: <http://forbes.net.ua/ua>

Науковий керівник: Т.М.Черкавська, кандидат економічних наук, доцент.

О. Макоtkіна

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЗА ОСТАННІ П'ЯТЬ РОКІВ

Сьогодні однією з головних та доцільних проблем, в умовах хаотичної економіки, що розвивається, є тема безробіття в світі, зокрема Украї-

ни. Усім відомо, що коли настала глобальна економічна криза, то, як наслідок, почалось збільшення чисельності безробітних в усьому світі, що спричинило політичну нестабільність, поширення бідності, зростання соціальної напруженості, не повне використання ресурсів та ін. З причини зростання безробіття в Україні та країнах ЄС, бідність породжує зменшення доходів сімей, члени яких не мають змоги працювати на постійному місці роботи, знижує доходи країни та здійснення соціальних програм. Безробіття також є загрозою стабільному розвитку країни, національній безпеці та, в свою чергу, неминучий зріст негативних показників країни. Отже, у сучасних умовах питання безробіття для України та ЄС є найбільш актуальним.

Безробіття – це соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан зайнятості частини економічно активного населення [1, с. 182]. Стан безробіття базується на трьох критеріях, які повинні задовольнятися одночасно: «без роботи», тобто відсутність роботи за наймом або самозайнятості; «готовність і здатність працювати у даний час»; «пошук роботи» [3, с. 172].

Для України та європейських країн проблема безробіття постає досить гостро. Вплив різноманітних фінансово-економічних чинників за останні п'ять років спричинив зміну кількості безробітного населення країн (табл.1).

Таблиця 1

Рівень безробіття населення за 2010-2014 рр.*

Країни	2010	2011	2012	2013	2014
Україна	8,2	8,0	7,6	7,3	9,3
ЄС	9,6	9,6	10,4	10,8	10,2

*Розраховано за: [2, 4].

Таким чином, в цілому, рівень безробіття в Україні значно нижче рівня безробіття в ЄС протягом 2010-2014 рр. За даними табл. 1 безробіття в Європейському Союзі продовжувало зростати до 2013 р., що не є позитивним показником для країн ЄС, але у 2014р. показник безробіття знизився до 10,2 %. В Україні, за даними таблиці 1, рівень безробіття з 2010 р. по 2013 р. зменшувався, але у 2014 різко підвищився до 9,3 %.

Отже, проаналізувавши дані рівнів безробіття України та ЄС за 2010-2014 рр., безумовно, є необхідність у вживанні низки заходів аби звести до мінімуму рівень безробіття у країнах.

По-перше, потрібно посилити відповідальність керівників підприємств за нелегальне робоче місце. Тобто, варто стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу шляхом зменшення податкового тиску.

По-друге, необхідне створення нових робочих місць, за рахунок заповнення кредитів для технічного переобладнання і розширення підприємств.

По-третє, є важливим застосування нових методів подолання безробіття, наприклад громадських робіт [1, с. 183].

Список використаних джерел

1. Чурилова О.А. Безробіття в Україні: причини, види, наслідки / О.А. Чурилова // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європ. інтеграції: Зб. наук. статей у 2 т. –х. – 2008. – № 12. – С. 182–184.
2. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdec450&language=en>. – англ. м. – Євростат.
3. Серьогіна Ю.С. Безробіття в Україні: проблеми та перспективи // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 2. – С. 171-173.
4. Статистичні дані Державної служби зайнятості України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>. – укр.м.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

Д. Медведєв
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО МИРА: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Глобализация представляет собой процесс всемирной экономической, политической, культурной и религиозной интеграции. Это процесс изменения структуры мирового хозяйства. Процесс глобализации – следствие эволюции государственно оформленных рыночных систем.

В нашем исследовании мы рассмотрим некий ряд актуальных проблем современного мира и их влияние в целом. В данный момент актуален ряд таких проблем, как войны и мира, энергетической независимости стран, решения экологических проблем, борьба с бедностью.

Вопросы предотвращения новой мировой войны и необходимости ограничения и сокращения оружия массового поражения с целью дальнейшего его полного уничтожения были в центре внимания саммита Тысячелетия, который проходил под эгидой ООН 6-8 сентября 2000 в Нью-Йорке, и второго Всемирного саммита ООН по устойчивому развитию, который состоялся в Йоханнесбурге 26 августа – 5 сентября 2002 г.

Энергетическая проблема на современном этапе. Энергетическая проблема по всем критериям относится к категории глобальных, причем одной из самых острых, которая имеет значительное влияние на условия и перспективы общественно-экономической жизни. Страны ищут возможности самостоятельно обеспечивать себя энергией, поскольку это путь к энергетической независимости. Так, разрабатываются альтернативные источники энергии, такие как энергия ветра, воды, разработка биотоплива из отходов сельского хозяйства.

Борьба с бедностью. Одной из глобальных проблем человечества в настоящее время является бедность. По данным Всемирного банка,

2800000000 человек живут на сумму, не превышающую 2 долл. в день. Большинство из них не имеет доступа к чистой воде, полноценной еде и средств санитарии.

В мировом масштабе глобализация выражается в растущей взаимосвязи и взаимозависимости населения Земли в различных сферах деятельности. Этот процесс объединяет экономику, политику, культуру, информационную сферу, технологии и управления. Такое сближение стало возможным благодаря накоплению человечеством огромных материальных и духовных ценностей, которые создают объективную основу развития современного цивилизационного процесса.

Решение глобальных проблем требует объединения усилий всего мирового сообщества, признание необходимости международного сотрудничества во всех сферах жизнедеятельности человека.

Научный руководитель: Е.А. Воробьёва, кандидат экономических наук.

В. Миропольский
КЗО СБШ № 23

БЕЗРАБОТИЦА В УКРАИНЕ: ПРИЧИНЫ И ДИНАМИКА

Уровень безработицы – количественный показатель, который определяется как отношение числа безработных к общей численности экономически активного трудоспособного населения страны (региона, социальной группы), и выражается в процентах. Под термином «безработный» мы подразумеваем людей, что стоят на бирже труда и ищут работу, просто находятся на учете на бирже и уже нашли работу, но еще не устроены.

На уровень безработицы влияют такие факторы:

- количество свободных рабочих мест;
- налоги для предприятий;
- объемы производства;
- требования работодателей к тому или иному уровню образования и квалификации сотрудников;
- политическая нестабильность;
- заинтересованность людей в работе и т.д.

Так же на уровень безработицы влияет допустимый возраст для работы. В Украине такой возрастной промежуток составляет от 14 лет до 60 лет.

Таблица 1

Уровень безработицы в Украине с 2000 по 2015 гг. (кол-во населения в тыс.)

Год	Всего населения	Экономически активное население	Занятое население	Безработное население	Уровень безработицы	Зарегистрированных безработных
2000	48923,2	21150,7	18520,7	2630,0	12,4%	1178,7
2001	48457,1	20893,6	18453,3	2440,3	11,7%	1063,2

Год	Всего населения	Экономически активное население	Занятое население	Безработное население	Уровень безработицы	Зарегистрированных безработных
2002	48003,5	20669,5	18540,9	2128,6	10,3%	1028,1
2003	47622,4	20618,1	18624,1	1994,0	9,7%	1024,2
2004	47280,8	20582,5	18694,3	1888,2	9,2%	975,5
2005	46929,5	20481,7	18886,5	1595,2	7,8%	891,9
2006	46646,0	20545,9	19032,2	1513,7	7,4%	784,5
2007	46372,7	20606,2	19189,5	1416,7	6,9%	673,1
2008	46143,7	20675,7	19251,7	1424,0	6,9%	596,0
2009	45962,9	20321,6	18365,0	1956,6	9,6%	693,1
2010	45778,5	20220,7	18436,5	1784,2	8,8%	452,1
2011	45633,6	20247,9	18516,2	1731,7	8,6%	505,3
2012	45553,0	20393,5	18736,9	1656,6	8,1%	467,7
2013	45426,2	20478,2	18901,8	1576,4	7,7%	487,6
2014	42928,9	19035,2	17188,1	1847,1	9,7%	458,6

Согласно официальной статистике Украины (табл.1) количество безработных уменьшается с 2000 г. по 2008 г. Это связано с динамичным развитием экономики Украины. Но 2008 г. начался мировой экономический кризис, что повлияло и на уровень безработицы в нашей стране. За 2009 год он подскочил на 2.7%. Такой же скачок уровня безработицы наблюдался и в 2014 г. именно политическая нестабильность сильно изменила картину на рынке труда Украины. Многие украинцы остаются без работы – на предприятиях идут массовые сокращения. Этому, в частности, способствовало:

1. Ожесточение силового противостояния в стране, приведшее к практическому параличу работы значительной части государственных учреждений.

2. Углубление нестабильности и значительное осложнение криминальной ситуации (что ударило в первую очередь, по предприятиям малого и среднего бизнеса).

3. Нарастающий структурный кризис в экономике, неопределенность судьбы национальной валюты.

4. Снижение промышленного производства, «замораживание» или разрыв экономических связей, осложнение условий экспорта (наиболее губительно сказалось на предприятиях крупного, бюджетобразующего бизнеса).

5. Отток вкладов из банков, падение доверие населения и бизнеса к банкам.

6. Снижения социальных стандартов: урезание зарплат, сокращение рабочих мест, сжатие расходов бюджета, рост цен.

По мнению многих специалистов, политическая и экономическая ситуация в стране в настоящее время говорит о том, что радикальных улучшений на украинском рынке труда в 2015 – 16 годах не ожидается. Общемировая ситуация, а именно, рецессия мировой экономики, несомненно, повлияет и на Украину, сдерживая, в том числе, изменения рынка труда.

ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасна історія Європейського Союзу нараховує вже майже 65 років. За цей час він пройшов шлях від скромного галузевого угруповання до потужного багатопрофільного об'єднання, що багато в чому визначає особу Європи і є одним із центрів сучасного світу.

Існують різні варіанти періодизації європейської інтеграції, на нашу думку, слід виділити наступні чотири: перший, динамічний і результативний, почався з декларації Шумана 1950 р. і тривав майже двадцять років. Крах Бреттонвудської системи (1971 р.) і нафтова криза (1973 р.) зупинили поступальний рух інтеграції. Її другий, досить складний період тривав до середини 80-х рр. Схвалена в 1985 р. програма будівництва Єдиного внутрішнього ринку відкрила третій, успішний етап інтеграції, що охопив майже два десятиліття.

Черговий етап в історії ЄС почався в 2004 р., після того, як його ряди поповнилися десятьма новими членами, вісім з яких розташовані в Центральній і Східній Європі, таким чином західноєвропейська інтеграція стала загальноєвропейською. Разом з тим ускладнилися зовнішні умови розвитку ЄС, а інтеграційні процеси сповільнилися.

Масштабне розширення ЄС змінив облік не тільки Європи, але й усього світу й зробило новий потужний поштовх процесу глобалізації. Національні господарства країн східної Європи, пострадянських держав, інших країн з ринками, що формуються, влилися у світову економіку. Це зробило її більш динамічною, але при цьому і менш стабільною. Бурхливий економічний розвиток Китаю, Індії та інших країн, що розвиваються, ускладнили позиції ЄС на зовнішніх ринках. Світова економічна криза 2008 р. підсилила цей тренд.

В таких умовах для того, щоб успішно розвиватися і конкурувати ЄС мав діяти активно і на випередження. В 2010 р. була прийнята нова стратегія економічного розвитку «Європа 2020», якій установлює три основні фактори зміцнення економіки: по-перше, **розумний ріст економіки**, заснований на знаннях і інноваціях; по-друге, **стійкий ріст** – створення економіки, заснованої на доцільному використанні ресурсів, екології й конкуренції і по-третє, **всеосяжний ріст** – сприяння підвищенню рівня зайнятості населення, досягнення соціальної й територіальної згоди.

У відповідність до стратегії ставляться наступні цілі, яких ЄС збирається досягти до 2020 року: 75% населення у віці від 20 років до 64 років повинні бути працевлаштовані; 3% ВВП ЄС повинне бути інвестоване в дослідження й розробки; досягнення цілей енергетичної політики і політики зміни клімату; частка учнів, що кинула школи, не повинна перевищувати 10%; не менш 40% молоді повинні мати вищу освіту; скорочення числа людей, що перебувають у небезпеці виявитися за межею бідності, на 20 млн.

Для досягнення поставлених цілей висунуті наступні сім напрямків діяльності: 1. «**Інноваційний Союз**»: об'єднання зусиль для створення й впровадження інновацій, що буде сприяти створенню нових робочих місць і росту економіки. 2. «**Рух Молоді**»: підвищення якості освіти. 3. «**Розвиток цифрових технологій у Європі**»: прискорення повсюдного використання високошвидкісного Інтернету й надання можливостей участі фізичних і юридичних осіб у загальному цифровому комерційному просторі. 4. «**Доцільне використання ресурсів у Європі**»: розумне використання джерел енергії, перехід на економіку з низьким споживанням вуглеводної сировини. Збільшення використання джерел поновлюваної енергії. 5. «**Індустріальна політика, спрямована на глобалізацію**»: поліпшення умов для підприємництва, у першу чергу для малого й середнього бізнесу. 6. «**План по розвитку нових здатностей і збільшенню кількості робочих місць**»: модернізація ринків праці, надання можливостей для одержання нових знань і навичок. 7. «**Європейська політика проти бідності**»: зниження рівня бідності в ЄС за рахунок розширення взаємодії та економічного розвитку й підвищення зайнятості.

Як зазначив голова Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу: «Цілі «Європи 2020» амбіційні, але досяжні. Вона дає відповідь на питання про шляхи виходу із кризи й створення умов для стійкого й всеосяжного росту й розвитку ЄС».

Науковий керівник: Ю.Ю. Хватов, кандидат економічних наук, доцент.

K. Nowak, R. Pelczar, A. Pędrak
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

PROCESY GLOBALIZACJI – SPRZECZNOŚCI I PERSPEKTYWY ROZWOJOWE

1. Wstęp

We współczesnych dyskusjach często podejmowana jest problematyka globalizacji. Termin ten jest stosowany do określania bardzo szerokiego i złożonego procesu, mającego wpływ na wszystkie dziedziny naszego życia. Naukowo oznacza szczególnie nasilenie się przepływu dóbr, usług, kapitału, a także siły roboczej w skali ogólnoświatowej. Znaczenie ma tutaj również bardzo szybki przepływ informacji. Jak każde zagadnienie, globalizacja ma swoje pozytywne i negatywne strony: jednym pomaga, a innym utrudnia funkcjonowanie we współczesnej gospodarce. W niniejszym artykule uwagę skoncentrowano na analizie perspektyw, sprzeczności oraz pozytywnych i negatywnych stron procesu globalizacji.

2. Globalizacja na różnych poziomach postrzegania

W wyniku procesu globalizacji przedsiębiorstwami tworzyć różnego typu sieci kontaktów i relacji z innymi podmiotami gospodarczymi w układzie światowym. Istotnego wsparcia w tym zakresie udzielają międzynarodowe organizacje i instytucje, takie jak np. Światowa Organizacja Handlu czy Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Przedsiębiorstwa mogą współpracować dzieląc się pracą. Produkując daną rzecz, każda z firm tworzy element składowy,

bez którego niemożliwe byłoby stworzenie i funkcjonowanie produktufinalnego. W związku z tym coraz trudniej jest obecnie określić kraj pochodzenia produktu, a przedsiębiorstwom trudniej jest tworzyć nowe produkty bez wzajemnego oddziaływania podmiotów gospodarczych.

Proces globalizacji jest coraz bardziej pogłębiany w wyniku rozwoju nowych technologii. To one mają wpływ na podaż nowych, innowacyjnych wyrobów dostarczanych przez producentów. Rozwój techniki stwarza ponadtopracownikom szerokie możliwości do pokazania posiadanych umiejętności w praktyce, a wprowadzane na rynek innowacje pozwalają całemu globalnemu społeczeństwu na korzystanie z najnowszych technologii.

Dla przedsiębiorstwa innowacje są warunkiem utrzymania i wzmocnienia ich pozycji na rynku. Ten efekt globalizacji zwiększa konkurencyjność, zatem najlepiej radzą sobie te podmioty, które są innowacyjne w swoim działaniu. Firmy, udoskonalając własny system zarządzania, dobrze wiedzą, na jakie działania zwrócić uwagę, by być lepszym od konkurencji. Tworzą nowe koncepcje, techniki produkcji i zarządzania przedsiębiorstwem. Ich innowacyjność nie dotyczy zatem tylko i wyłącznie procesu produkcji, ale również logistyki, zarządzania kadrami czy podejmowanymi badaniami. Przedsiębiorstwo, które chce być innowacyjne, musi również posiadać zdolność do sprawnego wprowadzania innowacji, musi tworzyć odpowiedni klimat dla innowacji. Jednak nie zawsze innowacja niesie ze sobą pozytywne skutki. Latem 1945 roku mogliśmy zaobserwować jeden z negatywnych skutków rozwoju techniki – wybuch bomby atomowej w mieście Hiroszima.

Proces globalizacji charakteryzuje się pozytywnymi cechami, które są widoczne również w codziennym życiu. Nieświadomie z nich korzystamy. Ważną rolę w procesie współczesnej globalizacji odgrywa Internet. W sieci nie istnieją granice państw, różnice kulturowe, wyznaniowe – nie ma żadnych przeszkód. Człowiek może poznawać drugiego człowieka będącego na drugim końcu świata tylko dlatego, że Internet dociera wszędzie. Internet pozwala nam na dzielenie się swoimi doświadczeniami, odkryciami, poglądami i wszystkim tym, o czym chcemy poinformować drugą osobę. Dzięki Internetowi komunikacja między poszczególnymi podmiotami jeszcze nigdy nie przebiegała tak łatwo i na tak wielką skalę – skalę globalną. Z tej innowacyjnej usługi nie korzystają tylko jednostki, ale również przedsiębiorstwa czy też instytucje państwowe. Dzięki Internetowi przepływ informacji stał się łatwiejszy i dużo szybszy.

Szybki przepływ informacji to również szybki przepływ kapitału – bez problemu możemy zrobić przelew, z jednego konta bankowego na inne, na dowolną kwotę. Jest to spore ułatwienie, np. w zakupach internetowych. Taki obrót pieniędzmi może jednak również sprzyjać międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Wzajemna współpraca, zanikanie różnic etnicznych, kulturowych może jednak prowadzić do upadku tradycyjnych, narodowych wartości, braku poczucia solidarności w poszczególnych regionach świata. Ciągłe stykanie się różnych kultur czy religii może doprowadzić do rozwoju fundamentalizmu religijnego. W wyniku tego typu zachowań możemy mieć do czynienia z różnymi konfliktami.

3. Sprzeczności globalnego świataa perspektywy na przyszłość

Globalizacja jest procesem bardzo szybkim, nieodwracalnym, niesie zarówno szanse, ale i zagrożenia rozwojowe. Proces ten dzieli świat, kraje, firmy a także ludzi na beneficjentów i na poszkodowanych (tabela 1).

Tabela 1

Zwycięzcy i przegrani procesów globalizacyjnych

	Zwycięzcy	Poszkodowani
Kraje	Kraje wysoko rozwinięte (np. kraje Triady [Japonia, Unia Europejska i Stany Zjednoczone])	Kraje peryferyjne
Regiony	Regiony i subregiony o przewadze „nowej gospodarki”	Regiony i subregiony o dominacji „starej gospodarki”
Branże	Branże przyszłościowe (dynamiczne)	Branże schyłkowe (upadające)
Przedsiębiorstwa	KTN i niektóre firmy z sektora MŚP	Wiele firm z sektora MŚP
Banki i inne instytucje finansowe	Globalne banki i towarzystwa ubezpieczeniowe oraz niektóre instytucje lokalne	Wiele mniejszych instytucji bankowo-finansowych
Gospodarstwa domowe	Bogaci i średniozamożni konsumenci, głównie z krajów Triady	Gospodarstwa domowe, głównie z krajów peryferyjnych (w tym bezrobotni)

Źródło: S. Flejterski, P.T. Wahl, *Ekonomia globalna. Synteza*, Difin, Warszawa 2003, s. 202.

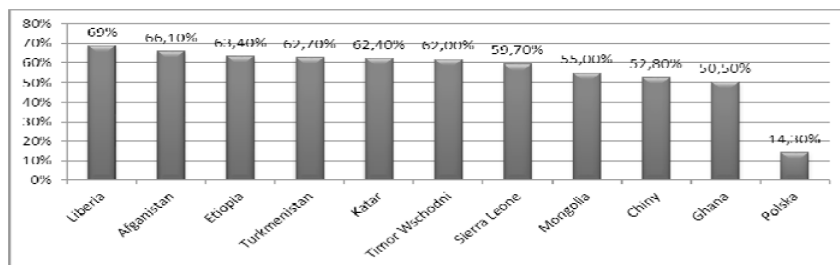
Wśród negatywnych skutków procesu globalizacji można przykładowo wymienić wzrost bezrobocia. W wyniku postępu technologicznego oraz coraz bardziej intensywnej współpracy państwami firm produkujących różne towary, zaobserwować można zmniejszone wykorzystanie zasobów siły roboczej. Duże korporacje, kraje wysoko rozwinięte, wielkie przedsiębiorstwa o dużym poziomie innowacyjności zaliczane są do zwycięzców procesu globalizacji, zaś kraje, firmy i gospodarstwa domowe, które nie są w stanie sprostać wymaganiom współczesnej globalnej gospodarki ponoszą negatywne konsekwencje procesu globalizacji, w wyniku czego obserwujemy szereg dysproporcji społecznych, marginalizację krajów słabo rozwiniętych oraz dużych grup społecznych, a co za tym idzie, nowe podziały i rodzące się nowe konflikty międzyludzkie.

Z drugiej strony w wielu dziedzinach gospodarowania – dzięki redukcji międzynarodowych barier technologicznych, technicznych a także naukowych – możemy odkrywać coraz to nowsze, ponadnarodowe rozwiązania. Dynamizacja przemysłu i innowacyjność procesów produkcyjnych stwarza nieograniczone możliwości rozwojowe. Istotną rolę odgrywa tu również ekspansja handlu międzynarodowego. Państwa na całym świecie tworzą tak zwane „siatki” wymiany handlowej, pozwalające firmom z całego świata konkurować na wielu rynkach.

Procesowi globalizacji sprzyja funkcjonowanie wspomnianych wcześniej organizacji międzynarodowych, takich jak np. Światowa Organizacja Handlu, której działania są między innymi ukierunkowane na zwiększanie szans państw

rozwijających się w handlu międzynarodowym. Stwarza to tym krajom perspektywy szybszego rozwoju w przyszłości i – co szczególnie ważne – może przyczynić się do zniesienia głodu na świecie.

Procesy globalizacji są wprawdzie źródłem polaryzacji międzynarodowej (zaobserwować można linię podziału na coraz bardziej bogatych i wzrastający odsetek coraz biedniejszych), jednak – jak pokazuje analiza danych statystycznych przedstawionych na wykresie 1 – to właśnie gospodarki krajów biednych należały w ostatnich latach do tych najszybciej się rozwijających (według skumulowanego wzrostu PKB). Należy dodać, że kraje te łączą ogromne możliwości z bardzo niskim poziomem życia i rozwojem cywilizacyjnym.

Wykres 1. Kraje o najwyższym skumulowanym realnym wzroście produktu krajowego brutto w latach 2009-2013 a Polska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu Bankier.pl (12.11.2015).

Na koniec podkreślić należy, że wprowadzanie nowych technologii skutkuje redukcją ponoszonych nakładów. Przyjrzyjmy się przykładowo rolnictwu, które wymaga nowoczesnego parku przemysłowego i technologii związanych z nowoczesną uprawą oraz przetwórstwem na masową skalę. Poprzez doświadczenia innych krajów w tej dziedzinie możemy zapewnić coraz to lepszą jakość wytwarzanych produktów spożywczych. Ponadto poprzez wprowadzanie nowych technologii możemy stawać się bardziej przyjazni dla naszej planety Ziemi. W wyniku procesów globalizacji informacje o nowym produkcie czy też rozwiązaniu, które jest lepsze, nowsze i bardziej przyjazne dla środowiska docierają do nas w błyskawicznym tempie z różnych zakątków świata.

4. Zakończenie

Podsumowując, postrzeganie globalizacji zależy głównie od punktu widzenia reprezentowanego przez określony podmiot. Z jednej perspektywy proces globalizacji posiada szereg plusów, z innej zaś wiele minusów. Zależy to od tego, kto, do jakiej części świata czy też społeczeństwa należy, oraz jakie widzi możliwości wykorzystania globalnego rynku. Z drugiej strony, co również zostało wcześniej wspomniane, globalizacja może stać się źródłem poważnych konfliktów w realizowaniu celów i interesów przez różne podmioty i osoby.

Pod kierownictwem naukowym dr hab. Anny Barwińskiej-Malajowicz.

ВЕЛИКАЯ ДЕПРЕССИЯ XXI ВЕКА

Вопрос о самом явлении экономического кризиса, его проявления и последствия в наше время является дискуссионным. Ведущие экономисты и аналитики изучают процессы экономических фаз и выделяют такие основные этапы: пик, рецессия (спад), депрессия, оживление (подъем).

Учитывая то, что экономические циклы имеют свойство повторения (например, циклы Жугляра и циклы Кондратьева), то тенденция Великой депрессии повторилась и в XXI веке, как закономерное явление. Мы рассмотрим низшую точку спада – депрессию как явление, которое является ключевым и поворотным моментом в экономических процессах и которое наиболее сильно влияет на экономическую жизнь государства и производства в значительных мировых масштабах.

Характерной чертой Великой депрессии была массовая безработица, снижение покупательной способности населения (из-за принятия закона Смута-Хоули и проведения политики протекционизма), нехватка денежной массы (деньги были закреплены за золотым запасом, что ограничило выпуск денег и привело к дефляции) и маргинальные займы. Последствиями депрессии были уменьшение производства, безработица (около 30 млн. человек остались без работы и вышли за пределы бедности), снижение жизни среднего класса, рабочего класса и фермеров, ухудшение демографической ситуации, возникновение радикальных политических партий.

Со времен Великой депрессии прошло не одно десятилетие – изменилась политическая карта мира, произошла демократизация общества, изменились национально-культурные ценности, психология человека, произошло бурное развитие науки и техники, увеличились объёмы производства, произошла модернизация производства, улучшилось качество работы, расширилась мировая торговля. Но даже в XXI веке начался процесс репрессии в соответствие данной эпохе и данным типам производства и торговли. Причиной очередного кризиса, как считают экономисты Пол Кругман и Доминик Стросс-Кан, была проводимая государствами политика (огромные кредиты), выход из-под контроля «теневой» экономики, не регулирование финансовых институтов, взяточничество и коррупция. Вследствие этого, падал показатель ВВП, сократилось мировая торговля более чем на 10%, появилась стагнация промышленности, снизилась покупательная способность населения, что увеличило процент безработицы. Снизился процент среднего класса (который до 2008 годов был одним из стабильных слоев населения), при этом увеличилось количество богатых людей. И сейчас остро встает вопрос о неравенстве доходов, банкротстве финансовых и промышленных учреждений. Промышленность, населения переходит на стадию тотальной экономии, производство сокращает рабочие места и уменьшает количество закупки новой техники (замедлил процесс внедрения технических инноваций, которые помогают реор-

ганизовать и модернизировать производство и сделать его максимально дешевым).

В итоге, мы наблюдаем, что сам процесс Великой депрессии и Мирового кризиса в XXI веке во многом отличается в силу разного исторического периода и в силу разного уровня развития производств, финансовых систем и самого общества. Но последствия одинаковы для обоих периодов – массовая безработица, неравенство населения, ликвидация предприятий и крах финансовой системы. К сожалению, мы не можем сказать, как далеко кризис может зайти и какие еще последствия в себе несет процесс современной депрессии, одно можно с точностью сказать – мировая экономика XX века может послужить нам хорошим примером и «плацдармом» для ликвидации процесса депрессии сегодня.

Научный руководитель: Э. Н. Лимонова, кандидат экономических наук, доцент.

В. Остапюк, Т. Николаев, А. Белая
УВК-лицей № 100, г. Днепрпетровск

ПЕРСПЕКТИВЫ КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО

Книгоиздательство – это организация производственных процессов, связанных с превращением рукописи в книгу и с распространением книг.

Существуют различные виды книгоизданий (учебная литература; специальные издания; научная и техническая литература; детская литература; профессиональная литература; литература для взрослых).

Около 5 лет назад все больше читателей переходило на новые цифровые устройства, продажи электронных книг взлетели на 1 260 процентов в период между 2008 и 2010 годами, что встревожило книготорговцев. Продажи бумажных книг снизились, книжные магазины боролись за выживание, а издатели и писатели опасались, что более дешевые электронные книги уничтожат их бизнес. Но цифровой апокалипсис не состоялся, или, по крайней мере, он сильно запаздывает. Хотя аналитики предсказывали, что электронные книги одержат верх над бумажными к 2015 году, продажи цифровых изданий резко замедлились.

Давайте рассмотрим, как повлияет внедрение электронных издательств на участников «книжного процесса».

Начнем с писателя. По сложившейся практике автор получает от 6 до 12% с оптовой цены изданного тиража. Есть несколько вариантов оплаты труда писателя – ставка роялти и паушальный взнос. Роялти – это отчисление за каждый проданный экземпляр произведения или каждое использование произведения. Паушальный платеж, как правило, является однократным платежом за право пользования интеллектуальной собственностью. Так как в Украине очень развит теневой бизнес, то есть те-

невое издательство (другими словами пиратство), то многие сильные писатели, устав от снижения продаж их произведений и не видя для себя перспективы, уходят из профессии.

В связи с развитием электронных изданий, происходит общее падение продаж бумажных книг, что влечет за собою сокращение объемов книгопродукции, заказов в типографиях, потерю рабочих мест. Электронное распространение книг было бы наиболее выгодно в первую очередь молодым писателям, которые могли бы познакомить максимальное количество читателей со своими произведениями.

Рассмотрим положения издателей в связи с внедрившимися электронными технологиями. Издатель – не только посредник между писателем и читателем, но и так же еще и производительник.

Касательно нашей страны можем сказать, что затянувшаяся экономическая рецессия может поставить крест на книгопечатном бизнесе в Украине. Специалисты выяснили, что за последние 4 года количество украинцев, читающих электронные книги увеличилось более чем в два раза – с 6, 5 % в 2011 году до 13, 7 % в 2014. Несмотря на стабильно растущую популярность электронных гаджетов украинцы все еще отдают предпочтение чтению бумажных книг.

Что касается самих потребителей, то преимуществами электронных книг для них станут такие положения.

Во-первых, электронная версия книги на много дешевле, так как покупателю уже не нужно оплачивать расходы на бумагу, обложку, доставку и все, что входит в стоимость печатной книги.

Во-вторых, электронные книги, существующие в единственном экземпляре можно продавать сколько угодно раз.

В-третьих, доставка книги происходит посредством сети интернет, что опять же снижает расходы по сравнению с печатными книгами.

Рассмотрев отдельно каждый из видов изданий с точки зрения печатных изданий и их электронных версий можно сделать следующие выводы.

В печатном издании останется детская литература, научная и техническая литература и частично специальные издания. Возможна замена электронными носителями профессиональной. Учебную литературу удобно использовать в электронном виде, но это может быть и проблематично, если характер обучения подразумевает работу не по порядку. А книги и тетради для самостоятельного заполнения пригодны только в печатном виде. По поводу литературы для взрослых(т. е. художественные или развлекательные книги) неоднозначно, ведь есть люди которым важно ощущать издание на ощупь для большего усваивания текста и им трудно перейти на электронный вариант. Но с другой стороны, чтение данной литературы на электронных носителях существенно экономит деньги.

Конечно, не существует единого мнения, да и не может существовать, что же всё-таки лучше: книги электронные или книги бумажные. В случае выбора между электронными и печатными изданиями, имеют право на жизнь и те, и другие, вот только вопрос нужно ставить не “кому

жить, а кому исчезнуть”, а “как правильно сосуществовать”, ведь аудиокниги, тоже электронные, но ведь смогли они сосуществовать с печатными.

О. Паришкура

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Українська економіка перебуває наразі в депресивному стані, можна навіть говорити про те що ми знаходимось в очікуванні чогось нового в нашій економіці. І тому треба запозичувати досвід прогресивних країн задля поліпшення економічної ситуації в цілому. Проблеми на які варто звернути увагу головним чином пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю.

Провівши дослідження можна зробити висновок що іноземні інвестиції це перший крок в забезпеченні країни достатніми фінансовими ресурсами адже завдяки впливу іноземних інвестицій можна й заохочувати й внутрішній розвиток економіки, і згодом можна буде побачити динамічний приріст. Економіка України повинна стати експортоорієнтованою, тобто направленою на світовий ринок. В той же час, експортоорієнтовані виробництва є залежними від іноземних джерел енергії. Звичайно необхідна державна підтримка експортоорієнтованих галузей економіки, направлена на підвищення їх енергетичної незалежності та підвищення конкурентоспроможності.

Україна повинна застосовувати досвід провідних країн Заходу, адже колись ці країни змогли вийти з глибокої кризи. Треба завжди пам'ятати що жодна, навіть сама розвинена країна не зможе ефективно виробляти той асортимент продукції яку потребує споживацький ринок і в результаті цього була запропонована програма нового міжнародного економічного порядку, мета якого є розподіл міжнародних економічних відносин на справедливій основі. Виходячи з статистичних даних можна зрозуміти що у нас є потенціал і Україна готова до міжнародної співпраці з провідними країнами світу.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

Н. Побережний

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПОЛЮСА РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Полюса развития – это поляризация мира по уровню развития экономики. Существуют страны с высокими социальными показателями,

высоким доходом на душу населения. Данные страны имеют возможность не только собственными силами решать свои проблемы, но и оказывать помощь развивающимся странам в преодолении сложностей развития. Но проблема в том, что развитые страны не часто желают помочь странам третьего мира собственными деньгами, а напротив, вынуждают их сотрудничать, что не часто полезно для последних.

В третьем десятилетии были сформированы мощные полюсы развития экономики – Америка (НАФТА), Азиатский и Европейский (ЕС). Наибольшую экономическую мощь среди названных имеет США (НАФТА). В ЕС лидирующее место занимает Германия. В Азии – Китай, имеющий динамическое развитие и в будущем претендующий на место среди первой тройки ведущих государств.

В третье тысячелетие мировая экономика перешла уже с сильнейшими экономическими центрами. На их долю приходилось более половины всемирного ВВП. Лидеры по показателям ВВП в мире распределились в следующем порядке: США – 22%, Европа – 20%, Китай – 13%, Япония – 11%.

Основой для нынешнего неравного распределения «сил» считается конфронтация сверхдержав в предыдущем веке. Современные «полюса» имеют разные темпы и динамику развития, неравномерность становления экономико-социальных, политических и других элементов. ЕС, экономически развитый союз, слабо развит в политическом и военном. Япония, стоит на втором месте среди стран мира лишь в пределах промышленной парадигмы. Китай укрепляя военную мощь страны поднялся на 4 место по затратам на оборону, после Японии, США, России. В будущем, на место значимых «полюсов» собираются претендовать Индия и Бразилия.

Разделение на полюса также свойственно и экономическому пространству. Больше 50% объемов рынка ценных бумаг мира приходится на 20 крупнейших городов. А большинство валютных операций, проводится в таких городах, как Лондон, Токио, Нью-Йорк.

На противоположной стороне мирового неравенства находятся страны с худшим положением в мировом первенстве по экономическому и технологическому развитию. Эти экономические пространства мировой «глубинки», характеризуются падением деловой активности, уменьшением производства, разрушением производственно-социальной инфраструктуры и депопуляцией. Подобное состояние очень опасно и для мировой системы в целом. Как пример, можно рассмотреть крупную миграцию из развивающихся государств в уже развитые.

Существуют три подхода к решению данной проблемы: структуралистский, антиглобалистский, либеральный.

Структуралисты предлагают реформирование нынешней системы международных экономических отношений, но в таком виде, чтобы нововведенные в нее изменения способствовали выполнению реформ в самих развивающихся государствах.

Антиглобалисты считают, что нынешняя система международных экономических отношений является несправедливой, а экономика преи-

мушественно управляется межнациональными монополиями и позволяет «развитым использовать развивающихся». С их точки зрения путем решения проблемы будет кардинальное изменение экономической системы отношений в принудительном порядке с обращением внимания на содействие развивающимся странам.

Приверженцы либерального подхода считают, что «слабые» страны должны соблюдать курс на, приватизацию государственной собственности, либерализацию экономики и обеспечение макроэкономической стабильности.

Решение данной проблемы однозначно является невероятно сложной и многогранной задачей, тем не менее, уже осуществленные меры дают возможность развивающимся странам приспособить экономику к нынешней ситуации, а помимо этого адаптировать сознание граждан к новой обстановке. Поиск «своего» места на просторах мировой экономики может занять много времени, и развитым странам необходимо предоставлять помощь, потребность в которой испытывают страны «третьего мира».

Научный руководитель: Э.Н. Лимонова, кандидат экономических наук.

М. Пєночкін

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Забезпечення сталого економічного розвитку України є однією з основних складових інтеграції нашої держави до світового економічного простору. Економічний розвиток країни має важливий та безпосередній вплив на рівень життя кожного громадянина. Людина використовує певні ресурси для задоволення своїх потреб. Основою економіки в країні є підприємства, які виготовляючи товари чи надаючи послуги розвивають економіку країни, формують її імідж на світовому ринку, що в свою чергу сприяє залученню іноземних інвестицій. Також економіка тісно пов'язано з політикою. Влада формує та обирає певний вид економічної політики, що безпосередньо впливає на умови функціонування підприємств, як резидентів так і нерезидентів.

Проблемою нашого дослідження є необхідність ресурсного забезпечення сталого економічного розвитку України та забезпечення раціонального використання наявних ресурсів. Україна є імпортером енергоресурсів, в той же час експортером енергомісткої продукції. Енергомісткість національного доходу України у 4 рази вища, ніж США, Японії та країні Західної Європи. Проблема в тому, що за останні роки Україна зазнає важкої енергетичної кризи, викликаної прискоренням розвитку енергомістких галузей господарського комплексу, не раціональним і марнотратним використанням енергоносіїв, застарілими технологіями, виснаженням по-

кладів вугілля, нафти залізних руд та газу, через це видобуток їх постійно зменшується з кожним роком.

Ми вважаємо, що цю проблему можливо вирішити не зосереджуючись на одному виді енергоносіїв та розвиваючи альтернативні види енергозабезпечення, такі як гідроенергетика, використання енергії сонця та вітру. Звичайно підприємства повинні отримувати державні субвенції для впровадження таких проєктів. Зараз влада не надає уваги цьому питанню, внаслідок ситуації на сході України. Але з часом найбільш сприятливим з технічної та економічної точки зору для України є проведення політики енергозбереження, що має правовий статус державної політики. У такому контексті енергозберігаюча політика повинна розглядатися як сукупність дій, що відповідають загальнонаціональним інтересам: забезпеченню життєздатності економіки, охороні навколишнього природного середовища, стратегії безпеки. Таким чином на проведених дослідженнях, ми можемо побачити проблеми і знайти способи, щоб вирішити їх. Також треба поширити інформацію про простих і доступних кожному екологічних рішеннях серед громадян. Прості поради по збереженню електроенергії допоможуть зберегти енергоресурси нашої країни.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

Д. Перова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Сільське господарство – одна з найважливіших галузей матеріально-виробництва, в якій створюються матеріальні блага рослинного і тваринного походження для забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною. За оцінками експертів, Україна належить до числа країн із найвищим рейтингом щодо потенційних можливостей у сільському господарстві. Передумовами для цього є: концентрація найродючіших ґрунтів (понад 65%), сприятливий клімат, велика густота населення та достатньо висока кваліфікація сільськогосподарських працівників. Тема модернізації сільського господарства є актуальною, оскільки ефективна діяльність цієї галузі може істотно покращити стан національної економіки України. Метою роботи є дослідження сучасних проблем сільського господарства в Україні та шляхів модернізації цієї галузі.

На сьогодні, в аграрному секторі сформувалася досить складна ситуація. Вітчизняне машинобудування не завжди забезпечує сільськогосподарські підприємства сучасним та якісним обладнанням, тому українські аграрії частіше купують іноземну техніку, яка значно дорожча. В Україні діє єдиний тракторний завод (ХТЗ). Але і для цих тракторів в країні не випускають тракторних дизельних двигунів.

Важливою проблемою є слабо розвинена переробка сільськогосподарської продукції. Частіше за все Україна експортує продукцію з низькою доданою вартістю. Наприклад, експортуючи пшеницю, соняшник, овес, гречку-сирець отримуємо значно менші доходи, ніж отримували б, експортуючи крупи, пластівці, олію.

В Україні слабо розвинені такі галузі рослинництва, як садівництво та овочівництво. Не зважаючи на потенціал українського села, ми часто можемо зустріти в супермаркетах польські яблука, турецькі персики, єгипетську моркву та буряк, китайський часник. Овочівництво та садівництво потребує значного довгострокового інвестування, але згодом продукція цих галузей принесе значно більше прибутків, ніж традиційне класичне вирощування зернових. Недостатньо розвинена логістична інфраструктура призводить до того, що пристосованих складських приміщень для зберігання продукції майже не має.

Відсутність підтримки з боку держави призвела до того, що більшість продукції тваринництва є збитковою та низькорентабельною. Більшість сільськогосподарських підприємств скорочують поголів'я худоби або взагалі відмовляються займатися тваринництвом.

Однією з важливих проблем аграрного сектору є відсутність контролю за фермерською діяльністю, додержанням агротехнічних вимог до землеробства (не додержання сівозміни, занадто низька частка органічних добрив, тощо). Саме це призводить до погіршення якості ґрунтів.

Відбувається процес «старіння» сільськогосподарських кадрів. Молоде покоління все частіше іммігрує у великі міста, де є всі умови для навчання та праці, цікавого відпочинку, через що частина кваліфікованих конструкторських, інженерно-технічних і робочих кадрів вже вважається втраченою.

Отже, відродження сільського господарства в Україні значною мірою залежить від ефективної модернізації, а саме:

- інвестування сільськогосподарської галузі машинобудування;
- реструктуризація галузі рослинництва (одними з пріоритетних напрямків виділити садівництво та овочівництво);
- створення умов для виробництва високорентабельної та високоякісної продукції тваринництва;
- посилення контролю за фермерською діяльністю;
- розвиток логістичної інфраструктури;
- стимулювання сільської молоді залишатися працювати в селі.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

А. Поспелов

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПОТРЕБЛЕНИЕ ГАЗА И ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ КАК ТОВАРОВ-СУБСТИТУТОВ

На сегодняшний день подорожание газа и электроэнергия больше всего сказывается на расходах потребителей. Поэтому потребитель до-

лжен задуматься об оптимальном соотношении этих товаров в потребительских расходах, так как они не являются полными заменителями. Каждая страна, импортирующая энергоресурсы, всегда будет заинтересована в их экономии, отсюда следует, что сокращение их потребления будет приветствоваться. Из-за конфликта на востоке Украины, правительство хочет сократить потребление газа в Украине.

Украина стремится сократить закупки газа в России, но быстрому снижению потребления газа, прежде всего, мешает старое оборудование на заводах. Казалось бы, что эти заводы или другие предприятия не имеют достаточных средств на улучшение оборудования, поэтому нуждаются в инвестирование. Но хорошо известно, сколько могли накопить те или иные заводы за предыдущий период работы при благоприятной международной конъюнктуре, чтобы поменять или улучшить свое оборудование в целях экономии газа. Не большой процент заводов путем реконструкции своего оборудования и с частичной заменой устаревшего уменьшают свои расходы, на энергоресурсы, это способствовало уменьшением потребления газа на производствах на 15% [1].

Если мы посмотрим энергетический баланс Украины за 2011 и 2013 гг., то увидим, что государство намного уменьшило закупки газа (рис. 1).

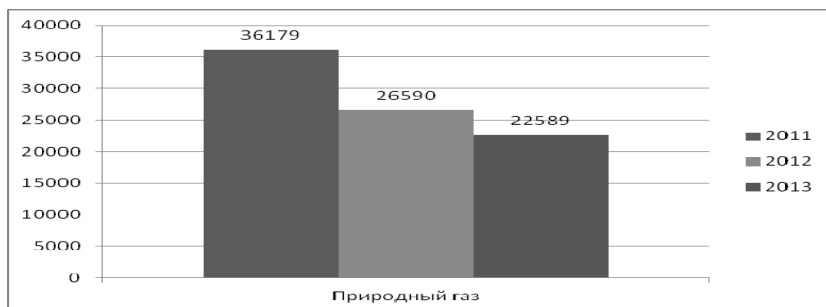

Рис. 1. Закупки Украиной газа из-за рубежа, млрд. куб. м [2]

Сокращение закупок газа могло бы способствовать и снижению цен на электроэнергию, как товар-субститут, до уровня, позволяющего монополисту иметь нормальную прибыль, но не получать экономическую прибыль.

Из вышеперечисленных путей решения проблемы сокращения потребления газа и использования электроэнергии как товара-субститута можно сделать вывод, что некоторая часть граждан Украины постепенно уменьшает потребления газа. На данный момент это потребление сократилось на 20%. Дальнейшее сокращение потребления дорогого импортируемого энергоресурса будут как в интересах населения, так и в интересах всей страны.

Список использованных источников

1. СМІонлайн [Електронний ресурс] URL: http://so-l.ru/news/show/na_ukraine_umenshilos_potreblenie_gaza_i_elektroe – язык рус. – свободный.

2. Укрстат [Електронний ресурс] URL: http://ukrstat.org/operativ/operativ2012/energ/en_bal/arh_2012_r.htm – язык рус. – свободный.

Научный руководитель: А.А. Задоя, доктор экономических наук, профессор.

О. Піменов
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Оподаткування неабияк впливає на соціально-економічну ситуацію у державі. Ефективно функціонуюча податкова система стимулює розвиток підприємницького сектору, підвищує рівень добровільної сплати податків, забезпечує необхідні ресурси для соціального розвитку країни. Чим вищий ступінь узгодження інтересів учасників податкових взаємовідносин, тим ефективніше функціонує податкова система.

Проаналізувавши статистичні дані щодо динаміки внесення змін до відповідних законів України, спостерігаємо аж 129 змін ЗУ «Про ПДВ» за аналізований період.

Інша вада податкового законодавства – суперечність норм окремих законодавчих актів. Про неефективність функціонування податкового законодавства в частині неузгодженості норм можна судити з кількості та якості розгляду судових справ щодо оподаткування. Важливою є інформація щодо співвідношення вирішених справ на користь органів ДПС та платників податків. У 2013 році за кількістю справ даний показник становив 88 061 та 12 090 одиниць відповідно. Це свідчить про те, що найбільш за сумами справи вигравали платники податків.

Також не сповна реалізують принцип рівнозначності й пропорційності. Це зумовлено тим, що справляння значної кількості податків і зборів в Україні безпосередньо не залежить від фінансового результату, тобто прибутку суб'єктів господарювання або доходу громадян. Отже спостерігається порушення принципу стабільності, а множинність і неузгодженість нормативних актів роблять податкове законодавство важкозрозумілим для платників податків.

Проаналізувавши динаміку зміни державних видатків та ВВП в Україні спостерігаємо ситуацію, коли з 2011 р зростання державних видатків у всіх роках, окрім 2010, випереджає аналогічний показник із ВВП. За такої ситуації при нееластичній податковій системі є загроза невиконання видаткової частини бюджету, оскільки податкові надходження зростають меншими темпами, ніж ВВП.

Таким чином в Україні спостерігається низький рівень податкової ефективності. Це пов'язано, зокрема, з нестабільністю та неузгодженістю

нормативно-правової бази, невідповідністю системи оподаткування окремим принципам її побудови та призначення, негативними тенденціями щодо справляння податків тощо. Проте лише за умов високої внутрішньодержавної податкової гармонізації, коли платники податків мають стимули до сумлінної сплати податків, податкова система може функціонувати ефективно.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

Т. Письменний
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА ЗРОСТАННЯ ВАРТОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

У світі існують приклади піклування країн про благополуччя свого народу. Це країни так званого «чорного золота» – Арабські Емірати, Катар, Бахрейн, Кувейт та низка інших. В Об'єднаних Арабських Еміратах при народженні корінного жителя держава кладе на його персональний рахунок шістдесят тисяч доларів, які на момент повноліття перетворюються на солідний капітал. Кожен новонароджений громадянин ОАЕ безоплатно отримує від держави ділянку землі. Громадяни країни можуть здобувати вищу освіту у будь-якому університеті світу за рахунок держави. Про подібне мріє кожен, але не кожен народжується в Еміратах...

Нам у нашій рідній Україні на подібне сподіватися не варто. Військові дії на сході країни, глибока економічна криза, хитке становище національної валюти, постійне підвищення в рази тарифів на опалення, електроенергію та комунальні послуги, постійне подорожчання усіх видів товарів та послуг – це наше сьогоднішнє, яке вносить корективи до всіх без виключення сфер буття.

За даними статистики впродовж останнього року університети України підвищили вартість навчання приблизно на півтори тисячі гривень. До того ж, за оцінками аналітиків і експертів, загалом вартість навчання у вузах України станом на 1 вересня 2015 року підвищилася в середньому на 10-15%, а у деяких – на понад 25% [1, 2]. Таким чином, невдовзі із якісної послуги, у вигляді незамінної вищої освіти, навчання в університетах перетвориться на розкіш, яку не зможе дозволити собі середньостатистичний громадянин України. Тож проблема зростання вартості освіти у вищих навчальних закладах нашої держави є актуальною, особливо у цей складний період в історії незалежної України.

Звісно, питанням освіти має займатися, в першу чергу, влада країни, адже діти – це майбутнє держави. Повинні прийматися закони, згідно з якими учень, який перевищив мінімум при наборі балів на ЗНО, автоматично потрапляє на бюджетне відділення у будь-якому вузі країни. Держава повинна створювати нові робочі місця та надавати вузам держзамов-

лення. Але створити подібну систему, яка, до речі, діяла ще при Радянському Союзі, зараз – утопічно, адже країна, що має понад півтора трильйони гривень зовнішніх та внутрішніх боргів, фізично не в змозі фінансувати вищі навчальні заклади. Тож принаймні найближчі роки перейматися майбутнім власних дітей змушені будуть батьки.

Перед кожним із нас рано чи пізно постає питання: «Як забезпечити нашим дітям гарну освіту та перспективне майбутнє?». Для вирішення цього складного питання є чудове рішення – накопичувальні інвестиційні програми, які широко представлені в Україні міжнародними страховими компаніями, що не займаються ризиковим страхуванням.

Але попри різноманітність страхових продуктів, виходом для батьків, які переймаються майбутнім своєї дитини, є унікальна програма «ТАС-ЮНІОР» – довгострокова накопичувальна програма, що дозволяє дати Вашій дитині хороший старт у житті і забезпечити їй надійний захист.

Чому саме програма «ТАС-ЮНІОР»? Давайте детальніше розглянемо її переваги:

- поступове накопичення на користь дитини значного капіталу, який можна витратити на навчання в престижному вузі, купівлю квартири/будинку чи автомобіля, або навіть закласти фундамент власного бізнесу;

- забезпечення дитини гідною фінансовою підтримкою, яка не дозволить непередбачуваним подіям перекреслити Ваше уявлення про її майбутнє;

- функції страхового захисту – Ваша дитина буде забезпечена навіть у тому випадку, якщо Ви раптово підете з життя.

Програму можна відкрити в гривнях, доларах або євро. Можлива зміна валюти, суми накопичення, щорічного платежу як в меншу, так і в більшу сторони [3].

Умови для відкриття програми:

- Вік застрахованої особи від 0 до 17 (на момент завершення програми не більше 27 років)

- Страхувальник – від 18 до 55 років

- Термін дії програми – від 10 до 20 років

- Періодичність внесків: раз на рік, раз на пів-року

- 9 ступенів захисту, в тому числі страхувальника (батьків).

Виплати проводяться при:

- дожитті Застрахованої особи (дитини);

- інвалідності Застрахованої особи I групи;

- відходу з життя Страхувальника від нещасного випадку;

- відходу з життя Страхувальника від захворювання;

- інвалідності Страхувальника I групи;

- повному сирітстві дитини внаслідок нещасного випадку.

Додаткова опція «Повне сирітство внаслідок нещасного випадку»:

У разі загибелі обох батьків Застрахованої особи (навіть якщо Страхувальником виступає дідусь / бабуся) – виплачується подвійна страхова сума: повна страхова сума у вигляді ануїтету до закінчення строку дії Полісу та повна страхова сума по закінченню дії Полісу у разі дожиття Застрахованої особи [3].

Сума, зазначена в полісі, є мінімальною гарантованою до виплати і розраховується, виходячи з чотирьох складних річних відсотків. Фактична страхова виплата враховує також бонуси від участі в інвестиційному доході від розміщення страхових резервів в пропорції: 85% – клієнтові, 15% – компанії відповідно до ст. 9 Закону України «Про страхування».

Поліс страхування життя перестрахований у компанії GenRe (Кельн, Німеччина) та компанії SCOR (Париж, Франція).

Враховуючи усе вищезазначене, найкращим виходом із проблеми подорожчання вищої освіти в Україні є відкриття батьками для своїх дітей страхових накопичувальних програм, які здатні забезпечити гідне майбутнє для наступних поколінь.

Список використаних джерел

1. Державний комітет статистики України: база статистичних даних України. – режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>. вільний. – Державний комітет статистики України
2. Освіта.ua. – режим доступу: <http://osvita.ua> вільний.
3. СК ТАС. – режим доступу: <http://taslife.com.ua/uk> . вільний.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

V. Panasiuk, L. Roienko
Kyiv National University of Technologies and Design

INTEGRATION OF UKRAINE INTO EU

Today the whole world is discussing the possibility of Ukraine's integration into the European Union. But what exactly means the integration itself and what can it give to Ukraine? Especially today when social discord and financial crisis of the country came to a head.

Most of Ukrainians believe that such kind of relations guarantees more freedom, prospects of promotion to the higher level of living, possibilities to go abroad without any restrictions. But no one wants to see the “dark side of the Moon”.

To understand the main idea of the EU integration we must weigh attentively all pros and cons of this process. Any integration influences very intensively social, economic and political spheres of the integrated country.

Here we can mention the stabilization of political system, its development and significant improvement. From the economic point of view integration provides the development of small and medium enterprises, implementation of EU standards in all production branches, implementation of new market standards. The main aims for the social area are the formation of the middle class, new progressive reforms of education and health care.

Of course all this sounds like a perfect election speech of a future president. It seems to be perfect, but it's hard to believe. It is possible that all

these prospects could lead even such a poor country as Ukraine to success. But in this case only empty promises and beautiful speeches are not sufficient. And Ukraine needs to be prepared for a trying period.

All people, who like travelling, see the integration as a big benefit. They will move from country to country, they will see the new world, full of miracles and fun. Yes, they will be able to travel without borders, but they forget about financial side of this dream, which is tightly connected with job and price areas. Both of them need to be proved and balanced. It means that the prices on the market have to be proportional to the minimum acceptable level of wages.

And to make it real, the Ukrainian politicians need to reconstruct and improve all areas of living inside the country. It means that they need to build a new economic system, where people get so much money, that they can buy not only what they need, but also what they would like to buy. For Ukrainians it sounds ridiculous, but almost in all European countries it is the simple life standard [1–3].

Analyzing all pros and cons of the EU integration many people take this possibility as the only solution for all their problems, because they are already tired of the old system that have never worked right. They are ready for changes and all difficulties that they will meet on their way. Today, after everything that happened in Ukraine in 2015, it is hard to talk about the chances of success. But it is still possible for Ukraine to be a member of EU.

For successful EU integration Ukraine must take the following steps forward, such as:

1. Improvement of economic situation;
2. Overcoming economic backwardness of the country;
3. To create better conditions for enterprise development;
4. To carry out a series of reforms that will improve the political situation in the country;
5. To customize society to the new life system.

To sum it up, Ukraine as every country in the world deserves to be independent, successful and rich. And EU integration could be one of the keys to success.

References

1. Малик Я, Киричук О., Залуцький І. Європейський Союз/–Львів, 2006 – 610с.

2. Пироженко О.В. Європейська інтеграція України як проблема економічної діяльності – 2002 електронний ресурс. Режим доступу <http://www.vkontexte.ru/>

Украина и Европейский Союз: концепция экономического сотрудничества// Тезисы докладов региональной конференции «Проблемы и перспективы формирования цивилизованного общества в Украине» – Донецк 1995.

3. Чалий В. Перспективы евроинтеграции Украины // Аргументы и факты – 2007 – № 25. – С. 6–10.

GLOBALIZATION OF THE MODERN WORLD: PROSPECTS AND CONTRADICTIONS

The concept of «globalization» in recent years becoming one of the most popular in the sphere of public knowledge. The process of global economic, political and cultural integration and unification is called globalization.

Globalization like any other historical process of the masses both positive and negative sides, has not only advantages but also significant disadvantages. Therefore, I try to reveal its essence in the context of globalism and antiglobalism.

Technological innovation has become a powerful engine of globalization. The development and introduction of new technologies has led to the stimulation of industrial activity, improved productivity and increased competition. Globalization as a global economic phenomenon has become one of the most influential forces that led to the aggravation of the international competition, which contributes to the deepening of specialization and international division of labor. This results in the growth of labour productivity and reduction of costs. So, States orient their activities on the global market, which implies the achievement of high efficiency, more and better meet domestic and external demand. Part of the national economy in international competition provides flexibility in use of resources and the introduction of advanced technology, which leads to a general increase in production volume.

Another advantage of globalization is the economy of scale that can potentially lead to reduced costs and lower prices and therefore to economic growth.

Globalization is not only irreversible but necessary process. Because it is a specific cultural system which makes it possible to transmit, interchange knowledge not only between generations but also between peoples. This in turn becomes evidence that globalization leads to a kind of national openness, the main tool is solving problems, enabling comprehensive communication and comprehensive dependence of one nation from another.

The process of globalization creates the conditions for winning, but the main problem is that to effectively use these capabilities can't all countries involved in this process. Indeed, the greatest benefit from financial integration and globalization get rich individuals or countries with high incomes and sophisticated financial systems. So, the main negative consequence of globalization is the imbalance in the world economy, the deepening of the uneven development of countries in the world. Weak economic policy of some countries, does not allow them to participate actively in global economic activity, which deprives these countries of the opportunity to benefit from integration into the world economy. Protectionism and insularity of national economies not only can't solve the problem, but also lead to its aggravation.

To the negative consequences of globalization include increasing volatility and instability of the economy. Economic instability usually associated with problems of fiscal stabilization and reduction of inflation. The result of the in-

stability of economic development is erratic and unpredictable tendencies of development of economic life because of oscillations of the main macroeconomic indicators. Increased uncertainty reduces the influx of foreign capital into the country and determines its withdrawal from the economy.

Conclusion: globalization can be seen as a General broadening and deepening of international processes of investment, production, supply and distribution, Finance, scientific-technical progress and education. That is, globalization covers all spheres of public life, resulting in social and economic process in one country becomes an integral part of international or world-process.

Scientific supervisor: Y.Y. Khvatov, Ph.D in Economics, Associate Professor.

Language supervisor: S. I. Medynska, Senior Lecturer.

Д. Ржавікіна

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СВІТУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

Глобальні проблеми людства – сучасні проблеми існування і розвитку людства в цілому. Глобальний – означає всесвітній, загальний, що охоплює всю земну кулю. Вони породжені суперечностями суспільного розвитку, різко збільшеними масштабами дії діяльності людини на оточуючий світ і пов’язані також з нерівномірністю соціально-економічного та науково-технічного розвитку країн та регіонів. Вирішення глобальних проблем вимагає об’єднання зусиль всієї світової спільноти, визнання необхідності міжнародної співпраці у всіх сферах життєдіяльності людини.

Проблеми запобігання новій світової війни збереження світу на сучасному етапі. На рубежі століть в світі зберігаються і поступово збільшуються величезні арсенали засобів масового знищення і звичайних озброєнь. Найбільші засоби на армію і оборону затрачують США, Росія, Великобританія, Франція, Китай, Японія. В деяких країнах військові витрати перевищують 1/10 частину їх ВВП. Питання запобігання новій світової війни і необхідності обмеження і скорочення зброї масової ураження з метою подальшого її повного знищення.

Енергетична проблема на сучасному етапі. Енергетична проблема по всіх критеріях належить до категорії глобальних, при чому однієї з найгостріших і злостенних, яка має значний вплив на умови та перспективи суспільно-економічного життя. На сучасному етапі розвитку людства ця проблема виявляється в багатьох напрямках. Енергетична проблема торкається безпосередньо інтересів всіх людей, народів, країн і регіонів світу, обумовлюючи не тільки їх відмітні особливості, а й самі моделі і способи їх подальшого існування і розвитку.

Сукупне споживання енергоносіїв не тільки значно перевищує допустимий максимум, в межах якого діяльність людини не позначається на навколишньому середовищі, загальному кліматі і функціонуванні

екосистем, але і створює для людства дуже близьку перспективу залишитися без багато кого кардинально важливих традиційних джерел енергії. На сьогоднішній день головними споживачами енергії є ведучі індустріальні країни.

Основні з необхідних умов подолання енергетичної та екологічної проблем є наступні: підвищення ефективності використання енергії; зменшення шкідливих викидів в атмосферу за рахунок нових технологій очищення відпрацьованих газів; зміна структури паливно-енергетичного балансу за рахунок альтернативної енергетики.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

A. Rogoza
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

THE ROLE OF INTERNATIONAL CREDIT IN THE GLOBAL ECONOMY

In international economic relations of any state credit relations are important. On the one hand, international borrowing and lending was the result of the domestic credit market of the most developed countries of the world, but on the other hand, it was a response to the need to finance international trade. On the interstate level the equal need for lending arises from the need to cover the negative balance of international payments as lenders and borrowers are private companies (banks, firms), government agencies and governments, international and regional monetary and financial organizations.

International credit operates in the field of international economic relations and performs the following functions:

- reallocation of loan capital between countries, when it takes the help of flow of capital to countries with low profit margins, contributing to its transformation into alignment and the average rate of profit;

- economization of distribution costs in the field of international economic relations by replacing gold as world money with handling tools such as a bill of exchange, check, bank transfer, certificates of deposit, electronic money, as well as the SDR, ECU and hard currencies;

- acceleration of the concentration and centralization of capital: firstly, as a result of acceleration of the process of profit capitalization in connection with the participation of foreign capital; secondly, with the creation of multinational corporations and transnational banks and, thirdly, by providing concessional loans to large international businesses;

- regulation of the economy – attracting foreign investments, primarily capital of international monetary and regional organizations that promote the growth of GDP and its distribution.

In carrying out these related functions international credit plays a dual role in the development of production: positive and negative. On the one hand, it ensures the continuity of the reproduction of the loan and its extension. It

contributes to the internationalization of production and exchange, deepening international division of labor. On the other hand, the international credit increases disparities of social reproduction, stimulating an abrupt expansion of profitable industries, holding back the development of industries that do not involve foreign borrowings. The international loan is used to strengthen the position of foreign creditors in the competition.

The boundaries of the international loan depend on the sources and the needs of countries in foreign borrowing, repayment of the loan in time. Violation of this objective raises the question of the border settlement of the external debt of countries-borrowers. Among them are the developing countries, the CIS countries, Eastern Europe etc.

Summing up, it can be said that international monetary and credit institutions such as the International Monetary Fund, the World Bank (or the International Bank for Reconstruction and Development) and the European Bank for Reconstruction and Development play a significant role in the organization of international credit relations and maintaining stability of international payments.

*Scientific supervision: A.S. Magdich, Ph.D in Economics, Associate Professor.
Language consultancy: S.I. Medynska, Senior Lecturer.*

K. Smolik, D. Sidorko
Uniwersytet Rzeszowski, Polska

PODKARPACKI RYNEK PRACY W DOBIE DYNAMICZNIIE POSTĘPUJĄCYCH PROCESÓW GLOBALIZACYJNYCH

Wprowadzenie

Pojęcie globalizacji, jako procesu kolonizacji świata, po raz pierwszy zostało wypowiedziane ponad pięć wieków temu. Do dnia dzisiejszego jednak szeroko pojęte umiędzynarodowienie i echo jego ewolucji budzi szereg spekulacji i teorii związanych ze stanem i kierunkiem współczesnych procesów społeczno-gospodarczych. W centrum wszystkich działalności integracyjnych znajdujemy człowieka, którego to czyny i działania uruchomiły całą maszynę unifikacji. Pojedyncza jednostka ludzka została trybikiem w galopującym świecie, a jedną z wielu sfer, nierozzerwalnie związanych z jej egzystencją i objętych procesem asymilacji został tzw. rynek pracy.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie i uświadomienie wpływu współczesnej, światowej globalizacji na podkarpacki rynek pracy oraz na efektywność startu zawodowego ludzi młodych. W pierwszej części artykułu przedstawione zostały podstawowe pojęcia związane z istotą globalizacji oraz jej główne aspekty. W drugiej kolejności opisano charakterystykę rynku pracy w oparciu o specyfikę zintegrowanej gospodarki światowej. Następna część prezentuje wyselekcjonowane wyniki badań związanych ze światowym, krajowym oraz podkarpackim rynkiem pracy. Analiza obejmowała podstawowe zagadnienia rynku pracy, m.in. stan bezrobocia, stopień migracji zarobkowej,

mobilność pracowników, starzejące się społeczeństwo. Całość opracowania zakończono zwięzłym podsumowaniem przeprowadzonych rozważań.

Istota globalizacji – problemy i zalety współczesnego świata

Globalizacja w większym lub mniejszym stopniu jest obecna niemal we wszystkich dziedzinach życia. W określony sposób wpływa na kondycję gospodarczą państw, społeczeństwa oraz na rozwój każdej jednostki z osobna. Asymilacja procesów ekonomicznych stwarza zarówno zagrożenia, jak i szanse, wszystkim uczestnikom współczesnej integracji¹.

Pojęcie *globalizacja* ściśle związane jest z gospodarką globalną, czyli taką, w której czynniki produkcji – bogactwa naturalne, kapitał, technologia i siła robocza – a także produkty i usługi krążą po całym świecie. Po raz pierwszy bowiem wszystko może być wyprodukowane i sprzedane w dowolnym rejonie świata. W praktyce oznacza to wykonywanie każdego komponentu oraz usługi tam, gdzie koszt produkcji jest najniższy, a potencjalne zyski uzyskane z transakcji kupna-sprzedaży najwyższe². Globalizację można rozpatrywać w ujęciu obiektywnym i subiektywnym. Z jednej strony, scalanie gospodarki polega na świadomych działaniach różnorodnych podmiotów politycznych i gospodarczych, a z drugiej natomiast to proces o bardzo dużej dynamice zmian, wymykających się spod ludzkiej kontroli i z ogromnym trudem dających się sterować. W wyniku działania tych procesów następuje zacieśnienie więzi świata polityki ze światem gospodarki³.

Z ekonomicznego punktu widzenia globalizacja jako proces oceniana jest często pozytywnie. Przyczynia się ona do wzrostu przeciętnego w skali świata poziomu dobrobytu będącego wynikiem rozprzestrzeniania się nowoczesnej techniki i technologii, innowacyjnych metod zarządzania przedsiębiorstwami, czy sposobów finansowania rozwoju gospodarczego⁴. Niemniej jednak, pomimo dynamicznych procesów unifikacyjnych, gospodarki poszczególnych państw nadal charakteryzują znaczące różnice. Wspomniane działania często prowadzą do powstania poważnych problemów na tle gospodarczym. Na podstawie tabeli 1. można zauważyć, że pomimo pozytywnych aspektów tj.: niespotykane możliwości rozwoju, wzrost produkcji przemysłowej, długofalowe zyski, globalizacja odpowiada również za mniej efektywną transformację gospodarczą, liberalizację, zmiany technologiczne i ostrą walkę konkurencyjną, co przyczynia się do wzrostu nierówności dochodowych, zubożenia i bezrobo-

¹ E. Polak, *Globalizacja a zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne*, Difin, Warszawa 2009, s. 7.

² P. Maśloch, *Globalizacja i jej wpływ na rozwój współczesnej cywilizacji*, [w:] *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, Przedsiębiorczość – Edukacja nr 1, Kraków 2005, s. 17.

³ W. Anioł, *Paradoksalna natura globalizacji*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, Warszawa 2002, nr 4, s.92.

⁴ P. Bożyk, *Globalizacja: istota, szanse, zagrożenia*, <http://www.kulturaswiecka.pl/node/212> [08.11.2015].

cia niektórych grup społecznych, osłabienia instytucji społecznych oraz degradacji tradycyjnych systemów wartości⁵.

Jak widać, w wyniku globalizacji potencjalnie najwięcej mogą skorzystać kraje bogatsze i lepiej zorganizowane, a stracić kraje biedniejsze, które nie wytrzymują presji konkurencji⁶. Globalizacja premiuje kraje charakteryzujące się wykwalifikowaną siłą roboczą, wysokim poziomem wiedzy i dobrymi umiejętnościami w zakresie organizacji i zarządzania.

Te właśnie atuty są podstawą gwarantującą sukces w bardzo konkurencyjnym środowisku globalnym. Państwa o znacznym deficycie fachowców, charakteryzujące się brakiem dyscypliny, słabą organizacją struktur wewnętrznych, a także mało efektywnymi przedsiębiorstwami, automatycznie spadają na niższe szczeble hierarchii globalnej gospodarki.

Ponadto w wyniku procesów globalizacji rodzimy kapitał podmiotów gospodarczych wypierany jest przez korporacje transnarodowe. Import towarów skutkuje ograniczeniem rozmiarów produkcji krajowej, a zjawisku temu towarzyszy tzw. drenaż mózgowy czyli odpływ wysoko kwalifikowanych pracowników do państw wyżej rozwiniętych, oferujących atrakcyjniejsze warunki zatrudnienia i lepsze możliwości rozwoju⁷.

Ocena skutków procesu globalizacji, szans i zagrożeń wygenerowanych przez możliwość swobodnego przepływu towarów, kapitału czy technologii nigdy nie będzie jednolita. Można zauważyć, że globalizacja stwarza możliwości potencjalnie szybkiego wzrostu produkcji, dobrobytu społecznego i poprawy warunków życia, większego zróżnicowania dóbr konsumpcyjnych, nowych technologii, metod zarządzania i dostępu do wiedzy czy systemu instytucji, które doprowadziły do polepszenia gospodarki w kraju bazowym. Globalizacja niesie ze sobą także napięcia i dylematy dla krajów zintegrowanych z gospodarką światową, które w konsekwencji, za sprawą wielkich kryzysów mogą zanotować spadek eksportu i/lub zmiany realnych cen towarów (ropy naftowej, miedzi, drewna itd.). Zjawisko globalizacji jest również ściśle powiązane z niestabilną produkcją i zatrudnieniem, co może powodować zagrożenie w postaci wzrostu stopy bezrobocia.

Rynek pracy w erze zanikającej odrębności społeczno-gospodarczej

Od kilkunastu lat jesteśmy świadkami coraz poważniejszych problemów gospodarczych, społecznych i politycznych. Pod wpływem nowych technologii, m.in. elektronicznych, informatycznych i komunikacyjnych, ukształtował się nowy system elastycznej specjalizacji. Nastąpiło znaczne „skrócenie” odległości i czasu transakcji, pomiędzy producentami, dostawcami i konsumentami na świecie. Proces ten zdecydowanie ułatwił dostęp

⁵ R. Piasecki, *Globalizacja procesów gospodarczych* [w:] Milewski R. Kwiatkowski E. (red.) *Podstawy Ekonomii*, PWN, Warszawa 2010, s. 523.

⁶ Jest to potwierdzenie tzw. koncepcji błędnego koła G. Myrdała.

⁷ A. Grzybowska, *Globalizacja – szanse i zagrożenia*, [w:] Wolska G. (red.) *Współczesne problemy ekonomiczne. Polityka Państwa a proces globalizacji*, Wydawnictwo UE w Katowicach, Katowice 2013 s. 17.

przedsiębiorców do potencjalnych użytkowników/klientów⁸. Obecna faza globalizacji to zwiększona mobilność towarów i usług, kapitału, zasobów pracy, technologii⁹. Cała gospodarka ewoluowała do miana globalnego rynku o zdyswersyfikowanych zasobach i zróżnicowanych zapotrzebowaniach. Zmianie w tym systemie uległa struktura kosztów przedsiębiorstw. Zmalał udział kosztów siły roboczej na rzecz kosztów maszyn i urządzeń oraz działalności badawczo-rozwojowej i marketingowej.

Pierwszym kluczowym aspektem zmian, w oparciu o efekt globalizacji, jest powstanie globalnego rynku pracy. Analiza kolejnych ogniw łańcucha przyczynowo-skutkowego wykazuje, że zmianie uległa również strategia funkcjonowania przedsiębiorstw, jak i zachowanie pracowników oraz ludzi bezrobotnych starających się o pracę. Na globalnym rynku pracy przedsiębiorca tworzy miejsca pracy tam, gdzie jest w stanie produkować najefektywniej i najtaniej, a pracownicy przenoszą się do miejsc, gdzie ich kwalifikacje są najlepiej opłacane¹⁰. Stąd też zaobserwowano zwiększenie emigracji zarobkowej wśród pracowników jak i ludzi młodych, dopiero co rozpoczynających swoją karierę zawodową (rozdział 4). Kolejnym efektem współczesnych procesów globalizacyjnych jest starzejące się społeczeństwo. Kiedyś znikome skutki tego zjawiska, dzisiaj stanowią główny powód wzrostu bezrobocia wśród ludzi młodych. Co więcej, podnoszenie wieku emerytalnego oraz tzw. „przetrzymywanie stanowisk” pomimo przekroczenia wymaganej granicy wiekowej, spowodowało znaczące obniżenie poziomu dostępności miejsc pracy. Nie tylko jednak siła robocza jest powodem problemów na rynku pracy. Nowoczesne technologie, niezwykle korzystne w polepszaniu procesów produkcyjnych, jakościowych czy logistycznych, wyparły pracę ludzkich rąk równie szybko, jak kiedyś europejscy koloniści przejęli dobytek słabszych, zachodnich plemion.

Powyższe sytuacje to niektóre z wielu efektów współczesnej globalizacji w odniesieniu do międzynarodowego rynku pracy, ponieważ z roku na rok, jak przysłowiowe „grzyby po deszczu” powstają nowe problemy, znajdujemy nowe zastosowania i skutki wielkiej międzykontynentalnej integracji.

Wybrane wyniki analizy podkarpackiego rynku pracy pod kątem problemów globalizacyjnych

Świat, w którym żyjemy już od dawna stał się „wielką, globalną wioską”. Pomimo wszechstronnej globalizacji duży odsetek krajów ciągle boryka się z widmem kryzysu i stale rosnącej stopy bezrobocia. W miarę upływu czasu coraz większy odsetek społeczeństwa, aby utrzymać swoje rodziny czy stopień komfortu życia, zaczyna praktykować tzw. mobilność zarobkową. Dawniej,

⁸ R. Piasecki, Globalizacja procesów..., op. cit., s. 511.

⁹ D. Rydlewska, Wpływ globalizacji na rynek pracy, <http://www.psz.pl/118-gospodarka/wplyw-globalizacji-na-rynek-pracy> [08.11.2015].

¹⁰ R. Orłowska, Wpływ migracji międzynarodowej na globalny rynek pracy, [w:] Rymczyk J. (red) *Ekonomia 12. Problemy globalizacji*, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2010, s. 258.

powszechną praktyką było poszukiwanie pracy w ośrodkach znajdujących się w docelowym miejscu zamieszkania. Dzisiaj natomiast tylko w Polsce ok. 48% Polaków pracuje poza zamieszkiwanym terenem, z tego połowa dojeżdża po ok. 20 km. Ten sam dystans również jest średnią wypadkową długości dojazdów do pracy w województwie podkarpackim¹¹. Mobilność zarobkowa to nie tylko wewnętrzne migracje. To również, globalny problem emigracji „za chlebem”, często powiązanych z efektem drenażu mózgow. Według Eurostatu w 2013 r. aż 33,5 mln mieszkańców Unii Europejskiej było tzw. emigrantami zarobkowymi¹². Rok później, tylko w województwie podkarpackim ok. 8,4% ogółu mieszkańców opuściło swój kraj¹³. Precedens ten, stał się o wiele łatwiejszy i powszechniejszy po wejściu Polski w tzw. strefę Schengen – znoszącą kontrolę na granicach państw, które w 1985 r. podpisały Porozumienie. Tym samym wzrosło zainteresowanie emigracją (w tym zarobkową), co dodatkowo wzmocnił fakt zaistnienia możliwości otrzymania wyższych zarobków za tę samą pracę wykonywaną w kraju. Współcześnie pożądanymi kierunkami emigracji z Podkarpacia są m.in. Niemcy, Wielka Brytania, Norwegia¹⁴.

Umiejdzynarodowienie ułatwiło przepływ kapitału ludzkiego pomiędzy poszczególnymi państwami, ale również podwyższyło wymagania co do kwalifikacji przyszłych pracowników. Przede wszystkim, chodzi o znajomość języków obcych. Współcześnie językiem bazowym na płaszczyźnie globalnych transakcji jest język angielski. Dla młodych ludzi, przyszłych pracowników, oznacza to zwiększenie areału swoich kwalifikacji o drugi język podstawowy (oprócz języka ojczystego), a ich przewagę konkurencyjną stanowi aktualnie umiejętność porozumiewania się dodatkowym, trzecim językiem.

¹¹ Z. Bednarowska, S. Perwel, Raport: Samochód najpopularniejszym środkiem transportu w dojazdach do pracy, PMR, styczeń 2013, s. 4-5.

¹² Eurostat.

¹³ <http://www.money.pl/gospodarka/raporty/artikul/emigracja-zarobkowa-polakow-zobacz-gdzie,249,0,1705977.html>

¹⁴ Opracowanie własne na podstawie badania pt. Start zawodowy absolwentów szkół wyższych w województwie podkarpackim, UR 2015r. (obliczenia zostały przedstawione przez studentkę Paulę Tutak, należącą do Studenckiego Koła Naukowego „Liderzy Biznesu” na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego- do sekcji Rynku Pracy i Kształtowania Kariery Zawodowej, której opiekunem jest dr. hab. Anna Barwińska –Małajowicz. Obliczenia wchodziły w skład jednego z modułów autorskiego projektu naukowo-badawczego o charakterze identyfikacyjnym pt. Badania naukowe dotyczące startu zawodowego absolwentów szkół wyższych w województwie podkarpackim, który realizowany był pod kierownikiem opiekuna Sekcji, w nawiązaniu do Porozumienia nawiązanego w dniu 02.12.2014 roku, o współpracy między Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie a Wydziałem Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego w semestrze letnim roku akademickiego 2014/2015).

Problem dynamicznie rozwijającej się mobilności społeczeństwa to tylko wierzchołek góry zwanej *Globalizacją*. Poprzez efektywniejszy rozwój gospodarek, korzystniejszy system opieki medycznej oraz podwyższony komfort życia, tzw. zjawisko „starzenia się” społeczeństwa uległo znacznej intensyfikacji. Od lat 50. XX do dnia dzisiejszego, przeciętna długość życia zwiększyła się z 47 do ponad 65 lat. Co więcej, według prognoz, do 2050 roku, ludzie będą żyć średnio po 75 lat. Obecnie świat zamieszkuje ponad 500 milionów osób powyżej 60 roku życia¹⁵. Według prognoz przeprowadzonych przez ONZ, do 2030 roku ok. 24% populacji europejskiej będą stanowić ludzie w wieku poprodukcyjnym¹⁶. Jeżeli zaś chodzi o skalę krajową, 2008 rok przyniósł zatrważające wyniki dotyczące proporcji: na 100 osób w wieku produkcyjnym, przypadało aż 40 osób w wieku emerytalnym.¹⁷ Tendencja zwyklowa również odzwierciedla sytuację w województwie podkarpackim. Według badań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z października 2013 nastąpi znaczny wzrost wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym (tabela 1)¹⁸.

Tabela 1

Województwo podkarpackie na tle Polski – sytuacja demograficzna społeczeństwa

Rok	Odsetek ludzi w wieku 65+ŚWIAT	Odsetek ludzi w wieku 65 + POLSKA	Odsetek ludzi w wieku 65 + WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE
2010/2011	11,5%	13,60 %	16, 74%
2020	15,7%	18,40%	21,20 %
2035	23,5%	23,60%	29,61 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Konferencji Regionalnej „Srebrna Gospodarka w Małopolsce”, Kraków 11 października 2013, prognoz ONZ oraz Raportu UNFPA „Ageing in the Twenty-First century: a celebration and a challenge”.

Warto zauważyć, iż województwo podkarpackie stale utrzymuje i będzie utrzymywać wyższy przeciętny poziom osób starzejących się w stosunku do średniej wielkości tego wskaźnika w skali kraju. Tę samą sytuację zauważamy w kontekście Polska – Świat. Proces starzenia się to wielkie wyzwanie, zarówno dla gospodarki jak i społeczeństwa. Problemy związane z globalizacją będą się nasilać dopóty, dopóki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym będzie przewyższał osoby w wieku produkcyjnym. Logika rozumowania wskazuje

¹⁵ A. Dragan, Starzenie się społeczeństwa polskiego i jego skutki, z : Opracowania tematyczne, Kancelaria Senatu, Warszawa 2011, s.3.

¹⁶ World Population Prospects (ONZ), Office of Health Economics (OHE).

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Konferencja Regionalna „ Srebrna Gospodarka w Małopolsce” , M.Marcińska, Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie.

na to, że wydłużenie granicy wieku emerytalnego, spowoduje zmniejszenie ilości miejsc pracy przez tzw. „zasiedzenie”, co spowoduje efekt innowacyjności i rozwoju (starsi ludzie z reguły trudniej przyswajają tzw. nowinki technologiczne, a z psychologicznego punktu widzenia boją się nowości), młodzi ludzie zaczną poszukiwać pracy na skalę światową, zmieniając często swoje miejsce zamieszkania, co utrudni zakładanie rodziny, a tym samym spowoduje wystąpienie tzw. niżu demograficznego. Przy tego rodzaju efektach, rynek pracy w tym rynek podkarpacki może przeżyć kryzys dotyczący niedoboru ludzi młodych do pracy, co z jednej strony może zmniejszyć stopę bezrobocia, ale z drugiej obniży efektywność zatrudnienia oraz wygeneruje zmianę w strukturach samego rynku (np. staże dla ludzi młodych przekształcą się w mniej efektywne szkolenia ludzi starszych w zakresie nowych technologii itp.). Globalizacja mogą wytworzyć tzw. błędne koło, które zamiast przynieść poważne, pozytywne zmiany, wycofa gospodarkę do punktu wyjścia.

Podsumowanie

Jakie znaczenie dla przyszłych pokoleń mogą mieć przeanalizowane problemy? Czy globalizacja wyniesie gospodarkę na nowe tory innowacyjność, technologii i polepszenia bytu społeczeństwa? Czy może jednak sprawi iż człowiek, zagubiony w wielkim świecie informacji, transakcji i handlu, nie będzie potrafił poprawnie określić swoich potrzeb i umiejętności? Te i inne pytania towarzyszą globalizacji od początku jej dynamicznego rozwoju. Zarówno światowy, polski oraz podkarpacki rynek pracy, będzie musiał znaleźć „złoty środek”, który pomoże mu w podejmowaniu poprawnych decyzji dotyczących przyszłości. Warto nie zapominać, że wszystko co nas otacza, stworzył człowiek. Tak naprawdę, proces globalizacji to tylko kolejny, nieznaną etap rozwoju/ nowej ery, zarówno dla gospodarki jak i całego społeczeństwa.

Pod kierownictwem naukowym dr hab. Anny Barwińskiej-Malajowicz .

I. Світач

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ

В умовах глобалізації світової економіки зростають міжнародні обороти товарів і послуг, прискорюється рух капіталів і фінансових ресурсів. Розвиток міжнародних економічних, політичних, наукових і культурних зв'язків зумовлює необхідність здійснення численних форм розрахунків між країнами. Водночас для кожного окремого суб'єкта світогосподарських зв'язків загострюється проблема пристосування національної економіки до зовнішніх змін і збереження її рівноважного стану. Надходження і платежі, вимоги і зобов'язання, що випливають із цих зв'язків, відбиваються у платіжному балансі. Інформаційною базою для розробки стратегії і тактики зрівноваження міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин слугує платіжний баланс, порушення рівноваги якого виявилось одним з визначальних чинників дестабілізації економіки України.

Платіжний баланс – це балансовий рахунок міжнародних операцій як вартісне вираження всього комплексу світогосподарських зв'язків країни у формі співвідношення надходжень та платежів.

Платіжний баланс складається з таких розділів:

- торговельний баланс – співвідношення між вивезенням та ввезенням товарів;
- баланс послуг і некомерційних платежів (баланс «невидимих» операцій);
- баланс руху капіталів та кредитів.

Рис 1. Динаміка обсягів експорту та імпорту України

У 2014 році експорт товарів зменшився на 12,4 % й становив 68,4 млрд. дол. США (у 2013 році експорт зменшився на 5,3 %). Значне зниження експорту важкої промисловості: машини 30,6%, хімічна продукція 28,8%, мінеральна продукція 18,6%, метали 13,0%. Експорт транспортних послуг впав на 27,6%, але експорт продовольства майже не змінився – 2,1%. Таким чином падіння експорту відбулось в основному через важку промисловість та транспорт.

У 2014 році було імпортовано товарів на загальну суму 72,8 млрд. дол. США, що на 12,8 % менше, ніж у 2013 році. Падіння імпорту машин та устаткування (38%) через слабкі інвестиції; скорочення імпорту мінеральної продукції/енергоносіїв (28%) через зниження споживання нафти і газу. На падіння імпорту продукції машинобудування та енергоносіїв припадає 56% загального скорочення імпорту. У 2014 році в Україні було імпортовано машин, устаткування та транспортних засобів на суму 13,3 млрд. дол. США, що становить четверту частину загального обсягу імпорту товарів.

На стан платіжного балансу України впливають фактори: нерівномірність економічного і політичного розвитку країн; циклічні коливання економіки; зміни в міжнародній торгівлі, зокрема різке зниження обсягів експорту в Росію; вплив валютно-фінансових факторів; високий темп інфляції.

Платіжний баланс України в останні роки характеризується дефіцитом поточних рахунків. Разом з ростом об'ємів експортно-імпортних операцій, імпорт в Україні в останні роки перевищує експорт, а їх різниця часом досягає 8% ВВП, що призвело до значного дефіциту торговельного балансу.

Згідно стану платіжного балансу України за 2014 рік, який характеризується від'ємним сальдо поточного рахунку, все ж таки не покриває дефіцит за допомогою коштів, що надходять за фінансовим рахунком, на відміну від 2013 року.

Рис. 2. Динаміка платіжного балансу України за період з 2005 по 2014 роки

Наслідком дефіциту платіжного балансу України стала зміна курсової вартості гривні. Гривня девальвувала за останні 2 роки майже в три рази.

Для забезпечення стабільності платіжного балансу України необхідно: зниження інфляції; збалансування бюджету, підтримка експортерів, поліпшення інвестиційного клімату.

Науковий керівник: С.А. Геращенко, кандидат економічних наук.

О. Сергійчук
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ

За останні 20 років питання корупції увійшло до порядку денного усіх основних політичних кругів України та інших країн Східної Європи. Це також стало помітним фактором інтернаціонального розвитку демократії в регіоні. Україна є третьою країною в Європі після Греції та Сер-

бії за обсягами фінансової допомоги, яку отримує від ЄС, МВФ і Світового банку, які все більше і більше стурбовані проблемами боротьби з корупцією в Україні. Певною мірою це занепокоєння боротьби з корупцією відображає консолідацію консенсусу про те, як держава має втрутитися в економіку і управляти суспільством. Критичні вчені вказують на те, що міжнародний рух по боротьбі з корупцією є антагоністичним до держави і підтримує політику, що пов'язана з демократичним економічним режимом.

Поєднання нестримної корупції, нестабільності ринку і політичної нестабільності в Україні представляє основні бізнес-ризики для іноземних інвесторів. Хабарництво, поширене серед українських посадовців, серйозно ускладнює реєстрацію бізнесу і торгових процедур для міжнародних компаній. Обтяжливі правила і фаворитизм перешкоджають справедливій конкуренції. У державних закупівлях України не вистачає прозорості через неясність правил, монополістичної практики і звільнення державних суб'єктів від прозорості і вимог конкуренції. Існує проблема підкупу іноземних державних посадовців осіб та зловживання службовим становищем.

Основними факторами корупції в Україні є:

– Системний характер корупції, її витoki виходять із соціальних та економічних інститутів і є наслідком перетворень держави після соціалізму.

– Державні підприємства, які ще не були приватизовані являють собою ще одне джерело корупції. 1 833 держкомпанії України не отримують прибутку, а є джерелом величезних втрат для бюджету України. Державний бюджет тільки виграє від приватизації таких компаній, тому що вони дозволяють впливовим людям отримувати нелегальний дохід через трансферне ціноутворення і закупівель за рахунок їх особистих торговельних компаній. Україна повинна продати компанії, що не отримують прибутку якнайшвидше через відкриті аукціони. Тим не менш, десятки енергетичних та інфраструктурних компаній, які є стратегічно важливими слід розвивати шляхом поліпшення корпоративного управління.

– Українське законодавство по боротьбі з корупцією визначає корупцію строго як зловживання службовим становищем з метою особистої вигоди. Таким чином, воно виключає різні види корупції, такі як неформальний вплив і фаворитизм правової категорії корупції. Воно залишає правоохоронні органи без стимулу для розслідування вертикальних і горизонтальних зв'язків неформальної влади, які пронизують бюрократичні інститути і зв'язують політичні та адміністративні інститути на всіх рівнях управління в те, що люди називають – «СИСТЕМА».

– Слабка судова система обмежує виконання антикорупційних законів України.

– Хабарництво, бюрократія, маргіналізація бідних, які не в змозі платити хабарі, у той час як багаті, замість того, щоб знайти інші способи вирішення проблеми і не платити хабара взагалі, використовують потужні особисті зв'язки. У результаті, корупція загострює соціальну нерівність, яка в довгостроковій перспективі робить негативний вплив на економічне зростання.

Україні була рекомендована програма боротьби з корупцією за допомогою практичних кроків, таких як:

- 1) необхідності правової реформи без зволікання;
- 2) розширення прав і можливостей координації політичних інститутів;
- 3) зміцнення правоохоронних заходів по боротьбі з корупцією.

У трьох зазначених вище областях прогрес було досягнуто тільки відносно правової реформи, оскільки ряд законів, які були прийняті, зокрема, в 2013 і 2014 рр., у той же час антикорупційне законодавство, є предметом занадто частих змін та поправок.

Серйозні реформи повинні починатися зверху. З корупцією треба боротися шляхом ліквідації цінових невідповідностей, неприйнятних державних субсидій, шкідливої тяганини і корумпованого політичного фінансування. Правоохоронні органи України мають бути належним чином очищені, сформовані з нових фахівців, працювати більш прозоро. Розпочинаючи реформи необхідно спиратися на успіх деяких з новітніх держав – членів ЄС, а не намагатися винаходити колесо.

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

О. Скарбо

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇНИ

Зараз більшість країн світу зіштовхуються з тинізацією економічних процесів. Зростання тіньової економіки – явище загальносвітове. Зробивши аналіз світової практики, можна сказати, що індикатором дієздатності країни є обсяг її тіньової економіки: тобто, чим гірша економічна ситуація в державі, тим більший відсоток тинізації. Високе оподаткування при низькому рівні доходу може позбавити бажання як громадян, так і підприємства працювати на офіційному ринку з повною або частковою зайнятістю.

Україна переживає період ослаблення і навіть руйнування багатьох інституційних основ економічної та державної структур, які є одними з головних факторів, що визначають ситуацію в економіці. Усі основні економічні проблеми, що перешкоджають виходу України з нинішньої найглибшої кризи, так чи інакше пов'язані з неформальною (неконтрольованою) або прямо кримінальною діяльністю, яка є її причиною, генератором, або наслідком.

З самого початку незалежності і перехідного періоду в Україні з'явилася проблема тіньової економіки – держава не повною мірою контролює виробництво, розподіл, обмін і споживання товарно-матеріальних цінностей і послуг, тобто приховуються соціально-економічні відносини між окремими громадянами та соціальними групами.

У Міністерстві економічного розвитку і торгівлі зазначають, що на початку 2015 р. в умовах поширення цінових і девальваційних шоків, ескалації військового конфлікту спостерігалось подальше істотне зростання тіньової економіки, яке почалося у 2013 р. За попередніми розрахунками Міністерства рівень тіньової економіки в Україні у першому кварталі 2015 р. збільшився на 5 процентних пунктів порівняно з відповідним періодом 2014 р. – до 47% від обсягу офіційного ВВП України [1].

При подальшому зростанні безробіття, фіскального та адміністративного навантаження, а також стрімкому падінні ВВП перспектива зростання тіньових економічних процесів в Україні є величезною. Але в період економічної кризи тіньова економіка є так званою «амортизаційною подушкою», дозволяючи бізнесу підтримувати рівень своєї конкурентоспроможності.

Уряд намагається зміцнити економічну безпеку та стабільність держави, але частіше це тільки сильніше її підриває й призводить до того, що багато підприємств згортають свою діяльність. Можливо, потрібно зробити діючі (легальні) умови ведення бізнесу конкурентними з тіньовими, мабуть, це єдиний спосіб легалізації економіки України.

Список використаних джерел

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f50e5243eb15a&tag=Tendent siiTinovoiEkonomiki/>, вільний. – Назва з екрану, укр.

Науковий керівник: А. О. Задоя, доктор економічних наук, професор.

А. Стельмашенко

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ АВТОРСКИХ ПРАВ

Всегда ли-нибудь задумывались, почему нарушителей авторских прав называют «пиратами»? Пираты – это кровожадные разбойники, внушавшие страх, устраивающие грабежи, похищения людей и пытки. Пираты при этом, отнимая имущество у своих жертв, оставляли тех, в лучшем случае, ни с чем, но живыми. Современные электронные пираты все-таки имеют кое-что общее с морскими – и те и другие имеют невероятно прогрессивные, для своего времени, взгляды. Одни выступали за свободное распространение собственности, другие – за свободное распространение интеллектуальной собственности. Это любят называть воровством. Правда, можно ли назвать воровством простое копирование, при котором сам объект собственности остается нетронутым, мы и разберемся.

В подавляющем большинстве судебных процессов с участием «пиратов» и правообладателей цель последних это вовсе не их желание за-

ставить заплатить «пирата» за пользование объекта авторского права, а запугать других, чтобы неповадно было. Причем зачастую защитники авторских прав даже не скрывают, что их целью является запугивание. Крайне сложно точно определить, какое кол-во пользователей при отсутствии пиратского софта пошло бы покупать лицензионные версии. А при неравных экономических условиях в разных странах это и вовсе *невозможно*.

В большинстве случаев выбор пользователей не стоит между «платить» или «украсть», он стоит между «использовать бесплатно» или «не использовать вообще». Т.е. на выходе мы получаем общество, где гос-во заставляет нас платить за товары и услуги, которыми вы в принципе можете не пользоваться (или даже выступать против них). Вообще, в данный момент мы наблюдаем парадокс: студии заботит не качество их материала, его подача и удобство использования, *их беспокоит пираты!*

Одним словом, нынешняя «карательная» система нарушителей авторских прав поддерживает вовсе не авторов и не пользователей. И это притом, что мы живем в XXI в., где существует множество альтернативных путей монетизации. Сейчас каждый пользователь волен быть и автором. Для этого и существуют видеохостинги вроде YouTube, предлагающие размещение рекламы рядом с вашим видео в качестве способа монетизации. Существует множество программ для записи и создания музыки, которые вы можете использовать в своем творчестве. Сюда же можно отнести систему пожертвований, где вы платите в благодарность за уже имеющуюся у вас вещь – столько, сколько сочтете нужным. С такими системами доната работает большинство свободного ПО и сайты-гиганты вроде Wikipedia.

Напомним, что патент дает исключительное право на использование изобретения. Т.е. даже на вакцины, которые помогли бы избавиться от эпидемий или устранить последствия, распространяются ограничения компанией авторов, разработавших их. Но ведь это же тормозит все исследования и диагностические методы в этой области. *Алчность монополистов* приводит к нерациональному расходованию ресурсов в игре, где ставкой может быть *человеческая жизнь*.

Настоящее преступление – это как раз преследовать тех людей, которые расширил свой культурный кругозор, но не имеющих достаточно средств, чтобы отдать их скупщикам интеллектуальной собственности. Преступление – это делать незаконной публичную циркуляцию знаний. В конце концов, чему еще, как не свободному распространению информации мы обязаны таким вещам, как эмансипация, общечеловеческие свободы и права, общее образование? Нынешняя система защиты авторских прав не только изжила себя, она мешает технологическому прогрессу. Подстраивать реальность под очередной неполноценный закон из прошлого века или выступать за свободное медийное пространство – ваш выбор.

*Научный руководитель: Е.А. Воробьева,
кандидат экономических наук.*

THE ROLE OF INTERNATIONAL LOAN IN THE GLOBAL ECONOMY

International credit is the movement of loan capital in international economic relations associated with providing temporary use of monetary and material resources of some other countries in terms of payment, maturity, repayment.

The sources of international credit are:

- temporarily released to businesses in the cycle of capital in cash;
- state cash savings mobilized by the bank;
- Individual sector savings mobilized by the bank.

Basic principles of international credit are the following:

- return – reflects the need for timely repayment received from creditor financial resources after the completion of the borrower. If the funds received are returned, then the transfer of money capital, ie financing is irrevocable;
- Timing – requires its return not at any reasonable time for the borrower, but at time fixed in the credit agreement;
- Paying means not only the need for direct return of the credit received by the borrower from the bank, but the right to use the payments;
- Security involves the need to protect the property interests of the lender in case the borrower breaches their commitments and it is displayed in such forms loans, as mortgage loans or financial guarantees;
- Target is typical of most loans and reflects the need to target use of funds received from the lender.

The positive role of international credit is that it stimulates foreign economic activity of the country; creates favorable conditions for foreign private investment; ensures the continuity of international settlement and foreign exchange transactions; increases the economic efficiency of foreign trade and other foreign economic activity.

The negative role of international credit in the play is that it sharpens the contradictions of market economy; used to transfer profits from borrowing countries, strengthening the position of the creditor; promotes the creation and strengthening of a debtor country, economic and political regimes favorable to creditor countries; is the source of funding wars; used for credit and lending discrimination blockade.

Functions of international credit are:

- to ensure redistribution between financial and material resources, which contributes to their effective use;
- to increase accumulation within the world economy through the use of temporary free funds to finance some of the investment in other countries;
- to accelerate the sale of goods on a global scale.

In the development of the world economy international credit plays an important role in promoting the development of the productive forces and the expansion of trade. However, it can also lead to negative consequences, caus-

ing imbalances in the economy of creditor countries. Excessive attraction of international loans and their inefficient use undermines the solvency of borrowers due to the payment of huge interest for the loan. Foreign debt in many countries has caused the suspension of economic growth.

*Scientific supervisor: K.O. Vorobyova, Ph.D in Economics.
Language supervisor: S. I. Medynska, Senior Lecturer.*

Є. Суворов
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

Україна є однією з таких країн, на яку поширюються програми співробітництва міжнародних організацій. Зокрема, сьогодні Україна тісно співпрацює з МВФ, Світовим банком, ЄБРР, ООН, ВТО. Формування і розвиток ринкової економіки в Україні диктують необхідність встановити більш тісні взаємовигідні зв'язки з іншими державами, активно включитися в процеси міжнародної економічної інтеграції та глобалізації. Відмовитися від цього означає бути відкинутим на узбіччя соціального прогресу.

Всі зазначені та інші міжнародні організації тою чи іншою мірою допомагають країнам з перехідною економікою у сфері економіки та фінансів, а також у соціальних та інституційних перетвореннях.

Сьогодні Україна ще недостатньо інтегрована у міжнародні структури і таке становище необхідно змінити, щоб зайняти достойне місце серед розвинених країн. Існує два шляхи інтеграції в світове товариство. Перший – рухатися за стихійним процесом, а другий – спираючись на власні можливості, здійснювати свідому стратегічну інтеграцію. Саме такий шлях може стати найбільш ефективним для нашої країни.

Слід відзначити позитивний вплив інтеграційних процесів на економіку багатьох країн. Так, завдяки розумній інтеграційній політиці вони отримують можливість збільшити розміри ринку, а отже, і масштаби виробництва та додаткові прибутки від реалізації товарів на зовнішніх ринках, забезпечити кращі умови торгівлі, поліпшити свою інфраструктуру, запровадити новітні технології.

Незважаючи на можливі ризики та загрози, шлях України до глобального простору не має альтернатив. Незалежна держава такої величини, виконуючи в силу певних чинників геостратегічну роль, не може лишатися у самоізоляції, оскільки це означало б не захищеність, а відсталість, низьку міжнародну конкурентоспроможність, і навіть деградацію.

Основними напрямками розвитку України у сфері міжнародних відносин повинні бути: 1) розширення співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією (МФК), яка, на відміну від МВФ та МБРР, надає свої фінансові послуги виключно приватним компаніям; 2) розширення

співпраці з ЄБРР; 3) розширення співробітництва з Європейським інвестиційним банком, який є фінансовою установою Європейського Союзу і, як правило, обмежує свою співпрацю країнами – членами ЄС; 4) враховуючи європейський вектор зовнішньої політики України, слід розширювати співпрацю з Європейським Союзом та його фінансовими інституціями – Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ) та іншими організаціями.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

К. Трофименко
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ УКРАЇНИ

У світі досить поширеною є практика, коли держава бере позики. Виходячи з міжнародного рейтингу складеного Міжнародним валютним фондом (МВФ) – понад 150 держав у світі є боржниками, причому, найбільші заборгованості мають розвинені держави. Україна, не є винятком і практично на протязі всього свого існування має державну заборгованість, яка з кожним роком має тенденцію до збільшення. Однак на сьогоднішній день Україна зіткнулась з низкою труднощів з виплати державного боргу.

Державний борг України – сукупні боргові зобов'язання держави перед усіма кредиторами (юридичними та фізичними особами, іноземними державами, міжнародними організаціями та ін.) Державний борг складається із заборгованості центрального уряду, регіональних та місцевих органів влади, а також боргів усіх корпорацій з державною участю, пропорційно частці держави в їх капіталі. Він складається: з зовнішнього державного боргу – заборгованість держави іншим країнам, міжнародним економічним організаціям та іншим особам; і внутрішнього державного боргу – заборгованість держави власникам державних цінних паперів та іншим кредиторам. У сукупність боргових зобов'язань держави включається також гарантований державою борг, що виникає в результаті прийнятих на себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб.

Згідно з даними наведеними в таблиці 1, державний борг України з кожним роком мав тенденцію до збільшення. Але також з кожним роком збільшувався і ВВП країни.

Приріст ВВП був більше ніж приріст державного боргу. До початку 2014 року це співвідношення було 40,1%, що говорить про те, що держава взмозі виплатити борг.

Особливу увагу варто звернути на зовнішній державний борг України, так як розраховуватися по ньому потрібно переважно в доларах, які держава заробляє на експорті. Але як ми можемо бачити з даних представлених в таблиці – сальдо (експорт – імпорт) в Україні на протязі 2009–2015 рр. було негативним.

Державний борг, номінальний ВВП і сальдо експорт-імпорт України

	Загальний держборг*	Зовнішній держборг*	Внутрішній держборг*	Номінальний ВВП (в млн.USD) *	Держборг/ ВВП	Сальдо (експорт – імпорт) (у млн. дол.)
на 01.01.2010	39685	26518,7	13166,3	114383	34,7	-1903
на 01.01.2011	54289,3	34759,6	19529,7	135972	39,9	-3967
на 01.01.2012	59215,7	37474,5	21741,2	164787	35,9	-8897
на 01.01.2013	64495,3	38658,8	25836,4	176265	36,6	-14774
на 01.01.2014	73078,2	37536	35542,2	182026	40,1	-15490
на 01.01.2015	69794,8	38792,2	31002,6	99358	70,2	-4056

* За курсом НБУ на кінець відповідного року.

Тобто Україна споживає імпортованих товарів більше, ніж експортує своїх товарів на зовнішній ринок. Для того щоб мати можливість без проблем розрахуватися із зовнішніми боргами потрібно, щоб різниця (експорт – імпорт) була зі знаком «+». Але навіть, незважаючи на негативне сальдо, в уряді України до 2014 року не виникало серйозних труднощів з обслуговування державного боргу.

Однак, в 2014 році, внаслідок низької події всередині країни, таких як, втрата Україною контролю над частиною своєї території, бойові дії на сході країни, девальвації гривні (у 3 рази знецінилася щодо долара США) – держборг склав більше 70% від ВВП країни, а в 2015 за прогнозами експертів – держборг може скласти 95 % від ВВП. Таке співвідношення говорить нам про те, що державі проблематично розраховуватися за своїми боргами.

На сьогоднішній день ситуація для України складається, таким чином, що за своїми борговими зобов'язаннями вона розрахуватися вчасно не може, і уряду доводиться вести переговори з кредиторами про реструктуризацію боргу. Більшість кредиторів погодилися дати відстрочку по виплатах тіла кредиту, але відсотки по ньому Україні повинна виплачувати у встановлений термін. Тим не менш, до грудня цього року потрібно повернути кредит у розмірі 3 млрд. дол. Росії, а вона на перегляд умов позики не йде. У разі якщо український уряд не зможе виплатити цю суму, то тоді доведеться оголошувати дефолт.

Така ситуація для України негативно відіб'ється, тим що, у разі дефолту країна позбудеться усіх інвестицій, як мінімум на 2-3 роки. У такому випадку економіка України, у своєму розвитку буде відкинута на роки назад.

Для того, щоб виправити тенденцію щодо збільшення державного боргу України, необхідно усунути причини, які призводять до його зростання. До основних причин належать:

- Позикові кошти використовується для покриття дефіциту держбюджету, а також на фінансування проектів які не приносять прибуток;
- українській імпорту постійно перевищує експорт (негативне сальдо);
- для рефінансування вже наявних боргів.

У даній ситуації українському уряду, для того щоб розраховуватися з державним боргом, доцільно використовувати позикові кошти для інвестування у виробничу сферу, оскільки там створюється продукція з найбільшою доданою вартістю. А саме доцільно вкладати кошти у сільське господарство, тому що ця продукція буде конкурентоспроможною на світовому ринку і за рахунок коштів, зароблених на її експорті, українській уряд зможе розраховуватися з боргами.

Науковий керівник: С.А. Геращенко, кандидат економічних наук, доцент.

К. Удачина
Національна металургійна академія України

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Економічній системі властиві коливання та нестабільність, що призводить до поняття циклічності. Розвиток соціально-економічних процесів можна уявити як ряд циклів, що є різноманітними за своєю амплітудою та тривалістю і залежать від діяльності певного суб'єкта господарювання.

У своєму розвитку суб'єкт господарювання, як частина економічної системи, також проходить ряд етапів, які повторюються і в результаті утворюють цикли. Завершення кожного циклу супроводжується переходом на новий рівень відтворювального процесу.

Процес прийняття рішення передбачає розробку дій, що спрямовані на досягнення максимального ефекту діяльності підприємства. В залежності від того, на якій стадії розвитку знаходиться підприємство, можна обрати один із шляхів подальшої діяльності суб'єкта господарювання: виживання, стабілізації чи зростання. В основу розробки стратегії можна покласти прогноз його економічних можливостей та погроз. Під час прийняття стратегічного рішення виникають нові альтернативи, розглядаючи які, можна повністю змінити початкову стратегію та розробити новий план цілеспрямованих дій суб'єкта господарювання.

При прийнятті рішення доцільно пам'ятати про закон циклічної поведінки суб'єкта господарювання, оскільки раптові зміни можуть призвести до неочікуваних результатів. Враховуючи фактор циклічності, керівник підприємства може передбачити системну поведінку організації, розробити певну стратегію, що є невід'ємною частиною ефективного управління організацією. Подальша поведінка економічного суб'єкта залежить від стадії розвитку, на якій він перебуває.

Рівні ділової активності відображають етапи її життєдіяльності (зародження, розвиток, підйом, спад, криза, депресія) і показують ступінь адаптації до мінливого зовнішнього середовища. Для кожної стадії характерні свої цілі, від яких залежить розробка стратегії та визначення ряду дій.

Важливо відмітити, що остання стадія є вирішальною, оскільки стан суб'єкта у цей період або дає змогу розвиватися у майбутньому (тобто відродитися), або призводить до його розпаду (занепаду).

Грунтуючись на тому, що економічна поведінка складається з певних рівнів, які пов'язані між собою у часі, її можна описати на основі моделі життєвого циклу організації (таблиця 1).

Таблиця 1

Моделі життєдіяльності організацій

Назва	Автор і рік розробки	Характерні особливості
Рушійні сили зростання	А. Даунс, 1967 р.	Базується на трьох основних стадіях зростання та розвитку організації: боротьба за автономію; стрімке зростання; сповільнення.
Управлінська участь	Г. Ліппітт, У. Шмідт, 1967 р.	Одна з перших моделей, призначена для приватного сектору. Описує 6 основних задач управління, які змінюються від стадії до стадії.
Стратегія та структура	Б. Скотт, 1971 р.	Описує три окремих види організацій, які досліджуються в історичній послідовності: від неформальної до формалізованої бюрократії, а потім – до промислових конгломератів.
Проблеми лідерства на стадіях Еволюції та Революції	Л. Грейнер, 1972 р.	На майбутнє організації впливає більше організаційна історія, ніж зовнішні сили. Життя економічного суб'єкта – просування через стадії, де кожний еволюційний період створює його власну революцію.
Ментальність членів організації	У. Торберт, 1974 р.	Організаційний розвиток пов'язаний з розвитком почуття спільності персоналу. Компанія проходить шлях від індивідуальності і дифузності груп до почуття приналежності і причетності до колективу.
Функціональні проблеми	Ф. Ліден, 1975 р.	Для кожної стадії розвитку характерні різноманітні проблеми: адаптація до навколишнього середовища, придбання ресурсів, досягнення цілей і підтримка поведінкових патернів та інституалізації структур..
Організаційна структура	Д. Кац, Р. Кан, 1978 р.	В основу покладено ретельну розробку організаційної структури. Пропонується 3 стадії розвитку: стадія простих систем, стійка стадія організації і стадія розробки структур
Теорія життєвих циклів організації	І. Адизес, 1979 р.	Еволюційно-теологічна модель організаційного розвитку, є аналогом процесів розвитку біологічного організму. Основна різниця між розвитком ділової організації та живого організму полягає у тому, що правильна стратегія та тактика розвитку організації може продовжити її існування.

Назва	Автор і рік розробки	Характерні особливості
Зовнішній соціальний контроль, структура роботи і відносини з навколишнім середовищем	Дж. Кімберлі, 1979 р.	Відмінності від інших моделей: перша стадія виникає ще до фактичного створення організації; друга стадія включає вибір головних схем переміщення, найм персоналу; на третій формується організаційна ідентичність; на четвертій – організація стає більш консервативною та передбачуваною у відповідь на тиск зовнішнього середовища.
Інтегративна модель	Р. Куїнн, К. Камерон, 1983 р.	Узагальнюючий варіант моделі. Наголошували на ефективності діяльності організації та її критерії на різних стадіях.

І хоча багато вчених приділяють увагу дослідженню циклічного розвитку економічних процесів та кожна вищеописана модель має свою ідею, але на практиці не існує універсальної моделі, яка б дозволила у комплексі дослідити, проаналізувати, оцінити та передбачити поведінку суб'єкта господарювання. Тому існує потреба у побудові універсальної моделі економічної поведінки, що дозволить сформулювати системне уявлення про господарюючу діяльність компанії, визначити ряд цілеспрямованих дій, а також спрогнозувати тенденції її розвитку.

Науковий керівник: Л.М. Бандоріна, кандидат економічних наук, доцент.

А. Усик
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ

На сучасному етапі значного розповсюдження в економічно розвинутих країнах набув методичний підхід до дослідження та оцінювання складових елементів економічної стратегії підприємства. Цей інструмент відрізняється своєю універсальністю і дозволяє не лише оцінити ефективність економічної стратегії підприємства чи установи, а й порівняти її зі стратегіями інших підприємств в межах однієї галузі або за її межами.

Більшість підприємств мають на меті виробляти якісний продукт, виходити на нові ринки збуту, бути досконалішими у конкурентній боротьбі і отримати більший прибуток. Подібні завдання можна вирішувати самостійно, але існує і інший спосіб – скористатися досвідом успішних компаній. Таким способом у практичній діяльності підприємств виступає бенчмаркінг.

Бенчмаркінг, на перший погляд, подібний до конкурентного аналізу, хоча насправді є більш деталізованим і упорядкованим, ніж підхід конкурентного аналізу. Сутність сьогоденного трактування бенчмаркінгу

визначає його як безупинний систематичний пошук і впровадження найкращого досвіду, що приведуть організацію до більш досконалої форми.

Бенчмаркінг є багатограним способом для удосконалення бізнесу. Технологія бенчмаркінгу може бути віртуально застосована до будь-якої сфери діяльності підприємства.

Як науковий напрямок, бенчмаркінг вперше з'явився в США. Компанії США витратили на проекти з бенчмаркінгу в 2014 р. близько 114 млрд. доларів. За результатами опитування, проведеного Ernst & Young серед фінансових директорів 50 великих компаній США, основною мотивацією проведення бенчмаркінгу було поліпшення сервісу та якості продукції (послуг), а також зниження витрат.

Дотримання принципів бенчмаркінгу є основою для створення ефективної та дієздатної економічної стратегії підприємства і передбачає певну етапність запровадження.

Варто відмітити, що більшість українських підприємств поняттям бенчмаркінгу не оперує. Їм також не відомі і повноцінні бенчмаркінгові проекти, які б здійснювалися українськими консультативними фірмами. Хоча, звичайно, елементи бенчмаркінгу зустрічаються в багатьох проектах з вдосконалення методів роботи українських підприємств.

*Науковий керівник: А.О. Задоля,
доктор економічних наук, професор.*

Ю. Хватов
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕЙТИНГОВ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ФИНАНСОВЫХ ЦЕНТРОВ

Финансовая глобализация, которую часто называют «глобальной финансиализацией», выступает в качестве как кровеносной, так и нервной систем современной глобальной экономики. По ней не только движутся «красные тельца» экономики – современные валюты, но и через глобальные финансовые рынки поступают сигналы о кризисных явлениях в тех или иных регионах и секторах мирового хозяйства. Командными пунктами финансовой глобализации стали международные финансовые центры (international financial centre IFC) – города с развитым кластером финансовых услуг, где сосредоточены банки, страховые компании, биржи, инвестиционные и хеджфонды, а так же другие финансовые институты.

Если при помощи сервиса Google Ngram Viewer (онлайн анализатор ежегодной частоты упоминания слов в печатных источниках Google Books с 1800 по 2012 годы) проанализировать эволюцию употребления в литературе терминов «финансовый центр» – «международный финансовый центр» – «глобальный финансовый центр», то мы получим результаты представленные в табл. 1.

Таблица 1

	Финансовый центр (ФЦ)	Международный ФЦ	Глобальный ФЦ
Первое упоминание	1800	Конец 19 века	1970-1980
Максимальное число упоминаний	1999	1999	2003
Частота упоминаний в 2008 г.	0,0000096911	0,0000015583	0,0000002654

Среди важнейших факторов способствовавших превращению городов сначала в международные, а потом и в глобальные финансовые центры можно, на наш взгляд, выделить следующие:

1. Технический прогресс (компьютеризация; развитие систем мобильной, спутниковой связи и телекоммуникаций; интернет; электронные торговые платформы).

2. Дерегуляция и либерализация международных финансовых операций.

3. Установление единых правил и механизмов проведения банковских и других финансовых операций, а также критериев оценки финансовых рисков и создание для этого новых финансовых инструментов.

4. Глобальные финансовые институты, обеспечивающие выполнение этих правил и критериев.

Иерархическая структура современных финансовых центров выглядит, на наш взгляд, следующим образом:

1. Глобальные финансовые центры такие как: Лондон, Нью-Йорк, играют главную роль в современной мировой валютно-финансовой системе, обеспечивая проведение всего спектра финансовых услуг;

2. Международные или транснациональные финансовые центры: Шанхай, Сидней, Чикаго, Женева, Торонто проводят значительную часть международных финансовых операций, специализируясь, как правило, на отдельных финансовых услугах;

3. Локальные или региональные финансовые центры: Варшава, Осака, Мельбурн, Сан-Франциско, Сан-Паулу являются ведущими игроками на национальном или региональном уровне.

В результате проведения сравнительного анализа рейтингов конкурентоспособности финансовых центров, можно сделать ряд выводов:

– высокая корреляция результатов первых пяти финансовых центров дает возможность уверенно отнести Лондон, Нью-Йорк, Гонконг, Сингапур и Токио к ведущим глобальным финансовым центрам современности:

– место «старых» европейских финансовых центров во все большей мере занимают финансовые центры из развивающихся рынков стран Азии и Восточной Европы;

– можно рекомендовать Киеву сфокусироваться на Индексе глобальных финансовых центров от компании Z/Yen Group Limited и позиционировать себя как локальный финансовый центр, с возможностью превращения в региональный финансовый центр.

ИНДЕКС ИНФЛЯЦИИ В УКРАИНЕ

Одна из важнейших макроэкономических проблем – нестабильность общего уровня цен в экономике. Инфляция – повышение уровня цен на товары и услуги в экономике. Индекс инфляции или индекс потребительских цен – показатель, который характеризует изменения общего уровня цен на товары и услуги, приобретаемые населением для непроизводственного потребления.

Сводная таблица индексов инфляции с 2000 по 2015 годы

	январь	февраль	март	апрель	май	июнь	июль	август	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь	За год
2000	104,6	103,3	102,0	101,7	102,1	103,7	99,9	100,0	102,6	101,4	100,4	101,6	125,8
2001	101,5	100,6	100,6	101,5	100,4	100,6	98,3	99,8	100,4	100,2	100,5	101,6	106,1
2002	101,0	98,6	99,3	101,4	99,7	98,2	98,5	99,8	100,2	100,7	100,7	101,4	99,4
2003	101,5	101,1	101,1	100,7	100,0	100,1	99,9	98,3	100,6	101,3	101,9	101,5	108,2
2004	101,4	100,4	100,4	100,7	100,7	100,7	100,0	99,9	101,3	102,2	101,6	102,4	112,3
2005	101,7	101,0	101,6	100,7	100,6	100,6	100,3	100,0	100,4	100,9	101,2	100,9	110,3
2006	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2007	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2008	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2009	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2010	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	99,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2011	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,0	100,1	100,2	104,6
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4	101,9	103,0	124,9
2015	103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7			139,5

Источник: данные сайта министерства финансов Украины (index.minfin.com.ua).

Рассматривая указанную таблицу мы можем констатировать, что для Украины 2014 год стал переломным и подвергся, как никогда ранее, высокому уровню инфляции.

Следует отметить причины инфляции в Украине:

1. Девальвация национальной валюты.
2. Военное положение в стране.
3. Коррупция.
4. Большой процент кредитной ставки.
5. Не правильное налогообложения для предприятий.

Проанализируем указанные причины:

Во-первых, девальвация национальной валюты связана с некачественной валютной политикой; дефицитом валюты, что выразилось в искусственном препятствие выхода валюты на рынок; некоторые проблемы, возникшие при переговорах с МВФ; реорганизация Нацбанка.

Во-вторых, нестабильная ситуация в стране, война на востоке Украины спровоцировали непредвиденные расходы на армию, что привело к оттоку капитала, отсутствию прибыли которая поступала из промышленных регионов.

В-третьих, коррупция, продолжает расти, пользуясь сложной ситуацией в Украине, многие чиновники, политики продолжают «отмывать деньги».

Четвертое, дороговизна кредитных ставок – результат отсутствия денег. Доступность кредитов по адекватным ставкам будет означать, что экономика выздоравливает и ситуация стабилизируется. Пока это только прогнозы.

Пятое, при проведении налоговых реформ цели либо не достигаются вовсе, либо достигаются не тем способом, на который была направлена налоговая политика, льготы используются не по назначению и приводят к злоупотреблениям.

Для изменения ситуации в стране и уменьшение инфляции в Украине, на наш взгляд, необходимо следующее:

1. Самое главное – урегулировать ситуацию на Донбассе.
2. Принять меры по снижению дефицита бюджета, для этого необходимо принять ряд законопроектов, направленных на стабилизацию бюджета.
3. Увеличить рынок для украинских товаров, т.е. найти новые рынки сбыта продукции.
4. Усовершенствовать методы борьбы с коррупцией.
5. Привести в порядок налоговую систему.

Задача правительства, направленная на стабилизацию экономики страны, предполагает проведение ряд мероприятий, среди которых антиинфляционная политика – одна из первоочередных.

Научный руководитель: Т.М. Черкавская, кандидат экономических наук, доцент.

Б. Черних
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ БАНКИ ЯК РУШІЙ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Транснаціональні банки – це міжнародні фінансового-кредитні установи, що володіють значною кількістю закордонних філіалів, представництв та відділень. Вони виступають лідерами сучасного ринку позичкового капіталу, надаючи своїм клієнтам найсучасніші банківські послуги не залежно від географічного положення та об'єму операцій.

До появи транснаціональних банків переважна більшість міжнародних торгових фінансових угод між приватними компаніями обслуговувалася, як мінімум, двома національними банками. Це викликало безліч незручностей, адже не всі банки виявляли бажання та мали можливість

співпрацювати із закордонними колегами. До того ж, подвійні банківські операції коштували занадто дорого та не завжди виконувались в тій валюті, яка необхідна компанії-клієнту.

Поява мережі транснаціональних банків вирішила безліч проблем та спростила більшість банківських операцій як для клієнтів, так і для самих банків. Вони суттєво відрізнялися, навіть, від національних кредитно-фінансових установ із численними закордонними відділеннями, адже переносили за кордон частину власного капіталу та депозитної бази із метою отримання додаткового прибутку.

Поступова концентрація капіталу в руках транснаціональних банків дозволила їм стати повноправними учасниками міжнародних операцій, перетворившись із посередників у партнери для транснаціональних компаній.

У сучасному світі ТНБ приймають участь у безлічі різноманітних операцій на валютному, інвестиційному та, навіть, торгово-промисловому ринку. Вони виступають від власного імені та з власної ініціативи, оперують власними коштами та, відповідно, отримують власні прибутки. Розглянемо вплив транснаціональних банків на кожен із ринків окремо.

Міжнародний валютний ринок – це «основна стихія» транснаціональних банків, де їх вплив є беззаперечним. ТНБ приймають участь у спекулятивних операціях, скуповуючи та продаючи валюту як за проханням своїх клієнтів, так і з власної ініціативи. Вони укладають різноманітні ф'ючерсні, опціонні та інші угоди із метою отримання коротко– та довгострокового прибутку.

Інвестиційна діяльність транснаціональних банків досить різноманітна – від класичних операцій із портфельними інвестиціями, до прямого іноземного інвестування та інвестування у власну банківську мережу.

Портфельні інвестиції транснаціональних банків спрямовані переважно на придбання цінних паперів, тобто отримання коротко– і середньострокового прибутку і без бажання управляти об'єктом інвестування. ТНБ можуть здійснювати портфельне іноземне інвестування шляхом прямої діяльності на зарубіжному фондовому ринку, або ж створенням спеціальних інвестиційних фондів самостійно та спільно з іншими фізичними та юридичними особами, з іншими транснаціональними банками.

Досить часто ТНБ інвестують гроші для відкриття промислових підприємств за кордоном в галузях, які вважають вигідними. Таким чином, здійснюється пряме іноземне інвестування, а у країні-реципієнті формуються міжнародні промислово-фінансові установи, де виробниче підприємство користується послугами ТНБ за спеціальними пільговими програмами, являючи собою частину материнської банківської мережі і володіючи обмеженими правами.

Третім і найбільш властивим для транснаціональних банків способом інвестування є використання грошових коштів для власної «експансії», тобто відкриття за кордоном дочірніх банківських установ з метою захоплення значної частини іноземного ринку позичкового капіталу. Дочірні банки є незалежними фінансово-кредитними організаціями, що перебувають у досить сильному зв'язку із материнською компанією,

яка найчастіше є їх головним акціонером. Таким чином, транснаціональні банки стають ключовими фігурами не тільки на міжнародних, а й на національних фінансово-кредитних ринках.

У висновку можна сказати, що транснаціональні банки розвивалися на фоні розширення міжнародних торгово-промислових та фінансово-кредитних зв'язків і безумовно стали одним із найважливіших елементів світової глобалізації.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

Д. Чередник, Т. Николаев, А. Белая
УВК-лицей № 100, г. Днепропетровск

ТУРИЗМ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ МИГРАЦИИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ

За последние несколько десятилетий распространенным увлечением многих людей стал туризм. Многим интересно побывать в новом месте, узнать его историю и культуру. Но на сегодня это стало дорогим удовольствием. Люди не могут себе позволить путешествовать, поэтому пытаются найти разнообразные способы для удовлетворения своих потребностей в отдыхе. Есть часть людей, которые просто на просто отказывают себе в отдыхе в другой стране или городе, а некоторые пытаются найти работу, которая подразумевает путешествие.

Профессий, которые на прямую связаны с путешествиями, существует много: работа в хостелах, работа на фермах, агент по продажам, преподаватели, онлайн-игроки, блоггерство, фриланс, фотография и другие способы.

Так, к примеру, вы можете путешествовать и фотографировать быт и элементы культуры разных стран, а после продавать эти фото или на фотобирже или организовывать выставки. Например, известный путешественник Вильям Каррик, путешествовал и фотографировал жизнь глубинок, а после открывал известнейшие выставки в Санкт-Петербурге, в Лондоне, в Париже и других городах. Нельзя не вспомнить так называемую работу агента по продажам, который оптово закупает товары за границей, а после привозит их на Украину и продает. Непростым и рискованным способом заработать является и продажа старых эксклюзивных вещей, если они есть, на аукционах, а также онлайн-покер. Например, игрок MaxKatz за вырученные деньги со своим другом объездили половину Европы.

Как видно из примеров, есть достаточно много способов работы во время путешествий, поэтому в ходе анализа мы разбили их на 3 группы.

Первая группу мы условно назвали «Стандартные профессии». Эта группа содержит профессии, которые подразумевают путешествия в ходе работы. Прежде всего, это работа телеведущих, которые представляют жизнь различных стран, как в программе «Орел и решка» или «Світ навиворот». Также такими работами являются дальнбойщики, моряки, архео-

логи, переводчики, артисты, журналисты, пилоты и другие. Работа, предусматривающая путешествия, безусловно, высокооплачиваемая, а также подразумевает перспективность, так как при хорошем проявлении своих навыков, вас могут пригласить на работу в других странах. Эти профессии помогают совершенствовать свою личность, общаясь с другими людьми, а также есть возможность совершенствования языков.

Но есть и минусы в этой группе работ. В первую очередь это серьезная конкуренция среди работников. Немалым минусом является ограничение времени вашего путешествия, а также выбора страны. Недостатками также являются зависимость от погодных условий, достаточно сложный ненормированный график работы, зависимость от внешней конъюнктуры рынка.

Вторая группа – это «Фриланс». Фриланс – это свободный способ заработка, и в какой-то мере является альтернативой постоянной работе в штате какой-либо компании или предприятия. Фрилансерами могут быть дизайнеры, инженеры, менеджеры, программисты, маркетологи и другие. Главным преимуществом фриланса является свобода. Необычайным плюсом является возможность путешествовать во время работы.

Но есть и недостатки. Если вы только начали заниматься этой работой, то вам нужно потратить много времени на то, чтобы найти клиентов и завоевать доверие на мировом рынке. Немаловажной является и самоорганизация, так как для хорошей и выполненной вовремя работы нужно не отвлекаться на другие дела. Ну и минусом является легализация. Прибывая в другой стране, вы должны иметь права зарабатывать в ней.

Третью группу составляют «Временные заработки». Сюда относится сезонная работа. В качестве временного заработка можно пойти работать сборщиком урожая, официантом, аниматором, гидом, няней и другими. Люди едут на заграничный заработок для практики языка и общения с другими людьми. У вас также есть перспективы на будущее с временным заработком остаться работать на постоянную работу в этой стране, а также увеличение опыта работы. Но есть и минусы в такой работе. У предпринимателя есть возможность расторгнуть с вами контракт в любое время, и вы можете остаться без денег за границей. Большая загруженность и сложные виды работы как физической, так и моральной чаще всего встречаются во временном заработке, так у путешественников не хватает сил и времени для туризма.

Итак, как мы видим, способов заработать в путешествии достаточно много и каждый из них имеет свои плюсы и минусы. Иметь стабильный заработок в путешествии – дело не такое уж и сложное: главное найти свою нишу и уверенно двигаться в выбранном направлении работы. Сегодня много людей уезжает за границу для того, чтобы заработать, поэтому и в дальнейшем эта тенденция будет сохраняться.

ЗНАЧУЩІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Управління запасами є актуальним питанням майже для будь-якого підприємства, адже досить велика кількість організацій у ході своєї діяльності стикається з наявністю запасів різних типів. Для забезпечення безперервного та ефективного функціонування підприємства важливим є вибір правильної стратегії управління запасами. При управлінні запасами вирішується два основних питання: це об'єм та строк заказу, тобто у якій кількості та коли треба здійснювати заказ необхідного товару. При умові вибору оптимального рівня запасів та їх раціонального використання підприємство має можливість мінімізувати свої збитки.

Савчук В. П. у своїй роботі наводить перелік основних проблемних питань, які повинні бути вирішені при бюджетуванні в частині скорочення запасів, а саме:

- знаходження компромісу між обсягом товарних запасів і рівнем обслуговування клієнтів;
- оптимізація обсягу закупівлі партії товарів;
- впровадження системи обліку та контролю запасів, яка працює в режимі реального часу і реальної цінності;
- вибір системи обліку запасів, найбільш придатної для підприємства;
- безперервна оцінка реальної вартості запасів на складі;
- контроль витрат, пов'язаних з товарними запасами;
- оптимізація обсягів запасних деталей до виробничого обладнання;
- аналіз можливості впровадження сучасних управлінських прийомів регулювання запасів;
- оптимізація асортименту продукції з точки зору скорочення обсягу запасів.

Спираючись на думку Дж. Шрайбфедера, можна виділити такі складові успішного управління запасами:

- корпоративна політика, що сприяє ефективному управлінню запасами;
- хороше апаратне і програмне забезпечення;
- необхідні для використання програмного забезпечення знання.

Запаси є одним із важливих чинників, що мають вплив на рівень ефективності діяльності підприємства. Проте більшість підприємств несе додаткові витрати через те, що не надають належної уваги питанням управління запасами, недооцінюючи свої майбутні потреби в виробничих запасах. Отже, управління запасами є досить значимою ланкою для успішного функціонування підприємства.

*Науковий керівник: Л.І. Лозовська,
кандидат фіз.-мат. наук, доцент.*

ГЕНЕЗИС ОБЪЕДИНЕНИЯ БРИКС

Сокращение БРИК было впервые предложено аналитиком Джимом О'Нилом в ноябре 2001 года в аналитической записке банка «Goldman Sachs». До 2011 года по отношению к организации использовалась аббревиатура БРИК. В связи с присоединением ЮАР к БРИК 18 февраля 2011 года, по заявлению индийского министра финансов с этого времени группа стала носить название BRICS. Никто и не предполагал, что у аббревиатуры появится какое-либо еще значение, помимо определения наиболее инвестиционно-привлекательных развивающихся стран, которые, с одной стороны, в долгосрочной перспективе превзойдут страны «семерки» по объемам своих экономик, а с другой – уже сегодня представляют для бизнеса этих стран большой интерес.

БРИКС возник под воздействием двух главных факторов: экономического – неудовлетворенности его участников существующим мировым экономическим порядком, и политического – негативного отношения к претензиям США и их союзников на право самостоятельно определять виновных как в международных, так и во внутренних конфликтах.

Первая трехсторонняя встреча министров иностранных дел прошла после «гостевой сессии» Петербургского саммита «восьмерки» (2006 г.), а двумя месяцами позже министры иностранных дел Бразилии, Китая и России, а также министр обороны Индии вновь встретились на Генеральной Ассамблее ООН. Дальнейшее осознание общности интересов по вопросам защиты прав интеллектуальной собственности, энергоэффективности и т.п. происходило в рамках Хайлиген-даммско-Аквильского процесса диалога. Уже в мае 2008 г. состоялась первая самостоятельная сессия министров иностранных дел БРИК, в следующем году – встреча лидеров четырех стран в Екатеринбурге, а с 2011 года – БРИКС стремятся сформировать некий «политический клуб» или «союз», и таким образом преобразовать свою растущую экономическую перспективу в большее геополитическое влияние. Таким примером является создание Нового банка развития БРИКС и пула валютных резервов.

Сравнительный анализ экономических параметров членов БРИКС показывает, что между ними существуют заметные различия как количественного, так и качественного характера. Так, ВВП Китая превышает суммарные ВВП остальных четырех участников. Территория России также превосходит суммарные территории остальных участников. При этом в отличие от Китая – влиятельного государства в Восточной Азии, России – на постсоветском пространстве, Бразилии и Индии, обладающих таким же статусом, соответственно, в Южной Америке и Южной Азии, ЮАР не является наиболее населенной или крупной по территории африканской страной, лидируя лишь в южной части континента.

Помимо общих черт БРИКС имеются и противоречия. Каждая из стран использует возможные точки соприкосновения друг с другом,

учитывая особенности культуры, расположение, а также специфику других стран. Даже если только одна из пяти стран имеет отличные от других подходы к тому или иному вопросу, то в отношении нее не применяется давление со стороны коллег по клубу с тем, чтобы не ослабить группу. Одним из примеров может служить положение с китайским юанем и деликатное отношение остальных четырех стран к позиции КНР. Еще одним примером могут служить подходы к переговорам по проблемам изменения климата, которые лишь в общих чертах обозначаются в БРИКС. Именно поэтому уже в рамках Рамочной конвенции ООН об изменении климата (РКИК ООН) возник другой акроним – BASIC (все страны БРИКС без России), так как позиция России в большей степени согласуется с европейскими подходами.

Кроме различий в экономике, идеологии и идентичности у стран БРИКС объективно разные интересы и в вопросе, для чего им в принципе нужен это клуб. Впрочем, эти различия не стоит переоценивать: БРИКС будет продолжать действовать в независимости от существующих разделительных линий, а короткая еще история блока показала значительный потенциал для сотрудничества. Более того, существующие различия, возможно, и нужно использовать в позитивных целях для лучшего понимания параметров взаимодействия при неполном совпадении интересов и оптимизации существующих общих подходов. Что касается присоединения к БРИКС новых участников, то нельзя полностью исключать такую возможность, но это будет продолжительный и постепенный процесс. На перспективы расширения БРИКС будут оказывать серьезное воздействие как степень привлекательности членства в нем, которая будет определяться реальными, а не декларативными успехами, так и уровень консенсуса между нынешними участниками.

В случае положительного развития сценария можно будет увидеть дальнейшее реальное взаимодействие и конвергенцию подходов пяти стран по важнейшим международным проблемам, в результате чего они превратятся в ядро, или как минимум важнейшее звено, будущей международной системы, привлекая другие страны авторитетом и мягкой силой, а также успешно ведя к провозглашенной цели более справедливого и демократичного мирового порядка через эволюцию и консенсус, а не революцию.

В результате проведенного исследования установлено, что объединение пяти крупнейших в соответствующих частях света государств – России, Китая, Индии, Бразилии и ЮАР в формат БРИКС обусловлено объективными факторами. А именно – определенной степенью взаимодополняемости экономик и отсутствием между ними в целом прямой конкуренции на мировых рынках, сходством оценок различных событий на мировой арене и в регионах мира, что открывает широкое поле деятельности для дальнейших исследований.

*Научный руководитель: Н.В. Климова,
доктор экономических наук, профессор.*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МОДЕЛИ ПЕРЕСЕКАЮЩИХСЯ ПОКОЛЕНИЙ САМУЭЛЬСОНА-ДАЙМОНДА ДЛЯ РАСЧЕТА ПЕНСИОННОГО ВОЗРАСТА

В наше время в Украине и по миру в целом остро стоит вопрос о пенсии как таковой. Основные задачи, ожидающие решения – это оптимальный возраст выхода на пенсию и её размер в денежном эквиваленте. В целом по миру страны ведут политику повышения пенсионного возраста, ориентируясь на следующие экономические и демографические факторы:

- изменение структуры рынка;
- преобладание умственного труда;
- старение населения;
- улучшение медицинского обслуживания и качества жизни, в результате чего увеличение продолжительности жизни.

Размер пенсионных выплат определяется государством с учётом минимального прожиточного минимума, заработной платы и трудового стажа.

Существуют экономические модели, позволяющие рассчитать оптимальный возраст выхода на пенсию и размер пенсионных выплат, необходимый для обеспечения достойной жизни в старости. Одна из таких моделей – «Модель пересекающихся поколений», была представлена в 1958 году Полом Самуэльсоном и доработана в 1965 году Питером Даймондом, которые в последствии были удостоены Нобелевской премии в области экономики.

Модель представляет собой систему, в которой есть два типа индивидов: работающие и не работающие, а также делаются следующие допущения:

- время изменяется дискретно;
- экономика закрытого типа;
- производится только одно благо, которое может как потребляться, так и инвестироваться;
- факторы производства: труд и капитал;
- каждый индивид живёт только два периода (молодость и старость);
- в первом периоде индивид работает и делает сбережения, во втором периоде индивид не работает и тратит накопленные сбережения;
- в начале весь капитал находится у пожилых, на начало других периодов капитал равен сбережениям молодого поколения;
- молодой индивид предлагает единицу труда и получает натуральную заработную плату.

Предполагается, что каждый индивид максимизирует свою полезность:

$$U_t = \frac{C_{1,t}^{1-\theta}}{1-\theta} + \frac{1}{1+\rho} \frac{C_{2,t+1}^{1-\theta}}{1-\theta},$$

где U_t – суммарная полезность потребителя;

$C_{1,t}$ – потребление индивида за первый период;
 $C_{2,t+1}$ – потребление индивида за второй период;
 q – параметр сглаживания потребления;
 r – ставка дисконтирования полезности;
 при бюджетном ограничении:

$$C_{1,t} + \frac{C_{2,t+1}}{1+r_{t+1}} = A_t w_t$$

где A_t – количество единиц эффективного труда за весь период работы одного индивида;

w_t – заработная плата за единицу эффективного труда;

r_{t+1} – реальная ставка процента.

Условие межвременной оптимальности потребления, которое может быть получено с помощью метода множителей Лагранжа выглядит следующим образом:

$$\frac{C_{2,t+1}}{C_{1,t}} = \left(\frac{1+r_{t+1}}{1+\rho} \right)^{\frac{1}{\theta}}$$

Это соотношение позволяет рассчитать оптимальный возраст перехода из первого периода во второй, чтобы накопленных сбережений хватило до конца жизни, а также рассчитать потребление и размер накоплений, то есть оптимальный возраст выхода на пенсию

В то же время модель имеет ряд существенных недостатков:

- все индивиды имеют одинаковую полезность;
- все индивиды тратят и зарабатывают одинаковое количество финансов за свою жизнь;
- в жизни индивида имеется только два периода;
- не происходит передачи финансов между поколениями;
- суммарное количество затраченных финансов равно количеству денег, которые мы зарабатываем за первый период.

Однако при усовершенствовании модели, её вполне можно использовать как инструмент для определения возраста выхода на пенсию и соответствующего потребностям размера пенсионных выплат.

I. Shmidt

Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

**PROBLEMS OF GLOBALISATION OF THE WORLD ECONOMY
 AND INTERNATIONAL RELATIONS.
 POSITIVE AND NEGATIVE EFFECTS OF GLOBALISATION
 ON THE WORLD ECONOMY OF THE XX CENTURY**

One of the distinctive features of the world economy of the second half of the XX century is intensive development of the international economic relations.

One of the major realities, existing in the system of the international relations and within world politics during the modern period is the globalization tendency. Globalization is objective process of formation, development and action of the new world, global system. In a basis of the globalization process there are deepening of relationship and interdependence in all branches of the system of the international relations.

Globalization of international relations is the increasing interdependence and interaction of different spheres of social life and activities in the field of international relations.

Globalization is a qualitatively new stage of development of the world economy whose defining factors are domination of multinational corporations, the financial capital and redistribution on this basis of economic and political functions between the national states, multinational corporations and the international organizations.

The huge role in cultural globalization is played by universal distribution of the Internet. Besides, every year international tourism receives the increasing expansion.

Globalization is quite often identified with Americanization that has been connected since the XX century which has amplified in the second half by influence of the USA in the world. Hollywood makes the biggest part of all world movies. In the USA world corporations originate: Microsoft, Intel, AMD, Coca-Cola, Procter&Gamble, Pepsi and many others. McDonald's because of the prevalence in the world has become a peculiar symbol of globalization. Comparing the prices in the different countries on BigMac sandwich from local restaurant McDonald's, the Economist magazine analyzes purchasing power of different currencies (the Big Mac index).

Undoubtedly, consequences of globalization can carry both positive, and negative character. However there isn't present alternative to it.

Pros of globalization are the following:

- facilitating economic interaction between states
- the conditions for access to the best of the human achievements
- the possibility of free movement of financial capital
- the aggravation of the international competition as a consequence, the expansion of the global market, the international division of labor
- economies of scale in the world can lead to reduced costs and lower prices.

As a consequence, sustained economic growth has increased productivity due to rationalization of production on a global level.

Some of the cons of globalization include:

- no benefit to underdeveloped countries (low growth)
- fears that the control of the economy of some countries may shift from sovereign governments to the most powerful states
- uncontrolled migration.

As a consequence of humanitarian and demographic crisis there can be the ruin of a small business.

Creating transnational structures that produce and implement mechanisms for solving problems of demography and migration, humanitarian crises,

cultural and national needs of diasporas and formation of a new international body able to regulate macroeconomic processes can be a possible solution.

Scientific supervisor: K.O. Vorobyova, Ph. D in Economics.

Language supervisor: S.I. Medynska, Senior Lecturer.

Д. Шоломко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

Інтеграція України до світового співтовариства є критично важливим питанням на сьогоднішній день. Приєднання до міжнародних економічних процесів забезпечить державі значне підвищення інвестиційної діяльності, ефективності праці, збільшення обсягів виробництва та, як наслідок, підвищення рівня життя населення.

Можна виділити декілька найбільш важливих заходів для інтеграційної діяльності: створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності на території України, участь у процесі міжнародного поділу праці, розвиток взаємозв'язків з міжнародними економічними та валютно-фінансовими організаціями, розвиток інтеграційних зв'язків з іншими державами, вкрай необхідним фактором при участі у міжнародних економічних зв'язках є конкурентоспроможність виробляемого товару на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Україна має достатній потенціал для ефективної інтеграції до світового співтовариства (значні запаси природних ресурсів, родючість земель, високу кваліфікацію трудових ресурсів тощо).

Основною проблемою України перед розвиненими державами є відсталість економічної системи, несумісність технологій, структурно – галузевої та інституційної несумісності.

Таким чином, шлях України на міжнародну економічну арену пролягає через суцільне оновлення економічної системи, прорив на ринки сучасних технологій та активізація участі в міжнародних економічних угрупованнях. Таким чином, можна зазначити, що Україна має достатньо позитивних рис для входження в світову економіку, але інтеграційний процес потребує значних зусиль та уваги до проблем України як держави.

Науковий керівник: К.О. Воробйова, кандидат економічних наук.

G. Jasiński, M. Liszka

Uniwersytet Rzeszowski, Polska

WSPÓLPRACA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO POLSKI I UKRAINY NA PRZYKŁADZIE GMINY BISZCZA I HREMJACZENSKIEJ RADY SOŁECKIEJ

Wstęp

Gmina Biszczka położona jest w południowo – zachodniej części powiatu biłgorajskiego w województwie lubelskim. Jej obszar zajmuje powierzchnię

107 km² co stanowi 6,4 % powierzchni powiatu biłgorajskiego i jest zamieszkiwana przez około 4000 mieszkańców tj. 3,95 % ludności powiatu.

Biszczka, jako siedziba władz samorządowych oddalona jest od Biłgoraja o 20 km, od Tarnobrodu o 10 km, od Lublina 110 km, a od Rzeszowa i Przemyśla po ok. 90 km. W jej skład wchodzi 8 wsi i tyle samo sołectw. Są to następujące wsie: Biszcza, Budziarze, Bukowina, Gózd Lipiński, Suszka, Wola Kulońska, Wólka Biska, Żary.

Pod względem gospodarczym Gmina Biszcza posiada bogate zasoby surowcowo-glebowe i wspaniałe walory klimatyczne.

Południowa część gminy (Biszczka, Bukowina) obejmuje tereny typowo rolnicze z dobrymi glebami nadającymi się do produkcji zdrowej żywności. Charakterystyczne dla tego obszaru są m.in. gospodarstwa produkujące kaszę gryczaną i miód pszczeli oraz brokuły, kalafior, fasolkę szparagową, owoce miękkie, takie jak truskawka, porzeczka czarna, malina i poziomka.

Północna część gminy (Wólka Biska, Żary, Budziarze, Suszka) położona jest nad rzeką Tanew. Otaczają ją kompleksy leśne Puszczy Solskiej i Lasów Janowskich o słabych glebach. Dysponują natomiast zasobami wód mineralnych, specyficznym mikroklimatem oraz złożami gazu ziemnego.

Jakkolwiek walory rolnicze gminy są przez jej mieszkańców umiejętnie wykorzystane, tak pozostałe walory są nadal ogromnym potencjałem o niskim stopniu eksploatacji.

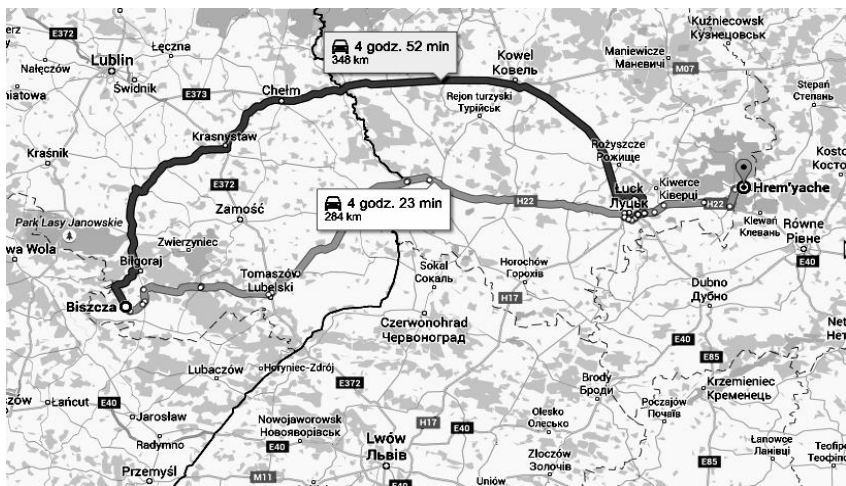
Hremjacze to wieś na Ukrainie w rejonie kiwerekim obwodu wołyńskiego.

Wieś Hremjacze (UA) posiada znaczące walory naturalne, w tym przede wszystkim pokłady wód mineralnych (chlorkowo-sodowa mało mineralizowana) i bogate złoża torfu (borowina) o właściwościach leczniczych. Stwarzają one możliwość rozwoju wsi, jako znaczącego ośrodka lecznictwa, rehabilitacji, odnowy biologicznej oraz rekreacji. Na jej terenie znajduje się obecnie sanatorium matki i dziecka «PROLISOK», które prowadzi leczenie uzdrowiskowe z wykorzystaniem wód mineralnych i roztwór błotnych od ponad 15 lat. Jednakże niska atrakcyjność ośrodka sanatoryjnego wynikająca z braku nowoczesnej infrastruktury i odpowiedniego wyposażenia w nowoczesny sprzęt zapewniający wysoką jakość świadczonych usług stanowi bardzo poważny problem. Jest to przyczyną tego, iż uzdrowisko nie wykorzystuje swojego potencjału i nie przyciąga dostatecznie wysokiej liczby turystów i kuracjuszy, zapewniającej mieszkańcom utrzymanie i wzrost poziomu życia. Uzdrowisko wymaga modernizacji i wypracowania ciekawej transgranicznej oferty turystycznej w oparciu o naturalne czynniki lecznicze, co pozwoliłoby na ściąganie turystów zarówno z innych obwodów Ukrainy, jak i z Polski.

Na rozwoju uzdrowiska we wsi Hremjacze skorzystałoby również sąsiednie, ponad dwustu tysięczne miasto Łuck. Dlatego właśnie projekt jest realizowany wspólnie z Partnerem Ukraińskim – Wołyńską Radą Obwodową w Łucku która jest Partnerem Wiodącym projektu. Ponadto partnerami projektu po stronie ukraińskiej są Rada Wsi Hremjacze i Organizacja Społeczna „Wołyńskie Stowarzyszenie Uczonych i Innowatorów”.

To co łączy strony projektu, to przede wszystkim nie pełne wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru pogranicza, w tym unikalnych czynników

lecniczych, takich jak wody mineralne oraz właściwości klimatycznych) predysponujących obydwie jednostki samorządowe do rozwoju lecznictwa uzdrowskiego oraz organizacji pobytów wypoczynkowych.

Rys. 1. Lokalizacja partnerów projektu

Źródło: <https://www.google.pl/maps/>

Jak widać na ilustracji, odległość partnerskich miejscowości jest stosunkowo niewielka. Tym bardziej możliwe jest nawiązanie silnej i długofalowej współpracy.

Material i metody

Podstawowym źródłem informacji na temat współpracy transgranicznej polsko-ukraińskiej były materiały publikowane przez polską stronę projektu „Rozwój współpracy w dziedzinie turystyki uzdrowskiej – sanatoryjnej na pograniczu polsko-ukraińskim”. Projekt jest finansowany ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013, Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności obszaru przygranicznego, Działanie 1.2. Rozwój turystyki.

Cennym źródłem wiedzy na temat przebiegu realizacji działań rozwojowych były organizowane przez władze gminy Biszczka konferencje tematyczne poświęcone kwestii utworzenia na terenie gminy uzdrowiska. Uczestnikami takich konferencji byli m.in. Przedstawiciele władz lokalnych, wojewódzkich, czy nawet Ministerstwa Zdrowia.

Dodatkowe informacje uzyskane zostały poprzez bezpośrednie rozmowy z uczestnikami projektu. Dotyczą one przede wszystkim napotykanym w trakcie realizacji projektu trudności. Bardzo cenna dla osób zaangażowanych w całość przedsięwzięcia była wymiana doświadczeń z partnerami z Ukrainy.

Wyniki

Wartości ekonomiczne określone w ramach projektu daleko wykraczają poza możliwości budżetowe poszczególnych uczestników. Jednakże dzięki nawiązaniu współpracy transgranicznej możliwe było skorzystanie z funduszy unijnych. Wartość projektu zaplanowano na kwotę 2 047 845EUR (8 561 630,38zł) z tego wartość projektu po stronie Gminy Biszczka ma wynieść 203 290EUR (849 914,83zł). Źródło finansowania polskiej części projektu to środki UE wynoszące 182 961EUR (764 923,35 zł) oraz wkład własny Gminy Biszczka: 20 329 EUR (84 991,48zł). Termin realizacji projektu to 23.11.2013r – 22.11.2015r.

Ogólnym celem projektu jest zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej terenów pogranicza Polski i Ukrainy poprzez rozwój turystyki uzdrowiskowo– sanatoryjnej. Bardziej szczegółowo stawiane cele to stworzenie warunków dla rozwoju turystyki uzdrowiskowo -sanatoryjnej w Gminie Biszczka i wsi Hremjacze, a także utworzenie transgranicznej oferty turystycznej w oparciu o korzystne warunki bioklimatyczne Gminy Biszczka i wsi Hremjacze.

Oczekiwany wymiernym efektem dla strony polskiej byłoby uzyskanie przez gminę Biszczka statusu uzdrowiska. Dzięki temu możliwe byłoby utworzenie ośrodka lecznictwa balneologicznego. Projekt przewiduje sporządzenie kompletnej dokumentacji uzdrowiskowej, na którą został rozstrzygnięty przetarg. Dokumentacja będzie składać się z wielu opracowań, które pozwolą uzyskać Gminie Biszczka w pierwszej kolejności status obszaru ochrony uzdrowiskowej. Następnym krokiem będzie określenie rentowności finansowej i ekonomicznej oraz uzasadnienie cel realizacji projektu utworzenia uzdrowiska, oraz przedstawienie koncepcji funkcjonalnej całego obszaru ochrony uzdrowiskowej. Dokumentacja szczegółowo określi m. in. zestawienie głównych obiektów uzdrowiska zakładanych do realizacji, opis technologii dotyczący planowanej bazy zabiegowej, zestawienie zabiegów, sposób wydobywania solanki dla potrzeb lecznictwa i rozlewnictwa. Uzyskanie niezbędnej dokumentacji pozwoli na określenie kierunków dalszych opracowań dokumentacyjnych, perspektyw i wymogów do spełnienia dla przyszłych inwestorów. Będzie ona także stanowić podstawę do aplikowania o zewnętrzne środki finansowania, w tym z funduszy Unii Europejskiej. Na podstawie opracowanej dokumentacji zostanie przygotowana oferta inwestycyjna. Samodzielne zgromadzenie dokumentacji byłoby niezwykle czasowo i kapitałochłonne dla gminy i w praktyce mogłoby być nie do zrealizowania w dłuższej perspektywie czasu.

Dla partnera z Ukrainy realizacja projektu to przede wszystkim szansa na podniesienie poziomu infrastruktury w sanatorium, jego wyposażenia i jakości świadczonych usług. Partnerstwo z podmiotem w kraju należącym do Unii Europejskiej daje możliwości pozyskania środków przeznaczonych na integrację Ukrainy z Unią Europejską.

Liczne wyjazdy grup specjalistów z różnych dziedzin pomiędzy zaprzyjaźnionymi jednostkami samorządu terytorialnego pozwalają nie tylko realizować założenia projektu, ale i dzielić się wiedzą w wielu innych dziedzinach. Niezwykle cenne są doświadczenia związane z realizacją ciekawych zagadnień kulturalnych przy wykorzystaniu ograniczonych środków finansowych. Każda strona może pochwalić się tego typu sukcesami.

W perspektywie rozwoju gminy Biszczka głównym celem do zrealizowania po zakończeniu projektu będzie utworzenie stref uzdrowiskowych oraz uzdrowiska na jej terenie. W dniu 26 czerwca odbyło się spotkanie z zainteresowanymi realizacją tej kwestii stronami, na którym zostały przedstawione m.in.:

- zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia obszary ochrony uzdrowiskowej,
- informacje dotyczące badania naturalnych surowców leczniczych i klimatu,
- koncepcje funkcjonalne obiektów uzdrowiskowych i obiektów towarzyszących.

W trakcie spotkania miała miejsce planowa dyskusja na temat ograniczeń i korzyści płynących z utworzenia stref ochrony uzdrowiskowej. Należy pamiętać, że w obrębie gminy funkcjonują różnego rodzaju podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Interesy niektórych mogą być zagrożone w momencie wprowadzenia stref ochronnych. Celem nadrzędnym gminy jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy, więc również i takie aspekty muszą zostać rozważone. Oczywiście tego rodzaju rozmowy były już wielokrotnie prowadzone, ale dotychczas na znacznie wyższym poziomie abstrakcyjności. Obecnie została zaprezentowana wstępna koncepcja wyznaczenia stref uzdrowiskowych. Gdyby społeczeństwo lokalne było przeciwne temu kierunkowi rozwoju, należałoby rozważyć zasadność ponoszenia kosztów związanych z projektem. Jednakże znając coraz więcej szczegółów, należy doprecyzowywać szanse i zagrożenia dla mieszkańców, aby w momencie podjęcia realizacji inwestycji, a więc i największych nakładów finansowych, była wypracowana jednolita strategia lokalnych władz i społeczeństwa.

Dyskusja

W czerwcu 2015 roku odbyło się spotkanie, podczas którego mieszkańcom gminy po raz pierwszy zostały pokazane planowane strefy uzdrowiskowe. W trakcie tego zebrania wiejski mieszkańcy powtórzyli wszystkie zgłaszane dotychczas wątpliwości, które były tym razem odnoszone do konkretnych stref i gruntów. Z tego punktu widzenia można to spotkanie potraktować jak przekrój dotychczasowych opinii mieszkańców.

Pierwszym zagadnieniem podczas czerwcowego spotkania przedstawiciela firmy sporządzającej dokumentację związaną z projektem z zainteresowanymi mieszkańcami i przy udziale władz lokalnych, była prezentacja walorów klimatycznych, które udało się udokumentować na terenie gminy. Odkryte na jej terenie wody solankowe, borowina, a także specyficzny klimat są aktualnie przedmiotem analiz celem certyfikacji. Istnieje także możliwość pozyskania solanek w postaci wód geotermalnych, co zwiększy jej walory lecznicze oraz turystyczne. Całość sprawia, że gmina może znaleźć się w przyszłości w czołowej 50tce ośrodków tego typu w Polsce. Wysoka wartość jaką stanowią dla gminy jej walory naturalne nie budzi niczyjej wątpliwości.

Wśród zalet posiadania stref uzdrowiskowych wskazano przede wszystkim statystyczny wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu liczby

etatów wynikających z liczby łóżek szpitalnych czy pokoi wypoczynkowych. Wskazano także nowe możliwości rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie agroturystyki. Posiadanie obecnych walorów krajobrazowych i klimatycznych daje znacznie mniejsze możliwości, niż udokumentowanie tego w formie utworzenia uzdrowiska.

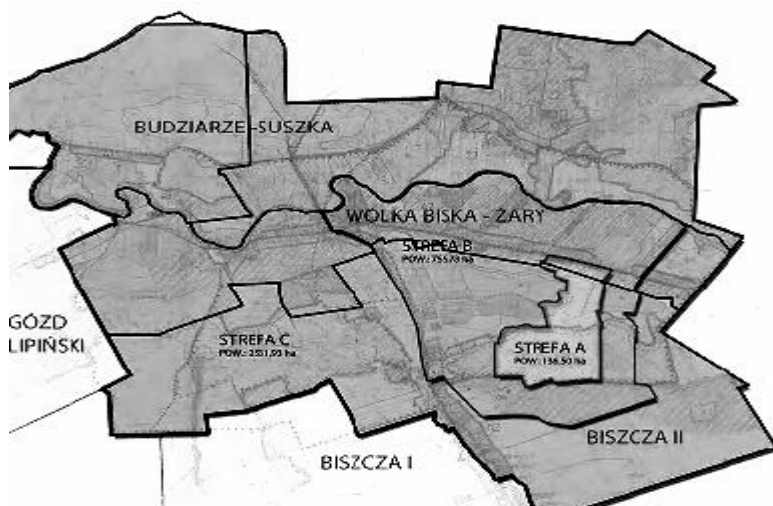
Następnie podczas prezentacji zostały przedstawione założenia stref uzdrowiskowych A, B i C z ich zasięgiem oraz ustawowymi ograniczeniami. Zakres ograniczeń jest bardzo szczegółowo określony przepisami prawa i dotyczy inwestycji budowlanych, prowadzenia działalności gospodarczej ale i rolniczej. Dlatego tak ważne są obecne dyskusje z mieszkańcami gminy, aby przede wszystkim ci, którzy mają grunty w obrębie planowanych stref uzdrowiskowych, mogli się do tych ograniczeń ustosunkować i przygotować, np. poprzez wykonanie planowanych inwestycji przed przyznaniem wybranym terenom statusu stref uzdrowiskowych.

Kolejnym etapem spotkania było przedstawienie ograniczeń, które niesie za sobą wprowadzenie stref uzdrowiskowych. Główne obawy w tym zakresie miały osoby, które posiadają nieruchomości na terenie zaproponowanych stref.

W zależności od strefy ustanowione byłyby zakazy wynikające z przepisów dotyczących uzdrowisk w zakresie m.in. inwestycji, prowadzenia działalności gospodarczej. W pewnym zakresie dotyczy to jedynie sytuacji po powstaniu stref uzdrowiskowych. Oznacza to, iż stan zastany na moment nadania odpowiednich uprawnień przez Ministerstwo Zdrowia, będzie mógł pozostać nienaruszony. Jednakże niektóre ograniczenia, jak np. hodowla zwierząt gospodarczych, produkcja rolnicza, wzbudzają wiele wątpliwości. Problem jest też taki, że część ograniczeń, jak np. dopuszczalne dawki nawozów, będą określane arbitralnie przez ekspertów dopiero w momencie zaistnienia faktu stref uzdrowiskowych.

Podjęcie działań związanych z nadaniem stref uzdrowiskowych niesie za sobą ryzyko wprowadzenia ograniczeń, bez realizacji końcowego celu jakim jest budowa infrastruktury uzdrowiska. Ta ostatnia wymaga bowiem nie tylko odpowiednich zgód na poziomie ministerialnym, ale przede wszystkim zainwestowania potężnego kapitału, którym gmina na chwilę obecną nie dysponuje. Konieczne w tym zakresie będzie prawdopodobnie partnerstwo publiczno-prawne, które będzie o tyle łatwiejsze, że grunty w strefie A przeznaczonej pod budowę uzdrowiska, należą wyłącznie do gminy. Dla potencjalnego inwestora jest to sytuacja bardzo korzystna, gdyż eliminuje potencjalnych właścicieli gruntów, którzy mogliby blokować inwestycję.

Odmianą sytuację ma ukraiński partner projektu. W jego przypadku kwestie formalno-prawne są już zastęte, natomiast inwestycji wymaga istniejąca infrastruktura oraz wsparcie marketingowe obszaru uzdrowiska. Przy współdziałaniu polskiej strony oraz wsparciu funduszy unijnych, powinno to zostać zrealizowane bez sprzeciwów ze strony lokalnej społeczności. Trudno bowiem doszukiwać się negatywnych stron przy modernizacji istniejących nieruchomości. Już sama modernizacja przyczyni się do powstania wielu miejsc pracy. Jednocześnie po jej zakończeniu powinny podnieść się walory turystyczne regionu, co musi przenieść się na wzrost zatrudnienia w turystyce.

Rys. 2. Potencjalny zasięg stref uzdrowiskowych A, B i C w gminie Biszcza

Źródło: Palmett – Markowe Ogrody S.C. na zlecenie gminy Biszcza

Wnioski

Korzyści płynące z utworzenia uzdrowiska na terenie gminy Biszcza są dla jej mieszkańców oczywiste i istotne. Jednakże z punktu widzenia indywidualnych interesów osób posiadających grunty w obrębie stref, niektóre ich obecne działania będą zagrożone. Dotyczy to oczywiście producentów rolnych, hodowców, ale i kilku przedsiębiorców, których miejsce prowadzenia działalności gospodarczej obejmą wymienione strefy. Takie wątpliwości muszą być wyjaśnione przed podjęciem realizacji inwestycji, gdyż mogłyby stać się przyczyną kosztownych opóźnień w jej dokończeniu.

Realizacja projektu uzdrowiska powinna zostać poprzedzona jeszcze wieloma konsultacjami społecznymi, a także szeregiem analiz ekonomiczno-finansowych, w tym studium wykonalności. Obawy podnoszone na forum przez mieszkańców gminy są miejscami uzasadnione, ale na obecnym etapie inwestycji możliwe są różne warianty rozwiązań. Obawy są naturalne wo obliczu tak istotnych zmian, a sama decyzji należy do strategicznej i długofalowej z punktu widzenia całej gminy. Obecne działania nie niosą jeszcze istotnych konsekwencji. Jednakże zaangażowanie finansowe gminy w realizację projektu, który zostanie wypracowany przy współudziale środków unijnych, będzie decyzją, która może zaważyć na jej przyszłości.

Współpraca transgraniczna podmiotów o podobnym celu ostatecznym, ale o zupełnie innym punkcie wyjścia stanowi idealne połączenie. Pozwala to na znacznie szybsze przewyżczanie powstających przeszkód. Oczywiście strony polska i ukraińska nie mogą w pełnym zakresie wykorzystywać doświadczeń

partnera, gdyż odmienne są warunki ustawodawcze czy też ekonomiczne. Jednakże w każdym aspekcie, który da się wzajemnie wykorzystać, współpraca układa się na najwyższym poziomie. Być może wpływa na to fakt, iż jako lokalizacje oddzielone granicą Unii Europejskiej, nie stanowią dla siebie bezpośredniej konkurencji turystycznej. Z pewnością brak współzawodnictwa poprawia jakość partnerstwa i współpracy.

Pod kierownictwem naukowym prof. UR dr. hab. Bogusława Ślusarczyka.

Наукове видання

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ**

XIX Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених

Тези доповідей

16 грудня 2015 р.

(українською, російською,
англійською та польською мовами)

Підписано до друку 12.12.2015. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 11,16. Тираж 125 пр. Зам. № .

ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна В.І. Леніна, 18.
Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duer.edu
Свідоцтво ДК № 4611 від 05.09.2013 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».
49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.
Тел. (056) 794-61-05, 04
Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.